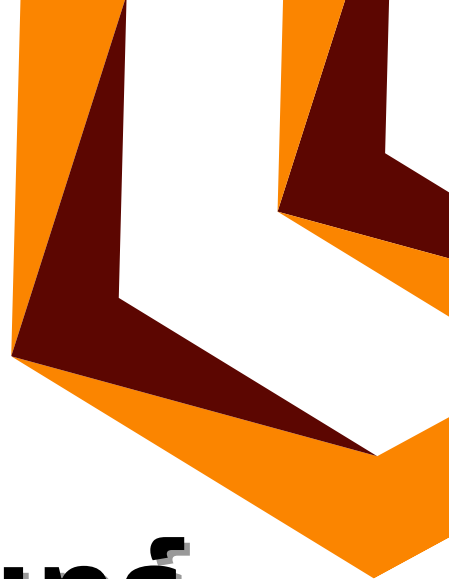
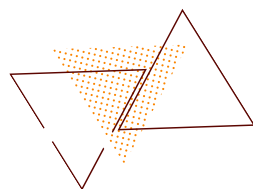
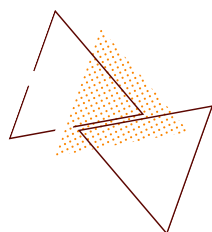
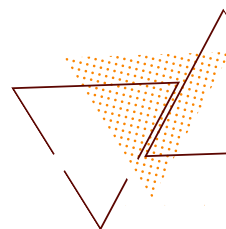

วารสารราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567)

Journal of Rajanagarindra

Vol. 21 No. 1

January - June 2024

ISSN 2774-1230 (Online)

วารสารราชนครินทร์

สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

Journal of Rajanagarindra

ปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2567)

ISSN (Online) 2774 – 1230

เจ้าของ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ที่ปรึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
รองอธิการบดีวิชาการ

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการของคณาจารย์นักศึกษา ในสาขาวิชาต่าง ๆ
 2. เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ และประสบการณ์การวิจัยจากคณาจารย์ นักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย
 3. เพื่อส่งเสริมเครือข่ายนักวิจัยและความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย
 4. เพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านวิจัย ด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

การพิจารณาบทความ

1. บทความทุกบทความจะต้องผ่านการประเมินก่อนการเผยแพร่จากผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะในศาสตร์ด้านต่าง ๆ อย่างน้อย 3 ท่าน
2. บทความได้รับการตรวจประเมินแบบผู้ทรงคุณวุฒิและผู้แต่งไม่ทราบชื่อกันและกัน (double-blind review)
3. บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ทั้งหมดได้รับการพิจารณาเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

กองบรรณาธิการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ปทีป เมธาคุณวุฒิ	(ข้าราชการบำนาญ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ศาสตราจารย์ ดร.สนธิ อักษรแก้ว	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ศาสตราจารย์ ดร.ปานมนัส ศิริสมบุญ	สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
รองศาสตราจารย์ ดร.ธรร สุนทรายุทธ	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยบูรพา
รองศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ ศิริวรรณ	(ข้าราชการบำนาญ) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย แหวนเพชร	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
รองศาสตราจารย์ฉวีวรรณ แก้วไทรฮะ	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.สุพัตรา วิไลลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทรหะ คมขำ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์บังอร อนุเมธางกูร	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
รองศาสตราจารย์ ดร.พัชราภรณ์ ศรีสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยฉัตร ทองแพง	มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชชาภรณ์ รัตนภูมิมะ	มหาวิทยาลัยรังสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพคุณ สุดประเสริฐ	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบูรณ์ ศุภจริยวัตร	(ข้าราชการบำนาญ) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ทศพร มุรธาตัน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ เมืองเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชูชาติ พิณพาทย์	มหาวิทยาลัยบูรพา
อาจารย์ ดร.ปรินดา ตาสี	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์ลำปาง
บรรณาธิการ อาจารย์ ดร.ธรรมรัตน์ สิมะโรจนา	สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
กองบรรณาธิการ	
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญกร เอี่ยมพญา	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อดิเรก เยาว์วงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรรเสริญ หุ่นแสน	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกษมพัฒน์ พูลสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
อาจารย์ ดร.ปราริชาติ รื่นพงษ์พันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
อาจารย์สุพัฒน์ สุขเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
นายอุดม คุ่มภัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์
ฝ่ายจัดการ นางศิริพร ขจรพันธ์	

ติดต่อกองบรรณาธิการ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
เลขที่ 422 ถ.มรุพงษ์ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000
โทรศัพท์ 0-3850-0000 ต่อ 6415 โทรสาร 0-3881-0301
E-mail: rru.journal@gmail.com

กำหนดออกวารสาร ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน
ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

ข้อความและบทความในวารสารราชชนกนรินทร์เป็นบทความ เป็นแนวคิด ข้อค้นพบของผู้เขียนและจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลทางกฎหมายใด ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากบทความและงานวิจัยนั้น ๆ ไม่ใช่ความรับผิดชอบของคณะผู้จัดทำและมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนกนรินทร์

บทบรรณาธิการ

สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ได้ดำเนินการจัดทำวารสารราชชนครินทร์ ซึ่งเป็นวารสารด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มาเป็นปีที่ 21 โดยมีการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องปีละ 2 ฉบับ เป็นประจำทุกปีคือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน และฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ซึ่งฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 21 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2567) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และบทความวิชาการของคณาจารย์ นักศึกษาในสาขาวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการและประสบการณ์การวิจัยจากคณาจารย์ นักศึกษา ทั้งในและนอกมหาวิทยาลัย เพื่อส่งเสริมเครือข่ายนักวิจัยและความร่วมมือด้านวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัย และเพื่อรายงานผลการดำเนินงานด้านวิจัย ด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ในรูปแบบวารสารออนไลน์ ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 12 บทความ และบทความวิชาการ จำนวน 1 บทความ ซึ่งบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนี้ได้ผ่านการพิจารณาประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจากหลากหลายสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์ด้านต่าง ๆ จำนวน 3 ท่าน ต่อ 1 บทความ จึงถือว่าบทความที่ผ่านการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิเป็นบทความที่มีคุณค่า มีประโยชน์ต่อวงการศึกษไทย และสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยต่อไปในภายภาคหน้า

วารสารราชชนครินทร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาบทความ (Peer review journal) กองบรรณาธิการวารสารราชชนครินทร์ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน และขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่กรุณาส่งบทความมาเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ทำให้วารสารราชชนครินทร์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ด้วยดี ในโอกาสนี้กองบรรณาธิการใคร่ขอเชิญชวนผู้ที่สนใจส่งบทความเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ลงวารสารราชชนครินทร์ โดยส่งต้นฉบับมาตามคำแนะนำของวารสารหรือติดต่อมายังฝ่ายจัดการวารสารตามที่อยู่ท้ายเล่ม

บรรณาธิการ

สารบัญ

หน้า

บทความวิจัย

การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
วิชาชีพครู 1-16

กิริติ นันทพงษ์, ณัฐนันท์ จุยกาวงศ์ และ อุบลวรรณ ส่งเสริม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี..... 17-33

ธนพล จุมแพง และ สุชาดา บุปผา

การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตร
การจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต 34-49

อนงค์นภ ทนชัย

การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อ
ในสถานบริการน้ำมันของผู้บริโภค เขตกรุงเทพมหานคร..... 50-63

นัทรทัตย์ อัครธนเดชสิทธิ์, จริย์ภัสร์ จุฑาธนัญญ์, วลัย ช่อนกลิ่น และ สุนิสา หมาด๊ะ

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต ๒..... 64-79

วสันต์ พันธุ์ทอง, กัญญา เอี่ยมพญา และ นิวัตต์ น้อยมณี

กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษ
ภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี..... 80-95

อนัญญา ทิพย์กำจร และ สุชาดา บุปผา

ผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย
ในสถานศึกษาที่สังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา..... 96-109

ธิดารัตน์ อธิปัญญาพงษ์, จิตติพร บ่มไฉ่, ปรีชา ปั่นเกิด และ จิราภรณ์ ศรีคำดี

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้ง ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา	110-124
อมรชัย ปิ่นเจริญ, ภมร ชันระหัดต์ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์	
การพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.....	125-140
ณัฐวุฒิ สีดา และ สายฝน เสกขุนทด	
นวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมกรณีศึกษา ตำบลข่อยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี.....	141-154
ปิยะนุช ไสยกิจ, ทิพาพร โพธิ์ศรี, โอปอล์ รังสิมันตุชาติ และ กมลฉัตร ศรีเจริญลาภ	
แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี	155-166
กษมา กวยทอง และ สุชาดา บุบผา	
การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร	167-182
ชัยญานุช ประครองใจ และ นันทิยา น้อยจันทร์	
บทความวิชาการ	
บทสังเคราะห์การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์.....	183-195
โสภณวิชญ์ เสกขุนทด และ สุริยศักดิ์ มังกรแก้ววิกุล	

การจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถ
ในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาชีพครู

Learning management based on PC Instructional Model to develop critical
thinking ability on information analysis of Students in Graduate Diploma
Program in Teaching Profession

กิริติ นันทพงษ์^{1*}, ณัฐนันท์ จุยกาวงศ์² และ อุบลวรรณ ส่งเสริม³

Kirati Nantapong¹, Nattanan Chuicomwong² and Ubonwan Songserm³

¹อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹Acting Lt. Dr. Instructor in Thai Language Department, Faculty of Education, Rajanagarindra Rajabhat University

²ครูผู้สอน โรงเรียนกวดวิชาณัฐกนก

²Teacher, Natthakanok Tutoring School

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

³Assistant Professor Dr. Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

*Corresponding email: nantapongkirati@gmail.com

Received: January 16, 2024 ; Revised: April 13, 2024 ; Accepted: April 30, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ก่อนและหลังเรียน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 22 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model แบบวัดและประเมินผลความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามความพึงพอใจ โดยมีสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบที (t-test dependent) โดยมีผลการวิจัยดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู พบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.59)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษานักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนผู้เรียนมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 21.73$, S.D. = 1.52) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 36.27$, S.D. = 1.10)

3. นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.54)

คำสำคัญ : รูปแบบการเรียนการสอน PC Model, การวิเคราะห์สาร, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ, นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

ABSTRACT

The objectives of this research were to create and determine the quality of the learning management plan of the PC Instructional Model. It also compares the ability of critical thinking ability on information analysis of students in Graduate Diploma Program in Teaching Profession before and after studying. And studied the satisfaction of students in Graduate Diploma Program in Teaching Profession towards learning activities based on the concept of PC Instructional Model. The sample in the research was 22 students in Graduate Diploma Program in Teaching Profession in the first semester of the 2023 academic year of Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University. The Sample selected by cluster sampling using classrooms as the random unit. Tools used in the research were learning management plans on PC Instructional Model, measurement and evaluation form of critical thinking ability on information analysis, and satisfaction questionnaire form. Statistics used for data analysis were mean, standard deviation and t-test dependent. The results showed that:

1. The quality of the learning management plan using the PC instructional Model to develop critical thinking ability on information analysis of students in Graduate Diploma Program in Teaching Profession indicated that the developed learning activity plan developed was the most appropriate level ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.59).

2. The comparison of learning achievement found that critical thinking ability on information analysis of students in Graduate Diploma Program in Teaching Profession was higher than before with significant at statistically level of .05. And students' ability was at a moderate level ($\bar{x} = 21.73$, S.D. = 1.52) before the study and the ability reached to an excellent level ($\bar{x} = 36.27$, S.D. = 1.10) after study.

3. Students in Graduate Diploma Program in Teaching Profession were satisfied with learning activities organized using the PC Model teaching method at the most satisfied level ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.54).

Keywords: PC Model, Information analysis, Critical thinking, Students in Graduate Diploma Program in Teaching Profession.

บทนำ

สังคมในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากปัจจัยหลายประการ การรับสารหรือข้อความต่าง ๆ ในปัจจุบันแตกต่างไปจากอดีตโดยสิ้นเชิง โดยการรับรู้สารที่เป็นข้อมูลในลักษณะต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้ของคนในสังคม รวมทั้งมีบทบาทต่อการดำรงชีวิต การบ่มเพาะความเชื่อ ทักษะความคิด ค่านิยม การประเมินคุณค่าต่อเรื่องราวต่าง ๆ และการปฏิบัติตนในด้านต่าง ๆ ของคนในสังคม (บุบผา เมฆศรี ทองคำ และดนุตา จามจุรี, 2559; Scheibe & Rogow, 2012) โดยการรับสารในปัจจุบันนั้นมีหลากหลายที่อยู่ในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร บทความ สารคดี โฆษณา ตำราและหนังสือต่าง ๆ ที่อยู่ในออนไลน์ (Online) หรือออฟไลน์ (Offline) ก็ล้วนแล้วแต่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของการรับรู้ข้อความในรูปแบบของการรับสารของคนในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับที่สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570, (2562) ได้กล่าวว่า “สถานการณ์ที่ผู้เรียนในโลกยุคปัจจุบันมีความแตกต่างไปจากผู้เรียนในอดีตเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องข้อมูลความรู้ที่มีมากมายในแต่ละวันจากเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) และอินเทอร์เน็ต (Internet) กล่าวถึงปัญหาของผู้เรียนในปัจจุบันจึงไม่ใช่ว่าขาดแคลนความรู้อีกต่อไป แต่เป็นการทำอย่างไรให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ข้อมูลความรู้ ค้นหาและเลือกรับความรู้ด้วยการใช้สติปัญญาอย่างรู้เท่าทัน เรียนรู้เนื้อหาที่ตนควรรู้ไปกับการคิดวิพากษ์ จนนำไปสู่การสังเคราะห์ความรู้ เพื่อนำไปใช้ในการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ” (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2562) ดังนั้นการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์สารซึ่งเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากในปัจจุบันได้อย่างมีวิจารณญาณจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมุ่งส่งเสริมและพัฒนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่มีบทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะเป็นแบบอย่างและผู้นำความคิดของนักเรียนในโรงเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากครูผู้สอนมีความรู้หรือความเข้าใจที่ผิดจากการรับสารอย่างไม่มีวิจารณญาณแล้วครูผู้สอนอาจส่งต่อความรู้หรือแนวคิด ทักษะที่บิดเบือนจากความเป็นจริงไปส่งต่อให้กับนักเรียนเยาวชนซึ่งเป็นลูกศิษย์ของตนเองอย่างไม่ตั้งใจและไม่รู้ตัวซึ่งอาจจะสร้างความเสียหายให้เกิดขึ้นต่อสังคมในวงกว้างต่อไป สอดคล้องกับที่ปริญญ์ กิจรุ่งเรือง (2563: 50) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของการเป็นครูกับการมีทักษะความสามารถในการวิเคราะห์และคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ว่าเป็นสิ่งที่จำเป็นต้องพัฒนาครูผู้สอนทุกคนให้มีความสามารถเหล่านี้ซึ่งเป็นกระบวนการเชิงตรรกะตามเหตุและผลอันสมควร เพื่อไม่ให้หลงไปตามกระแสของสังคม

ความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นทักษะที่จำเป็นอีกประการหนึ่งต่อการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมในยุคปัจจุบันโดยไม่ตกเป็นเหยื่อของข้อมูลหรือสารที่เป็นเท็จหรือมีจุดมุ่งหมายแอบแฝง รวมถึงการเข้าใจเนื้อหาในสารต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน ไม่วิเคราะห์หรือตีความผิดเพี้ยนไปจากจุดประสงค์ที่แท้จริงของสารนั้น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ประกอบอาชีพเป็นครูต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์สารต่าง ๆ ทั้งจากการฟัง ดู และการอ่าน ซึ่งเป็นช่องทางในการรับข้อมูลข่าวสารอย่างมีวิจารณญาณผ่านกระบวนการทำความเข้าใจข้อมูล เข้าสู่ระบบการ

คิดวิเคราะห์ นำมาสู่การสังเคราะห์ ดีความ และประเมินความสมเหตุสมผลข้อมูลนั้น (อูษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2556; The national Council for Excellence in Critical Thinking, 2021; Ennis, 2011) โดยการวิเคราะห์สารนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญที่ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการของความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ 4 ด้าน ประกอบกัน ดังนี้ 1) ด้านการวิเคราะห์ใจความของสาร 2) ด้านการวิเคราะห์เจตนาของผู้ส่งสาร 3) ด้านการวิเคราะห์แนวคิดสำคัญของสาร และ 4) ด้านการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ส่งสาร (พริมรตา จันทระโชติกุล, 2565: 12-13; นัฐวุฒิ สายันต์, 2564: 1-2; สุทธิวรรณ อินทะกนก, 2559: 79; และศุภศิริ บุญประเวช และคณะ, 2554: 13-14) โดยการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณนั้น เป็นกระบวนการกลั่นกรองข้อมูลที่ได้ในด้านต่าง ๆ อย่างละเอียดรอบคอบ พิจารณาปัจจัยและความสมเหตุสมผลตามบริบทในมิติต่าง ๆ โดยการไตร่ตรองใคร่ครวญจากประสบการณ์ของตนเองประกอบร่วมกับอาศัยข้อมูลบริบทรอบด้านที่เกี่ยวข้องมาประกอบร่วมเพื่อการพิจารณาวิเคราะห์เนื้อความของสารอย่างถี่ถ้วน (พริมรตา จันทระโชติกุล, 2565: 8-9; ยมลภัทร ภัทรคุปต์, 2560; และพิทยา สิริธำอานวย, 2560)

รูปแบบการเรียนการสอน PC Model เป็นรูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีฐานแนวคิด ทฤษฎีมาจากการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ประสานร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Process) ที่มุ่งเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมกันคิด แลกเปลี่ยนทัศนคติ ความรู้ และประสบการณ์ ในลักษณะของการปรึกษาหารือ และร่วมลงมือปฏิบัติจนเกิดทักษะความสามารถในกระบวนการวิเคราะห์อย่างมี วิจารณญาณ (กิริติ นันทพงษ์, 2565: 397) โดยการเรียนรู้แบบร่วมมือมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะความสามารถ ความรู้ และทัศนคติผ่านกระบวนการทำงานร่วมกัน ทั้งกระบวนการคิดพิจารณาและลงมือปฏิบัติอย่างเป็นระบบด้วย กระบวนการสื่อสารที่มีคุณภาพ และใช้ศักยภาพที่แตกต่างของสมาชิกแต่ละคนหนุนเสริมกระบวนการและงานในมิติ ต่าง ๆ ให้ออกมาด้วยความสำเร็จ (จินตนา ศิริธำอานวยรัตน์ และวัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2563: 81; และ Abuseileek, 2007) และกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนได้พิจารณาสารตามหลักของเหตุและผล ผ่าน การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า โดยการไตร่ตรองใคร่ครวญจากประสบการณ์ของตนเองประกอบร่วมกับอาศัย ข้อมูลบริบทรอบด้านที่เกี่ยวข้องมาประกอบร่วมเพื่อการพิจารณาสารนั้น ๆ อย่างละเอียดถี่ถ้วน (ทิตินา แคมมณี, 2562; และดร.ณนภา นาชัยฤทธิ์, 2557: 59) โดยพัชรี นาคผง (2562) ได้ประยุกต์ใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อ พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ได้ เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับสวิง หน่อแก้ว (2548) ได้ศึกษาการใช้รูปแบบการสอนกระบวนการคิดอย่างมี วิจารณญาณสามารถส่งเสริมทักษะการสะท้อนความคิดได้เป็นอย่างดี ซึ่งพิชามา ด่วงสงค์ (2565: 2) กล่าวว่า การคิดอย่าง มีวิจารณญาณนั้น เป็นการคิดวิเคราะห์สิ่งต่าง ๆ อย่างรอบคอบ มีเหตุผล ตามกระบวนการตรรกวิทยาได้อย่างถูกต้องและ สมเหตุสมผล เช่นเดียวกับที่รูปแบบการเรียนการสอน PC Model มีหลักการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามทฤษฎีการ เรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นรูปแบบกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะ ความสามารถทางสังคมในลักษณะของเพื่อนร่วมคิดด้วยกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการร่วมกันลงมือปฏิบัติ โดยมีผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการพัฒนาความสามารถของตนเองอย่างเต็ม ศักยภาพ โดยมีขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ (P: Preparing) 2) ขั้นสร้างองค์ ความรู้ (C: Constructing Knowledge) 3) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม (P: Practicing Group Work Experience) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 3.1) ระบุประเด็นที่สนใจ (Identify issues) 3.2) รวบรวมและทำความเข้าใจข้อมูล (Collecting and Understanding) 3.3) วิเคราะห์และตีความข้อมูล (Analyzing and Interpreting) 3.4) ประเมิน ตัดสินคุณค่าของข้อมูล (Appraising) 4) ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (P: Productive Creating) 5) ขั้นนำเสนอผลงาน (P: Presenting) และ 6) ขั้นสรุปผลกิจกรรม (C: Conclusion) ซึ่งขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 6 ขั้นตอนนี้

มีพื้นฐานมาจากแนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (กิริติ นันทพงษ์, 2565: 398-400) ที่สามารถพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณได้เป็นอย่างดี เพราะเป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการร่วมกันคิดหาข้อมูลและเหตุผลในการสนับสนุนหรือเหตุผลโต้แย้งผ่านกระบวนการคิดและการให้เหตุผลตามหลักการเชิงตรรกะ

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าความสามารถในการวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณนั้นมีความสำคัญและจำเป็นในยุคปัจจุบันเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นครูที่มีหน้าที่อบรมสั่งสอนเยาวชนของชาติในฐานะลูกศิษย์ ดังนั้นหากครูผู้สอนไม่มีความสามารถในการกลั่นกรองวิเคราะห์สารที่เข้ามาในชีวิตประจำวันที่ดีอย่างเพียงพอ จึงอาจเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งต่อความรู้ ทศนคติความคิด ที่ผิดพลาดไปยังเยาวชนของชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) ที่มีสถานะเป็นทั้งนักศึกษาครูและเป็นครูในเวลาเดียวกัน การมีความสามารถในการวิเคราะห์สารต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต่อตัวเองและต่อนักเรียนที่เป็นลูกศิษย์ของนักศึกษาทุกคนไม่ให้เกิดไปเป็นเหยื่อของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ไม่เป็นความจริง สอดคล้องกับที่นิววิช นวชีวินมัย, สุประภา วิวัฒนวงศ์, โยธิน ศรีโสภา, และจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย (2560: 56) ได้กล่าวถึงความสำคัญในการพัฒนาความสามารถของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ไว้ว่า บุคคลที่จะประกอบอาชีพครูในอนาคตหรือกำลังเริ่มต้นพัฒนาวิชาชีพครูของตนเอง จะส่งผลสำคัญในการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของการศึกษาของผู้เรียนในทุกช่วงชั้นของประเทศ อีกทั้งมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2549) กล่าวถึงมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา ด้านมาตรฐานการปฏิบัติงาน ในมาตรฐานที่ 11 ได้กล่าวถึงการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนาการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา ซึ่งเป็นการค้นหา สังเกต จดจำ และรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะสารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู “สามารถวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล” และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหา พัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเห็นได้ว่าความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็น ดังนั้นการพัฒนาความสามารถของครูซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงเป็นจุดเริ่มต้นหนึ่งที่จะช่วยในการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ให้น่าอยู่ยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model

วิธีดำเนินการวิจัย

1. แบบแผนในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียวมีการทดสอบก่อนและหลังการทดลอง (The One – Group Pretest-Posttest Design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปี การศึกษาที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปี 2566 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 62 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ชั้นปี การศึกษาที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 1 ประจำปี 2566 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 1 ห้องเรียน รวม 22 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบไปด้วยเครื่องมือที่ใช้ ในการทดลองและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการ วิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 2 แผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 การวิเคราะห์สารจากการฟัง ตัวอย่างมี วิจารณญาณ ระยะเวลา 6 ชั่วโมง และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 2 การวิเคราะห์สารจากการอ่านอย่างมี วิจารณญาณ ระยะเวลา 6 ชั่วโมง รวมเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 12 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการ ออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสาร และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การออกแบบ การสอน และแนวทางในการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.1.2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอน PC Model

3.1.3 ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการคิดวิเคราะห์สาร กระบวนการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประเด็น มีเครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 เครื่องมือ ดังนี้

3.2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model จำนวน 2 แผน จำนวน 12 ชั่วโมง

3.2.2 แบบวัดและประเมินความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ

3.2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการร่วมในกิจกรรม

4. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

4.1 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการ วิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

4.1.1 ผู้วิจัยออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักการ แนวคิด ทฤษฎี ของ แผนการเรียนรู้ การวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ และรูปแบบการเรียนการสอน PC Model ร่วมกับธรรมชาติของ เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการฟัง ดู และการอ่าน

4.1.2 ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 2 แผนที่ออกแบบขึ้น นำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และผู้เชี่ยวชาญทางการวัดและประเมินผลทางการศึกษา จำนวน 2 คน เพื่อขอรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขด้วยกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำ

4.1.3 ออกแบบ แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู หลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ทางด้านการสอนภาษาไทย จำนวน 2 คน และทางด้านการวัดและการประเมินผล 1 คน เพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) ผลการประเมินในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้

4.1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ ให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม ประเมินค่าคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยแบบประเมินที่ผ่านการหาค่า IOC ซึ่งเป็นลักษณะของประเด็นการประเมินกับแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเพื่อแปลผลระดับคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น โดยการใช้ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

4.2 แบบวัดและประเมินความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ

4.2.1 ผู้วิจัยออกแบบแบบวัดและประเมินผลความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ จากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรับสารโดยการฟัง ดู และการอ่าน รวมถึงการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการออกแบบวัดและประเมินผลทางการศึกษา โดยแบบวัดและประเมินผล ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นแบบวัดและประเมินความสามารถในการวิเคราะห์สารจากการฟัง ตัวอย่างมีวิจารณญาณ และตอนที่ 2 เป็นแบบวัดและประเมินความสามารถในการวิเคราะห์สารจากการอ่าน โดยในแต่ละตอนประกอบด้วยข้อคำถามปลายเปิด (Open Question) จำนวน 4 ข้อคำถามหลัก และประเมินผลโดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)

4.2.2 นำแบบวัดและแบบประเมินผลที่ออกแบบขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมผ่านกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำ

4.2.3 ออกแบบ แบบประเมินคุณภาพของแบบวัดและประเมินผลความสามารถในสารอย่างมีวิจารณญาณ หลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ผลการประเมินในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้

4.2.4 นำแบบวัดและประเมินผลความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิม ประเมินค่าคุณภาพของแบบวัดและประเมินผล ที่พัฒนาขึ้น ด้วยแบบประเมินที่ผ่านการหาค่า IOC ซึ่งเป็นลักษณะของประเด็นการประเมินกับแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับแปลผลโดยการใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{M}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ผลการประเมินพบว่า แบบวัดและประเมินความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.84$, S.D. = 0.37) และผลการประเมินระดับคุณภาพของเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) ของการประเมินความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.42)

4.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model

4.3.1 ผู้วิจัยออกแบบ แบบสอบถามความพึงพอใจฯ โดยการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ แบบสอบถามความพึงพอใจที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model โดยประกอบด้วยการสอบถามจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้านการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และด้านการวัดและการประเมินผล โดยมีด้านละ 5 ข้อ รวมเป็น 20 ข้อคำถาม

4.3.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่พัฒนาขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมผ่านกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำ

4.3.3 นำแบบสอบถามความพึงพอใจที่ปรับปรุงตามคำแนะนำแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมจำนวน 7 คน ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC) ผลการประเมินในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ค่าคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยออกแบบขึ้นผ่านข้อคำถามและระดับคะแนนการประเมินด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำมาแปลผลตามเกณฑ์ที่กำหนด ได้แก่ 4.50 – 5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด, 3.50 – 4.49 หมายถึง เหมาะสมมาก, 2.50 – 3.49, หมายถึง เหมาะสมปานกลาง, 1.50 – 2.49 หมายถึง เหมาะสมน้อย, และ 1.00 – 1.49 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

5.2 การวัดและประเมินความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ ด้วยเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics) จากประเด็นความสามารถย่อย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์ใจความของสาร (10 คะแนน), 2) ด้านการวิเคราะห์เจตนาของผู้ส่งสาร (10 คะแนน), 3) ด้านการวิเคราะห์แนวคิดสำคัญของสาร (10 คะแนน), และ 4) ด้านการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ส่งสาร (10 คะแนน) รวมทั้งสิ้น 40 คะแนน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบที (t-test dependent)

5.3 ระดับความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่าแสดงค่า 5 ระดับ (Rating Scale) วิเคราะห์ผลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดคือ ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด 3.50 – 4.49 หมายถึง พึงพอใจมาก 2.50 – 3.49 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง 1.50 – 2.49 หมายถึง พึงพอใจน้อย และ 1.00 – 1.49 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยออกเป็น 3 ประเด็น โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู

ตารางที่ 1 แสดงผลค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model

รายการประเมิน	ระดับความสอดคล้อง		แปลความหมาย
	$\bar{x}$	S.D.	
ภาพรวมความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้รายด้าน			
1. ด้านความสอดคล้องกับหลักสูตร	4.71	0.76	มากที่สุด
2. ด้านความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม	4.71	0.49	มากที่สุด
3. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ตาม PC Model	4.86	0.38	มากที่สุด
4. ด้านสื่อการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้	4.43	0.79	มาก
5. ด้านการวัดและการประเมินผล	4.57	0.53	มากที่สุด
ภาพรวมทั้งหมด	4.66	0.59	มากที่สุด

คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ได้มาจากการตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านหลักสูตรและการสอน 3 คน ทางภาษาไทย 2 คน และทางการวัดและประเมินผลทางการศึกษา 2 คน โดยใช้แบบมาตราส่วนประเมินค่าแสดงค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ผ่านข้อคำถามจำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 ด้านหลักสูตร ด้านที่ 2 ด้านความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ด้านที่ 3 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ตาม PC Model ด้านที่ 4 ด้านสื่อการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้ และด้านที่ 5 ด้านการวัดและการประเมินผล ซึ่งแต่ละด้านมีข้อสอบถามจำนวน 4 ข้อ รวมทั้งหมด 5 ด้าน จึงมีข้อสอบถามเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อการร่วมกิจกรรมตามรูปแบบ PC model รวมทั้งหมด 20 ข้อ

จากตารางที่ 1 พบว่าผลการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีผลการหาคุณภาพของค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ภาพรวมทั้งฉบับอยู่ในระดับมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.66$, S.D. = 0.59) ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่ 3 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ตาม PC Model เป็นด้านที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมของระดับค่าเฉลี่ยในลำดับที่สูงที่สุด ($\bar{x} = 4.86$, S.D. = 0.38) รองลงมาคือด้านที่ 1 ด้านความสอดคล้องกับหลักสูตร ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.76) และด้านที่ 2 ด้านความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.49) ได้รับระดับค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากัน และอันดับที่ 3 คือ ด้านที่ 5 ด้านการวัดและการประเมินผล ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.53) โดยประเด็นการประเมินทั้ง 4 ด้านนี้มีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด และในด้านที่ 4 ด้านสื่อการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้ ได้อันดับค่าเฉลี่ยในลำดับที่ 5 ซึ่งมีค่าความเหมาะสมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 0.79)

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ก่อนและหลังเรียน

ตารางที่ 2 แสดงผลความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณรายด้านก่อนและหลังเรียน

ความสามารถ	ก่อนเรียน			หลังเรียน		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวิเคราะห์ใจความของสาร (10 คะแนน)	6.68	0.99	ปานกลาง	9.50	0.67	ดีมาก
2. ด้านการวิเคราะห์เจตนาของผู้ส่งสาร (10 คะแนน)	6.23	1.15	ปานกลาง	9.36	0.90	ดีมาก
3. ด้านการวิเคราะห์แนวคิดสำคัญของสาร (10 คะแนน)	4.64	1.33	พอใช้	9.05	1.17	ดีมาก
4. ด้านการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ส่งสาร (10 คะแนน)	4.18	0.96	พอใช้	8.36	1.26	ดี
ภาพรวม (40 คะแนน)	21.73	1.52	ปานกลาง	36.27	1.10	ดีมาก

โดยเกณฑ์การแปลผลระดับความสามารถในแต่ละด้านแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยช่วงคะแนนต่ำกว่า 2.99 แปลผล ระดับปรับปรุง ช่วงคะแนน 3.00 – 4.99 แปลผล พอใช้ ช่วงคะแนน 5.00 – 6.99 แปลผล ปานกลาง ช่วงคะแนน 7.00 – 8.99 แปลผล ดี ช่วงคะแนน 9.00-10.00 แปลผล ดีมาก โดยพิจารณาคะแนนภาพรวมจากแต่ละด้านรวม 40 คะแนน แปลผลระดับความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ ช่วงคะแนนต่ำกว่า 7.99 แปลผล ปรับปรุง ช่วงคะแนน 8.00 – 15.99 แปลผล พอใช้ ช่วงคะแนน 16.00 – 23.99 แปลผล ปานกลาง ช่วงคะแนน 24.00 – 31.99 แปลผล ดี ช่วงคะแนน 32.00 – 40.00 แปลผล ดีมาก

จากตารางที่ 2 ข้างต้น จะเห็นได้ว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู กลุ่มตัวอย่างที่ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน PC Model พบว่าความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณโดยภาพรวมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 21.73$, S.D. = 1.52) และหลังเรียนความสามารถของกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็นอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 36.27$, S.D. = 1.10) ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความสามารถย่อยต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านของการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ จะเห็นได้ว่าความสามารถย่อยที่ 1 ด้านการวิเคราะห์ใจความของสาร ก่อนเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 6.68$, S.D. = 0.99) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 9.50$, S.D. = 0.67) ความสามารถย่อยที่ 2 ด้านการวิเคราะห์เจตนาของผู้ส่งสาร ก่อนเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 6.23$, S.D. = 1.15) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 9.36$, S.D. = 0.90) ความสามารถย่อยที่ 3 ด้านการวิเคราะห์แนวคิดสำคัญของสาร ก่อนเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 4.64$, S.D. = 1.33) และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{x} = 9.05$, S.D. = 1.17) และความสามารถย่อยที่ 4 ด้านการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ส่งสาร ก่อนเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ($\bar{x} = 4.18$, S.D. = 0.96) และหลังเรียนอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 8.36$, S.D. = 1.26) โดยเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่านัยสำคัญทางสถิติของความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียนและหลังเรียนมีผลตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model

กลุ่มตัวอย่าง	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t-test	P
ก่อนเรียน	22	40	21.73	1.52	39.50 *	.00
หลังเรียน	22	40	36.27	1.10		

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างก่อนการทดลองอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 21.73 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.52 และคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างหลังการทดลองอยู่ในระดับดีมากมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) เท่ากับ 36.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.10 ผลการวิเคราะห์ ด้วยสถิติทดสอบ พบว่าความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลของระดับความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model

ตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจรายด้านหลังร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

รายการ	ความพึงพอใจ		
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน	4.41	0.51	มาก
ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
ด้านการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	4.69	0.46	มากที่สุด
ด้านการวัดและการประเมินผล	4.45	0.66	มาก
ผลสรุปรวมทั้งฉบับ	4.59	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 4 พบว่าภาพรวมความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จำนวน 22 คน ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ที่มีต่อการร่วมกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.54) โดยเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.80$, S.D. = 0.40) รองลงมาคือด้านการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.46) โดยในด้านการวัดและการประเมินผลมีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.45$, S.D. = 0.66) เช่นเดียวกับด้านเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอน มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$, S.D. = 0.51)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู สามารถอภิปรายผลได้ตามจุดประสงค์ของการวิจัย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การออกแบบแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู สามารถอภิปรายผลได้ตามจุดประสงค์ของการวิจัย ผลการประเมินประสิทธิผลของผู้เชี่ยวชาญพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นการพิจารณาจากภาพรวมขององค์ประกอบทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความสอดคล้องกับหลักสูตร ด้านความเหมาะสมของการจัดกิจกรรม ด้านการออกแบบการเรียนรู้ตาม PC Model ด้านสื่อการเรียนรู้ / แหล่งเรียนรู้ และด้านการวัดและการประเมินผล โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการออกแบบการเรียนรู้ตาม PC Model เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ยึดหลักการและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ PC Model ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการ (P: Preparing) 2) ขั้นสร้างองค์ความรู้ (C: Constructing Knowledge) 3) ขั้นปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม (P: Practicing Group Work Experience) 4) ขั้นสร้างสรรค์ผลงาน (P: Productive Creating) 5) ขั้นนำเสนอผลงาน (P: Presenting) และ 6) ขั้นสรุปผลกิจกรรม (C: Conclusion) (กิริติ นันทพงษ์, 2565) และในด้านความสอดคล้องกับหลักสูตร ด้านความเหมาะสมของการจัดกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอันดับที่ 2 ซึ่งมีค่าความเหมาะสมอยู่ในอันดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่าวัตถุประสงค์ของการพัฒนาแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มุ่งเน้นพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารผ่านกระบวนการฟังดู และการอ่าน ด้วยการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นจุดเน้นประการหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู (หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561, 2561: 93) จึงทำให้ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมด้านความสอดคล้องกับหลักสูตรมีความเหมาะสมมากที่สุดเป็นลำดับที่ 2 อีกทั้งในด้านของความเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่แผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบขึ้นตามรูปแบบการเรียนการสอน PC Model ที่พัฒนามาเพื่อใช้กับนักศึกษาวิชาชีพครู (กิริติ นันทพงษ์, 2565) ซึ่งเมื่อนำมาใช้กับนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู จึงทำให้รูปแบบการจัดกิจกรรมแต่ละขั้นตอนสอดคล้องกับธรรมชาติทางการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

2. ผลการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ก่อนและหลังเรียน

การพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับปานกลางและหลังเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะเห็นได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอน PC Model สามารถพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ถูกพัฒนาขึ้นมาจากพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีของกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูงในการพิจารณาสารอย่างละเอียดถี่ถ้วนตามหลักของเหตุและผลมาประกอบร่วมกับสถานการณ์จริงตามบริบทของสารนั้น (ทิตนา ขัมมณี, 2562; และดรณนา นาชัยฤทธิ์, 2557: 59) อีกทั้งยังมีการประสานร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มุ่งให้ผู้เรียนได้ร่วมกันคิด และลงมือปฏิบัติจริง และเปลี่ยนความคิด รับฟังเสริมต่อความคิดซึ่งกันและกัน (จินตนา ศิริธัญญรัตน์ และ

วัชรวิภา เล่าเรียนดี, 2563: 81; และ Abuseileek, 2007) โดยเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้แบบร่วมกันคิดวิเคราะห์และหาคำตอบร่วมกัน จึงส่งผลให้ผู้เรียนได้เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์สารได้อย่างมีวิจารณญาณอย่างมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาผลการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวิเคราะห์ใจความของสาร และด้านการวิเคราะห์เจตนาของผู้ส่งสาร ก่อนเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง และหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่านักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีวพิษ มีความสามารถในการวิเคราะห์ใจความของสารและเจตนาของผู้ส่งสารได้ค่อนข้างดี แต่เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่ออกแบบขึ้นให้นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีวพิษมีความสามารถทั้ง 2 ด้านดังกล่าวพัฒนาอย่างเห็นได้ชัดเป็นระดับดีมาก ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนการสอน PC Model ที่เน้นกระบวนการร่วมกันคิดวิเคราะห์ทำให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ใจความสำคัญและเจตนาของผู้ส่งสารได้เป็นอย่างดี (กิริติ นันทพงษ์, 2565) และเมื่อพิจารณาถึงด้านการวิเคราะห์แนวคิดสำคัญของสาร และด้านการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ส่งสารของผู้เรียนซึ่งเป็นนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีวพิษ ก่อนเรียนมีความสามารถอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งถือว่ามีความสามารถก่อนเรียนที่น้อยกว่า 2 ด้านแรกที่กล่าวมาข้างต้น โดยความสามารถย้อยทั้ง 2 ด้านนี้ต้องอาศัยกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ค่อนข้างละเอียด และอาจต้องพิจารณาร่วมกับการวิเคราะห์เชิงเชื่อมโยงกับบริบทและสถานการณ์ประกอบการพิจารณาเนื้อความในสารนั้น ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ค่อนข้างซับซ้อน (พริมรดา จันทระโชติกุล, 2565; และวนิดา พรหมเขต, 2559) จึงทำให้ผู้เรียนมีระดับความสามารถที่ไม่สูงมากนัก แต่เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบ PC Model ความสามารถย้อยทั้ง 2 ด้านนี้มีการพัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยความสามารถด้านการวิเคราะห์แนวคิดสำคัญของสารหลังเรียนอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งเป็นระดับความสามารถสูงสุด และความสามารถด้านการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ส่งสารหลังเรียนอยู่ในระดับดี ซึ่งอาจเป็นเพราะว่าการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ส่งสาร เป็นกระบวนการพิจารณาขั้นสูงที่ต้องอาศัยปัจจัยอื่น ๆ ประกอบไม่เพียงแต่กระบวนการพิจารณาสารจากการเชื่อมโยงเนื้อความของสารกับบริบทและสถานการณ์ประกอบการวิเคราะห์เท่านั้น แต่ยังต้องอาศัยประสบการณ์ของตัวผู้วิเคราะห์เองมาประกอบการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบด้าน จึงทำให้กระบวนการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ส่งสารเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด (วนิดา พรหมเขต, 2559; ภิญญา ช่างสาร, 2542) แต่อย่างไรก็ตามถือว่าหลังเรียนผู้เรียนมีพัฒนาการของความสามารถย้อยทั้ง 2 ด้านดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด

3. ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีวพิษ ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการเรียนการสอนแบบ PC Model เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความคิดอย่างอิสระ เมื่อผู้เรียนมีอิสระทางความคิดแล้วทำให้ผู้เรียนสนุกกับการร่วมกิจกรรม อีกทั้งยังได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านการพูดคุยกับเพื่อนร่วมกลุ่มและเพื่อนต่างกลุ่มทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนไม่น่าเบื่อและส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการเรียนซึ่งสอดคล้องกับชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2564: 260) ได้กล่าวว่า เมื่อผู้เรียนสนุกกับการเรียน ได้มีโอกาสในการคิด มีความอยากรู้ จะส่งผลให้เกิดความสุขในการเรียน จนส่งผลเกิดความสำเร็จของการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี โดยสุนันทา เลาหนันท์ (2544: 9) ได้กล่าวว่า การที่การจัดกระบวนการเรียนรู้มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนหรือดำเนินงานจะสร้างความพึงพอใจในกระบวนการทำงาน ของการเรียนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งยังสะท้อนให้เห็นได้จากความพึงพอใจในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ ได้รับคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจมากที่สุดซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนมีความสุขและพึงพอใจในด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง อีกทั้งผู้เรียนยังสามารถนำความรู้ และความสามารถที่ได้จากการร่วมกิจกรรมไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันและการเป็นครูได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นผ่านการ

สอบถามความพึงพอใจในด้านการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันที่มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจเป็นอันดับที่ 2 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับที่ ศุภลักษณ์ ทองจีน (2560) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เมื่อผู้เรียนได้ทราบถึงประโยชน์หรือความสำคัญในการเรียนรู้ จะทำให้เกิดความสนใจและความใส่ใจในการเรียนรู้นั้น ๆ ซึ่งจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู นอกจากจะพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันแล้ว ยังเป็นการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู มีหลักการ การจัดการกระบวนการเรียนรู้มีลำดับขั้นตอนที่ชัดเจน ดังนั้น การนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนกลุ่มอื่น เช่น นักเรียนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา นักศึกษาระดับปริญญาโท หรือนักศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาอื่น ๆ ไม่จำกัดเฉพาะในสาขาทางครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ที่เป็นครู เนื่องจากทักษะกระบวนการความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณมีความจำเป็นสำหรับทุกคนในยุคปัจจุบัน ดังนั้นการนำรูปแบบการเรียนการสอน PC Model ไปประยุกต์ใช้ในภาคส่วนต่าง ๆ จะเป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษามากยิ่งขึ้น

2. การวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู อาจพิจารณาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เพื่อประสิทธิภาพของงานวิจัยในมิติที่หลากหลายมากขึ้น เช่น การพิจารณาเพิ่มตัวแปรตามประกอบเพิ่มเติมเพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชาหรือเนื้อหาที่ใช้ในกระบวนการวิจัย เช่น เพิ่มตัวแปรต้นเป็นการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL) การใช้ชุมชนเป็นฐาน (Community Based Learning) การเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (The 5 E's of Inquiry-Based Learning) เป็นต้น หรืออาจเพิ่มเติมตัวแปรตามที่เป็นผลเกิดขึ้นได้จากการประสานตัวแปรต้นมากกว่า 1 ตัวแปรเข้าด้วยกัน เช่น ความสามารถในการคิดขั้นสูง การออกแบบนวัตกรรม เป็นต้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการวิเคราะห์น้ำเสียงของผู้ส่งสารหรือน้ำเสียงที่อยู่ในสาร แม้ว่าหลังการจัดการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน PC Model อยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ อีก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์ใจความของสาร ด้านการวิเคราะห์เจตนาของผู้ส่งสาร และด้านการวิเคราะห์แนวคิดสำคัญของสาร ที่อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งจะเห็นได้ว่าความสามารถในการวิเคราะห์น้ำเสียง ของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู ยังพัฒนาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ จากที่กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรมุ่งประเด็นในการส่งเสริมความสามารถในด้านที่กลุ่มตัวอย่างยังไม่สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอน PC Model เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่สามารถใช้ในการพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณ โดยการประยุกต์ใช้หลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) ร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking Process) เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นทักษะของกระบวนการคิดขั้นสูงที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อการใช้ชีวิตในสังคมปัจจุบัน โดยในงานวิจัยนี้ได้นำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียน

การสอน PC Model ได้รับการพัฒนาโดย ว่าที่ร้อยโท ดร.กิริติ นันทพงษ์ มาออกแบบเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์สารอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขา วิชาชีพครู

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ นันทพงษ์. (2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการวิเคราะห์กลวิธีการใช้ภาษาและการรู้เท่าทันสื่อของ นักศึกษาวิชาชีพครู. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์. (2561). หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู หลักสูตร ปรับปรุง พ.ศ. 2561. ฉะเชิงเทรา: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- งานเลขาธิการคุรุสภา, สำนัก. (2549). คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานมาตรฐานวิชาชีพ กลุ่มมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ.
- จินตนา ศิริธัญญรัตน์ และวัชร เล่าเรียนดี. (2563). การออกแบบระบบการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 3. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2564). การจัดการเรียนรู้ เพื่อการเปลี่ยนแปลง. นนทบุรี: เอ็มดี ออล กราฟฟิค.
- ดร.ณนา นาชัยฤทธิ. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานด้วยการเรียนรู้ร่วมกันโดยใช้ กรณีศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การคิดแก้ปัญหาและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมของ นักศึกษาระดับปริญญาตรีครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ทิศนา ขมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 23. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นาววิช นวชีวินมัย, สุประภา วิวัฒน์วงศ์, โยธิน ศรีโสภา, และจิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย. (2560). การศึกษาเจตคติต่อ วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต วิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร, 7(1). 53-66. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2566, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jrcd/article/view/95485/106230>
- นัฐภูมิ สายันต์. (2564). การวิเคราะห์ วิจารณ์เรื่องที่อ่าน. พระนครศรีอยุธยา: โรงเรียนบางปะอิน “ราชานุเคราะห์ 1”. สืบค้นเมื่อ 1 เมษายน 2565, จาก <http://racha1-online.school/wp-content/uploads/2021/01/.pdf>
- บุบผา เมฆศรีทองคำ และดนุลดา จามจุรี. (2559). การศึกษาการรู้เท่าทันสื่อ : วิธีทางในการสร้างพลังการรู้เท่าทันสื่อ. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2564, จาก www.bu.ac.th/knowledgecenter/executive_journal/april.../pdf/aw8.pdf.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2563). การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณของนักศึกษาครูโดยใช้กรณีตัวอย่างผ่าน กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู. วารสารครุศาสตร์, 14(2). สืบค้นเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2565, จาก <https://edujournal.bsru.ac.th/storage/1419/05%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%93%E0%B8%B1%E0%B8%90-47-60.pdf>

- พริมรดา จันทโรติกุล. (2565). การพัฒนาทักษะการรับสารเพื่อสร้างคุณลักษณะสำคัญสำหรับวิชาชีพทหารให้แก่
นักเรียนนายเรืออากาศ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์นายเรืออากาศ, 10(1). 5-19.
- พิชานา ตัวงสงค์. (2565). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง สารรอบตัวโดยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับผัง
กราฟิก. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พิทยา สิทธิอำนวย. (2560). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการคิดและการตัดสินใจ. นครปฐม: คณะมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ภิญโญ ช่างสาร. (2542). พินิจสารจากน้ำเสียง. วารสารดวงแก้ว, 4(1). 45-54. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2565, จาก
http://oservice.skru.ac.th/ebookft/607/chapter_4.pdf
- ยมลภัทร ภัทรคุปต์. (2560). การฟังและการพูดเพื่อผลสัมฤทธิ์. อุดรดิตถ์: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.
- วนิดา พรหมเขต. (2559). การอ่านอย่างมีวิจารณญาณ. อุดรธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ราชภัฏอุดรธานี. สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2565, จาก
<https://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/18QeWd3134d98N32W487.pdf>
- ศุกลักษณ์ ทองจีน. (2560). การออกแบบและการจัดการเรียนรู้. บึงกาฬ : ศูนย์การศึกษาบึงกาฬ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุดรธานี.
- ศุภศิริ บุญประเวศ, ญาณิศา โชติชื่น, รักษศิริ ชุนหพันธ์รักษ์, สำเนียง ฟ้ากระจ่าง, และเบญจมาศ ดำรงศิลป์. (2554).
ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สวีน หน่อแก้ว. (2548). การใช้รูปแบบการสอนกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมทักษะการเขียน
สะท้อนความคิดของนักเรียน ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2562). นโยบายและยุทธศาสตร์การ
อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2563-2570. กรุงเทพฯ.
- สุทธวีรณ อินทะกนก. (2559). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร. อุดรธานี: สำนักวิชาศึกษา
ทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุนันทา เลาหนันท์. (2544). การสร้างทีมงาน (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : ดี ดี บุ๊คส์ไตร์.
- อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2556). การพัฒนาทักษะการคิดระดับสูง. กรุงเทพฯ: ไอ.คิว.บุ๊คเซ็นเตอร์.
- AbuSeileek, A. F. (2007). Cooperative vs. individual learning of oral skills in a CALL environment.
Computer Assisted Language Learning, 20(5).
- Ennis, R. H. (2011). The nature of critical thinking: An outline of critical thinking dispositions and
abilities. Paper presented at the Sixth International Conference on Thinking, Cambridge, MA.
- Scheibe, C., & Rogow, F. (2012). The Teacher's Guide to Media Literacy : Critical Thinking in a
Multimedia World. Thousand Oaks, Calif: Corwin.
- The national Council for Excellence in Critical Thinking. (2021). Critical Thinking. Retrieved November
10, 2022, from <https://www.criticalthinking.org/pages/the-national-council-for-excellence-in-critical-thinking/406>

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

The Transformational Leadership of School Administrators that affects Quality
School Administration Under The Office of Udonthani Primary Educational
Service Area.

ธนพล จอมแพง^{1*} และ สุชาดา บุษพา²
Tanapon Joomphaeng¹ and Suchada Bubpha²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education., Udonthani Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²Assistant Professor Dr., Faculty of Education., Udonthani Rajabhat University

*Corresponding e-mail: tanapon19941994@gmail.com

Received: February. 20, 2024.; Revised: April. 23, 2024.; Accepted: May. 8, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารโรงเรียนคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ และ 4) เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จำนวน 368 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา และการบริหารโรงเรียนคุณภาพ ซึ่งมีค่าความเที่ยง 0.972 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.995 มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้าน พบว่า ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามลำดับ 2. ระดับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

รองลงมา ด้านประสิทธิภาพการสอนครู ด้านสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ตามลำดับ 3. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มีความสัมพันธ์กัน 4 ด้าน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .249 ถึง .567 และ 4. สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพ พบว่า ตัวแปรเกณฑ์ (Y) ขึ้นอยู่กับตัวแปรพยากรณ์ (X) ได้แก่ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ได้ร้อยละ 50.3 ($R^2 = .503$) และสามารถสร้างสมการถดถอยโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (β) ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.255 + .227(X_3) + .260(X_4) + .148(X_1) + .093(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .298(X_3) + .312(X_4) + .220(X_1) + .129(X_2)$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง; การบริหารสถานศึกษา; การบริหารโรงเรียนคุณภาพ

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the level of transformational leadership of school administrators 2) To study the level of quality school administration. 3) to study the relationship between transformational leadership of school administrators and quality school administration. And 4) To create an equation for forecasting the transformational leadership of school administrators and quality school administration. Sample group was government teachers and educational personnel. Sample group 368 consisted Civil servant teachers and educational personnel under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office were obtained from multi-stage random sampling. The research instrument was a questionnaire on transformational leadership of school administrators and quality school administration. It has a reliability value of 0.972 and a confidence value of 0.995. It has a 5-level rating scale. The data was analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation, Pearson correlation coefficient and stepwise multiple regression analysis.

Research results were the following : 1. Level of transformational leadership of educational institution administrators Overall it is at a high level. When considering the average of each aspect, it was found that the aspect of considering individuality It has the highest average, followed by the aspect of stimulating the use of intelligence, and the aspect of inspiration. and the aspect of having

influence with ideology, respectively. 2. Quality school management level Overall it is at a high level. The average of each aspect found that the curriculum was appropriate for students and the local area. It had the highest average, followed by teacher teaching efficiency, environment and learning atmosphere, and learner-focused learning processes. and administrators of professional educational institutions, respectively. 3. Transformational leadership of school administrators and quality school management There is a positive relationship. It has a statistical significance of .01, the transformational leadership of school administrators has 4 aspects: ideological influence (X_1), Motivating (X_2), stimulating of intelligence (X_3). The aspect of considering individuality (X_4) has a positive relationship with quality school administration. There was a relationship in 4 aspects. It was found that the correlation coefficient was between .249 and .567. and 4. The equation for forecasting the transformational leadership of school administrators that can affect quality school management. It was found that the criterion variable (Y) depends on the prediction variable (X), which includes all 4 aspects: ideological influence (X_1), Motivating (X_2), stimulating of intelligence (X_3). The aspect of considering individuality (X_4) were able to jointly predict the quality school administration under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office, 50.3 percent ($R^2 = .503$) and was able to create a regression equation to find the regression coefficient of the predictive variables in the form of raw scores (b) and standard scores (β) is as follows

Predictive equations in raw score format

$$\hat{Y} = 1.255 + .227(X_3) + .260(X_4) + .148(X_1) + .093(X_2)$$

Predictive equations in standard score format

$$\hat{Z} = .298(X_3) + .312(X_4) + .220(X_1) + .129(X_2)$$

Keywords: Transformational leadership, Educational institution administration, Quality school administration

บทนำ

การจัดการศึกษาของประเทศนั้นกลไกสำคัญที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้วางแผนจัดการให้พัฒนาทั้งบุคลากรและกระบวนการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีศักยภาพและคุณภาพที่ดี ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำ ซึ่งทฤษฎีภาวะผู้นำในการบริหารการศึกษาที่มีมากมายควรสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยภาพรวมผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องสร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับตนเอง รู้จักปรับรูปแบบของพฤติกรรมการเป็นผู้นำได้อย่างเหมาะสมกับสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม ผู้บริหารที่รู้จักจุดเด่นจุดด้อยของตนจะพยายามปรับปรุงตนเอง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของภาวะผู้นำ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) และเลือกใช้แบบของผู้นำได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ประการสำคัญที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดความสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ นั่นก็คือการปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาการบริหารของผู้บริหาร โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแนวทางใหม่ของกระทรวงศึกษาธิการ อาจเรียกว่า “ภาวะผู้นำเพื่อการเปลี่ยนแปลง” หนึ่งในปัจจัยของความสำเร็จในการขับเคลื่อนกระบวนการเปลี่ยนแปลงก็คือ การสร้างหรือกระตุ้นให้เกิดภาวะผู้นำ ในความคิดเห็นของฟูลแลน (Fullan, 2006 อ้างถึงใน สุภนาฏ พิมพ์เงิน, 2562) ผู้นำที่มีบุคลิกลักษณะโดดเด่นแต่สนใจเฉพาะเรื่องความสำเร็จของตนเองไม่เหมาะสม

ที่จะเป็นผู้มีการเปลี่ยนแปลง ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดีจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับจากคนหมู่มากในองค์กร จึงจะเป็นภาวะของผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารหรือผู้นำในระดับต่าง ๆ ต้องให้ความสำคัญเนื่องจากสภาพปัจจุบันองค์กรต้องเผชิญกับสภาวะการเปลี่ยนแปลง ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้นการปรับตัวเพื่อให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนจึงเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งสำหรับผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการนำองค์กรสามารถคาดการณ์และตัดสินใจเพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาองค์กร มีการแสดงออกถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน กระตุ้นให้เพื่อนร่วมงานมีการคาดหวังในผลการปฏิบัติงานในระดับที่สูง และสร้างแรงบันดาลใจแก่เพื่อนร่วมงานในการแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานหรือการแก้ไขปัญหา ตลอดจนต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (สุวัฒน์ จุลสุวรรณ, 2559) สอดคล้องกับ สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2560) ที่ว่า บริหารสถานศึกษาเป็นกลไกสำคัญและมีอิทธิพลสูงสุดต่อคุณภาพของสถานศึกษาความสำเร็จหรือความล้มเหลวทางการศึกษานั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารส่วนหนึ่ง ดังนั้นผู้บริหารจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเพราะการศึกษานั้นเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาคนให้มีคุณภาพ

โครงการโรงเรียนคุณภาพ เป็นนโยบายสำคัญของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งหวังให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพและปลอดภัย โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ที่ดำเนินการโดยพัฒนาต่อยอดจากโครงการเดิมคือ โรงเรียนคุณภาพประจำตำบล โรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนมัธยมดีสี่มุมเมือง และโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) มีพัฒนาโรงเรียนคุณภาพให้เป็นโรงเรียนต้นแบบเพื่อการแก้ไขปัญหาทางการศึกษา และความปลอดภัยของสถานศึกษา เน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเมืองและชนบทให้กับนักเรียน สร้างความพร้อมให้กับครู ผู้บริหารและโรงเรียนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ และมีความปลอดภัยตามบริบทของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลโลกที่มีคุณภาพ (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565) ยังสอดคล้องกับ ทิวิทย์ ศรีดำรง (2556) ที่ว่า โรงเรียนคุณภาพ คือ โรงเรียนที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน โรงเรียนและผู้ปกครอง มีผลงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นที่ยอมรับของชุมชน ซึ่งทรงพล เจริญคำ (2562) ได้สรุปว่า โรงเรียนที่ดีมีคุณภาพทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและเป็นกุญแจสำคัญที่ไขไปสู่การเป็นโรงเรียน ดีมีคุณภาพคือ คุณภาพของการบริหารโรงเรียน

จากการศึกษาข้อมูลงานวิจัย พบว่า โรงเรียนได้ประสบปัญหาให้หลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพของบุคลากร ด้านปัจจัยในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งด้านการจัดการศึกษา ปัจจัยที่สำคัญในบริหารสถานศึกษาคือ ผู้เรียน ปัจจุบันการเกิดภายในประเทศมีจำนวนลดน้อยลง ส่งผลทำให้จำนวนนักเรียนลดน้อยลง มีอัตราส่วนครูต่อนักเรียนและต่อห้องเรียนต่ำกว่ามาตรฐาน ด้านบุคลากร เกิดปัญหาขาดทักษะวิทยาการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน ครูสอนไม่ครบชั้น และด้านปัจจัยในการพัฒนาการศึกษา เงินทุนต่าง ๆ จากรัฐ ด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้านในการจัดการศึกษาที่ส่งผลกระทบเป็นอย่างมาก ทำให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาไม่เต็มตามศักยภาพเท่าที่ควรจะได้รับ การบริหารโรงเรียนคุณภาพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ (นภัสพรพรรณ มนทอง, 2565)

ปัจจุบันนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ได้นำนโยบายจาก กระทรวงศึกษาธิการลงสู่การปฏิบัติในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุค New normal ที่มุ่งเน้นให้ จัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีนำสู่การเปลี่ยนแปลง สถานศึกษาทุกแห่งต้องมีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการใช้เทคโนโลยีทั้งในการพัฒนาผู้เรียน ครู และสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองภายใต้การใช้เทคโนโลยี และระบบการจัดการและบริการที่ทันสมัย (เอกรัตน์ เชื้อวงศ์, 2564) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ ด้านการสร้างบารมีหรือการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ คือ ผู้บริหารพัฒนาตนให้เป็นผู้มีองค์ความรู้อย่างแท้จริงกำหนดเป้าหมายและ

วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา คือ ผู้บริหารเป็นผู้รับฟังที่ดีเปิดโอกาสไม่สกัดกั้นแนวความคิดของผู้ใต้บังคับบัญชา เปิดใจรับฟังให้มากที่สุดแล้วมาสรุปผล และด้านการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล คือ ผู้บริหารรู้จักผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนเป็นอย่างดีใส่ใจผู้ใต้บังคับบัญชาทุกรายละเอียด วางตัวเป็นกลาง เข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล (ชนปกรณ ฎกอนชนะ, 2565) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารโรงเรียนให้มีคุณภาพ ทั้งด้านการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาหลักสูตรการสอนที่เหมาะสม (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2562) รวมถึงสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี เพื่อพัฒนาโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรมที่มีคุณภาพต่อไป

ผู้วิจัยในฐานะบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ข้อค้นพบที่ได้เป็นประโยชน์ต่อการนำไปกำหนดแนวทางการพัฒนาผู้บริหารเพื่อนำไปสู่ประสิทธิผลในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ขอบเขตการวิจัย

ตัวแปรพยากรณ์และตัวแปรเกณฑ์ ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ตัวแปรพยากรณ์

ตัวแปรพยากรณ์ การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จากนักวิชาการหลายท่าน สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2556), ชนปกรณ ฎกอนชนะ (2565) และจริทร์ถาวรสิน (2565) แล้วนำข้อมูล ที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อใช้เป็นองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพทั้งหมด โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาทั้งหมด 4 ด้าน ได้แก่ 1. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) 2. การสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) 3. การกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) และ 4. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4)

ตัวแปรเกณฑ์ คือ การบริหารโรงเรียนคุณภาพ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ อุษณีย์ สีแก้วดู่ (2561) และอริสรา อารมณชื่น (2565) และอื่น ๆ มีองค์ประกอบย่อย ๆ ดังนี้ 1. ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ 2. ประสิทธิภาพการสอนของครู 3. กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ 4. หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น และ 5. สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี จำนวน 4 เขตพื้นที่การศึกษา ปีการศึกษา 2565 จำนวน 9,396 คน จาก 757 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา อุดรธานี ปีการศึกษา 2565 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง เป็นการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ดังนี้

1.2.1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน

1.2.2 กำหนดกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก 125 คน โรงเรียนขนาดกลาง 200 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 24 คน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 19 คน

1.2.3 ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรของแต่ละอำเภอตามสัดส่วนที่คำนวณได้ โดยใช้ ขนาดโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

ตารางที่ 1 สรุปจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามขนาด
(ข้อมูล ณ วันที่ 30 มีนาคม 2565)

ขนาดของโรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ขนาดเล็ก	3,194	125
ขนาดกลาง	5,099	200
ขนาดใหญ่	605	24
ขนาดใหญ่พิเศษ	498	19
รวม	9,396	368

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) โดยสร้างและพัฒนาขึ้น จากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำมา เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย มีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี จากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ เก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยและศึกษา วิธีการสร้างแบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า (Rating Scale)

2.1.2 ศึกษาหลักเกณฑ์ วิธีการ สร้างแบบสอบถาม และศึกษาแบบสอบถามที่จัดการศึกษาสร้างไว้ และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือแล้วเขียนแบบสอบถามฉบับร่างให้ ครอบคลุมเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1.3 นำร่างแบบสอบถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำชี้แนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอนั้น

2.1.4 โดยนำแบบสอบถามที่ได้แก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity)

2.1.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงจากคำแนะนำจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อให้ข้อคำถามมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 5 ท่านเพื่อตรวจพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือความถูกต้องของรูปแบบ (Format) ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้ (Wording) และให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม

2.2.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา ซึ่งนำผลคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านมาหาค่าดัชนีสอดคล้องเป็นรายข้อ เกณฑ์ในการพิจารณาเลือกข้อคำถามที่ได้จากการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขโดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 นำมาใช้ (สุรศักดิ์ อมรรัตร์ศักดิ์, 2557) มาเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ แล้วจึงนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้งเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของแบบทดสอบ

2.2.3 ทดลองใช้แบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนจำนวน 30 คน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จากนั้นทำการหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้เกณฑ์ $r \geq 0.20$ ขึ้นไป (อนวัดี คุณแก้ว, 2555) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของคอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้ค่าตั้งแต่ .80 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง .420-.898 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .979 และการบริหารโรงเรียนคุณภาพมีค่าอำนาจการจำแนกอยู่ระหว่าง .418-.883 ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .992

2.2.4 ดำเนินการนำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ที่ใช้ในการวิจัยไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

2.3 ลักษณะของเครื่องมือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) พิจารณาตามการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้คะแนนตามน้ำหนักของคำตอบ 5 ระดับ จำนวน 34 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) พิจารณาตามการตัดสินใจของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้คะแนนตามน้ำหนักของคำตอบ 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย พร้อมแบบสอบถาม จำนวน 368 ฉบับ ส่งถึงครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความ

อนุเคราะห์จากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมทางไปรษณีย์และด้วยตัวเอง จำนวน 368 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำมาตรวจสอบและนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลด้านการบริหารโรงเรียนคุณภาพ โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งตอนที่ 1 และ 2 มี 5 ระดับ ของ บุญชม ศรีสะอาด (2560)

ตอนที่ 3 นำผลการวิเคราะห์นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มาหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการบริหารโรงเรียนคุณภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี ด้วยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายแบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ นำมาแปลผลในระดับความสัมพันธ์โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553)

ค่า r อยู่ในช่วง 0.71 - 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับมาก

ค่า r อยู่ในช่วง 0.51 - 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

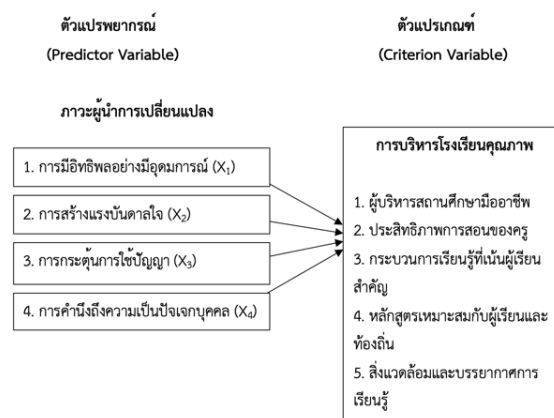
ค่า r อยู่ในช่วง 0.31 - 0.50 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับน้อย

หากค่า r มีค่าเป็น บวก (+) หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางบวก

หากค่า r มีค่าเป็น ลบ (-) หมายถึง ตัวแปรมีความสัมพันธ์ทางลบ

ตอนที่ 4 นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 2 มาวิเคราะห์หาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี ด้วยการใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธีสเตปไวส์ (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อตรวจสอบว่าตัวแปรพยากรณ์ใดที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี และเพื่อสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี โดยรวม

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.22	0.34	มาก
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.28	0.32	มาก
3. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา	4.31	0.38	มาก
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.42	0.43	มาก
รวม	4.31	0.35	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) ทุกด้าน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปรผลระดับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี โดยรวม

การบริหารโรงเรียนคุณภาพ	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ	4.32	0.58	มาก
2. ด้านประสิทธิภาพการสอนครู	4.47	0.54	มาก
3. ด้านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.35	0.56	มาก
4. ด้านหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น	4.52	0.56	มากที่สุด
5. ด้านสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้	4.43	0.53	มาก
รวม	4.42	0.54	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 4 ด้าน

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุตรธานี

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	Y	Tolerance	VIF
X_1	1.000	.515**	.405**	.308**	.503**	.685	1.461
X_2		1.000	.490**	.249**	.466**	.640	1.563
X_3			1.000	.373**	.567**	.677	1.477
X_4				1.000	.523**	.831	1.203
Y					1.000		

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ (Y) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ๆ ดังนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ, ประสิทธิภาพการสอนของครู, กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญ, หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงทั้ง 4 ด้าน สูงสุด ($r = .567$) คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) รองลงมา ($r = .523$) คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) รองลงมา ($r = .503$) คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) และ ($r = .466$) คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ตามลำดับ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .249 ถึง .567 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 0.80 จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาภาวะความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ (Multicollinearity) ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเกิน 0.80 แสดงว่าตัวแปรมีความหมายเหมือนกัน หรือวัดในสิ่งเดียวกันควรตัดออก

ตารางที่ 5 ค่าคงที่ของตัวแปรที่เป็นตัวพยากรณ์สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าสู่สมการถดถอย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	b	S.E. _b	β	t	P-values
ค่าคงที่ (Constant)	1.255	.178		7.062	.000**
(X_3)	.227	.034	.298	6.637	.000**
(X_4)	.260	.034	.312	7.691	.000**
(X_1)	.148	.030	.220	4.916	.000**
(X_2)	.093	.033	.129	2.784	.006**
R=.709, $R^2 = .503$, Adj- $R^2 = .498$, S.E. =.16386, F=91.845, P-values=.000**					

จากตารางที่ 5 พบว่า ตัวแปรเกณฑ์ (Y) ขึ้นอยู่กับตัวแปรพยากรณ์ (X) ได้แก่ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .709 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) ร้อยละ 50.3 ($R^2 = .503$) โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มากที่สุดคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) รองลงมา ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ตามลำดับ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (β) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) มีค่าเท่ากับ .298 ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) มีค่าเท่ากับ .312 ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) มีค่าเท่ากับ .220 และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) มีค่าเท่ากับ .129

สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพ พบว่า ตัวแปรเกณฑ์ (Y) ขึ้นอยู่กับตัวแปรพยากรณ์ (X) ได้แก่ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4)

สามารถร่วมกันพยากรณ์การบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ได้ร้อยละ 50.3 ($R^2 = .503$) และสามารถสร้างสมการถดถอยโดยคำนวณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (β) ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.255 + .227(X_3) + .260(X_4) + .148(X_1) + .093(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .298(X_3) + .312(X_4) + .220(X_1) + .129(X_2)$$

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมา ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ($\bar{X} = 4.31$) และอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.28$) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ($\bar{X} = 4.22$) ตามลำดับ

2. การบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 4 ด้าน โดยด้านที่มีระดับการบริหารโรงเรียนคุณภาพมากที่สุด คือ ด้านหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพการสอนครู ($\bar{X} = 4.47$) ด้านสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.43$) ด้านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.35$) และด้านผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงทั้ง 4 ด้าน สูงสุด ($r = .567$) คือ ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) รองลงมา ($r = .523$) คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) รองลงมา ($r = .503$) คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) และ ($r = .466$) คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ตามลำดับ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .249 ถึง .567 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 0.80 จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาภาวะความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ (Multicollinearity)

4. สมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า ตัวแปรเกณฑ์ (Y) ขึ้นอยู่กับตัวแปรพยากรณ์ (X) ได้แก่ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X_3) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .709 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายหรืออำนาจพยากรณ์ (R^2) ร้อยละ 50.3 ($R^2 = .503$)

โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มากที่สุดคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

(X₄) รองลงมา ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X₃) ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X₁) และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X₂) ตามลำดับ

โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปของคะแนนมาตรฐาน (β) ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา (X₃) มีค่าเท่ากับ .298, ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X₄) มีค่าเท่ากับ .312, ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X₁) มีค่าเท่ากับ .220 และด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X₂) มีค่าเท่ากับ .129 ซึ่งสามารถสร้างสมการถดถอยโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรพยากรณ์ที่อยู่ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (β) ได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.255 + .227(X_3) + .260(X_4) + .148(X_1) + .093(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .298(X_3) + .312(X_4) + .220(X_1) + .129(X_2)$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มีข้อค้นพบที่ควรนำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ตามความเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้านเมื่อพิจารณารายด้าน จะพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สูงสุด คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล รองลงมา ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ตามลำดับ สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของ Burn (Burn, 1978 อ้างถึงใน ศุภนาฏ พิมพ์เงิน, 2562) ความเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นเมื่อการบริหารจัดการทำให้เกิดแรงจูงใจ และนำมาซึ่งความพึงพอใจต่อผู้ตาม ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้ความสำคัญกับความต้องการและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยมุ่งเน้นความสำคัญในการส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานที่ดีด้วยการใส่ใจรับรู้ และพยายามตอบสนองต่อความต้องการเป็นรายบุคคลของผู้ตาม ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการเปลี่ยนแปลงและสร้างระบบการทำงานแบบใหม่ เพื่อสอดคล้องนโยบายของกระทรวง ผู้ตอบแบบสอบถามจึงมองว่า การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา สอดคล้องกับ ชนปกรณ ภูทองชนะ (2565) ผู้บริหารสถานศึกษาขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงโดยรวมอยู่ในระดับมาก เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารรู้จักผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนเป็นอย่างดีใส่ใจผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บริหารวางตัวเป็นกลางเข้าใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้โอกาส ให้บทบาท ให้ ตามความรู้ความสามารถและความถนัดของผู้ใต้บังคับบัญชา จริงใจ สร้างความเชื่อใจ ให้ความวางใจผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นผู้มั่งคั่งความรู้ที่แท้จริง ยึดหลักความโปร่งใส ยังสอดคล้องกับ ญรรุวัฒน์ พระงาม (2561) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 โดย ภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก เห็นว่าผู้บริหารมีทักษะความรู้ ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุได้ตามเป้าหมาย กระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามภารกิจ รวมถึงปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง มีความมุ่งมั่นทุ่มเท ในการทำงาน ทำให้เป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

และเหมาะสม อีกทั้งสอดคล้องกับ อรรถธรรม ภัทรดำเนินสุข (2564) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานเลข คณิตจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

2. การบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 1 ด้าน และระดับมาก 4 ด้าน โดยด้านที่มีระดับการบริหารโรงเรียนคุณภาพมากที่สุด คือ ด้านหลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น โดยด้านที่มีระดับการบริหารโรงเรียนคุณภาพมาก คือ ด้านประสิทธิภาพการสอนครู ด้านสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้สอนตระหนักเป็นอย่างดีว่า การเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลกและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ อันส่งผลต่อการเรียนรู้และวิถีการดำเนินชีวิตของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้ในสภาวะการเปลี่ยนแปลงในโลกปัจจุบัน ทำให้ผู้เรียนได้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต ทั้งด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของผู้สอน เป็นหัวใจในการพัฒนาของผู้เรียน ทำให้ผู้บริหาร และผู้สอนจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ที่จำเป็น หลากหลายสามารถนำไปบูรณาการในการเรียนในการดำเนินชีวิต ได้สอดคล้องกับสภาวะความเป็นจริง สอดคล้องกับสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565) ได้ทำโครงการโรงเรียนคุณภาพ เป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งหวังให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนคุณภาพให้เป็นโรงเรียนต้นแบบเพื่อการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา และความปลอดภัยของสถานศึกษา เน้นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เมืองและชนบทให้กับนักเรียน สร้างความพร้อมให้กับครู ผู้บริหารและโรงเรียนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและมีความปลอดภัยตามบริบทของโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลโลกที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับ กัญชญา ทองหัตถา (2565) การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เขต 1 โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความตื่นตัวในเรื่องของการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก มีการอบรม ประชุม สัมมนา เพื่อรับรู้นโยบายที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ และสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้ในการเรียนการสอน จึงส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุษณีย์ สีแก้วตุ้ (2561) โรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย คือ โรงเรียนเป็นแบบอย่างที่ดี หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนรู้ และประสิทธิภาพการสอนของครู และยังสอดคล้องกับ อภิชัย ท้ามาน (2561) ได้เสนอรูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 1 มี 6 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปัจจัยเกื้อหนุน 2) การนำองค์การ 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การมุ่งเน้นผู้เรียนผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง 5) การมุ่งเน้นบุคลากร และ 6) การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ทั้ง 4 ด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันสูงทั้ง 4 ด้าน โดยพิจารณา

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ด้วยกัน พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .249 ถึง .567 ซึ่งมีค่าไม่เกิน 0.80 จึงทำให้ไม่เกิดปัญหาภาวะความสัมพันธ์เชิงพหุคูณ (Multicollinearity) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีและประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง สอดคล้องกับ อวรรณ ภัทรดำเนินสุข (2564) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลางในลักษณะคล้ายคลึงตามกัน ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีรุ่ง ศรีสุวรรณ (2565) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง (0.772) และยังสอดคล้องกับ สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2562) ความสัมพันธ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวก ในระดับสูงมาก (0.844) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการศึกษาการสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า เมื่อนำตัวแปรภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มากที่สุดคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) เนื่องจากว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ให้ความสำคัญเอาใจใส่ ให้คำแนะนำต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคนอย่างเสมอภาคและเท่าเทียม ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้สึกมีคุณค่าและมีความสำคัญ ยังรับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา มีการส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชาให้สูงขึ้น มีโอกาสให้มีการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ มีการสร้างบรรยากาศและทัศนคติในการทำงานเชิงบวก พร้อมทั้งสร้างสรรควิธีการทำงานแบบใหม่ มีความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล สอดคล้องกับ สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2562) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถพยากรณ์คุณภาพการบริหารวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.946 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 89.5 ผลรายด้านของค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ มีค่ามากที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการสร้างสรรคความเปลี่ยนแปลง ด้านการพัฒนาตนและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ด้านการมุ่งมั่นในการทำงานและด้านบุคลิกลักษณะมีอิทธิพลน่าเชื่อถือ ยังสอดคล้องกับ เอกรัตน์ เชื้อวังคำ (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำดิจิทัลและองค์การนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4 ได้แก่ การเป็นพลเมืองดิจิทัล ความเป็นมืออาชีพด้านดิจิทัล และวิสัยทัศน์ดิจิทัล โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.829 และมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 68.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความภาคภูมิใจและไว้วางใจ ดังนั้น ผู้บริหารควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี นำยกย่องเคารพนับถือของผู้ใต้บังคับบัญชา โดยยึดหลักความถูกต้องตามหลักคุณธรรมจริยธรรม

1.2 การศึกษาการบริหารโรงเรียนคุณภาพ โดยด้านผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและทักษะด้านการบริหารและจัดการโรงเรียน สามารถเป็นผู้นำทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นการเป็นผู้นำการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ และที่สำคัญประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

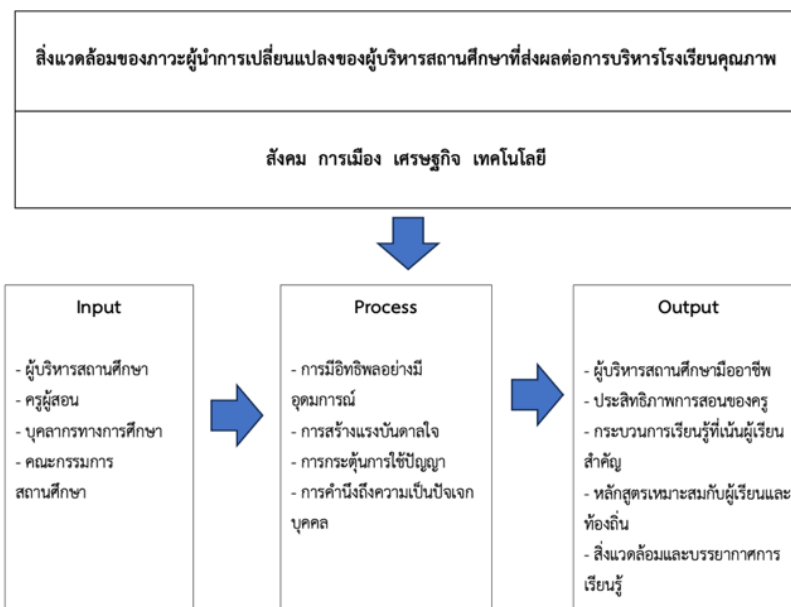
2.1 ควรนำองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไปศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษาโรงเรียนอื่น เพื่อหาแนวทางการปฏิบัติที่ดี องค์ความรู้ที่ได้จะสามารถนำไปใช้กับโรงเรียนอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน นำไปใช้ในการบริหารจัดการสู่การบริหารโรงเรียนคุณภาพต่อไป

2.2 การวิจัยครั้งต่อไปควรมีการทำการวิจัยในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ในข้อของผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชากล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ เพื่อทำการวิจัยและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

2.3 จากผลการศึกษาการสร้างสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี พบว่า องค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน โดยค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ มากที่สุดคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ควรมีการพัฒนาด้านอื่น ๆ ให้เพิ่มมากขึ้นเช่นกัน

2.4 ควรทำวิจัยและพัฒนา (R&D) ในเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารโรงเรียนคุณภาพ เพื่อสร้างรูปแบบคู่มือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ได้แนวทางนำไปใช้ในการบริหารโรงเรียนคุณภาพที่มีประสิทธิภาพต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญชญา ทองหัตถา. (2565). **ปัจจัยที่ส่งผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จรินทร์ ถาวรสิน. (2565). **องค์ประกอบของสมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดสระแก้ว**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพุมธานี.
- ชนปกรณ ภูทองชนะ. (2565). **แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). **เทคนิคการใช้สถิติ**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ณัฐวัฒน์ พระงาม. (2561). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ทรงพล เจริญคำ. (2562). **รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาสู่โรงเรียนคุณภาพของโรงเรียนพระยามนธาตุราชศรีพิจิตร สำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร**. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี. 7(2).
- ทิวต์ ศิริดำรง. (2556). **การบริหารสถานศึกษาสู่การเป็นโรงเรียนคุณภาพ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก THE SCHOOL ADMINISTRATION TO BE A QUALITY SCHOOL: THE GROUNDED THEORY APPROACH**. วารสารการศึกษา มศว. 10(18).
- นภัสพรพรรณ มนทอง. (2565). **การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สุวิริยาสาน.
- พิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์. (2564). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม**. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศรีรุ่ง ศรีสุวรรณ. (2565). **ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศุภนาฏ พิมพ์เงิน. (2562). **แนวทางการพัฒนาสมรรถนะภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน จังหวัดเชียงราย**. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). **โครงการโรงเรียนคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา.
- สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์. (2562). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2**. วารสารศึกษาศาสตร์, 30(1).

- สุวัฒน์ จุลสุวรรณ. (2559). การบริหารการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษา. มหาสารคาม : โรงพิมพ์อภิชาติการพิมพ์.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2560). การบริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่มีประสิทธิผล. อุบลราชธานี : โรงพิมพ์ยงสวัสดิ์อินเตอร์กรุ๊ป.
- อรรธรณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อริสา อารมณชื่น. (2565). กลยุทธ์การบริหารจัดการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบลระดับประถมศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- อภิชัย ทำมาน. (2561). รูปแบบการบริหารโรงเรียนคุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
หนองคาย เขต 1. หลักสูตรพัฒนานักบริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์ และ
บุคลากรทางการศึกษา สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- อุษณีย์ สีแก้วตุ้. (2561). โมเดลสมการโครงสร้างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อโรงเรียน
คุณภาพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอกรัตน์ เชื้อวังคำ. (2564). ภาวะผู้นำดิจิทัลที่ส่งผลต่อองค์การนวัตกรรมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนา
คุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

การศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมจิตบริการ
ของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Studying service learning management to promote service mindsets
among graduate students in the Management program, Faculty of
Management Science, Suan Dusit University

อนงค์นาถ หนันชัย*
Anongnart Thananchai

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Bachelor of Management, Faculty of Management, SuanDusit University

*Corresponding email: dr.anongnart@gmail.com

Received: February 10, 2024.; Revised: May 1, 2024.; Accepted: May 8, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) ศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมระดับจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และ 2) ศึกษาคุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีโดยเครื่องมือเชิงคุณภาพและเครื่องมือเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 และนักศึกษายินยอมเป็นกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัย จำนวน 105 คน คัดเลือกแบบอิงจุดมุ่งหมาย เลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเป็นประชากรที่เข้าถึงได้ทั้งหมด และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กรรมการบริหารหลักสูตรฯ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และเลขานุการหลักสูตรฯ จำนวน 9 ท่าน ใช้การเลือกตัวอย่างตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา มาเป็นตัวแทนในการตอบคำถามสัมภาษณ์ มีคุณลักษณะร่วมกัน คือ ประสบการณ์ในการสอนหรือทำงานมากกว่า 10 ปีขึ้นไป เป็นอาจารย์ผู้สอนให้กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยตรงไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือ 2 ภาคการศึกษา และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ สถิติในงานวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาเพื่ออธิบายข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า การเรียนรู้แบบบริการสังคมส่งเสริมระดับจิตบริการได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) สร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคม และการเรียนวิชาจิตบริการช่วยให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริการได้ มีระดับการปฏิบัติจิตบริการในระดับดี คือ การมีน้ำใจต่อผู้อื่น และขอช่วยเหลือผู้อื่นที่นอกเหนือจากหน้าที่ของตนเอง ได้ฝึกให้บริการสังคม การมีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการ มีการวางแผนระหว่างเตรียมกิจกรรมเพื่อให้งานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ รับฟังความคิดเห็น และทำงานเป็นทีม ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า จิตบริการมีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อนักศึกษาในปัจจุบันอย่างมากเป็นสิ่งที่นักศึกษาสามารถฝึกฝนพัฒนาตนเองได้

จิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการฯ ในปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์ดี มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรอบรู้ และกล้าแสดงออกการเรียนรู้แบบบริการสังคมเป็นกิจกรรมที่ดีเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสานระหว่างการเรียนรู้ทางวิชาการกับการบริการสังคม โดยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงเพื่อช่วยเหลือสังคม คุณลักษณะด้านจิตบริการที่นักศึกษาหลักสูตรการจัดการฯ ปฏิบัติบ่อยครั้ง และมีการแสดงพฤติกรรมอย่างชัดเจน คือ ด้านการรับรู้ตนเอง ด้านการมีแรงจูงใจภายในตนเอง ด้านการมีทัศนคติเชิงบวก ด้านการตอบสนองจากการกระทำของตนเอง และด้านการดูแลเอาใจใส่ เสียสละต่อผู้อื่น

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบบริการสังคม, จิตบริการ

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) To study service learning management to promote the service mindsets of graduate students in the Management program, Faculty of Management Science, Suan Dusit University, and 2) To study the characteristics of service mindsets among graduate students in the Management program, Faculty of Management Science, Suan Dusit University. This research employs a mixed-method approach using both qualitative and quantitative tools. The sample group consists of graduate students in the Management program, Faculty of Management Science, Suan Dusit University, who are studying in the academic year 2022 and who have consented to participate in the research, totaling 105 individuals. The sample selection is based on the research objectives, targeting a population that includes key stakeholders such as curriculum administrators, course instructors, and program coordinators, totaling 9 individuals, who have more than 10 years of teaching or working experience, directly taught the sample group for at least 1 year or 2 semesters, and can provide insights reflecting the reality according to the research objectives. The research tools used include questionnaires and interviews. Statistical analysis includes mean values, standard deviations, and content analysis to explain qualitative data.

Quantitative research findings reveal that social service learning significantly promotes service mindsets (mean = 4.18), fostering positive attitudes towards self and society, and helps students address service-related issues effectively. The level of service mindsets is high, with students demonstrating compassion, willingness to help others beyond their duties, engagement in social service activities, volunteerism, and positive attitudes towards service. Effective planning, listening, and teamwork are evident. Qualitative research findings highlight the importance and necessity of service mindsets for current students' personal development, with students demonstrating creativity, knowledge, and confidence. Service learning is considered a beneficial activity, combining academic learning with community service, enabling students to actively contribute to society. Key characteristics of service mindsets frequently demonstrated by management students include self-

awareness, intrinsic motivation, positive attitudes, responsiveness to their actions, and care and empathy towards others.

Keywords : Service Learning, Service Mindsets

บทนำ

หลักสูตรการจัดการบัณฑิตตระหนักถึงการพัฒนานักศึกษาให้มีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 จึงได้ดำเนินการจัดโครงการพัฒนานักศึกษา อาทิ โครงการจิตบริการตามแนวทางนักการจัดการเป็นการจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงการมีคุณลักษณะด้านการให้บริการ การมีจิตบริการ และจิตสาธารณะต่อส่วนรวม สังคม ในระดับหลักสูตร ระดับคณะ ระดับมหาวิทยาลัย และภายนอกมหาวิทยาลัย โดยเป็นวิธีการเรียนการสอนแบบบริการสังคม (Service learning) ผ่านการทำงานในด้านต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เอื้อต่อการศึกษา และบริบททางสังคม คู่ขนานกับการเรียนการสอนของทุกรายวิชา ทุกภาคการศึกษา โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งพบว่า นักศึกษามีความเข้าใจ และสามารถลงมือปฏิบัติงาน โครงการ กิจกรรมบริการสังคมได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้รูปแบบการสอนแบบบริการสังคมยังได้เป็นที่นิยมหรือหยิบยกมาเผยแพร่หรือสื่อสารให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้นในคณะวิทยาการจัดการ โดยหนึ่งในคุณลักษณะที่องค์กร/ผู้ประกอบการธุรกิจต้องการ คือ บุคลากรที่มีจิตบริการในการทำงาน (พิมพ์ฉัตร วัฒนสุคนธ์, 2561) การสร้างจิตบริการที่ดีเป็นกลยุทธ์สำคัญในการดำเนินธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีการให้บริการเป็นสำคัญที่ต่างมุ่งแข่งขันเพื่อแย่งชิงลูกค้า ความพึงพอใจส่งผลกระทบต่อองค์กรอย่างมาก ทำให้ต้องมีวิธีการให้บริการอย่างเต็มที่และสม่ำเสมอ ในอดีตจะมีเพียงธุรกิจโรงแรม และธุรกิจอาหารและเครื่องดื่มเป็นหลักที่เน้นการให้บริการ แต่เมื่อโครงสร้างอุตสาหกรรมมีขนาดใหญ่และความซับซ้อนมากขึ้น ธุรกิจที่เกี่ยวกับการต้อนรับและบริการจึงครอบคลุมไปถึงธุรกิจบันเทิง ร้านค้าส่งค้าปลีก สถานบริการสุขภาพ ฯลฯ (เพชรศรี นนทศิริ, 2563) การที่บุคลากรในองค์กรมีพฤติกรรมในทางบวก (Positive behavior) หรือพฤติกรรมในทางลบ (Negative behavior) จะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการทำงานขององค์กร การแสดงพฤติกรรมใด ๆ ล้วนมาจากจิตสำนึกของบุคลากร ดังนั้น การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกในการบริการเป็นสิ่งที่ทุกคนควรปฏิบัติ แม้ต้องใช้เวลาและไม่เป็นเรื่องยาก ขึ้นอยู่กับความพยายามและความตั้งใจ เมื่อปรับเปลี่ยนได้ก็จะส่งผลดีต่อตนเอง และองค์กร

ในปีการศึกษาที่ผ่านมาหลักสูตรฯ ได้จัดกิจกรรมทวนสอบผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ประจำปีการศึกษา 2564 เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากนักวิชาการทางด้านการจัดการ พบว่า การจัดการเรียนการสอน โครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่หลักสูตรฯ ดำเนินการจัดให้กับนักศึกษา เช่น โครงการจิตบริการตามแนวทางนักการจัดการมีอาชีพ ทำให้นักศึกษาได้องค์ความรู้มาก เห็นภาพจริง ได้เกิดการเรียนรู้ สามารถมองเห็นภาพรวมของการประกอบธุรกิจได้ ทุกรายวิชามีชิ้นงาน โครงการให้ลงมือปฏิบัติเป็นสิ่งที่ดีมาก ทำให้ผู้เรียนได้ซึมซับการเรียนรู้ร่วมกัน โดยเป็นการจัดคู่ขนานกับการเรียนตลอดภาคการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตบริการจนเกิดพฤติกรรม/คุณลักษณะด้านจิตบริการด้วยเหตุนี้ การมีจิตบริการจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรปลูกฝังให้กับนักศึกษาเพื่อให้สามารถปฏิบัติตนและมีคุณลักษณะที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องอาศัยระยะเวลาในการปลูกฝัง ด้วยการสอดแทรกเข้าไปในการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนซึมซับ ซึ่งการบริการที่ดีต้องอาศัยการมีจิตใจในการให้บริการที่ต้องออกมาจากหัวใจของบุคคลนั้น ๆ อย่างแท้จริง คุณลักษณะด้านการมีจิตบริการเป็นพื้นฐานสำคัญทางด้านการทำงานที่นักศึกษาผู้เรียนในสาขาวิชานี้ต้องมีความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดี เพื่อมุ่งเน้นให้นักศึกษาเป็นนักการจัดการมีอาชีพ

มีทักษะในด้านการบริการมากขึ้น จนสามารถเชื่อมโยงความรู้จากภาคทฤษฎีสู่ภาคปฏิบัติได้ ดังนั้น การพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะของบัณฑิตที่ตอบสนองพลวัตโลก เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม นำความรู้ความสามารถไปใช้ในการทำงานในอนาคตได้ จึงควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมจิตบริการของนักศึกษา หลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิตว่าเป็นอย่างไร การจัดการเรียนการสอนนี้สามารถพัฒนาผู้เรียนได้หรือไม่ ทั้งนี้เพื่อนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา กระตุ้นให้นักศึกษามีทักษะด้านความรู้ที่ใช้ในการทำงาน (Hard Skills) และทักษะด้านอารมณ์เป็นความสามารถในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Soft Skills) โดยหวังว่าเมื่อนักศึกษาได้เรียนรู้จากการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมระดับจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
2. เพื่อศึกษาระดับคุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ให้ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ นักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 105 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) คัดเลือกแบบอิงจุดมุ่งหมาย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยเป็นประชากรที่เข้าถึงได้ทั้งหมด
2. ประชากรที่ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ กรรมการบริหารหลักสูตรฯ อาจารย์ประจำหลักสูตร อาจารย์ผู้สอน และเลขานุการหลักสูตรฯ ทั้งหมด 9 ท่าน ใช้การเลือกตัวอย่างตามจุดมุ่งหมายของการศึกษามาเป็นตัวแทนในการตอบคำถามสัมภาษณ์ (Key Informants) โดยคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลที่ดีที่สุดที่สร้างความชัดเจนในการตอบคำถามให้กับผู้วิจัย (ชาย โพธิ์สิตา, 2554) มีคุณลักษณะร่วมกัน ได้แก่ ประสบการณ์ในการสอนหรือทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป รวมทั้งเป็นอาจารย์ผู้สอนให้กับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างโดยตรงไม่น้อยกว่า 1 ปี หรือ 2 ภาคการศึกษา และสามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ขอบเขตที่ศึกษา

ขอบเขตเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมจิตบริการของนักศึกษา เพื่อพัฒนาคุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต โดยศึกษาจากการจัดการเรียนการสอนแบบบริการสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย เครื่องมือเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า (Rating scale) ที่สร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม และเครื่องมือเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) ที่สร้างจากการทบทวนวรรณกรรม และข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ด้วยวิธีสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยเครื่องมือการวิจัยทั้ง 2 นั้น ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา

(Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่า IOC = 0.50 ขึ้นไป ผลการทดสอบค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.82 โดยงานวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านกระบวนการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิตแล้ว

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ จำนวน 105 ชุด ใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Online Survey Research) ได้รับคืนจำนวน 105 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อนำไปดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล จากนั้นทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับบุคคลที่เป็นตัวแทนจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย กรรมการบริหารหลักสูตรฯ อาจารย์ในหลักสูตรฯ อาจารย์ผู้สอน และเลขานุการหลักสูตรฯ โดยมีแนวทางของคำถามที่มีความสอดคล้องเพื่อหาเหตุผลสนับสนุนผลการวิจัยเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับที่ได้รับคืน นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่เรียบร้อยสมบูรณ์ มาสร้างตารางและบันทึกข้อมูลแต่ละตอนลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ แล้วนำแบบสอบถามมาประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อทำการประมวลผลข้อมูลทั้งหมด ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic) ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ของเนื้อหา (Content analysis) วิเคราะห์เนื้อหาตามที่ปรากฏ (Manifest Content) แล้วนำมาสร้างข้อสรุป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเชิงปริมาณเป็นผลการวิจัยที่ตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในข้อหนึ่ง คือ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมระดับจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต และข้อสอง คือ เพื่อศึกษาคุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต จากประชากรตัวอย่างจำนวน 105 คน ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย เพศ รหัสรุ่น และระดับความสนใจเรื่องจิตบริการ ก่อน-หลังเรียน มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิจัยด้านข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n=105)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	29 คน	28
หญิง	75 คน	71
LGBTQ+	1 คน	1
2. รหัสรุ่น		
รหัส 62	33 คน	31
รหัส 63	37 คน	35
รหัส 64	24 คน	23
รหัส 65	11 คน	11

ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (n=105)	ร้อยละ
3. ระดับความสนใจเรื่องจิตบริการ (ก่อนเรียน)		
มากที่สุด	18 คน	17
มาก	33 คน	31
ปานกลาง	43 คน	41
น้อย	7 คน	7
น้อยที่สุด	4 คน	4
4. นักศึกษามีความสนใจเรื่องการมีจิตบริการ (หลังเรียน)		
มากที่สุด	42 คน	40
มาก	39 คน	37
ปานกลาง	23 คน	22
น้อย	-	-
น้อยที่สุด	1 คน	1

จากตารางที่ 1 ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 105 คน ประกอบด้วย ผู้ตอบแบบสอบถามเพศหญิง จำนวน 75 คน เพศชาย จำนวน 29 คน และ LGBTQ+ จำนวน 1 คน รหัสนี้ 63 มากที่สุด จำนวน 37 คน รองลงมา รหัสนี้ 62 จำนวน 33 คน และรหัสนี้ 64 จำนวน 24 คน ตามลำดับ ระดับความสนใจเรื่องจิตบริการ (ก่อนเรียน) พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความสนใจเรื่องจิตบริการ ในระดับปานกลาง จำนวน 43 คน และระดับความสนใจเรื่องจิตบริการ (หลังเรียน) อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 42 คน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) เพื่อส่งเสริมจิตบริการของนักศึกษา หลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) เพื่อส่งเสริมจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

การจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมจิตบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1 รายวิชาของหลักสูตรฯ ที่นักศึกษาได้เรียน เช่น วิชา จิตบริการฯ สนับสนุนการเรียนรู้แบบบริการสังคม สร้างจิตสำนึกการให้บริการสูงขึ้น	4.10	0.868	มาก
2 กิจกรรมในรายวิชา/กิจกรรมที่ได้ทำในระหว่างเรียน ได้ใช้ความรู้จากประสบการณ์จริง และทำให้เกิดการเรียนรู้	4.28	0.873	มากที่สุด
3 การศึกษาพฤติกรรมของผู้รับบริการทำให้นักศึกษามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.26	0.867	มากที่สุด
4 การเข้าร่วมกิจกรรม เช่น ประกวดแข่งขันในรายการต่าง ๆ โครงการ ออมสินยุวพัฒน์ เพิ่มทักษะทางวิชาการให้กับนักศึกษา และทำให้ชุมชนเข้มแข็งขึ้น	4.07	0.890	มาก

การจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมจิตบริการ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
5 รายวิชา เช่น วิชาจิตบริการฯ วิชาจุดประกายความคิดเชิงธุรกิจ มีเนื้อหาเกี่ยวกับวิธีการให้บริการอย่างถูกต้องประทับใจทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงตนอย่างเป็นผู้มีจิตบริการได้	4.20	0.899	มาก
6 การสื่อสารที่ดีกับผู้รับบริการเป็นการบริการด้วยหัวใจ	4.319	0.806	มากที่สุด
7 การเรียนวิชาจิตบริการช่วยให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริการได้	4.29	0.798	มากที่สุด
8 การเรียนรู้แบบบริการสังคม สร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคม	4.30	0.787	มากที่สุด
9 กิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียนพัฒนาภาวะผู้นำ และฝึกการตัดสินใจ	4.21	0.878	มากที่สุด
10 หลักสูตรฯ จัดกิจกรรมที่สร้างทักษะการทำงานเป็นทีม สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์ นักศึกษา ชุมชนและสังคม	4.24	0.909	มากที่สุด
11 กิจกรรมสร้างนักการจัดการมีอาชีพ เช่น การออกไปทำประโยชน์ต่อสาธารณะ การทำคลิปเผยแพร่ความรู้ผ่านช่องทางออนไลน์ สร้างกระบวนการคิด การแก้ไขปัญหา และการลงมือทำให้กับผู้เรียน	4.07	0.853	มาก
12 การมอบหมายให้นักศึกษารับผิดชอบงาน/กิจกรรมต่าง ๆ เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน และสังคม	4.27	0.882	มากที่สุด
13 การมอบหมายให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของหลักสูตรฯ/คณะ/มหาวิทยาลัยฯ สร้างการมีส่วนร่วม และความรับผิดชอบ	4.07	0.948	มาก
14 การมอบหมายให้นักศึกษาเข้าร่วมการประกวดแข่งขันในเวทีภายนอก สร้างทักษะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตุ้นการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.13	0.895	มาก
15 การจัดการเรียนการสอน/กิจกรรมของหลักสูตรฯ/คณะฯ ให้นักศึกษาทำงานด้วยจิตอาสา จิตสาธารณะ คำนึงถึงผู้อื่น ส่วนรวม สังคม	4.12	0.914	มาก
16 หลักสูตรเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมสำคัญของมหาวิทยาลัย ที่จะสร้างความมั่นใจ และการปรับตัว	4.17	0.876	มาก
17 การจัดกลุ่มนักศึกษาเพื่อทำงานส่วนรวมโดยอาจารย์คอยแนะนำเรียนรู้ไปด้วย เช่น ทีมสร้างสรรค์สื่อออนไลน์ ทีมเฉพาะกิจงานสำคัญ สร้างพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมที่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม	4.19	0.976	มาก
18 การเข้าร่วมทำกิจกรรมของหลักสูตร/คณะฯ เป็นไปด้วยความสมัครใจ เสียสละเวลา คำนึงถึงส่วนรวมส่งเสริม จิตสำนึกสาธารณะ	4.11	0.886	มาก
19 การมอบหมายงานโดยไม่ระบุตัวตนคนใดคนหนึ่งกระตุ้นการมีจิตบริการ สร้างความกระตือรือร้น	4.08	0.942	มาก
20 การให้ผู้เรียนเก็บชั่วโมงฝึกงานในระหว่างเรียน/ทำพาร์ทไทม์ สร้างความเข้าใจเรื่องการมีจิตบริการผ่านการทำงาน บูรณาการความรู้ทางวิชาการผ่านการลงมือปฏิบัติ	4.16	1.019	มาก
ภาพรวม	4.18	1.016	ระดับมาก

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) เพื่อส่งเสริมจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) ส่งเสริมจิตบริการได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) โดยเห็นด้วยในระดับมากที่สุด คือ การสื่อสารที่ดีกับผู้รับบริการเป็นการบริการด้วยหัวใจ ($\bar{X} = 4.32$) รองลงมา คือ การเรียนรู้แบบบริการสังคม สร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคม ($\bar{X} = 4.30$) และการเรียนวิชาจิตบริการช่วยให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริการได้ ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับของคุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษา

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและแปลผล ระดับคุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษา

คุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษา		$\bar{X}$	ระดับการปฏิบัติ จิตบริการ
1	มีทักษะการสื่อสาร เป็นผู้อาสาในการนำเสนองานกลุ่ม กิจกรรมต่าง ๆ	2.23	ปานกลาง
2	มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ต่อตนเองและบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ และทำให้สำเร็จ	2.46	ปานกลาง
3	มีส่วนร่วมกิจกรรมในรายวิชา/ช่วยเหลืออาจารย์ผู้สอน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ กระจายความเป็นผู้นำ	2.39	ปานกลาง
4	มีส่วนร่วมกิจกรรมที่หลักสูตรจัดขึ้น เช่น การอบรม การจัดเลี้ยง การประชุม กิจกรรมต่าง ๆ	2.46	ปานกลาง
5	ได้ฝึกให้บริการสังคม การมีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการ	2.54	ดี
6	มีความภาคภูมิใจ มั่นใจต่อความสามารถของตนในการสร้างประโยชน์ให้กับสังคม	2.46	ปานกลาง
7	เรียนรู้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีทักษะชีวิตสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	2.39	ปานกลาง
8	มีน้ำใจต่อผู้อื่น และชอบช่วยเหลือผู้อื่นที่นอกเหนือจากหน้าที่ของตนเอง	2.62	ดี
9	มีการวางแผนระหว่างเตรียมกิจกรรมเพื่อให้งานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ	2.54	ดี
10	รับฟังความคิดเห็น และทำงานเป็นทีม	2.54	ดี

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และการแปลผลระดับคุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติจิตบริการในระดับดี โดยพฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ มีน้ำใจต่อผู้อื่น และชอบช่วยเหลือผู้อื่นที่นอกเหนือจากหน้าที่ของตนเอง ($\bar{X} = 2.62$) รองลงมา คือ (1) ได้ฝึกให้บริการสังคม การมีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการ (2) มีการวางแผนระหว่างเตรียมกิจกรรมเพื่อให้งานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ และ (3) รับฟังความคิดเห็น และทำงานเป็นทีม ทั้ง 3 พฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X} = 2.54$) ตามลำดับ

ขณะที่ระดับการปฏิบัติจิตบริการ ในระดับปานกลาง โดยพฤติกรรมที่ปฏิบัติมากที่สุด คือ (1) มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ต่อตนเองและบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ และทำให้สำเร็จ (2) มีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่หลักสูตรจัดขึ้น เช่น การอบรม การจัดเลี้ยง การประชุม กิจกรรมต่าง ๆ และ (3) มีความภาคภูมิใจ มั่นใจต่อความสามารถของตนในการสร้างประโยชน์

ให้กับสังคม ทั้ง 3 พฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X} = 2.46$) รองลงมา คือ (1) มีส่วนร่วมกับกิจกรรมในรายวิชา/ช่วยเหลืออาจารย์ผู้สอน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ กระจายความเป็นผู้นำ (2) เรียนรู้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีทักษะชีวิตสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ทั้ง 2 พฤติกรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ($\bar{X} = 2.39$)

ขณะที่ผลการวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์กับบุคคลที่เป็นตัวแทนกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย กรรมการบริหารหลักสูตรฯ อาจารย์ในหลักสูตรฯ อาจารย์ผู้สอน และเลขานุการประจำหลักสูตรฯ เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ประชากรตัวอย่างจำนวน 9 ท่าน การนำเสนอข้อมูลส่วนนี้เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อแรกซึ่งเป็นข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนแบบบริการสังคมที่หลักสูตรฯ ดำเนินการและสะท้อนถึงคุณลักษณะจิตบริการของนักศึกษาตามวัตถุประสงค์งานวิจัยข้อสอง

ตอนที่ 4 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ตารางที่ 5 แสดงคุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ท่านที่	ตำแหน่ง	เพศ	ประสบการณ์ในการทำงาน	ประสบการณ์การสอน ในหลักสูตร
1	กรรมการบริหารหลักสูตรฯ	หญิง	18 ปี	18 ปี
2	อาจารย์ประจำหลักสูตร	ชาย	20 ปี	2 ปี
3	อาจารย์ผู้สอน	หญิง	16 ปี	2 ปี
4	อาจารย์ประจำหลักสูตร	หญิง	20 ปี	2 ปี
5	กรรมการบริหารหลักสูตรฯ	หญิง	19 ปี	19 ปี
6	อาจารย์ผู้สอน	ชาย	19 ปี	1 ปี
7	อาจารย์ผู้สอน	ชาย	21 ปี	2 ปี
8	อาจารย์ผู้สอน	หญิง	19 ปี	2 ปี
9	เลขานุการหลักสูตรฯ	หญิง	22 ปี	-

คุณลักษณะของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) คือ กรรมการบริหารหลักสูตรฯ อาจารย์ประจำหลักสูตรฯ อาจารย์ผู้สอน เลขานุการหลักสูตรฯ ทั้งหมด 9 ท่าน ซึ่งเป็นตัวแทนในการตอบคำถามสัมภาษณ์ ส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง จำนวน 6 ท่าน และเพศชาย จำนวน 3 ท่าน ทั้งหมด มีประสบการณ์ในการสอนหรือทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป เป็นอาจารย์ผู้สอนให้กับนักศึกษาหลักสูตรฯ ไม่น้อยกว่า 1 ปี

ตอนที่ 5 ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์แบ่งเป็น 4 ประเด็น ประกอบด้วย ความสำคัญและความจำเป็นของการมีจิตบริการ จิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการฯ (ภาพรวม) การเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) และคุณลักษณะจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการฯ

1. ความสำคัญ และความจำเป็นของการมีจิตบริการในปัจจุบัน จิตบริการมีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อนักศึกษาในปัจจุบันอย่างมากเพราะจะทำให้ให้นักศึกษาเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ เป็นบุคคลที่ตลาดแรงงานต้องการ เนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีการแข่งขันสูงผู้คนมักมุ่งเน้นแต่เพียงความสำเร็จของตนเองเท่านั้น ส่งผลให้เกิดความเหลื่อม

ล้ำ และความแตกต่างในสังคม การอยู่ในสังคมร่วมกันต้องรู้จักให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่จำเป็นต้องให้ใครมาบอกหรือได้รับประโยชน์ตอบแทนอื่นใดแล้วจึงค่อยทำ นอกจากนี้การมีจิตบริการเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นในการใช้ชีวิตในสังคมทั่วไป โดยจิตบริการเป็นสิ่งที่นักศึกษาสามารถฝึกฝน พัฒนาตนเองได้ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และรับผิดชอบงานของตนเอง สิ่งนี้จะส่งผลให้นักศึกษามีความพร้อมในการใช้ชีวิตและการทำงานในอนาคต รวมถึงเมื่อต้องทำงานในองค์กรต่าง ๆ ที่ไม่ได้พิจารณาเฉพาะเรื่องความเก่งในการทำงานอย่างเดียว แต่ผู้ที่มีจิตบริการย่อมเป็นที่รักของผู้ร่วมงานและผู้มาติดต่อ/ใช้บริการ ดังนั้น หากนักศึกษาเป็นผู้ที่มีจิตใจอ่อนโยน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มอบสิ่งดี ๆ ให้กับผู้อื่นย่อมได้รับสิ่งดี ๆ กลับมาเช่นกัน นอกจากนี้ยังสร้างความรัก และเป็นการแสดงออกถึงสิ่งที่ตักมาจากหัวใจไปยังผู้รับ และผู้ที่เข้ามาสัมผัสใกล้ชิด การที่หลักสูตรการจัดการบัณฑิตมุ่งสอนให้นักศึกษามีความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพตามศาสตร์ที่เรียนมา แล้วผสานการพัฒนาทักษะทางด้านจิตบริการให้กับนักศึกษาควบคู่ไปด้วยจึงเป็นแนวทางที่ดีทั้งนี้ ตัวนักศึกษาเองควรฝึกฝนให้ตนเองเป็นผู้ที่มีจิตบริการจนเป็นบุคลิกลักษณะประจำตัวเพื่อให้เป็นผลดีต่อตนเองทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากส่งเสริมให้นักศึกษามีจิตบริการควรพัฒนาคุณลักษณะด้านคุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อสาธารณะควบคู่ไปด้วย

จิตบริการจะช่วยให้ศึกษารู้จักการให้และเสียสละ รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน รู้จักการมองโลกในแง่บวก และรู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น การมีจิตบริการจะช่วยประสานความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน โดยเฉพาะการเป็นผู้ประกอบการหรือการทำงาน การให้บริการที่ดี ประทับใจย่อมทำให้ผู้ใช้บริการพึงพอใจ ต่อบริการของเรา ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาเป็นคนที่มีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และจิตวิญญาณ ดำเนินชีวิตด้วยจิตใจที่มีเมตตา เอื้ออาทร จิตบริการนั้นมีประโยชน์ต่อนักศึกษาในด้านการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ด้านทักษะชีวิต (Life Skills) และด้านทัศนคติ (Attitude) อีกทั้งยังช่วยให้นักศึกษามีโอกาสพัฒนาตนเอง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์กับผู้อื่น

2. จิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการฯ ปัจจุบันอยู่ในเกณฑ์ดี นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรอบรู้ และกล้าแสดงออก ผู้เรียนหลายคนมีจิตบริการ ซึ่งวัดได้จากความมีน้ำใจ ช่วยเหลืออาจารย์ผู้สอนอย่างเต็มที่ มีความพยายามที่จะหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้กับเพื่อน ๆ เช่น ช่วยอธิบายเนื้อหาเกี่ยวกับวิชาที่เรียนให้เพื่อนที่ไม่เข้าใจ อาสาเป็นตัวแทนของกลุ่มเพื่อนในการตอบคำถามหรือนำเสนอรายงาน เป็นหัวหน้ากลุ่มในการทำงานเป็นประจำ การสมัครเข้าร่วมโครงการที่เกี่ยวกับจิตอาสากับทางมหาวิทยาลัย จิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการฯ มีลักษณะเต็มใจ และกระตือรือร้นที่จะให้บริการ โดยนักศึกษาบางส่วนสัมผัสได้ถึงความรู้สึกจากภายในของบุคคลว่าเป็นผู้มีใจพร้อมให้บริการ โดยใบหน้าและกิริยาท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใส หากแต่มีการเสริมเพิ่มเติมในเรื่องการเอาใจเขามาใส่ใจเรามากขึ้นจะเสริมบุคลิกภาพที่ดียิ่งขึ้น การที่นักศึกษามีจิตบริการที่เกิดขึ้นจากการตระหนักรู้หรือมีแรงจูงใจภายในตนเองจะแสดงออกมามีจิตบริการออกมาเองอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นสิ่งที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนา

ประเด็นที่แตกต่าง โดยผู้ให้สัมภาษณ์อธิบายว่า จิตบริการของนักศึกษามีแนวโน้มที่ลดลง และมีเพียงบางคนเท่านั้น การช่วยเหลืองานเกิดขึ้นจากเงื่อนไขบางประการ เช่น ได้รับคะแนนในรายวิชา ทั้งนี้เมื่อได้รับคำชมจากอาจารย์ ก็จะเกิดการช่วยบริการ พอได้รับคะแนนแล้วพฤติกรรมเหล่านั้นก็หมดไป นักศึกษาบางส่วนขาดความเข้าใจถึงประโยชน์ของจิตบริการ ส่งผลให้นักศึกษาไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรม ลงมือทำเพื่อตอบสนองเงื่อนไขของหลักสูตรเท่านั้น เพื่อให้ศึกษามีจิตบริการที่ดีขึ้น หลักสูตรการจัดการฯ ควรส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมจิตบริการอย่างหลากหลาย เพื่อให้ศึกษามีโอกาสมีส่วนร่วมในกิจกรรมจิตบริการที่ตรงกับความสนใจและความสามารถของตนเอง นอกจากนี้ควรปลูกฝังจิตบริการให้กับนักศึกษาตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนโดยให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับจิตบริการ ประโยชน์ของจิตบริการ

3. การเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service Learning) การเรียนรู้แบบบริการสังคมเป็นกิจกรรมที่ดี เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในบริบทสังคมปัจจุบัน และยังช่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมมือกันหาทางแก้ปัญหาและช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ ตามศาสตร์อาชีพที่เรียนมา เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพื่อปลูกจิตสำนึกของการมีจิตบริการเป็นอย่างดี เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม การรับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือผู้คน การปรับตัว และการรับมือกับผู้คนต่าง ๆ และการช่วยเหลืองานซึ่งกันและกัน ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้กับบุคคลอื่น ช่วยส่งเสริมเรื่องจิตบริการให้กับนักศึกษา หากผู้เรียนมีโอกาสดำเนินโครงการหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริการในหลากหลายสถานการณ์และกลุ่มผู้รับบริการ เช่น ชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่หรือในรูปแบบที่ตนเองสนใจอย่างแท้จริง และตรงกับความต้องการของผู้รับบริการ จะยิ่งเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมการมีจิตบริการและก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น แต่ต้องสอดแทรกความรู้ความเข้าใจถึงการบริการที่ไม่ใช่เพียงประโยชน์จากการบริการเบื้องต้นเท่านั้น แต่ควรเสริมสร้างการมีจิตอาสา เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมไทย ไปพร้อม ๆ กัน เพราะถ้าเข้าใจรอบด้าน การปฏิบัติจะมีความใส่ใจรอบด้าน ไม่เพียงบริการเพราะเป็นหน้าที่ แต่บริการด้วยใจที่มีต่อผู้อื่นจะยั่งยืนที่สุด

ภาพรวมเห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะการนำแนวคิดการเรียนรู้จากการให้บริการสังคม (Service Learning) มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนเป็นหลักการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยการเข้าไปมีประสบการณ์ในการทำกิจกรรมบริการสังคม นักศึกษานำความรู้และทักษะวิชาการมาประยุกต์ใช้ มีการวางแผนและลงมือปฏิบัติบริการสังคมตามแผน สามารถนำประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับมาคิดพิจารณา ไตร่ตรอง จนเกิดความคิดรวบยอด ช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่ดีต่อการบริการชุมชนและสังคม ส่งผลต่อความรับผิดชอบต่อสังคม อีกทั้งยังมีความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและให้คุณค่าต่อกิจกรรมบริการสังคม เป็นการจัดกิจกรรมที่ปลูกฝังคุณธรรม ความดีงาม และจิตสำนึกของการบำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบการเรียนรู้ที่ผสมผสานเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามเป้าหมายการเรียนรู้ โดยให้จัดให้มีกิจกรรมเสริมต่าง ๆ ในรูปแบบบริการสังคม เป็นการช่วยสร้างการรับรู้ เสริมประสบการณ์ตรง และการใช้ชีวิตในสังคมเป็นหลักการที่เหมาะสม หลักสูตรการจัดการฯ เดินทางมาถูกทาง

4. คุณลักษณะจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการฯ ประกอบด้วยคุณลักษณะสำคัญ 6 ด้าน คือ

ด้านการรับรู้ตนเอง มีทักษะการสื่อสาร เป็นผู้อสาในการนำเสนองานกลุ่ม กิจกรรมต่าง ๆ มีความภาคภูมิใจ มั่นใจต่อความสามารถของตนในการสร้างประโยชน์ให้กับสังคม มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเองทำงานได้อย่างเต็มความสามารถ และเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง

ด้านความมีแรงจูงใจภายในตนเอง กระตือรือร้น มีส่วนร่วมกับกิจกรรมในรายวิชา/ช่วยเหลืออาจารย์ผู้สอน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ กระจายความเป็นผู้นำ แสดงถึงความพร้อมและเต็มใจในบริการ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่หลักสูตรจัดขึ้น เช่น การอบรม การจัดเลี้ยง การประชุม กิจกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง

ด้านความมีทัศนคติเชิงบวก เรียนรู้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีทักษะชีวิตสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การมีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง

ด้านการแก้ไขปัญหา มีการคิดวางแผนระหว่างเตรียมกิจกรรมเพื่อตัดสินใจ และทำให้งานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ แสวงหาทางออกร่วมกัน วิเคราะห์ปัญหาที่เข้ามาอย่างตรงไปตรงมา มีเหตุผล ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักศึกษามีการปฏิบัติเป็นบางครั้ง

ด้านการตอบสนองจากการกระทำของตนเอง รับฟังความคิดเห็น และทำงานเป็นทีม มีความรับผิดชอบ มีทักษะในการตัดสินใจ เปิดใจยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น เชื่อสัจยต่อตนเองและบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ และทำให้สำเร็จ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง

ด้านการดูแลเอาใจใส่ และเสียสละเพื่อผู้อื่น อุทิศตน มีน้ำใจต่อผู้อื่น และชอบช่วยเหลือผู้อื่นที่นอกเหนือจากหน้าที่ของตนเอง ใส่ใจในการช่วยเหลือให้บริการผู้อื่น เข้าใจถึงความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น และทำงานเป็นทีม ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต พบว่า การเรียนรู้แบบบริการสังคมส่งเสริมระดับจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการบัณฑิต คณะวิทยาการจัดการ ได้ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการสื่อสารที่ดีกับผู้รับบริการเป็นการบริการด้วยหัวใจ การเรียนรู้แบบบริการสังคม สร้างทัศนคติที่ดีต่อตนเองและสังคม และการเรียนวิชาจิตบริการช่วยให้ผู้เรียนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบริการได้ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของจूरितัพพงษ์ (2552) ที่ศึกษาเรื่องการใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีผลการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ นักศึกษามีเจตคติสูงขึ้นต่อการทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน มีความกระตือรือร้นและการทำงานร่วมกัน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และยังสอดคล้องกับชีวัน นิจเนตร (2561) ศึกษาเรื่องการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมทางเลือกหนึ่งในการรับใช้สังคมของมหาวิทยาลัย พบว่า สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับความรู้ทางวิชาการ ทักษะการทำงาน และลักษณะนิสัยต่าง ๆ เรียนรู้ทั้งความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาบุคลิกภาพ การคิดวิเคราะห์ ทักษะความเป็นผู้นำ ทักษะการสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ความรับผิดชอบของพลเมืองดีและการสร้างความเข้าใจร่วมกันต่อความหลากหลายทางความเชื่อและวัฒนธรรม สอดคล้องกับรัชชี สิริศักดิ์ (2561) ศึกษาเรื่องการเรียนรู้ผ่านโครงการบริการชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทักษะด้านการสื่อสารและความร่วมมือ ทำงานเป็นทีม มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ไขปัญหา มีความสามารถในการกำหนดปัญหาและตั้งประเด็นคำถามเพื่อค้นหาคำตอบ และทักษะด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ผลการศึกษาระดับคุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษา พบว่า มีการปฏิบัติในระดับดี ($\bar{X} = 2.62$) คือ มีน้ำใจต่อผู้อื่น และชอบช่วยเหลือผู้อื่นที่นอกเหนือจากหน้าที่ของตนเอง ได้ฝึกให้บริการสังคม การมีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการ มีการวางแผนระหว่างเตรียมกิจกรรมเพื่อให้งานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพ และรับฟังความคิดเห็น และทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับปราณี อัสวภูษิตกุล (2562) ศึกษาเรื่องแนวปฏิบัติที่ดีของการเรียนการสอนโดยการบริการสังคมในรายวิชาการบริการและการเผยแพร่สารสนเทศสำหรับผู้ใช้กลุ่มพิเศษ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย ได้พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศจากการค้นคว้าสารสนเทศก่อนการจัดโครงการ ระหว่างดำเนินโครงการ จนโครงการสำเร็จ ได้เรียนรู้ทักษะด้านการบริหารจัดการ ความเป็นผู้นำผู้ตาม มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ไม่ละเลยต่อปัญหาของชุมชนการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดการดำเนินโครงการ สอดคล้องกับธัญญาพร ก่องขันธ (2562) ศึกษาเรื่องการพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจิตอาสาโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service learning) : กรณีศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พบว่า จิตอาสาของนักศึกษาใน 4 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความเสียสละ และความ

สามัคคี สอดคล้องกับดวงจันทร์ แก้วกวาง (2564) ศึกษากระบวนการเรียนรู้ใหม่ : การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนสู่การบริการสังคมสำหรับนักศึกษาครุวิทยาาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง พบว่า นักศึกษาได้รับความรู้และประสบการณ์ตรง การทำงานเป็นทีม กระบวนการทำงานกลุ่ม ทักษะชีวิต ทักษะการสื่อสาร และการส่งเสริมคุณลักษณะของความเป็นครูผ่านการบริการสังคมเน้นการปฏิบัติ สอดคล้องกับประสาธ เนืองเฉลิม (2558) ศึกษาเรื่องการพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้โดยการบริการสังคมสำหรับนิสิตครุวิทยาาสตร์ พบว่า นิสิตครูได้รับการเติมเต็มความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับชุมชน สังคม และบ่มเพาะคุณลักษณะของความเป็นครูผ่านหลักสูตรแฝงที่เน้นการปฏิบัติมีการอภิปรายความรู้ ประยุกต์ความรู้ และนำความรู้ไปใช้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ขณะระดับการปฏิบัติด้านจิตบริการ ในระดับมีการปฏิบัติบ่อยครั้งหรือมีพฤติกรรมปฏิบัติในระดับปานกลาง คือ มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ต่อตนเองและบทบาทหน้าที่ที่ได้รับ และทำให้สำเร็จ มีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่หลักสูตรจัดขึ้น เช่น การอบรม การจัดเลี้ยง การประชุม กิจกรรมต่าง ๆ และมีความภาคภูมิใจ มั่นใจต่อความสามารถของตนในการสร้างประโยชน์ให้กับสังคมสอดคล้องกับ Bernacki & Jaeger (2008) ที่ศึกษาผลกระทบของการเรียนรู้ผ่านการบริการสังคมเพื่อพัฒนาศีลธรรมและจิตอาสา พบว่า ผู้เรียนมีความเห็นอกเห็นใจและอ่อนโยนมากขึ้นโดยมีความเข้าใจ และความสามารถในการแก้ไขปัญหาสังคมมากขึ้น มีความมั่นใจในการทำสิ่งดี ๆ มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า จิตบริการมีความสำคัญ และมีความจำเป็นต่อนักศึกษาในปัจจุบันอย่างมาก เพราะจะทำให้นักศึกษาเป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ เป็นบุคคลที่ตลาดแรงงานต้องการ การอยู่ในสังคมร่วมกันต้องรู้จักให้ความช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่จำเป็นต้องให้ใครร้องขอ สอดคล้องกับตรีเพชร อำเมือง (2553) ที่อธิบายถึงความสำคัญของการบริการว่าสายงานหรืออาชีพใด ตำแหน่งงานใดก็ตามควรมีจิตสำนึกในการบริการ เพราะเป็นหัวใจของการทำงานให้ประสบความสำเร็จ สร้างความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน หากนักศึกษาเป็นคนมีจิตใจอ่อนโยน รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มอบสิ่งดี ๆ ให้แก่ผู้อื่นก็สามารถสร้างความรัก และเป็นการแสดงออกถึงสิ่งที่ติงามจากหัวใจไปยังผู้รับ และผู้ที่เข้ามาสัมผัสใกล้ชิด สอดคล้องกับพัชรพรรณ ชูเลิศ และคณะ (2560) ที่อธิบายถึงกระบวนการพัฒนาจิตบริการ ประกอบไปด้วย การปลูกฝังให้ตระหนักถึงความสำคัญของจิตบริการ การสร้างจิตสำนึกสาธารณะโดยให้มีกิจกรรมที่ให้การช่วยเหลือให้การช่วยเหลือและเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และการเข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทิตนา แหมมณี (2550) แนวทางในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะจิตบริการได้ โดยการกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดความเอาใจใส่และเกิดความตั้งใจในการสังเกตต้นแบบ การจงใจให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติที่ได้จากการรับรู้ เห็นคุณค่าการรับรู้ความสามารถของตนเอง เรียนรู้วิธีการกำกับตนเอง เพื่อพึงพอใจของการฝึกปฏิบัติ และการลงมือกระทำหรือฝึกปฏิบัติ โดยให้ผู้เรียนลงมือทำการสังเกตการณ์กระทำของตนเองโดยให้ผู้เรียนได้ข้อมูลป้อนกลับ

จิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการฯ มีลักษณะเต็มใจ และกระตือรือร้นที่จะให้บริการ โดยนักศึกษาบางส่วนสัมผัสได้ถึงความรู้สึกจากภายในของบุคคลว่าเป็นผู้มีใจพร้อมให้บริการ โดยใบหน้าและกิริยาท่าทางยิ้มแย้มแจ่มใส หากแต่มีการเสริมเพิ่มเติมในเรื่องการเอาใจเขามาใส่ใจเรามากขึ้นจะเสริมบุคลิกภาพที่ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับจรัล พงษ์ (2552) ศึกษาเรื่องการใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามีผลการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ ทักษะเกี่ยวกับการทำงานกับกลุ่มที่แตกต่างดีขึ้น พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักศึกษาทุกด้าน อยู่ในเกณฑ์ดีมาก

การเรียนรู้แบบบริการสังคมที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมจิตบริการให้กับนักศึกษา พบว่า การเรียนรู้แบบบริการสังคมเป็นกิจกรรมที่ดี เนื่องจากเป็นการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงในบริบทสังคมปัจจุบัน และยังช่วยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมมือกันหาทางแก้ปัญหาและ

ช่วยเหลือสังคมในด้านต่าง ๆ ตามศาสตร์อาชีพที่เรียนมา เป็นสิ่งที่น่าสนใจ เพื่อปลูกจิตสำนึกของการมีจิตบริการเป็น
อย่างดี เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงการทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคม การรับผิดชอบงานด้านต่าง ๆ
การขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานหรือผู้คน การปรับตัว และการรับมือกับผู้คน และการช่วยเหลืองานซึ่งกันและกัน
ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ช่วยเหลือหรือทำประโยชน์ให้กับบุคคลอื่น ช่วยส่งเสริมเรื่องจิตบริการให้กับนักศึกษา หากผู้เรียน
มีโอกาสได้จัดทำโครงการหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริการในหลากหลายสถานการณ์และกลุ่มผู้รับบริการ เช่น ชุมชนที่
ตนเองอาศัยอยู่หรือในรูปแบบที่ตนเองสนใจอย่างแท้จริง และตรงกับความต้องการของผู้รับบริการจะยังเป็นการส่งเสริม
พฤติกรรมบริการและก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น แต่ต้องสอดแทรกความรู้ความเข้าใจถึงการบริการที่ไม่ใช่
เพียงประโยชน์จากการบริการเบื้องต้นเท่านั้น แต่ควรเสริมสร้างการมีจิตอาสา เรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม
ไทย ไปพร้อม ๆ กัน เพราะถ้าเข้าใจรอบด้าน การปฏิบัติจะมีความใส่ใจรอบด้าน ไม่เพียงบริการเพราะเป็นหน้าที่
แต่บริการด้วยใจที่มีต่อผู้อื่น จะยั่งยืนที่สุด สอดคล้องกับรุ่งโรจน์ หวังชม (2564) ศึกษาเรื่องการสังเคราะห์รูปแบบการ
เรียนรู้แบบบริการสังคม เพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบบริการ
สังคมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะ เป็นการสอนการคิดที่ดีที่สุด เพราะเป็นการคิดแบบเป็นวงจรมีกระบวนการและขั้นตอน
ที่จะก้าวไปที่ละขั้น ๆ โครงการการเรียนการสอนโดยการบริการสังคมจะสมบูรณ์เมื่อเยาวชน หรือนักเรียนหรือผู้ปฏิบัติ
และชุมชนได้รับความสำเร็จร่วมกัน ทุกขั้นตอนของวงจรการเรียนการสอนโดยการบริการสังคมจะสร้างการเรียนรู้ และ
ประสบการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นแต่ละขั้นตอนจะเป็นแนวทางให้ดำเนินการวางแผน และการปฏิบัติกิจกรรมสู่ชุมชนสิ่งสำคัญที่
จะต้องตระหนักสำหรับผู้ปฏิบัติ คือ จะต้องเรียนรู้ถึงกระบวนการแต่ละขั้นตอน และผลสะท้อนที่จะได้รับในแต่ละขั้นตอน
ทุกคนจะต้องอภิปรายร่วมกันด้วยคำถามง่าย ๆ สร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จในงานเรียนรู้และก้าว
ต่อไป สอดคล้องกับ Groh, Stallwood & Daniels (2011) ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้ผ่านการบริการในการศึกษาด้านการ
พยาบาล ผลกระทบต่อทักษะในการเป็นผู้นำและความยุติธรรมทางสังคม พบว่า การเรียนรู้ผ่านการบริการมีผลเชิงบวก
ต่อนักศึกษา มีลักษณะในทางคุณภาพมากกว่า โดยนักศึกษามีความเป็นผู้นำและความยุติธรรมทางสังคมสูงขึ้น การเรียนรู้
ผ่านการบริการเป็นวิธีการศึกษาที่รวมการให้บริการในชุมชนกับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ทางวิชาการ เป็นกลยุทธ์
ที่เหมาะสมสำหรับการกระตุ้นทักษะในการเป็นผู้นำและเพิ่มความตระหนักในปัญหาทางความยุติธรรมทางสังคมใน
นักศึกษาพยาบาล

คุณลักษณะจิตบริการของนักศึกษาหลักสูตรการจัดการฯ ผลจากการสัมภาษณ์ในภาพรวม พบว่า มีการรับรู้
ตนเอง มีทักษะการสื่อสาร เป็นผู้อาสาในการนำเสนองานกลุ่ม มีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่หลักสูตรจัดขึ้น เช่น การอบรม
การจัดเลี้ยง การประชุม กิจกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง สอดคล้องกับชีวิวัฒน์
นิเจนตร (2561) และดวงจันทร์ แก้วกพาน (2564) มีแรงจูงใจภายในตนเอง มีความภาคภูมิใจ มั่นใจต่อความสามารถ
ของตนในการสร้างประโยชน์ให้กับสังคม ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง และมีการปฏิบัติเป็น
บางครั้ง สอดคล้องกับ Bernacki & Jaeger (2008) มีทัศนคติเชิงบวก เรียนรู้ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น มีทักษะชีวิตสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่านักศึกษามีการปฏิบัติบ่อยครั้ง สอดคล้องกับจรี ทพวงษ์ (2552) และ
Celio, Durlak & Dymnicki (2011) นักศึกษามีเจตคติสูงขึ้นต่อการทำงานร่วมกันกับกลุ่มที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน มีความ
กระตือรือร้นและการทำงานร่วมกัน มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทุกด้านอยู่ในเกณฑ์ดีมาก มีทักษะทางความคิดที่ตนคิดที่ดี
ต่อตนเอง โรงเรียน ทักษะทางสังคม และผลการเรียนดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไปสำหรับอาจารย์ผู้สอนเพื่อนำไปปฏิบัติ ควรนำแนวคิดเรื่องการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมบูรณาการเข้ากับทุกรายวิชา เพื่อเป็นการกระตุ้น ย้ำ สนับสนุนนักศึกษาให้เกิดการมีจิตบริการแท้จริง เนื่องจากการพัฒนาจิตบริการต้องใช้เวลาในการสร้างและพัฒนาให้เกิด

2. วิชาจิตบริการควรสนับสนุนให้นักศึกษาในคณะสาขาวิชาที่ต้องทำงานด้านบริการได้เรียนรายวิชานี้ เนื่องจากเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีจิตบริการ ซึ่งเป็นคุณลักษณะสำคัญของบุคลากรในการทำงาน และเป็นทักษะสำคัญในการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยศึกษาภาพรวมระดับมหาวิทยาลัย โดยกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ขึ้น เพื่อนำผลไปใช้เป็นแนวทางระดับกว้างมากขึ้น

2. ควรศึกษากับประชากรทั้งภายในภายนอก โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือกลุ่มผู้ประกอบการ องค์กรต่าง ๆ ที่นำนักศึกษาไปทำงาน เพื่อยกระดับงานวิจัยกว้างขึ้น ทั้งยังสามารถใช้เป็นการยืนยันข้อมูลถึงข้อดีหรือผลกระทบจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการสังคม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. เป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาทักษะการบริการด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะด้านจิตบริการของนักศึกษา ซึ่งเป็นหนึ่งในทักษะการทำงานในอนาคต (Future Skills) ที่มีความสำคัญอย่างมาก

2. เป็นแนวทางในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาเพื่อสร้างคุณลักษณะจิตบริการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เป็นหนึ่งในเทคนิคการวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพ และสามารถกระตุ้นการสอนแบบสะท้อนกลับได้ดี

3. นำผลการวิจัยที่ได้จากการดำเนินการครั้งนี้ไปประกอบการพิจารณา กำหนดนโยบาย การวางแผน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จური ทัพพงษ์. (2552). การประยุกต์ใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการบริการสังคมในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา.

วารสารการศึกษาและพัฒนาสังคม, 5(1-2), 67-80.

ชาย โพธิ์สิตา. (2554). ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. กรุงเทพฯ: อมรินทร์ พริ้นติ้ง.

ชีรวัดณ์ นิเจนตร. (2561). การเรียนรู้ด้วยการบริการสังคม: ทางเลือกหนึ่งในการรับใช้สังคมของ มหาวิทยาลัย.

Suratthani Rajabhat Journal, 5(1), 1-32.

ดวงจันทร์ แก้วกาน. (2564). กระบวนทัศน์ใหม่: การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนสู่การ บริการสังคมสำหรับนักศึกษาครูวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. วารสารมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 40(1), 62-78.

- ตรีเพชร อำเมือง. (2553). **คู่มือเทคนิคการให้บริการด้วยใจ**. ในรายงานเลขานุการกิจและสภาคณาจารย์ กองบริการทั่วไป. สำนักงานคณบดีมหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทศนา แหมมณี. (2550). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์.
- ธัญญาพร ก่องขันธุ์. (2562). การพัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญและจิตอาสาโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบบริการสังคม (Service learning): กรณีศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูล สงคราม. *Journal of Graduate School Sakon Nakhon Rajabhat University*, 16(73), 50-57.
- ประสาธ เนืองเฉลิม. (2558). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยการบริการสังคมสำหรับนิสิตครู วิทยาศาสตร์. *Journal of Humanities and Social Sciences Thonburi University*, 9(19), 30-39.
- ปราณี อัครภูษิตกุล. (2562). แนวปฏิบัติที่ดีของการเรียนการสอน โดยการบริการสังคมในรายวิชา บ. 377 การบริการและการเผยแพร่สารสนเทศสำหรับผู้ใช้กลุ่มพิเศษ สาขาวิชา บรรณารักษศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วารสารห้องสมุดสมาคม ห้องสมุดแห่งประเทศไทย*, 63(1), 58-73.
- พัทธวรรณ ชูเลิศ, บุญตา สุขวดี และมนัสชนก กุลพานิชย์. (2560). การพัฒนาจิตบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์กับนักศึกษาพยาบาล Generation Z. *วารสารการพยาบาลการสาธารณสุขและการศึกษา*, 18(2), 28-34.
- พิมพ์ณัฐ วัฒนสุคนธ์ และกังสตาล เขาว์วัฒนกุล. (2561). **ภาพลักษณ์ขององค์กรและความพึงพอใจในการทำงานที่ส่งผลต่อจิตบริการของพนักงาน กรณีศึกษา พัทยา ดอลฟิน เวลด์**. รายงานการประชุม Graduate School Conference, 1(1), 729-740.
- เพชรศรี นนทศิริ. (2563). การพัฒนากระบวนการบริการด้วยจิตบริการแบบไทยในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และจิตบริการ. *วารสารบริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และการสื่อสาร*, 15(2), 148-164.
- รัชณี สิทธิศักดิ์. (2561). การเรียนรู้ผ่านโครงการบริการชุมชน Learning through community service projects. *Narkbhutparitat Journal Nakhon Si ThammaratRajabhat University*, 10(s), 146-157.
- รุ่งโรจน์ หวังชม และประสงค์ สายหงส์. (2564). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบบริการสังคมเพื่อส่งเสริมจิตสาธารณะของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 9(2), 699-713.
- Bernacki PhD, M. L., & Jaeger, E. A. (2008). The impact of service learning on moral development and moral orientation. *Michigan Journal of Community Service-Learning*, 14(2), 5.
- Celio, C. I., Durlak, J., & Dymnicki, A. (2011). A meta-analysis of the impact of service-learning on students. *Journal of experiential education*, 34(2), 164-181.
- Groh, C. J., Stallwood, L. G., & Daniels, J. J. (2011). **Service-learning in nursing education: Its impact on leadership and social justice**. *Nursing education perspectives*, 32(6), 400-405.

การศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อ
ในสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค เขตกรุงเทพมหานคร
A Study of Marketing Mix Factors Affecting Consumers Decision Making
When Using the Convenience Store Services of consumers
in Petrol Station, Bangkok

นัทธทัย อัครนเดชสิทธิ์^{1*}, จรีรักษ์ จุฑาธัญญ์², วลัย ช่อนกลิ่น³ และ สุนิสา หมาด๊ะ⁴
Nuthatai Akaratanataechasit¹, Jareephass Juthathanan², Walai sornklin³ and Sunisa madnga⁴

¹ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะการจัดการธุรกิจและการเงิน มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
¹Chairperson of Modern Trade Business Management of Business Administration and Finance, Rattanaabundit University
²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการองค์กรธุรกิจสมัยใหม่ คณะการจัดการธุรกิจและการเงิน มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
²Assistant Professor of Modern Business Organization Management of Business Administration and Finance,
Rattanaabundit University
³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาการตลาดดิจิทัล คณะการจัดการธุรกิจและการเงิน มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
³Assistant Professor of Digital Marketing of Business Administration and Finance, Rattanaabundit University
⁴อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการธุรกิจการค้าสมัยใหม่ คณะการจัดการธุรกิจและการเงิน มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต
⁴Instructor of Modern Trade Business Management of Business Administration and Finance, Rattanaabundit University

*Corresponding email: nut4163@gmail.com

Received: March 1, 2024.; Revised: April 17, 2024.; Accepted: May 9, 2024.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมันในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่เคยใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมัน อายุตั้งแต่ 19 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยความน่าจะเป็นแบบชั้นภูมิ (Stratified random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิง ได้แก่ การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression) ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ด้านกระบวนการให้บริการ ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานี

บริการน้ำมันในเขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้บริโภคที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน เขต กรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคคลหรือพนักงาน ด้านการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และ ด้านกระบวนการให้บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจใช้บริการ, ร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน

ABSTRACT

The purposes of this research were to 1) study of marketing mix affecting consumers decision making when using the convenience store services of customers in Petrol stations, Bangkok 2) compare the consumers decision making when using the convenience store services of customers in Petrol stations, Bangkok classified by personal factors. 3) study the marketing mix factors affecting consumers decision making when using the convenience store services of customers in Petrol stations, Bangkok. The study was considered as quantitative research. The sample was 400 persons who used to purchase the products at the convenience stores located in the petrol stations of Bangkok area. Their ages were 19 years old onwards. The sample was selected by using stratified random sampling technique. Research instrument was questionnaire. Data were analyzed by using basic statistics including frequency, arithmetic mean, and standard deviation. Inferential statistics included multiple regression analysis.

After item analysis in each aspect, it showed that product, price, distribution channel, marketing promotion, personnel, physical environment, and the process of providing service were at high level. The outcomes of comparing the decision making for using the convenience stores at the petrol stations in Bangkok classified by personal factors showed that the customers who had differences in terms of gender, age, educational level, and average income decided to use the services of the convenience stores located at the petrol stations in Bangkok with no differences. The study of marketing mix factors affecting the decision of using the convenience stores at the petrol stations in Bangkok revealed that the aspect of product, price, personnel or workers, presenting the physical characteristics and process of providing service affected consumers decision making when using the convenience store services of consumers in petrol stations of Bangkok at the statistical level of 0.05

Keywords : Marketing Mix, Decision of Using Service, Convenience Stores in the Petrol Stations

บทนำ

ธุรกิจค้าปลีกในปี พ.ศ. 2566 ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจและกำลังซื้อของผู้บริโภค จากการกลับมาของนักท่องเที่ยวต่างชาติ สถานการณ์ค่าครองชีพที่สูงและกำลังซื้อของผู้บริโภคมองไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลให้การขยายตัวของธุรกิจค้าปลีกในปี พ.ศ. 2566 เผชิญกับความท้าทายรอบด้าน นอกจากนี้ธุรกิจค้าปลีกยังคงเผชิญกับต้นทุนที่สูงและการแข่งขันที่รุนแรง โดยเฉพาะตลาดในประเทศที่การบริโภคโดยรวมไม่ได้เพิ่มขึ้น ดังนั้น รูปแบบการดำเนินงานของธุรกิจค้าปลีกมีทิศทางเปลี่ยนแปลงไปตามโครงสร้างประชากรที่เข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยอัตราการเกิดใหม่ของประชากรที่ลดลง รวมถึงเทคโนโลยีที่เข้ามาเปลี่ยนพฤติกรรมและการดำเนินธุรกิจในอนาคต (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2566) ปัจจุบันร้านสะดวกซื้อ (Convenience Store) เป็นร้านค้าที่ดำเนินการให้บริการค้าปลีกแบบมีหน้าร้าน โดยการเชื่อมโยงการค้าด้วยการกระจายสินค้าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค มีสถานที่เพื่อจำหน่ายสินค้าอุปโภคบริโภค มีการจัดรูปแบบการค้าด้วยการนำเสนอสินค้าและบริการไปยังผู้บริโภค ด้วยการพัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม หรือร้านโชห่วย การจัดร้านที่มีความสมัยทัน สินค้าจัดวางตามประเภทสินค้า อุปโภคบริโภคที่จำเป็นต่อชีวิต เปิดให้บริการ 24 ชั่วโมง มีพื้นที่ขนาด 15-500 ตารางเมตร ในปัจจุบันได้กระจายไปตามชุมชน หรือแหล่งชุมชนของคนทั่วไป (Apiprassayasakul, 2014) ปัจจุบันมีการหาทำเลใหม่ ๆ รวมทั้งปั้มน้ำมัน เนื่องจากปัจจุบันผู้บริโภคใช้รถยนต์ส่วนตัวมากขึ้น ดังนั้น ผู้ประกอบการให้บริการสถานีบริการน้ำมันต้องใช้กลยุทธ์การตลาดด้านต่าง ๆ โดยได้รวมกลุ่มพันธมิตรธุรกิจในการให้บริการในสถานีบริการน้ำมัน ในลักษณะระบบบริการครบวงจร เพื่อจูงใจและตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการภายในสถานีบริการน้ำมัน จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้มีการขยายสถานีบริการน้ำมันอย่างต่อเนื่อง สมรภูมิการแข่งขันของร้านสะดวกซื้อ คือ ปั้มน้ำมัน เพื่อเจาะกลุ่มตลาดเป้าหมายสามารถตอบสนองความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไป ดังนั้น ผู้ประกอบการปั้มน้ำมันจึงต้องหาบริการต่าง ๆ เข้ามาให้บริการเพิ่มเติมนอกเหนือจากการขายน้ำมัน ประกอบกับจำนวนปั้มน้ำมันในประเทศไทยมีมากถึง 2.5 หมื่นแห่ง ซึ่งในจำนวนดังกล่าวมีร้านสะดวกซื้อเข้าไปเปิดให้บริการเพียง 1,000 สาขาเท่านั้น จึงถือเป็นโอกาสที่ดีที่ร้านสะดวกซื้อจะเข้าไปชิงทำเลในปั้มน้ำมันเพื่อเพิ่มสาขา (โพสท์ ทูเดย์ ออนไลน์, 2566)

ด้วยเหตุปัจจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ร้านสะดวกซื้อเริ่มมุ่งหาลูกค้ากลุ่มเป้าหมายใหม่ด้วยการเข้าไปเปิดให้บริการในปั้มน้ำมัน เพื่อขยายสาขากันมากขึ้น ประกอบกับการแข่งขันที่รุนแรง และรองรับพฤติกรรมผู้บริโภค ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในปรับแผนกลยุทธ์ทางการตลาดของผู้ประกอบการธุรกิจร้านสะดวกซื้อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ที่เคยใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีสถานีบริการน้ำมัน อายุตั้งแต่ 19 ปีขึ้นไป ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยอาศัยความน่าจะเป็นแบบชั้นภูมิ (Stratified random Sampling) โดยการกำหนดตามพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร คือ 1) ชั้นในมี 21 เขต ได้แก่ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตปทุมวัน เขตสัมพันธวงศ์ เขตบางรัก เขตวัฒนา เขตยานนาวา เขตสาทร เขตบางคอแหลม เขตดุสิต เขตบางซื่อ เขตพญาไท เขตราชเทวี เขตห้วยขวาง เขตคลองเตย เขตจตุจักร เขตธนบุรี เขตคลองสาน เขตบางกอกน้อย เขตบางกอกใหญ่ และเขตดินแดง 2) ชั้นกลางมี 18 เขต ได้แก่ เขตพระโขนง เขตประเวศ เขตบางเขน เขตบางกะปิ เขตลาดพร้าว เขตบึงกุ่ม เขตบางพลัด เขตภาษีเจริญ เขตจอมทอง เขตราชบุรีบูรณะ เขตสวนหลวง เขตบางแค เขตวังทองหลาง เขตทุ่งครุ เขตสะพานสูง เขตคันนายาว เขตบางนา และเขตสายไหม และ 3) ชั้นนอกมี 11 เขต ได้แก่ เขตมีนบุรี เขตดอนเมือง เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง เขตตลิ่งชัน เขตหนองแขม เขตบางขุนเทียน เขตหลักสี่ เขตคลองสามวา เขตบางบอน และเขตทวีวัฒนา

กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากไม่สามารถทราบขนาดประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณโดยใช้สูตรของ (Cochran, 1997) กำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 หรือระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2561) จากการแทนค่าในสูตร ได้ขนาดตัวอย่างจำนวน 385 คน เพื่อป้องกันการสูญหาย หรือไม่ได้รับการตอบกลับของตัวอย่าง ผู้วิจัยได้สำรองเพิ่ม จำนวน 15 คน ดังนั้นขนาดตัวอย่างที่ใช้มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การแบ่งสัดส่วนตัวอย่างร้านสะดวกซื้อในกรุงเทพมหานคร

พื้นที่ (เขต)	จำนวน (ร้าน)	สัดส่วน (ร้อยละ)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
กรุงเทพชั้นใน 21 เขต	1,406	42.00	168
กรุงเทพชั้นกลาง 18 เขต	1,217	36.35	146
กรุงเทพชั้นนอก 11 เขต	725	21.65	86
	3,348	100.00	400

ที่มา : สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ. (2565)

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค ศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยทางการตลาด และศึกษาด้านการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานีสถานีบริการน้ำมัน

ขอบเขตด้านประชากร : ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริโภคทั่วไปที่มีอายุตั้งแต่ 19 ปีขึ้นไป และเป็นผู้ที่มาใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานีสถานีบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยการคำนวณจากสูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างกรณีที่ไม่สามารถทราบจำนวนประชากร จำนวน 400 ตัวอย่าง

ขอบเขตด้านระยะเวลา เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566 ถึง เดือนมกราคม พ.ศ. 2567

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับส่วนผสมทางการตลาด (Kotler, & Keller, 2016) อธิบายว่า ส่วนผสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง ตัวแปรหรือเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ บริษัทมักจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่เดิมส่วนผสมทางการตลาด

จะมีเพียงแค่ 4 ตัวแปรเท่านั้น (4P's) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่จำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) ต่อมาเมื่อมีการคิดตัวแปรเพิ่มเติมขึ้นมาอีก 3 ตัวแปร ได้แก่ บุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และกระบวนการ (Process) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญทางการตลาดสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจทางการบริการ ดังนั้น จึงรวมเรียกได้ว่าเป็นส่วนประสมทางการตลาดแบบ 7P's

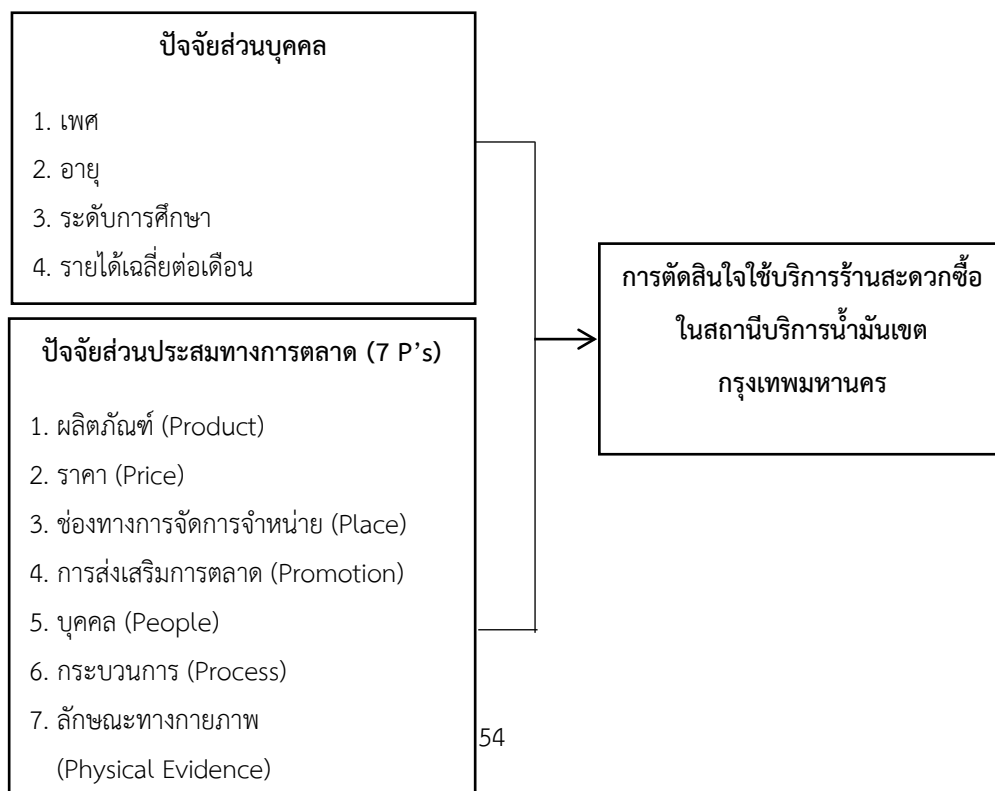
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

สุภารัตน์ วิเชียรสาร และธนินท์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ (2562) อธิบายว่า การตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค รูปแบบกระบวนการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค มักจะผ่าน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ซึ่งผู้บริโภคอาจไม่ได้ผ่านทั้ง 5 ขั้นตอนตามลำดับก็ได้ (Philip Kotler, & Keller Kevin Lane, 2016) ผู้บริโภคจะมีกระบวนการในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การตระหนักถึงปัญหา ผู้บริโภคจะรับรู้ถึงปัญหาหรือความจำเป็นในการใช้สินค้าและบริการที่ได้รับการกระตุ้นจากสิ่งกระตุ้นภายในและภายนอก 2) การค้นหาข้อมูล เมื่อผู้บริโภคมีความต้องการซื้อสินค้าและบริการ รับรู้ปัญหาว่าต้องการอะไร ขึ้นต่อไป ผู้บริโภคหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้านั้นว่าจะซื้อที่ไหน อย่างไร 3) การประเมินทางเลือก ผู้บริโภคจะนำข้อมูลที่ได้รับมาประเมินผลทางเลือกว่าจะซื้อสินค้าหรือใช้บริการใดจากคุณสมบัติของผลประโยชน์ผลิตภัณฑ์ 4) การตัดสินใจซื้อ ผู้บริโภคจะซื้อสินค้าและบริการนั้น ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นต่าง ๆ และ 5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ เมื่อผู้บริโภคใช้สินค้าหรือบริการที่ซื้อไปแล้ว จะเกิดผลสองทาง คือ พึงพอใจและไม่พึงพอใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำและภาพลักษณ์ของสินค้า ดังนั้น การศึกษาถึงแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการตัดสินใจซื้อ ประกอบด้วย การตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจซื้อ และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ ซึ่งผู้บริโภคแต่ละคนจะมีพฤติกรรมที่ซื้อที่แตกต่างกัน จึงต้องอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ในการวิเคราะห์เพื่อสามารถส่งมอบสินค้าและบริการให้ตรงตามที่ต้องการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด (7 P's) ของผู้ให้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน จำนวน 38 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยระดับที่ 1 หมายถึงมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ระดับที่ 2 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย ระดับที่ 3 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง ระดับที่ 4 หมายถึง มีระดับความคิดเห็น มาก และระดับที่ 5 หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด การแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ยโดยใช้สูตรการ คำนวณ ความกว้างของอันตรภาคชั้น และส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ซึ่งแบบสอบถามได้ทำการตรวจสอบความ เทียงตรง (Validity) โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency: IOC) มีค่าเท่ากับ 0.890 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้วัดความเที่ยงตรงแบบสอบถามทุกข้อได้ค่า IOC 1.00 ผ่านเกณฑ์การประเมิน ในแต่ละข้อ มีค่าIOC มากกว่า 0.50 (Saengloetuthai, 2015) และได้ทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของ แบบสอบถาม 30 ชุด โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยค่าความเชื่อมั่นที่ได้เท่ากับ 0.972 ซึ่งให้เห็นว่าแบบสอบถามนี้ สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยจึงสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิง ได้แก่ สถิติ t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance – ANOVA) ใช้สถิติ F-test และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่า ลูกค้ายส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 อายุระหว่าง 30-29 ปี จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 41.3 การศึกษาดำรงปริญญาตรี จำนวน 233 คน คิดเป็นร้อยละ 58.3 รายได้เฉลี่ยต่อ เดือน 15,001 – 30,000 บาท จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อใน สถานบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจาก มากไปหาน้อย พบว่า สินค้ามีความทันสมัย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมา สินค้ามีคุณภาพดีได้มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) และสินค้ามีความแปลกใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) ตามลำดับ

ด้านราคา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไป นาน้อย พบว่า ราคาสอดคล้องตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมา ป้ายแสดงราคาสินค้าอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และราคาตรงตามโฆษณา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$) ตามลำดับ

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีป้ายชื่อหรือสัญลักษณ์ให้สังเกตและจดจำง่าย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$) รองลงมา จำนวนสาขา มีพอกับความต้องการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และการจัดสินค้าเป็นหมวดหมู่ มีระเบียบหาง่าย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) รองลงมา มีการลดราคาสินค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$) และมีแถมเป็นส่วนลดเงินสดเพื่อแลกซื้อสินค้า อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$) ตามลำดับ

ด้านบุคคล โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า พนักงานมีความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นกันเองกับลูกค้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมา พนักงานดูแลเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.22$) และพนักงานให้บริการอย่างถูกต้องและรวดเร็ว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ตามลำดับ

ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความสะอาดของร้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$) รองลงมา ภายในร้านตกแต่งเรียบร้อยสวยงามและทันสมัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$) และมีป้ายหน้าร้านสวยงามมองเห็นได้ชัดเจน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ

ด้านกระบวนการให้บริการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความรวดเร็วในการให้บริการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา ความถูกต้องในการให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$) และพนักงานมีประสิทธิภาพในการให้บริการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.13$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคที่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน ตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ผลการเปรียบเทียบดังนี้

จำแนกตามเพศ พบว่า ค่า $t = 0.231$ และค่า $Sig. = 0.817$ ซึ่งมีความมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ แสดงว่าผู้บริโภคที่เพศต่างกันการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามอายุ พบว่า ค่า $F = 0.112$ และค่า $Sig. = 0.953$ ซึ่งมีความมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ แสดงว่าผู้บริโภคที่อายุต่างกัน ตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ค่า $F = 0.112$ และค่า $Sig. = 0.953$ ซึ่งมีความมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ แสดงว่าผู้บริโภคที่ระดับการศึกษาต่างกัน ตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ค่า $F = 2.521$ และ ค่า $Sig. = 0.058$ ซึ่งมีความมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ $\alpha = 0.05$ แสดงว่าผู้บริโภคที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน การตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อ
ในสถานบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการถดถอย ของการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน
ในเขตกรุงเทพมหานคร

Model	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	17.863	4	4.466	97.681	.000
Residual	18.058	395	.046		
Total	35.921	399			

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่า $F = 97.681$, $Sig = 0.00$ สรุปได้ว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดมีความสัมพันธ์
เชิงเส้นตรงกับการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถาน
บริการน้ำมันเขตกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ด้านการผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคคลหรือพนักงาน ด้านลักษณะ
ทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน
เขตกรุงเทพมหานคร

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ พบว่า ปัจจัยส่วนผสมทางการตลาดโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณาเป็น
รายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์มากที่สุด ($\bar{X} = 4.16$) รองลงมา ด้านบุคคล
หรือพนักงาน ($\bar{X} = 4.15$) ด้านลักษณะทางกายภาพ ($\bar{X} = 4.09$) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.11$) ด้านกระบวนการให้บริการ
($\bar{X} = 4.14$) ด้านการส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 4.05$) และด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.04$) สามารถอภิปราย
รายด้าน ดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.16$) ทั้งนี้อาจมาจากสินค้ามีความทันสมัย สินค้ามีคุณภาพดี
ได้มาตรฐาน และสินค้ามีความแปลกใหม่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ คงขำ (2562) ได้ศึกษาการตัดสินใจ
ใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานบริการน้ำมันของผู้บริโภค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตั้งอยู่บนถนนสายเอเชีย
และถนนมิตรภาพ พบว่า ด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยกล่าวว่า สินค้ามีคุณภาพ
ได้มาตรฐาน สินค้ามีความหลากหลายประเภท หลากยี่ห้อ มีสินค้าที่มีความทันสมัย มีบริการเสริมอื่น ๆ เช่น รับชำระ
ค่าน้ำ ค่าไฟ เป็นต้น และมีสินค้าตามโอกาสและเทศกาลจำหน่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรภรณ์ โสภาสุ
และคณะ (2563) ได้ศึกษาส่วนประสมการตลาดการบริการและคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า
ในการใช้บริการร้านสะดวกซื้อ 7-ELEVEN ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ส่วนประสมการตลาดบริการ
ด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วมณทิภา
ปรีดีประสงค์ (2564) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขนมผักขาย ร้านกาแฟคาเฟ่เมซอน ของผู้บริโภค
ในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด
ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการบริการ ทุกด้านผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมาก

ด้านราคา โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) ทั้งนี้อาจมาจากราคาสอดคล้องตลาด มีป้ายแสดงราคาสินค้าอย่างชัดเจน และราคาตรงตามโฆษณา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ คงขำ (2562) ได้ศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตั้งอยู่บนถนนสายเอเชียและถนนมิตรภาพ พบว่า ด้านราคา ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญโดยรวมในระดับสำคัญมาก ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญด้านมีป้ายแสดงราคาสินค้าอย่างชัดเจน ราคาสินค้ามีความคงที่ไม่ปรับราคาบ่อย ราคาสินค้ามีความเหมาะสม และส่วนราคาสินค้าถูกกว่าที่อื่น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วมณทิกา ปรีดีประสงศ์ (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขนมผกาขาย ร้านกาแฟโอเมซอน ของผู้บริโภคในจังหวัด สุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการบริการ ทุกด้านผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมาก

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) ทั้งนี้อาจมาจากมีป้ายชื่อหรือสัญลักษณ์ให้สังเกตและจดจำง่าย จำนวนสาขามีพอกับความต้องการ และการจัดสินค้าเป็นหมวดหมู่มีระเบียบหาง่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ คงขำ (2562) ได้ศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตั้งอยู่บนถนนสายเอเชียและถนนมิตรภาพ พบว่า ด้านสถานที่จัดจำหน่าย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญโดยรวมในระดับสำคัญมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญด้านขนาดและทำเลที่ตั้งเหมาะสม สะดวกในการใช้บริการ สถานที่ตั้งร้านสามารถมองเห็นได้ง่าย พื้นที่จอดรถเพียงพอ สะดวก และมีระบบการรักษาความปลอดภัยเพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วมณทิกา ปรีดีประสงศ์ (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขนมผกาขาย ร้านกาแฟ โอเมซอน ของผู้บริโภคในจังหวัด สุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการบริการ ทุกด้านผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมาก

ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) ทั้งนี้อาจมาจากมีป้ายโฆษณาประชาสัมพันธ์ มีการลดราคาสินค้า และมีแถมเป็นส่วนลดเงินสดเพื่อแลกซื้อสินค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ คงขำ (2562) ได้ศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตั้งอยู่บนถนนสายเอเชียและถนนมิตรภาพ พบว่า ด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญโดยรวมในระดับสำคัญมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญ ด้านมีการจัดรายการสินค้า ลดราคาพิเศษ แจกของสมนาคุณแก่ลูกค้า มีการสะสมแต้ม มีการโฆษณาทางสื่อต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วมณทิกา ปรีดีประสงศ์ (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขนมผกาขาย ร้านกาแฟ โอเมซอน ของผู้บริโภคในจังหวัด สุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการบริการ ทุกด้านผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมาก

ด้านบุคคล โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$) ทั้งนี้อาจมาจากพนักงานมีความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส มีความเป็นกันเองกับลูกค้า พนักงานดูแลเป็นอย่างดี มีความกระตือรือร้น และพนักงานให้บริการอย่างถูกต้องและรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ คงขำ (2562) ได้ศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตั้งอยู่บนถนนสายเอเชียและถนนมิตรภาพ พบว่า ด้านพนักงานผู้ให้บริการ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญโดยรวมในระดับสำคัญมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญด้านพนักงานมีความกระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ ด้านพนักงานมีความซื่อสัตย์วางใจได้ พนักงานมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดียิ้มแย้มแจ่มใส และพนักงานแต่งกายในเครื่องแบบที่ดูสุภาพเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วมณทิกา ปรีดีประสงศ์

(2564) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขนมผกาขาย ร้านกาแฟคาเฟ่ อเมซอน ของผู้บริโภคในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการบริการ ทุกด้านผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมาก

ด้านลักษณะทางกายภาพ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) ทั้งนี้อาจมาจากความสะดวกของร้าน ภายในร้านตกแต่งเรียบร้อยสวยงามและทันสมัย และมีป้ายหน้าร้านสวยงามมองเห็นได้ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อดิศักดิ์ คงขำ (2562) ได้ศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตั้งอยู่บนถนนสายเอเชียและถนนมิตรภาพ พบว่า ด้านลักษณะทางกายภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญโดยรวมในระดับสำคัญมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญทางด้านสภาพร้านมีความสะอาดเป็นระเบียบ ภายในร้านมีการจัดวางสินค้าอย่างเป็นหมวดหมู่ การจัดเรียงสวยงามเป็นระเบียบสะดวกต่อการหาและหยิบสินค้า อุปกรณ์หรือเครื่องจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ทันสมัยอย่างเพียงพอและมีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วมณทิกา ปรีติประสงค์ (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขนมผกาขาย ร้านกาแฟคาเฟ่ อเมซอน ของผู้บริโภคในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการบริการ ทุกด้านผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมาก

ด้านกระบวนการให้บริการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$) ทั้งนี้อาจมาจากความรวดเร็วในการให้บริการ ความถูกต้องในการให้บริการ และพนักงานมีประสิทธิภาพในด้านการให้บริการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อดิศักดิ์ คงขำ (2562) ได้ศึกษาการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานีบริการน้ำมันของผู้บริโภค ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่ตั้งอยู่บนถนนสายเอเชียและถนนมิตรภาพ พบว่า ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญโดยรวมในระดับสำคัญมาก ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ ผู้ใช้บริการให้ความสำคัญด้านขั้นตอนในการรับและทอนเงินมีความถูกต้อง การคิดค่าสินค้ามีความรวดเร็ว ขั้นตอนในการคิดค่าสินค้ามีความถูกต้อง และด้านขั้นตอนในการรับทอนเงินรวดเร็ว และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วมณทิกา ปรีติประสงค์ (2564) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขนมผกาขาย ร้านกาแฟคาเฟ่ อเมซอน ของผู้บริโภคในจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการบริการ ทุกด้านผู้บริโภคให้ความสำคัญในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมัน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ผู้บริโภคที่เพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกัน ตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานีบริการน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณวดี แก้วสีเคน (2563) ได้ศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภค ในพื้นที่เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริโภคที่เคยซื้อสินค้าหรือใช้บริการร้านสะดวกซื้อในพื้นที่เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ที่เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน ใช้บริการร้านสะดวกซื้อ ในพื้นที่เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร ไม่ต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิลา บุญเทพ (2562) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านสะดวกซื้อ 7-11 ของลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านสะดวกซื้อ 7-11 ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยและค่าสถิติทดสอบปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปร	สัมประสิทธิ์การถดถอย		β	t	Sig.
	B	SE			
(Constant)	1.700	.141		12.082	.000
X_6	.218	.033	.314	6.677	.000
X_5	.167	.032	.238	5.183	.000
X_1	.122	.029	.178	4.147	.000
X_7	.109	.028	.165	3.949	.000
X_2	.103	.026	.157	3.761	.000
R = 0.894 R ² = 0.763 Adj.R ² = 0.758					

จากตารางที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัย ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ($\beta = 0.122$) ด้านราคา (X_2) ($\beta = 0.103$) ด้านบุคคลหรือพนักงาน (X_5) ($\beta = 0.167$) ด้านลักษณะทางกายภาพ (X_6) ($\beta = 0.218$) และด้านกระบวนการให้บริการ (X_7) ($\beta = 0.109$) ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิวา บุญเทพ (2562) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านสะดวกซื้อ 7-11 ของลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ส่วนปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากรและด้านการสร้างและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านกระบวนการ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านสะดวกซื้อ 7-11 ของลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรณวดี แก้วสีเคน (2563) ได้ศึกษา พฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภค ในพื้นที่เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านส่วนประสมทางการตลาด (7P's) ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาดมี ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการ มีผลต่อพฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภคในพื้นที่เขตพระโขนง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคคลหรือพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน ในเขตกรุงเทพมหานคร ดังนั้นผู้วิจัยได้เสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดีมีความหลากหลาย เป็นที่ต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งบริหารจัดการเกี่ยวกับการหมุนเวียนของสินค้า เพื่อให้ไม่เป็นสินค้าเก่าเก็บหรือหมดอายุ โดยอาจจะมีการส่งเสริมการขายเพื่อดึงดูดใจลูกค้า
2. ผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อต้องพบปะและใกล้ชิดกับผู้บริโภคโดยตรง จึงควรสร้างและบริหารความสัมพันธ์ให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด โดยเน้นสร้างความคุ้นเคยและเป็นกันเอง ให้บริการด้วยความสุภาพ พุดจา

ไพเราะ ยิ้มแย้มแจ่มใส รวมถึงควรมีความรู้ความเข้าใจในตัวสินค้าเพื่อที่จะให้ข้อมูลและคำแนะนำกับลูกค้าได้ นอกจากนี้ยังต้องตอบสนองความต้องการของลูกค้าอย่างรวดเร็ว เช่น การหีบส่งสินค้าให้ลูกค้า การบริการในจุดชำระเงิน เป็นต้น ขณะเดียวกัน ควรที่จะจัดระเบียบสินค้าให้เป็นหมวดหมู่ เมื่อลูกค้าต้องการเลือกสินค้าเอง ก็จะสามารถตอบสนองความต้องการนี้ได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะให้เกิดการบริการที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

3. ผู้ประกอบการสามารถนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยมาใช้พิจารณากำหนดแนวทางวิธีการจัดการร้านสะดวกซื้อ และกลยุทธ์ทางการตลาดในสถานบริการน้ำมัน เพื่อกำหนดให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายต่อไป ผู้ประกอบการร้านสะดวกซื้อควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายอย่างต่อเนื่อง เช่น การลดราคาสินค้า การแจกคูปองส่วนลดเมื่อซื้อสินค้าครบตามที่กำหนด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

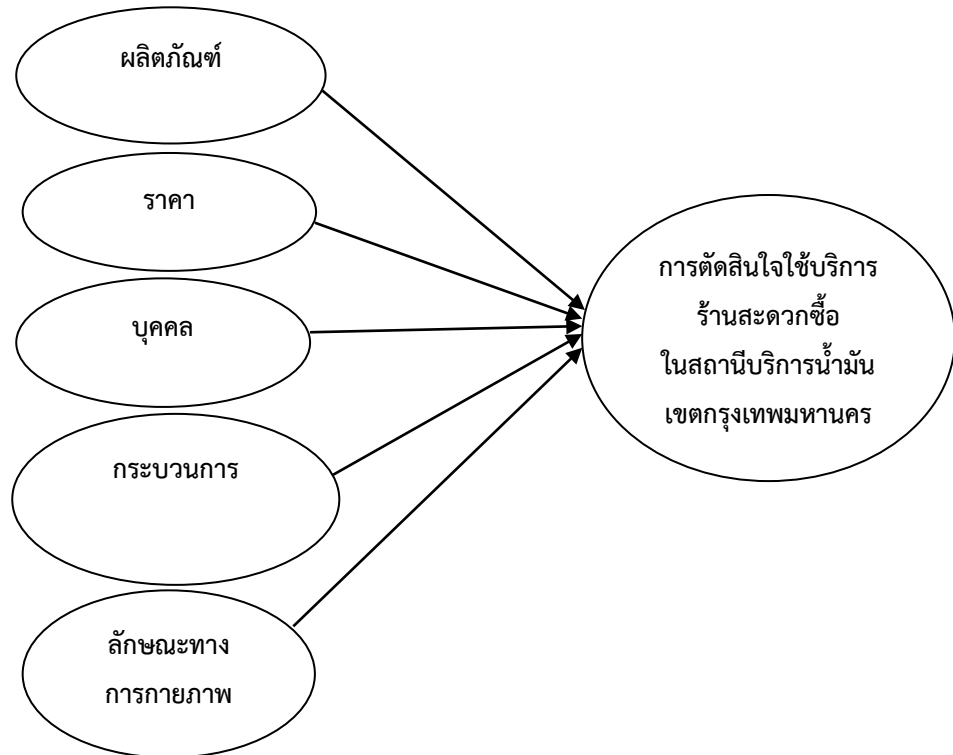
1. การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายขอบเขตของกลุ่มตัวอย่างไปยังต่างจังหวัด ที่นอกเหนือจากกรุงเทพมหานคร เพราะการให้บริการร้านสะดวกซื้อ ในสถานบริการน้ำมัน ให้บริการครอบคลุมทั่วประเทศ และนอกจากนี้ยังเป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชากรอื่น ๆ ที่มีความแตกต่าง และหลากหลายมากยิ่งขึ้น จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของธุรกิจต่อไป

2. การศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาตัวแปรอื่นที่อาจมีอิทธิพลกับการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อ ในสถานบริการน้ำมัน เช่น ทักษะด้านเทคโนโลยี เนื่องจากเป็นการศึกษาการบริการผ่าน Delivery ซึ่งประกอบไปด้วย การบริการจากพนักงานส่งของและการประโยชน์จากเทคโนโลยีเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวก ซึ่งอาจจะทำให้ได้ผลการศึกษาที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาธุรกิจในด้านอื่น ๆ ต่อไป

3. จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีเครื่องมือในการวิจัยคือแบบสอบถาม โดยอาจจะทำการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ อาจจะได้ข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงเชิงลึก สะท้อนให้เห็นความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคคลหรือพนักงาน ด้านการนำเสนอลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย และสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler and Keller (2016) ที่กล่าวว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง ตัวแปรหรือเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ บริษัทมักจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่เดิมส่วนประสมทางการตลาดจะมีเพียงแค่ 4 ตัวแปรเท่านั้น (4P's) ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่จำหน่าย (Place) และการส่งเสริมการขาย (Promotion) ต่อมามีการคิดตัวแปรเพิ่มเติมขึ้นมาอีก 3 ตัวแปร ได้แก่ บุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และกระบวนการ (Process) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญทางการตลาดสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจทางด้านการบริการ ดังนั้นจึงรวมเรียกได้ว่าเป็นส่วนประสมทางการตลาดแบบ 7P's

ภาพที่ 2 แสดงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อ
ในสถานบริการน้ำมันเขตกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนที่ต่างกัน ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อในสถานบริการน้ำมัน เขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านบุคคลหรือพนักงาน ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ

เอกสารอ้างอิง

- กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2561). สถิติสำหรับงานวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรรณวดี แก้วสีเคน. (2563). พฤติกรรมการใช้บริการร้านสะดวกซื้อของผู้บริโภค ในพื้นที่เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โพสต์ทูเดย์ ออนไลน์. (2566). ร้านสะดวกซื้อคิก เปิดศึกชิงทำเลปั้มน้ำมัน. สืบค้น มิถุนายน 28, 2566 จาก <https://www.posttoday.com/business/477126>
- วณทิกา ปรีดีประสงค์. (2564). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อขนมฝากขาย ร้านกาแฟคาเฟ่เมซอนของผู้บริโภคในจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ศิลา บุญเทพ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าร้านสะดวกซื้อ 7-11 ของลูกค้าในเขตกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สืบค้น มิถุนายน 29, 2566 จาก <https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/mmm24-1/6014133087.pdf>
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2566). แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรมปี 2566-2568 ธุรกิจร้านค้าปลีกสมัยใหม่. สืบค้น มิถุนายน 28, 2566 จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-social-media/Pages/Retail-FB-10-01-2023.aspx>
- สุภารัตน์ วิเชียรสาร และธนินท์รัฐ รัตนพงศ์ภิญโญ. (2562). การตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เสริมอาหารสำหรับผู้ประกอบการเลี้ยงสุกรรายอิสระในพื้นที่เขต 7 ของประเทศไทย. วารสารการวิจัย คณะมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ. (2565). ข้อมูลสถิติการจดทะเบียนร้านสะดวกซื้อใน กรุงเทพมหานคร. สืบค้น มิถุนายน 28, 2566 จาก <https://www.bangkok.go.th/pipd/page/>
- พัชรภรณ์ โสภาสบุ, กรกต ศรีใจเชื้อ, พชร ผดุงยัต, พงศธร แสงอบจิต, สิทธิพล ทองใบใหญ่, พีรภัทร สาโชติ, ปวันพัฒน์ บุญเทียม และบุพผา วัฒนมานนท์. (2563). ส่วนประสมการตลาดการบริการและคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของลูกค้าในการใช้บริการร้านสะดวกซื้อ 7-ELEVEN ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. RMUTT Global Business Accounting & Finance Review, 4(2), 58-69.
- อดิศักดิ์ คงขำ. (2562). การตัดสินใจใช้บริการร้านสะดวกซื้อภายในสถานบริการน้ำมันของผู้บริโภคในจังหวัด พระนครศรีอยุธยาที่ตั้งอยู่บนถนนสายเอเชียและถนนมิตรภาพ. การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตร ปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Apiprassayasakul. (2014). *Principle of Retail Business*. Bangkok : Focus Media & Publishing Co., Ltd.
- Cochran, W. G. (1997). *Sampling techniques* (3rd ed.) New York: John Wiley.
- Kotler, P., & Keller, K. L. (2016). *Marketing management* (15th ed.). New Jersey Prentice-Hall.
- Kwangsiriporn, N. (2020). *Factors Affecting Decision to Use PTT Gas Stations in Samut Prakan Province Master's Thesis*, Bangkok University.
- Philip Kotler, Kevin Lane Keller. (2016). *Marketing Management* (15th ed.). New York: Pearson Education Inc.
- Saengloetuthai, J. (2015). Research Instrument. *Journal of Graduate Studies*, 12(58), 1313-24. (in Thai)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
Strategic Leadership fo School Administrators Affecting Effectiveness of
Schools Under Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 2

วสันต์ พันธุ์ทอง^{1*}, กัญญกร เอี่ยมพญา² และ นิวัตต์ น้อยมณี³
Wasan Panthong¹, Kanporn Aiempaya² and Niwat Noymanee³

¹นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹Student of Educational administration program, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

²รองศาสตราจารย์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

²Assoc.Pro.Dr. Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

³อาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

³Educational administration program, Bangkok Suvarnabhumi University

*Corresponding email: wsantphanththxng@gmail.com

Received: March 19, 2024.; Revised: May 3, 2024.; Accepted: May 14, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การสถานศึกษา ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต และด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่ามีอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถในการพัฒนาเจตคติทางบวก ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ตามลำดับ 3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .899 และ 4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับตามอำนาจการพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การสถานศึกษา ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ และด้านการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต แสดงว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ได้ร้อยละ 82.20 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Y' = 0.183 + 0.355x_2 + 0.207x_1 + 0.183x_5 + 0.177x_4 + 0.103x_6$$

$$Z'Y = 0.371x_2 + 0.222x_1 + 0.168x_5 + 0.197x_4 + 0.096x_6$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of this research were to study 1) strategic leadership levels of school administrators; 2) effectiveness levels of schools; 3) relationship between strategic leadership of school administrators and effectiveness of schools; and 4) strategic leadership of school administrators affecting effectiveness of schools. The sample was comprised of 302 school administrators and teachers. The tool used for data collection was a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient, and multiple regression.

The results of this study were as follows: 1) The strategic leadership level of school administrators under Sa Kaeo primary educational service area office 2 as a whole and each aspect was at a high level, ranking by the mean scores from high to low: strategy implementation of schools, setting organization direction, strategic thinking, strategy determination, creating opportunities for the future, and strategy control and evaluation of schools, respectively. 2) The school effectiveness level under Sa Kaeo primary educational service area office 2 as a whole and each aspect was at a high level, ranking by the mean scores from high to low: ability to develop a positive attitude, problem solving ability, adaptability, and ability to produce high-achieving students, respectively. 3) The strategic leadership of school administrators and the effectiveness of the schools under Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 2 had a strong association, with a correlation coefficient value of .899. 4) The five aspects of strategic leadership had an impact on the effectiveness of the schools under Sa Kaeo primary educational service area office 2, with a statistical significance of .01, ranging by predictive power from high to low: strategy implementation of schools, setting organization direction,

strategy determination, strategic thinking, creating opportunities for the future. The five aspects of strategic leadership of school administrators could predict the effectiveness of schools under Sa Kaeo primary educational service area office 2 at 82.20%. The prediction equation in the form of both raw scores and standard scores could be written as follows:

$$Y' = 0.183 + 0.355x_2 + 0.207x_1 + 0.183x_5 + 0.177x_4 + 0.103x_6$$

$$Z'Y = 0.371x_2 + 0.222x_1 + 0.168x_5 + 0.197x_4 + 0.096x_6$$

Keywords: Strategic Leadership, School Effectiveness, administrators

บทนำ

จากแผนการศึกษาแห่งชาติ (2560 – 2579) มีวัตถุประสงค์เพื่อลดความแตกต่างด้านคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วน การส่งเสริมการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา รวมทั้งการมีระบบข้อมูล และสารสนเทศ ที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์ และเป็นปัจจุบัน สามารถบูรณาการเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลของกระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ครอบคลุมด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศ และการศึกษา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและครอบคลุมทั่วถึงคนทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถดูแลและพัฒนาศักยภาพคนทุกคนอย่างรอบด้าน กระจายโอกาสและความเสมอภาคในการรับบริการการศึกษาและเรียนรู้ที่มีคุณภาพตลอดชีวิต โดยไม่จำกัดรูปแบบ เวลา และสถานที่ อันจะนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และการพัฒนาคนให้มีทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะตามกรอบทิศทางและเป้าหมายการพัฒนาประเทศ สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2560, หน้า 119 – 120)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่จะนำสถานศึกษาบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้นั้น จะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ซึ่งภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์นั้นจะส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จในการบริหารจัดการสถานศึกษาและนำมาซึ่งประสิทธิผลของสถานศึกษา สอดคล้องกับ วิโรจน์ สารรัตนะ (2566, หน้า 13) กล่าวว่า ภาวะผู้นำคือเทคนิคการทำงานของผู้บริหาร เพื่อเสริมสร้างทักษะการทำงานร่วมกับครู นักเรียน ผู้ปกครอง สมาชิกในชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ให้การศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ประสิทธิผลของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มัทนิตา คงช่วย (2563, หน้า 102) ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ด้านการ ควบคุม และประเมินกลยุทธ์ และด้านการกำหนดทิศทางขององค์กร ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน

ประสิทธิผลของสถานศึกษา เป็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นของสถานศึกษาที่สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ดังที่แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ ระบุไว้ว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีสิ่งสำคัญที่บ่งบอกได้อย่างชัดเจนหลายประการได้แก่ มีการกำหนดภารกิจของสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการกำกับ ติดตามงานสม่ำเสมอ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษา บ้าน และชุมชนมีความใกล้ชิด และไว้วางใจกัน มีการตั้งความคาดหวังของผลสำเร็จไว้สูง มีความเป็นผู้นำด้านการจัดการเรียนรู้อย่างมีอาชีพทั้งครู และผู้บริหารมีการสร้างโอกาสในการเรียนรู้ และให้เวลาผู้เรียนในการทำงานกลุ่มมากขึ้น จัดสิ่งแวดล้อมที่จำเป็นอย่างมีระเบียบ สะอาด และปลอดภัย มีการจัดหลักสูตรที่ชัดเจน สอดคล้องกับเป้าหมาย ใช้กลวิธีในการประเมินที่หลากหลาย จัดการเรียนการ

สอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการที่จะเรียนรู้ จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ จัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคสำหรับความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง และชุมชน พัฒนางานอยู่บนพื้นฐานของการวิจัย ใช้แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่อย่างเต็มที่และวางแผนงานอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, หน้า 4)

ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ซึ่งเป็นความสามารถในการมองเหตุการณ์ และคาดการณ์อนาคตอย่างแม่นยำ เพื่อให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังที่ วรวัชร เทียมสุวรรณ (2562, หน้า 228) กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ เป็นกระบวนการที่แสดงออกถึงการมีความรู้ความสามารถพิเศษในการวางแผนกลยุทธ์ และแนวทางอย่างชัดเจนมีจุดมุ่งหมายในการขับเคลื่อนด้วยการบริหารองค์กร และบุคลากร ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องมีการคิดวางแผนอย่างมีระบบ มีคุณลักษณะที่โดดเด่น คือ ต้องมีความรอบคอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ คิดไตร่ตรอง สามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีต กับปัจจุบัน เพื่อนำไปคาดคะเนเหตุการณ์ในอนาคตได้อย่างแม่นยำ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 (2565, หน้า 67) ระบุว่า มีสถานศึกษาจำนวน 118 โรงเรียน มีบุคลากรรวม 1,422 คน มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับนักเรียนระดับก่อนประถม และระดับชั้นพื้นฐาน จากการปฏิบัติงานในรอบปีการศึกษาที่ผ่านมา ประสพปัญหาในการจัดการศึกษาคือ สถานศึกษาไม่มีการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงาน การดำเนินงานจัดการศึกษา การจัดการเรียนการสอน ขาดการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้อง ครบคลุม เป็นปัจจุบัน การพัฒนาระบบการนิเทศ การติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาไม่ครอบคลุม 4 งาน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารทั่วไป งานบริหารงานบุคคล และไม่สามารถนำผลการนิเทศติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการวางแผนการขับเคลื่อนการติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน ไม่มีการบูรณาการให้ครอบคลุมการติดตามและรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งส่งผลให้คุณภาพของผู้เรียนลดลง และประสิทธิผลของสถานศึกษายังไม่เป็นไปตามมาตรฐานที่ตั้งไว้ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

จากสภาพความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ประสิทธิผลของสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นข้อบ่งชี้ถึงผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียนให้มีเจตคติทางบวก ความสามารถในการปรับตัว และผู้เรียนมีทักษะการแก้ปัญหาในทางที่ดี จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา และพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

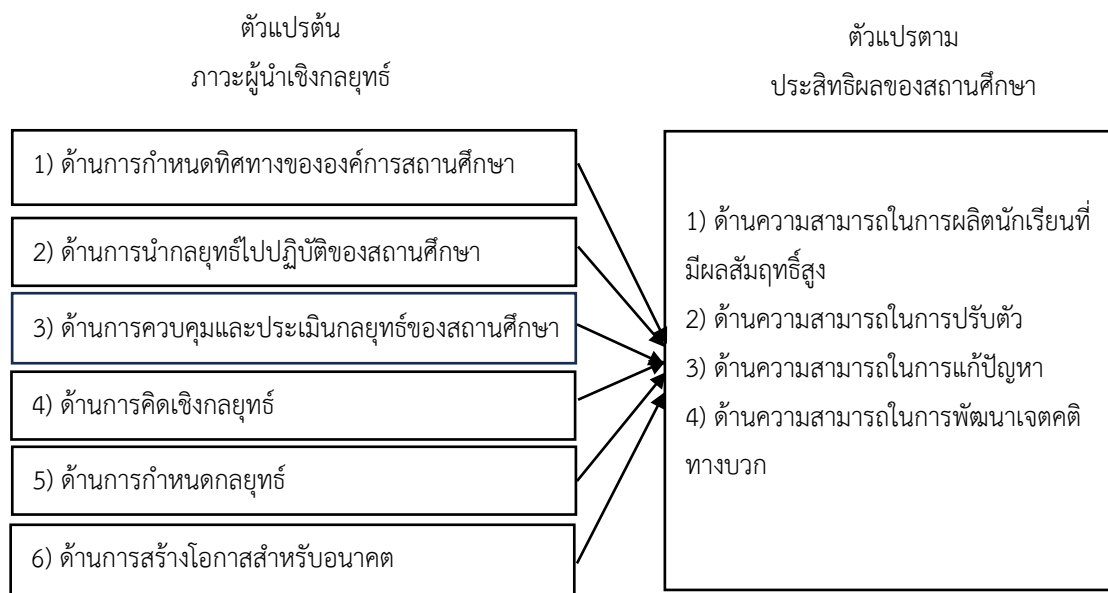
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎี มาเป็นเนื้อหาในการวิจัยดังนี้

1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยสังเคราะห์จากแนวคิดของ ริชาร์ด มอร์ริล (Richard L. Morrill, 2007, pp. 217 – 237), เกร ยุคส์ (Gary Yukl, 2013, pp. 299 – 320), เนตร์พัฒนา ยาวีราข (2560, หน้า 43 – 47), พระเมธีธรรมาจารย์ (2561, หน้า 87 – 91), พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส (2563, หน้า 188 – 195), อรุณี อัครกลับ (2561, หน้า 57 – 73), ปรียกร อรุณจินดาตระกูล (2561, หน้า 46 – 54), แก้วเกสร อำสันเทียะ (2562, หน้า 32 – 38), นันทน์ภัส สุทธิการ (2562, หน้า 23 – 37), มัทนิตา คงช่วย (2563, หน้า 26 – 43) ผลการสังเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้เป็น 6 ด้าน โดยใช้ค่าความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป

2) ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิดของ พอล มอธ (Paul E. Mott, 1972, p. 398), เซ็นเทียร์ ยัง เวร์น (Cynthia Young Wren, 1996, pp. 29 – 36), ฮอย และมิสเกล (Hoy & Miskel, 2008, pp. 293 – 323), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561, หน้า 2 – 3), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2561, หน้า 27 – 38), ทิพวรรณ สำเภาแก้ว (2560, หน้า 7 – 8), กิตติพร พรงาม (2560, หน้า 36 – 41), มัทนิตา คงช่วย (2563, หน้า 55 – 70), อัญชลีภรณ์ คำภีระ (2564, หน้า 57 – 70), อนุสรณ์ สุทธิหลวง (2564, หน้า 26 – 34) ผลการสังเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษาได้เป็น 4 ด้าน โดยใช้ค่าความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

2. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 118 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 111 คน ครูจำนวน 1,208 คน รวมเป็นประชากรทั้งสิ้น 1,319 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2, 2565 หน้า 6)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) จำนวน 302 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน และครู จำนวน 276 คน โดยการใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขยายโอกาส และใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิแล้วจึงทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) โดยวิธีการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ขนาดโรงเรียน เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967, pp. 90 – 95)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามเกณฑ์ของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967, pp. 90 – 95)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. วิเคราะห์หาระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่ได้ตามเกณฑ์การประเมินตามแนวคิดของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2564, หน้า 54)
3. วิเคราะห์หาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และหาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วแปลความหมายของคะแนน ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับใด โดยหาค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด ซึ่งกำหนดเกณฑ์โดยอาศัยแนวทางหรือแนวคิดของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2564, หน้า 54)
4. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ

เพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2564, หน้า 362 – 363)

5. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis) โดยใช้วิธี stepwise

ผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 302 คน ผู้ตอบแบบสอบถามจาก โรงเรียนขนาดเล็ก 90 คน คิดเป็นร้อยละ 29.80 โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 35.43 และโรงเรียนขยายโอกาส จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 34.77 รวมทั้งหมด จำนวน 302 คน ซึ่งประกอบไปด้วย เพศชาย จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 40.40 และเพศหญิง จำนวน 180 คน คิดเป็นร้อยละ 59.60 ช่วงอายุที่มากที่สุด คือ อายุ 20 – 30 ปี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 29.14 ช่วงอายุที่น้อยที่สุด คือ อายุ 51 – 60 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 16.55 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 72.85 จบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 26.16 และปริญญาเอก จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.99 ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 8.61 และตำแหน่งข้าราชการครู จำนวน 276 คน คิดเป็นร้อยละ 91.39 ส่วนมากมีประสบการณ์ในการทำงาน 5 – 10 ปี จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 31.79 ส่วนน้อยมีประสบการณ์ในการทำงาน 11 – 15 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 18.87

2. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .48) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .60) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = .61) ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .58) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .52) ด้านการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .53) และด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .60) ตามลำดับ

3. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .57) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถในการพัฒนาเจตคติทางบวก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .59) ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .59) ด้านความสามารถในการปรับตัว ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .60) ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์สูง ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = .61) ตามลำดับ

4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ตาราง 1 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X	Y
X ₁	1.000							
X ₂	.731**	1.000						
X ₃	.598**	.691**	1.000					
X ₄	.666**	.769**	.605**	1.000				
X ₅	.582**	.709**	.571**	.640**	1.000			
X ₆	.646**	.699**	.563**	.645**	.609**	1.000		
X	.843**	.913**	.804**	.858**	.807**	.819**	1.000	
Y	.772**	.857**	.674	.781**	.733**	.717**	.899**	1.000

*p ≤ .05

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r_{xy}) เท่ากับ .899 ซึ่งมีความสัมพันธ์ในระดับสูง และมีความสัมพันธ์กันในลักษณะคล้ายตามกัน เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านพบว่า ด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับสูง โดยเรียงลำดับความสัมพันธ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ($r_{x2y} = .857$) ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ($r_{x4y} = .781$) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์กรกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ($r_{x1y} = .772$) ด้านการกำหนดกลยุทธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ($r_{x5y} = .733$) ด้านการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ($r_{x6y} = .717$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ($r_{x3y} = .674$)

5. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ตัวแปร	b	S.E.b	β	t	Sig
ค่าคงที่ (constant)	.183	.118		1.553	.121
การนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา (x ₂)	.355	.046	.371	7.770**	.000
การกำหนดทิศทางขององค์กรสถานศึกษา (x ₁)	.207	.035	.222	5.831**	.000
การกำหนดกลยุทธ์ (x ₅)	.183	.040	.168	4.640**	.000
การคิดเชิงกลยุทธ์ (x ₄)	.177	.040	.179	4.400**	.000
การสร้างโอกาสสำหรับอนาคต (x ₆)	.103	.040	.096	2.597**	.010

$$R = .906, R^2 = .822, S.E._{est} = .243, p = .000$$

* $p \leq .05$

จากตาราง 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้านที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเรียงลำดับตามอำนาจการพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา (x_2) ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การสถานศึกษา (x_1) ด้านการกำหนดกลยุทธ์ (x_5) ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ (x_4) และด้านการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต (x_6) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ ($R^2 = .822$) แสดงว่าภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 5 ด้าน สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ได้ร้อยละ 82.20 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$y' = 0.183 + 0.355x_2 + 0.207x_1 + 0.183x_5 + 0.177x_4 + 0.103x_6$$

สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z'Y = 0.371x_2 + 0.222x_1 + 0.168x_5 + 0.197x_4 + 0.096x_6$$

ส่วนตัวแปรด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา (x_3) ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 สามารถวิเคราะห์แนวโน้มของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสถานศึกษาได้อย่างถูกต้อง และมีเหตุผลมองการณ์ไกล โดยผู้บริหารสถานศึกษา และครูสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา สอดคล้องกับ พระอริการบุณยช่วย โชติวิโส (2563, หน้า 195) กล่าวว่า บุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ จะต้องมีความคิดเชิงกลยุทธ์ ในการกำหนดแนวทางที่ดีที่สุดในภายภาคหน้า เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ มีความยืดหยุ่นพลิกแพลง เพื่อบรรลุเป้าหมายสามารถสื่อสารและเจรจาต่อรองได้ รวมทั้งแก้ปัญหาและการตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยรวบรวมปัญหาสำคัญหรือปัญหาเร่งด่วน เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้เทคนิคในการแก้ปัญหาสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา โดยเน้นการตัดสินใจอย่างรวดเร็ว เป็นระบบและต่อเนื่อง รวมถึงมีการตรวจสอบปรับปรุงการแก้ปัญหาและการตัดสินใจทุกครั้ง เพื่อให้เกิดความรอบคอบในการบริหารงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มัทนิตา คงช่วย (2563, หน้า 100) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐฐา เกียรติศิริกุล (2565, หน้า 99) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสังกัดโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผู้เรียนมีความภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง ผู้บริหารมีการส่งเสริมคุณลักษณะของนักเรียนที่พึงประสงค์ควบคู่กับด้านวิชาการ ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และการคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561, หน้า 3) ระบุว่า ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษา เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มี

คุณลักษณะ 3 ด้าน คือ ด้านผู้เรียนรู้ หมายถึง ผู้เรียนเป็นผู้มีความเพียร ใฝ่เรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อก้าวทันโลกยุคดิจิทัล และถูกในอนาคต และมีสมรรถนะ (competency) ที่เกิดจากความรู้ ความรอบรู้ด้านต่าง ๆ มีสุนทรียะ รักและประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาไทย มีทักษะชีวิต เพื่อสร้างงานหรือสัมมาอาชีพ บนพื้นฐานของความพอเพียง ความมั่นคงในชีวิต และคุณภาพชีวิตที่ดี ต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม ด้านผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นผู้มีความรู้ ทักษะศตวรรษที่ 21 ความฉลาดดิจิทัล (Digital intelligence) ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะข้ามวัฒนธรรม สมรรถนะการบูรณาการข้ามศาสตร์ และมีคุณลักษณะของความเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมสร้างสรรค์และพัฒนา นวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเอง และสังคม และด้านพลเมืองที่เข้มแข็ง หมายถึง เป็นผู้มีความรักชาติ รักท้องถิ่น รู้ถูกผิด มีจิตสำนึกเป็นพลเมืองไทยและพลโลก มีจิตอาสา มีอุดมการณ์และมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชาติ บนหลักการประชาธิปไตย ความยุติธรรม ความเท่าเทียมเสมอภาค เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และการอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและ ประชาคมโลกอย่างสันติ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจนจิรา บุญตามทัน (2565, หน้า 283) พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 2 โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นงลักษณ์ จันทงษา (2561, หน้า 59) พบว่า ระดับประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีความสัมพันธ์ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการพิจารณาเหตุการณ์ ในปัจจุบัน หรือคาดการณ์ในอนาคต ถึงความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์อย่างกว้างไกล สามารถกำหนดแผนการดำเนินงานล่วงหน้าที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการจูงใจ ริเริ่ม กระตุ้นผู้อื่นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และตระหนัก ในหน้าที่ ของตนในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่วางไว้ สอดคล้องกับ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2560, หน้า 209) กล่าวว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาจะต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพราะการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน ทำให้ต้องปรับตัวให้ ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป การเป็นผู้บริหารยุคปัจจุบันจะต้องเปิดใจให้กว้าง เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ สร้างองค์การให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บริหารงานโดยยึดหลักความมีคุณธรรม จริยธรรมต่อทุกฝ่าย ทั้งทางด้านสังคม สิ่งแวดล้อม การคำนึงถึงผู้รับบริการ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาผู้ได้บังคับบัญชาและ นักเรียนอยู่เสมอ เพื่อให้มีทักษะความสามารถในการทำงานให้มีความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักเรียนรู้และปรับปรุง การทำงาน และใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการทำงาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศพล งามวุฒิชัย (2566, หน้า 274) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 โดยรวมมีความสัมพันธ์ระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ญัฐณิธ รัตนพจน์สกุล (2566, หน้า 90) พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาพรวม มีความสัมพันธ์ ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเรียงลำดับตามอำนาจการพยากรณ์จากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนำ กลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การสถานศึกษา ด้านการกำหนดกลยุทธ์ ด้านการคิด

เชิงกลยุทธ์ และด้านการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต โดยมี จำนวน 1 ด้าน ที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ได้แก่ ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา ซึ่งอภิปรายเป็นรายด้านได้ดังนี้

1) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติของสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานและการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ บัวชมภู ภูทองไชย (2563, หน้า 240) กล่าวว่า ผู้นำเชิงกลยุทธ์ต้องเข้าใจตนเอง โรงเรียน บุคลากร ในโรงเรียน และชุมชน มุ่งบริบท วิเคราะห์ห้วงการณ์ของตนเอง มีความสนใจผู้อื่น และต้องการความมั่นใจในตนเองเพื่อมีส่วนเกี่ยวข้องกับทุกฝ่าย ต้องมุ่งเน้นคน เพราะความเข้มแข็งมาจากบุคลากรทำงานร่วมกันเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกัน การพยายามทำความเข้าใจ ทัศนคติ และดำเนินการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงความท้าทาย การทำให้ทุกคนในโรงเรียนมีส่วนร่วมด้วยตนเอง ในเรื่องการสร้างความรับผิดชอบร่วมกัน สร้างอนาคต ที่พึงประสงค์ แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงสำหรับโรงเรียนที่มุ่งเน้นกลยุทธ์ มีลักษณะเข้าถึงสมาชิกในโรงเรียนเนื่องจากการกระทำของคนเหล่านั้น มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุชาวลี ทองโพธิ์ใหญ่ (2566, หน้า 8 - 9) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการนำกลยุทธ์ไปปฏิบัติ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณัฐศิษฐ์ จิตรจำนงค์ (2566, หน้า 370) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสื่อสารเพื่อนำแผนกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา และครูสามารถปฏิบัติงาน ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อควรปรับปรุงในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ นำไปสู่ความสำเร็จของสถานศึกษาที่สามารถดำเนินงานจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ นลินี ณ นคร รักธรรม (2565, หน้า 178) กล่าวว่า การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นแนวทางการบริหารที่เป็นระบบ โดยแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สู่เป้าหมายที่มีการกำหนดไว้ในกรอบทิศทางเชิงกลยุทธ์ ที่เรียกว่า ภารกิจ การวางแผนกลยุทธ์ การดำเนินการเพื่อให้แผนสำเร็จลุล่วง โดยทรัพยากรจะถูกจัดสรรเพื่อให้มีการใช้กรอบที่มีทิศทางแน่นอน แต่ยังเปิดโอกาสให้มีความยืดหยุ่นในการบริหารเพื่อปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ทศพล งามวุฒิชัย (2566, หน้า 272) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดทิศทางขององค์การ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขนาดเล็ก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุทธิพงษ์ อันทรบุตร (2564, หน้า 10) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดกลยุทธ์ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะของความเป็นประชาธิปไตยในการทำงาน เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ โดยไม่ใช้อคติในการตัดสินใจ เพื่อให้การดำเนินการบรรลุตามแนวทางที่กำหนดไว้ สามารถพัฒนาการจัดการศึกษาที่ตอบสนองต่อ ความต้องการของผู้เรียน

และชุมชน สอดคล้องกับ พระอริการบุญช่วย โชติวิโส (2563, หน้า 195) กล่าวว่า การกำหนดกลยุทธ์ เป็นการกำหนดแนวทางที่ดีที่สุดในสภาวะต่าง ๆ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ มีความยืดหยุ่นพลิกแพลง ผ่านกระบวนการคิดนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดการกระทำ พฤติกรรม และมีผลต่อผู้นำที่ไม่ใช่ผู้นำแบบเผด็จการ แต่เป็นผู้นำแบบผู้รับใช้ มีพฤติกรรมที่มอง การณ์ไกล การเป็นผู้ดูแล การอุทิศต่อความเจริญของของบุคคล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพวรรณ บุญเจริญสุข (2561, หน้า 285) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการรวบรวมปัจจัยสู่การกำหนดกลยุทธ์ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปฐมพร มณีวรรณ (2566, หน้า 30) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความสามารถในการกำหนดทิศทางการกลยุทธ์ขององค์การส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคิดเชิงกลยุทธ์ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีทักษะการคิดที่เป็นระบบ คิดเพื่อแก้ปัญหา คิดอย่างสร้างสรรค์ และคิดเพื่ออนาคต เพื่อเป็นการวางแผนสร้างกลยุทธ์เพื่อนำไปกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ ตลอดจนผู้บริหารสามารถประมวลข้อมูลต่าง ๆ และเข้าใจผลที่ตามมาสอดคล้องกับ ภณศร ปุติหน้อย (2565, หน้า 352) กล่าวว่า การคิดเชิงกลยุทธ์นั้นเป็นทักษะที่สามารถบ่มเพาะหรือฝึกฝนได้ ผ่านการออกแบบกิจกรรมการบ่มเพาะที่ปราณีตอยู่บนหลักการพื้นฐานคือ การออกแบบให้บุคคลได้รับประสบการณ์และแรงกดดันจากสถานการณ์จริง การออกแบบให้บุคคลมีโอกาสเผชิญโจทย์ที่ท้าทายและกระทบต่อองค์กรเพิ่มขึ้น การพัฒนาทักษะการวางตำแหน่งองค์กร และการพัฒนานักคิดให้เป็นผู้มีวินัยในการเรียนรู้และคิดอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นพวรรณ บุญเจริญสุข (2561, หน้า 284) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการคิดเชิงปฏิบัติส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณภรณ์ พุฒชงค์ (2560, หน้า 89) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิธีการคิดเชิงปฏิบัติ ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการสร้างโอกาสสำหรับอนาคตส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานสำหรับอนาคตเกี่ยวกับเรื่องของความแตกต่างระหว่างความสำเร็จและความล้มเหลว โดยมีการกำหนดทิศทางที่ชัดเจนเกี่ยวข้องกับการคาดการณ์ความต้องการของผู้รับบริการในอนาคตอย่างถูกต้อง สอดคล้องกับ เกร ยุกส์ (Gary Yukl, 2013, p. 299) กล่าวว่า การกำหนดวัตถุประสงค์ระยะยาว (Determine long-term objectives and priorities) วัตถุประสงค์ระยะยาว และการจัดลำดับความสำคัญ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของพันธกิจวิสัยทัศน์ขององค์กร มีการมุ่งพัฒนาทักษะที่จำเป็นของผู้เรียน การเตรียมความพร้อมในการประกอบวิชาชีพของผู้เรียน และการเพิ่มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้วเกสร อำสนธิยะ (2562, หน้า 91 – 92) พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ด้านการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรรณภรณ์ พุฒชงค์ (2560, หน้า 89) พบว่า ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีความคาดหวังและการสร้างโอกาสสำหรับอนาคต กับประสิทธิผลของโรงเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษา ไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ไม่ได้มีการติดตาม และตรวจสอบกลยุทธ์ที่กำลังดำเนินการ ขาดการประเมินจากข้อมูลเชิงลึก มีการรายงานผลในรูปแบบที่ไม่เหมาะสมกับ ภาระงาน มาตรฐาน และมีการวัดประเมินผล โดยใช้เครื่องมือในการตรวจสอบการปฏิบัติงานที่ไม่เหมาะสมในการ ดำเนินการควบคุม และประเมินกลยุทธ์ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ได้กำหนดไว้อย่างชัดเจน จึงทำให้ด้านการควบคุมและประเมินกลยุทธ์ของสถานศึกษาไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ สถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสะท้อนผลการดำเนินงานที่ปฏิบัติงานจริงเปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือ เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ ควรมีการติดตาม และตรวจสอบกลยุทธ์ที่กำลังดำเนินการ เพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับ สถานการณ์จริงที่เกิดขึ้น ควรประเมินจากข้อมูลเชิงลึกใหม่ ๆ โดยการสังเกตการณ์ และรายงานผลในรูปแบบที่เหมาะสม กับภาระงาน มาตรฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวัดประเมินผล โดยใช้เครื่องมือในการตรวจสอบการปฏิบัติงานจริง
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการคาดการณ์ในอนาคต ถึงความเป็นไปได้ของวิสัยทัศน์อย่างกว้างไกล โดยการ กำหนดแผนการดำเนินงานล่วงหน้าอย่างมีประสิทธิภาพ มีการจูงใจ และกระตุ้นผู้อื่นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ ตระหนักในหน้าที่ของตนในการดำเนินงานตามกลยุทธ์ที่วางไว้ ดังนั้นผู้บริหารและครูในสถานศึกษาควรทำงานร่วมกัน เพื่อผลสำเร็จในการดำเนินงานโดยใช้ทรัพยากรทั้งภายใน และภายนอกที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ สูงสุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อปัจจัยอื่น ๆ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
2. ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
3. ควรศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างในตำแหน่งต่างๆที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพร พรงาม. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- กรรณาภรณ์ พุดชงค์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. งานนิพนธ์ การศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

- แก้วเกสร อำสันเทียะ. (2562). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เจนจิรา บุญตามทัน. (2565, กรกฎาคม - ธันวาคม). การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของ
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วารสารสิทธิประโยชน์,
23 (2), 278 – 287
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2564). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 15). กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์
- ณัฐภา เกียรติศิริกุล. (2565). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์ ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ณัฐณิธิ รัตนพินิจกุล. (2566, เมษายน - มิถุนายน). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา กับประสิทธิภาพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ.
วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 17 (2), 81 – 98
- ณัฐศิษฐ์ จิตรจำนงค์. (2566, มกราคม - กุมภาพันธ์). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2.
วารสารรัชติภาคย์. 17 (50), 361 – 375
- ทิพวรรณ สำเภาแก้ว. (2560). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- ทศพล งามวุฒิชัย (2566, มิถุนายน). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษาขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. วารสารมหาจุฬานาครธรรม. 10 (6),
266 – 276.
- นงลักษณ์ จันทงษา. (2561, กรกฎาคม - ธันวาคม). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน
ประถมศึกษาของรัฐบาลในจังหวัดสมุทรสาคร. วารสารสังคมศาสตร์วิจัย, 9 (2), 46 – 65
- นันทน์ภัส สุทธิการ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน ในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 จังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เนตรพัฒนา ยาวีราข. (2560). ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์ (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: บริษัท ทริปเพิ้ล กรุ๊ป จำกัด
- นพวรรณ บุญเจริญสุข. (2561, พฤษภาคม - สิงหาคม). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 6. วารสารวิชาการสถาบันการพลศึกษา. 10 (2), 273 – 291
- นลินี ณ นคร รักธรรม. (2565, พฤษภาคม - สิงหาคม). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. วารสารวิทยาการจัดการปริทัศน์.
24 (2), 171 – 180
- บัวชมพู ภูทองไข. (2563, กันยายน - ธันวาคม). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ : การบริหารเทคโนโลยี. วารสารมหาวิทยาลัย
ราชภัฏร้อยเอ็ด. 14 (3), 237 – 244

- ปฐมพร มณีวรรณ (2566, มกราคม – มิถุนายน). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2. วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ มหาวิทยาลัยมหิดล, 10 (1), 18 – 38.
- ปรียกร อรุณจินดาตระกูล. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. ปริญญาพนธ์การศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระอธิการบุญช่วย โชติวิโส. (2563). ภาวะผู้นำทางการศึกษา. ขอนแก่น: เอ็ม ก๊อปปี้ เซ็นเตอร์
- พระเมธีธรรมาจารย์. (2561). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: บริษัทนำทิพย์ทัวร์
- ภณธศร ปืดหน้อย. (2565, กันยายน). การคิดเชิงกลยุทธ์ : แนวคิด และกระบวนการบ่มเพาะเชิงสมรรถนะ. Journal of modern learning development. 7 (8), 340 – 353
- มัทนิตา คงช่วย. (2563). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วรวัตร เทียมสุวรรณ. (2562, พฤษภาคม – สิงหาคม). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสวนดุสิต. 15 (2). 219 – 231.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2566). แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารการศึกษา (ปรับปรุงครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สุชาวลี ทองโพธิ์ใหญ่. (2566, มกราคม - มีนาคม). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี. Journal of buddhist education and research : JBER. 9 (1), 1 – 14
- สุทธิพงษ์ อันทรบุตร. (2564, มกราคม – เมษายน). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. 15 (1), 1 – 15
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. (2565, ตุลาคม). รายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพฯ: บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. วันที่ 2 ตุลาคม 2561.
- อัญชลีภรณ์ คำภีระ. (2564). สมรรถนะของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- อนุสรณ์ สุทธหลวง. (2564). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2.** วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- อรุณี อัดกลับ. (2561). **ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2.** วิทยานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- Yukl, Gary. (2013). **Leadership in Organizations.** 10 th ed., (New York: Courier Stoughton
- Krejcie, Robert V. & Dargle, Morgan W. (1970). **Educational and Psychological Measurement Determining Sample Size For Research Activities.** 30 (3): 607 – 608
- Cynthia Young Wren. (1996). **Work Motivation and Perceived Organizational Effectiveness in Middle Schools.** Southeastern Louisiana University
- Hoy A. W. and Miskel. (2008). **Educational Administration: Theory Research And Practice.** New York. McGraw – Hill.
- Likert, Rensis. (1967). **Management Styles And The Human Component. Leadership on the job: Guides to Good Supervision.** New York: AMACOM
- Paul E. Mott. (1972). **The Characteristics of Effective Organization,** New York: Harper and Row
- Richard L. Morrill, (2007). **STRATEGIC LEADERSHIP.** Estover Road, Plymouth PL6 7PY, United Kingdom

กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล
สำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP)
โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี
Change Management Process in Developing Local School to be
International for Mini English Program (MEP) of
Primary School in Udon Thani

อนัญญา ทิพย์กำจร^{1*} และ สุชาดา บุปผา²
Ananya Thipkomjorn¹ and Suchada Bubpha²

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education., Udon Thani Rajabhat University.

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.,มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²Assistant Professor Dr., Faculty of Education., Udon Thani Rajabhat University.

*Corresponding email: Ananya.thipkom1112@gmail.com

Received: March 2, 2024 ; Revised: May 8, 2024 ; Accepted: May 16, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการที่มีความจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี 2) เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ โดยมีประชากรในการศึกษา ผู้บริหาร และครูผู้สอน จำนวน 6,179 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง เครจซี่ และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดของสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง ระยะที่ 2 การหากระบวนการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการบริหารการเปลี่ยนแปลง

เพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ และสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2) กระบวนการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ
พบว่า ขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงให้เกิดอย่างต่อเนื่อง ขั้นตอนการพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ขั้นตอนมอบอำนาจ การให้อำนาจอย่างกว้าง ๆ ขั้นตอนสื่อสารให้ผู้อื่น ขั้นตอนให้ความสำคัญกับผลงานที่ดี และวัฒนธรรมการทำงานแนวใหม่
ขั้นตอนการสร้างความสำเร็จในระยะสั้น ก่อนนำไปสู่ชัยชนะที่ต้องการ ขั้นตอนสร้างสำนึกแห่งความเร่งด่วนที่ต้องเปลี่ยนแปลง
ขั้นตอนการริเริ่มในการนำการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน ตามลำดับ

คำสำคัญ: กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง; สถานศึกษาท้องถิ่น; ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ

ABSTRACT

The objectives of this research are to 1) Study Current condition, desired condition, and the need for modification management process for developing local schools to be International Mini English Program (MEP) In Udon Thani Province. 2) Study guidelines for developing change management to develop local educational institutions to the international level which is Special English Classroom (Mini English Program: MEP) Primary School in Udon Thani Province.

The research is divided into 2 phases: Phase (1) Study current condition, and desired condition and the need for change management to develop local educational institutions to the international level (Special English classroom.) The population in the study was 6,179 administrators and teachers; The sample groups in this research were administrators and teachers under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office. The researcher determined the sample by sampling Krejci and Morgan Tables. Three hundred and sixty-four Sampling were obtained by stratified random sampling according to the size of educational institutions. The research instrument is a 5-level rating scale questionnaire with a confidence value of 1. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. and an improved need-sorting index. Phase 2: Finding ways to develop: change management process for developing local educational Institutions to International Level Special English classrooms by semi-structured interview. The research results found that 1) current conditions in change management to develop local educational institutions to the international level Special English classroom and desirable conditions Overall it is at a high level. 2) Guidelines for developing change management to develop local educational institutions to the international level Special English classrooms were found to create continuous change, developing a vision and strategy, authorization, broad authorization, communication to others, giving importance to good work and new work culture, creating success in the short term before leading to the desired victory, creating a sense of urgency to change, Initiatives to lead change together, respectively.

Keywords: Change Management Process; Local Schools; Mini English Program

บทนำ

จากนโยบายการสนับสนุนให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในทุกรูปแบบในโรงเรียนในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษและมีความคุ้นเคยกับการใช้ภาษาอังกฤษและหลังจากกระทรวงศึกษาธิการออกคำสั่ง วก 1065/2544 ปี พ.ศ. 2544 เรื่องให้ใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ โรงเรียนที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เปิดห้องเรียนโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษจำนวนมากขึ้น แต่ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ MEP เป็นโครงการใหม่ที่หลายสถาบันได้เปิดดำเนินโครงการ แต่ยังไม่แน่ชัดในเรื่องการดำเนินโครงการมากนัก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548) หน่วยงานภาครัฐ อาทิ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พยายามนำเสนอกระบวนการดำเนินงานโครงการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ (English Program/Mini English Program) อย่างสม่ำเสมอ แต่ยังพบปัญหาของการบริหารหลักสูตรภาษาอังกฤษในรูปแบบนี้อยู่เสมอ อาทิ ปัญหาด้านตัวผู้เรียน ปัญหาเกี่ยวกับผู้สอน ปัญหาด้านงบประมาณ ปัญหาด้านหลักสูตรการเรียนการสอน และปัญหาความต่อเนื่องของการนำภาษาไปใช้ในระดับสูง ประเทศไทยได้มีความพยายามที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ แต่ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษก็ยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์เท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากผลการประเมินด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษในหลาย ๆ ปีการศึกษา ที่ผ่านมานักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 และมัธยมศึกษาปีที่ 6 ไม่ว่าจะเป็นผลสอบ O-NET หรือ GAT พบว่ามีคะแนนผลสัมฤทธิ์อยู่ในระดับต่ำ และเมื่อเปรียบเทียบกับวิชาอื่น ๆ พบว่า คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษแทบจะอยู่ในระดับต่ำสุด (ชัชริย์ บุนนาค, 2561) ประเด็นเหล่านี้เป็นความท้าทายของนักวิจัยที่ต้องการค้นหาคำตอบเพื่อนำผลที่ได้ไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่น ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นความสำคัญที่จะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาต่าง ๆ ในจังหวัดอุดรธานีที่เปิดทำการเรียนการสอนหลักสูตรห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program) เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและศึกษาเรียนรู้ รูปแบบการจัดการสถานศึกษา รวมทั้งนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงานการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานที่คาดว่าจะทำการเปิดสอนหลักสูตร MEP ในจังหวัดอุดรธานีในอนาคตอันใกล้

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) ดังนั้น กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จำเป็นต้องศึกษาหากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) ทำให้สามารถบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร และยังเป็นข้อมูลให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาที่มีความสนใจเปิดทำการเรียนการสอนห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) สามารถนำข้อมูลดังกล่าว ไปศึกษาวางแผนและพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลศึกษาห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) ส่งเสริมพัฒนาการศึกษาไทยให้มีคุณภาพสู่สากล จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลศึกษาห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร การวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6,179 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ปีการศึกษา 2565 โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2565 จำนวน 6,179 คน โดยการเปิดตาราง เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน แล้วกำหนดสัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างตามขนาดของโรงเรียน

วิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program : MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

ตารางที่ 1 สรุปจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ข้อมูล ณ วันที่ 30 มีนาคม 2565

ขนาดของโรงเรียน	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ขนาดเล็ก	1,976	117
ขนาดกลาง	1,498	88
ขนาดใหญ่	1,556	91
ขนาดใหญ่พิเศษ	1,149	68
รวม	6,179	364

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้น จากการศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 2 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่ง และขนาดของสถานศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในปัจจุบัน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program : MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญ มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มี 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี

3.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามถึงผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) และครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี

3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและติดตามแบบสอบถามกรณีที่ยังไม่ส่งคืนจากโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี โดยใช้วิธีการโทรศัพท์ในการประสานงาน จนสามารถรวบรวมแบบสอบถามได้ครบสมบูรณ์

3.4 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) มีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา สูงสุด ตำแหน่ง วิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการห้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$: Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. : Standard Deviation) โดยนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121)

ระยะที่ 2 ศึกษากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

ผู้วิจัยนำผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program : MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในระยะที่ 1 มาหากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษา

ห้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยกำหนดวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 2 คน หัวหน้ากลุ่มสาระ 2 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน มาจากการที่ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) เพื่อให้เกิดความหลากหลายตามบริบทในการหากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาห้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การหากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาห้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 จัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาห้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program : MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยเรียงลำดับจากสภาพที่ความต้องการจำเป็นมากที่สุด ไปหาความต้องการจำเป็นน้อยที่สุด และคำนวณดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNI) (สุวิมล ร่องวานิช, 2550: 279) มากำหนดเป็นข้อคำถามในการให้สัมภาษณ์ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มาหากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาห้องถิ่นสู่สากล สำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) (รัตนะ บัวสนธิ์, 2556: 96) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาห้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program : MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในระยะที่ 1 มาใช้ในการสัมภาษณ์

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กับกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ตามกรอบแนวคิดกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 8 ขั้นตอน (Kotter, 1996) 1. สร้างความตระหนักถึงความเร่งด่วนในการเปลี่ยนแปลงให้กับบุคลากร 2. สร้างทีมการเปลี่ยนแปลงที่มีอำนาจในการนำการเปลี่ยนแปลง 3. สร้างวิสัยทัศน์และกลยุทธ์เพื่อเป็นกระบวนการสำหรับการเปลี่ยนแปลง 4. มีการสื่อสารวิสัยทัศน์ให้ทุกคนในองค์กรรับรู้ 5. มอบหมายอำนาจหน้าที่ให้แก่บุคลากรด้วยการจัดอุปสรรคเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง 6. การให้รางวัลสำหรับความสำเร็จที่เกิดจากการวางแผนในระยะสั้น 7. พัฒนา ประเมินการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อผลสำเร็จ 8. เสริมสร้างการเปลี่ยนแปลงด้วยการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมใหม่ กับการประสบความสำเร็จ เพื่อดำเนินการเป็นลักษณะแบบสอบถามเพื่อหากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาห้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

5. การวิเคราะห์ข้อมูล /สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้ นำไปจำแนกจัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็นและตีความตามกรอบแนวคิด เอกสารที่เกี่ยวข้อง วิธีการศึกษา ขอบเขตการวิจัย วัตถุประสงค์และข้อค้นพบที่สำคัญเกี่ยวกับกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยระยะที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลำดับความต้องการจำเป็นของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง เพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล สำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี	สภาพ ปัจจุบัน (D)		สภาพที่ พึงประสงค์ (I)		ความต้องการ จำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	(I-D)/D	ลำดับที่
ขั้นที่ 1 การสร้างสำนึกแห่งความเร่งด่วนที่ ต้องเปลี่ยนแปลง	3.47	0.98	3.94	0.95	0.135	7
ขั้นที่ 2 การริเริ่มในการนำการ เปลี่ยนแปลงร่วมกัน	3.50	1.03	3.96	1.00	0.131	8
ขั้นที่ 3 การพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์	3.50	1.07	4.05	0.98	0.157	2
ขั้นที่ 4 การสื่อสารให้ผู้อื่นทราบ	3.55	1.04	4.08	0.94	0.149	4
ขั้นที่ 5 การมอบอำนาจ การให้อำนาจ อย่างกว้าง ๆ	3.56	1.08	4.10	0.94	0.152	3
ขั้นที่ 6 การสร้างความสำเร็จในระยะสั้น ก่อนนำไปสู่ชัยชนะที่ต้องการ	3.60	1.00	4.12	0.92	0.144	6
ขั้นที่ 7 สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดอย่าง ต่อเนื่องต่อไป	3.55	1.07	4.12	0.92	0.161	1
ขั้นที่ 8 ให้ความสำคัญกับผลงานที่ดี และ วัฒนธรรมการทำงานแนวใหม่	3.63	1.06	4.13	0.93	0.146	5
โดยรวม	3.54	1.04	4.06	0.95	0.15	-

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 1.04) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) พบว่า ขั้นสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดอย่างต่อเนื่องต่อไป เป็นลำดับที่ 1 ซึ่งมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.161$) ขั้นการพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ เป็นลำดับที่ 2 ซึ่งมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.157$) ขั้นการมอบอำนาจ การให้อำนาจอย่างกว้าง ๆ เป็นลำดับที่ 3 ซึ่งมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified} = 0.152$) ตามลำดับ

ระยะที่ 2 การหากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ในระยะที่ 1 ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกระบวนการคำถาม และเป็นข้อมูลประกอบการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และนำมาสังเคราะห์ประเด็นเนื้อหาตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทำให้ได้กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี จากการสังเคราะห์ประเด็นเนื้อหาตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 5 ท่าน พบว่า กลุ่มเป้าหมายได้เสนอแนะกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานีไว้ 8 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 3 กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

ข้อที่	กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี
ด้านการสร้างสำนักแห่งความเร่งด่วนที่ต้องเปลี่ยนแปลง	
1	เปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ความจำเป็นของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กระบวน เทคนิค วิธีการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จในรูปแบบการประชุม การ PLC ทุกสัปดาห์
2	สร้างความตระหนัก ความร่วมมือถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา โลกเปลี่ยน ความคิดเปลี่ยน การศึกษาต้องเปลี่ยน
ด้านการริเริ่มในการนำการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน	
1	กำหนดบทบาทหน้าที่ของหัวหน้างาน และประชุมหัวหน้างานเพื่อรับทราบปัญหาการทำงานและกำหนดกระบวนการแก้ปัญหาาร่วมกัน
2	สร้างภาวะผู้นำให้แก่หัวหน้างาน พุดคุยเพื่อกำหนดกรอบการทำงาน ขอบข่าย และอำนาจหน้าที่
3	ประชุม และพุดคุยในส่วนของการบริหาร MEP แล้วมอบหมาย หน้าที่ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 3 กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ
(Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี (ต่อ)

ข้อที่ กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ
(Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

ด้านการพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์

- 1 ประชุมครูเพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการทำงานร่วมกัน การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียน
- 2 ขอความคิดเห็นจากคณะครู และบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาในการกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ในการดำเนินงาน

ด้านการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบ

- 1 รายงานผลการปฏิบัติงาน (SAR) ทุกปีการศึกษา
- 2 ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมแต่ละอย่างต้องเขียนโครงการเสนอต่อผู้อำนวยการในการอนุมัติโครงการทุกครั้ง
- 3 เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ผู้รับผิดชอบต้องรายงานต่อผู้บริหารทุกครั้งเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย และจุดที่จะต้องพัฒนา

ด้านการมอบอำนาจ การให้อำนาจอย่างกว้าง ๆ

- 1 สร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของวิสัยทัศน์ร่วมกัน และท่องจำวิสัยทัศน์ให้ขึ้นใจ
- 2 ประชุมคณะครูเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสนอแนะกระบวนการในการแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จ

ด้านการสร้างความสำเร็จในระยะสั้น ก่อนนำไปสู่ชัยชนะที่ต้องการ

- 1 สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่คณะครู ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างในการทำงาน
- 2 กล่าวชมเชยเมื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ตามวัตถุประสงค์
- 3 สื่อสารให้คณะครูได้เห็นถึงความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และ PLC กันตามกลุ่มงาน/ทีมงาน

ด้านการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องต่อไป

- 1 สร้างภาวะผู้นำให้แก่คณะครู
- 2 ส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครู และบุคลากรทางการศึกษาได้เข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาตนเองตามความสนใจอยู่เป็นประจำ

ด้านการให้ความสำคัญกับผลงานที่ดี และวัฒนธรรมการทำงานแนวใหม่

- 1 จัดทำรายงานประจำปี (SAR) นำข้อมูลสู่การพัฒนาด้วยแผนปฏิบัติการประจำปี
- 2 ส่งเสริมให้บุคลากรต่อยอดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ พัฒนาผลงานพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- 3 ขยายผลให้กับคณะครู และบุคลากรท่านอื่น ๆ ได้ศึกษา และพัฒนาร่วมกัน

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อเรียงลำดับสภาพปัจจุบัน 1) การมอบอำนาจ การให้อำนาจอย่างกว้าง ๆ 2) สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดอย่างต่อเนื่องต่อไป 3) การพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์ของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เมื่อเรียงลำดับสภาพที่พึงประสงค์ 1) การริเริ่มในการนำการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ 3) การสร้างสำนักแห่งความเร่งด่วนที่ต้องเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ

3. ความต้องการจำเป็นของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 1.04) สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = 0.95) ทั้งนี้เมื่อเรียงลำดับความต้องการจำเป็น 1) สร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดอย่างต่อเนื่องต่อไป 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ 3) การมอบอำนาจ การให้อำนาจอย่างกว้าง ๆ ตามลำดับ

4. ผลของการศึกษากระบวนการพัฒนาการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่าย MEP เพื่อวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1. สร้างภาวะผู้นำให้แก่คณะครู 2. ประชุมครูเพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการทำงานร่วมกัน การบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนานักเรียน 3. สร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของวิสัยทัศน์ร่วมกัน และต้องจำวิสัยทัศน์ให้ขึ้นใจ 4. รายงานผลการปฏิบัติงาน (SAR) ทุกปีการศึกษา 5. จัดทำรายงานประจำปี (SAR) นำข้อมูลสู่การพัฒนาด้วยแผนปฏิบัติการประจำปี 6. สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่คณะครูผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างในการทำงาน 7. เปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้แสดงความคิดเห็น ความจำเป็นของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กระบวน เทคนิค วิธีการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จในรูปแบบการประชุม การ PLC ทุกสัปดาห์ 8. กำหนดบทบาทหน้าที่ของหัวหน้างาน และประชุมหัวหน้างานเพื่อรับทราบปัญหาการทำงานและกำหนดกระบวนการแก้ปัญหาร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็นในการบริหารการเปลี่ยนแปลงและการหากระบวนการพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี

1. สภาพปัจจุบันของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากบุคลากรในสถานศึกษาต้องการให้ผู้บริหารสนับสนุนและพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งเป็นกำลังสำคัญ

ในการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ซึ่งจะส่งผลต่อผู้เรียนในลำดับต่อไป สอดคล้องกับที่ ศรีจรีน สิมมาลี (2559) ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิก พบว่า สภาพการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มี คุณภาพของโรงเรียนคาทอลิก มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพทั้งด้านความรู้และคุณธรรมบนพื้นฐานอัตลักษณ์ การศึกษาคาทอลิก ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์สามารถพัฒนาโรงเรียนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และมีการพัฒนาระบบการ จัดการคุณภาพโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิก มี 9 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ด้านการเตรียมการเปลี่ยนแปลง ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการมุ่งเน้นผู้รับบริการ ด้านการวางแผนกลยุทธ์ ด้านดำเนินการเปลี่ยนแปลง ด้านการประเมินผลเปลี่ยนแปลง และ ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และผลการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพ ของโรงเรียนคาทอลิก โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียน พิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี โดยการสัมภาษณ์แบบกึ่ง โครงสร้างของผู้บริหารสถานศึกษา และหัวหน้าฝ่าย MEP เพื่อนำมาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดอย่างต่อเนื่องต่อไป 2) การพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ 3) การมอบอำนาจ การให้อำนาจอย่างกว้าง ๆ 4) การสื่อสารให้ผู้อื่นทราบ 5) การให้ความสำคัญกับผลงานที่ดี และวัฒนธรรมการทำงาน แนวใหม่ 6) การสร้างความสำเร็จในระยะสั้น ก่อนนำไปสู่ชัยชนะที่ต้องการ 7) การสร้างสำนึกแห่งความเร่งด่วนที่ต้อง เปลี่ยนแปลง 8) การริเริ่มในการนำการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน ตามลำดับ โดยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ขั้นการสร้างการเปลี่ยนแปลงให้เกิดอย่างต่อเนื่องต่อไป ดังนี้ สร้างภาวะผู้นำให้แก่คณะครู ส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครู บุคลากรเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเอง ส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้เข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาตนเองอยู่เป็นประจำไม่ว่าจะเป็นการอบรมที่หน่วยงานต้นสังกัดจัดขึ้น หรือจากหน่วยงาน อื่น ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองตามความสนใจ และตามความถนัดของแต่ละบุคคล ส่งเสริม สนับสนุน ให้คณะครูได้รับการพัฒนาตนเองอยู่เป็นประจำ โดยเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อจะได้ถ่ายทอด ให้แก่เพื่อนร่วมงาน และผู้เรียน สอดคล้องกับ ประสิทธิ์ สด้า (2564) พบว่า ผู้บริหารติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงาน การเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสนับสนุนทรัพยากร คน งบประมาณ เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อช่วยให้การดำเนินงาน เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารแสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ใหม่เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่สถานศึกษาได้ดำเนินการด้านการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และผู้บริหารสร้างพันธสัญญาในการจัดการการเปลี่ยนแปลงการประเมินผลการดำเนินงานการ เปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ

2.2 ขั้นการพัฒนาวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ ดังนี้ จัดประชุมครูเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ในการทำงาน ร่วมกัน ประชุมคณะครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อปรึกษาหารือในการกำหนดวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการ สถานศึกษาเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนานักเรียน ร่วมประชุม ปรึกษาหารือ เพื่อรับฟังปัญหาและนำมาปรับใช้ ประชุม คณะครู เพื่อขอความเห็น และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการกำหนดวิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ในการดำเนินงานทุกปี การศึกษาเพื่อให้การทำงานของคณะครูทุกคนไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ ภาละวี สุขโรจน์ (2556) ผู้บริหาร สถานศึกษาได้โน้มน้าวให้คนเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง สร้างความรู้สึกลึกถึงความจำเป็น สร้างให้บุคลากรรู้สึก เกิดการผูกพันขึ้นมาจากภายใน การจะเกิดความตระหนักขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยองค์ประกอบจากสิ่งแวดล้อมรอบตัว การ กระทำในอดีต ซึ่งเกิดจากผู้บริหารเป็นผู้กระตุ้นหรือได้รับการสัมผัสจากสิ่งเร้าแล้วจะเกิดการรับรู้ในขั้นต่อไป และ นำไปสู่การเกิดความตระหนักในที่สุด

2.3 ขั้นการมอบอำนาจ การให้อำนาจอย่างกว้าง ๆ ดังนี้ สร้างความตระหนัก ความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของวิสัยทัศน์ร่วมกัน และท่องจำวิสัยทัศน์ให้ขึ้นใจ ประชุมคณะครูเพื่อรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น และเสนอแนะกระบวนการในการแก้ไขเพื่อให้การดำเนินงานไปสู่ความสำเร็จ ประชุมเพื่อหากระบวนการในการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกันกับคณะครู แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อจะเป็นกระบวนการในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ประชุมเพื่อรับฟังปัญหาจากคณะครู และหากระบวนการในการแก้ไขปัญหาหารือร่วมกัน รับฟังปัญหาจากคณะครู และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อให้คณะครูมีแนวความคิด จุดมุ่งหมายในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับ สุนิสา คงสุวรรณ (2561) การประชุม วางแผน และวิสัยทัศน์ มีพลัง สร้างแรง บันดาลใจ ทั้งนี้เพราะโดยวิธีการสร้างวิสัยทัศน์ต้องมาจากกระบวนการ ประชุมวางแผน เพื่อหาทางให้ภาพที่เราต้องการไปสู่จุดนั้น ๆ ดังนั้น จึงต้องระดมความคิดเพื่อให้วิสัยทัศน์เกิดพลัง มีแรงบันดาลใจให้บุคลากรในโรงเรียนทำตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

2.4 ขั้นการสื่อสารให้ผู้อื่นทราบ ดังนี้ รายงานผลการปฏิบัติงาน (SAR) ทุกปีการศึกษา เมื่อเสร็จสิ้นโครงการ/กิจกรรมผู้รับผิดชอบจะรายงานผลการปฏิบัติงานต่อผู้บริหารสถานศึกษาทุกครั้ง การเขียนแผนการดำเนินงานมีผลดี คือ ได้รับข้อมูลปัญหาจริงในการพัฒนางาน ผู้รับผิดชอบโครงการ/กิจกรรมแต่ละอย่างต้องมีการเขียนโครงการเสนอต่อผู้อำนวยการในการอนุมัติโครงการทุกครั้ง และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการ ผู้รับผิดชอบต้องรายงานต่อผู้บริหารทุกครั้งเพื่อหาจุดเด่น จุดด้อย และจุดที่จะต้องพัฒนาในครั้งต่อไป เขียนแผนในการดำเนินงานทุกปีการศึกษาสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (MEP) โดยเป็นแผนและหลักสูตรที่แยกออกมาจากการบริหารของห้องเรียนปกติ การลงมือปฏิบัติจะมีความยืดหยุ่น และเป็นไปตามขั้นตอนที่เขียนไว้ในแผนงาน ก่อนการดำเนินโครงการแต่ละครั้งผู้รับผิดชอบควรเขียนโครงการเสนอต่อผู้บริหารเพื่อขออนุมัติโครงการ และเมื่อเสร็จสิ้นโครงการต้องมีการสรุปผลการดำเนินงานและเสนอต่อผู้บริหาร ในการเขียนแผนการดำเนินงานนั้นมีข้อดี คือ ทำให้ได้ทราบว่าต้องดำเนินงานไปในทิศทางไหน และทำให้การทำงานเป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินโครงการทุกโครงการควรมีการเขียนโครงการเพื่อเสนอต่อผู้บริหารในการขออนุมัติโครงการ และจะมีการสรุปผลทุกโครงการเพื่อเสนอต่อผู้บริหารเมื่อสิ้นปีการศึกษา ข้อดีของการเขียนแผนการดำเนินงานทำให้เราทราบถึงกระบวนการ และวิธีการในการดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามขั้นตอน แต่ก็มีมีความยืดหยุ่นเพื่อให้งานประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับ อรรถพล สงวนวยง และคณะ (2562) มีกระบวนการตรวจสอบหรือติดตามผลและประเมินการปฏิบัติงานในกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อรักษาให้สถานศึกษาดำเนินไปในทิศทางสู่เป้าหมายอย่างถูกต้องตามวัตถุประสงค์หลักของโรงเรียนมาตรฐานสากลอย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ขั้นการให้ความสำคัญกับผลงานที่ดี และวัฒนธรรมการทำงานแนวใหม่ ดังนี้ จัดทำรายงานประจำปี (SAR) นำข้อมูลสู่การพัฒนาด้วยแผนปฏิบัติการประจำปี ส่งเสริมให้บุคลากรต่อยอดการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศโดยการพัฒนานตนเอง เข้าร่วมการอบรม สัมมนาที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ พัฒนาผลงานพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้คณะครู และบุคลากรต่อยอดการทำผลงาน ขยายผลให้กับคณะครู และบุคลากรท่านอื่นๆ ได้ศึกษา และพัฒนาร่วมกัน สนับสนุนให้คณะครู และบุคลากรพัฒนาผลงาน/นวัตกรรมอยู่เป็นประจำ และนำนวัตกรรมที่ได้เผยแพร่ให้กับคณะครูในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ต่อยอดผลการปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงาน ขยายผลให้กับคณะครู และบุคลากร สอดคล้องกับ สิริพรรณ วัฒนวิชัย (2556: 14) ได้อธิบายว่า ผู้บริหารควรมีการสนับสนุนบุคลากรซึ่งนับว่าเป็นทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญยิ่งในสถานศึกษา โดยส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้พัฒนาความรู้ ความชำนาญในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้เป็นการจูงใจบุคลากร เช่น ให้การสนับสนุนการศึกษาต่อ การจัดโปรแกรมอบรม การจัดวิทยากรมาบรรยายการให้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางหน่วยงานอื่นจัด หรือการจัดประชุมกลุ่มเพื่อป้อนข้อมูลแก่บุคลากร ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรมากขึ้น

2.6 ขั้นการสร้างความสำเร็จในระยะสั้น ก่อนนำไปสู่ชัยชนะที่ต้องการ ดังนี้ สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่คณะครู ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบอย่างในการทำงาน สร้างแรงจูงใจโดยการเลื่อนเงินเดือนให้แก่คณะครู และกล่าวชมเชยยกย่องชมเชยคณะครูที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ กล่าวชมเชยเมื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ตามวัตถุประสงค์ และพิจารณาในการเลื่อนเงินเดือน ให้คณะครูได้เห็นถึงความสำเร็จที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดำเนินการ PLC กันตามกลุ่มงาน/ทีมงาน ส่งเสริมครูให้ได้รับการอบรม ศึกษาดูงาน และส่งเสริมสนับสนุนการทำงานอย่างเต็มที่ ที่เต็มความสามารถ กล่าวชมเชยเมื่อปฏิบัติหน้าที่ได้ตามวัตถุประสงค์ และพิจารณาในการเลื่อนเงินเดือน สอดคล้องกับ ปาริชาติ สวัสดิ์ถึก (2560) ผู้บริหารสถานศึกษามีการสรรหาทรัพยากรและเครือข่ายที่จำเป็นต่อการเปลี่ยนแปลง เพิ่มความไว้วางใจ การเห็นคุณค่าในตัวบุคคล สร้างชัยชนะที่สามารถลดความรู้สึกลดต้านการเปลี่ยนแปลง เรียนรู้ ทำความเข้าใจ มอบรางวัลแห่งความสำเร็จ และผู้บริหารเสริมพลังการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง

2.7 ขั้นการสร้างสำนึกแห่งความเร่งด่วนที่ต้องเปลี่ยนแปลงดังนี้ ควรเปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้แสดงทัศนะความจำเป็นของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ กระบวน เทคนิค วิธีการดำเนินการให้ประสบความสำเร็จในรูปแบบการประชุม การ PLC ทุกสัปดาห์ สร้างความตระหนัก ความร่วมมือถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา โลกเปลี่ยน ความคิดเปลี่ยน การศึกษาต้องเปลี่ยน สื่อสารกับบุคลากรในสถานศึกษาถึงข้อดีของการพัฒนาห้องเรียน IEP สู่ห้องเรียน MEP เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้แก่แก่นักเรียนในโรงเรียน เปิดโอกาสให้คณะครู บุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการพัฒนาห้องเรียน IEP สู่การเป็นห้องเรียน MEP ให้คำแนะนำและให้กระบวนในการดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นหลังการเปลี่ยนแปลง สร้างความตระหนักให้แก่ครู และบุคลากร ประชุมเพื่อปรึกษาหารือในการพัฒนาห้องเรียน IEP สู่ห้องเรียน MEP สอดคล้องกับ ภัลลพ สุขพลาย (2562) ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาและโน้มน้าวใจ ชี้แนะกระบวนการดำเนินการอย่างใกล้ชิด ใช้คำพูดเรียบง่าย แต่โดนใจ ผู้บริหารสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างเข้าใจ และสื่อสารแบบกระตุนให้รู้สึกว่าจะอยู่แบบเดิมไม่ได้ มีการสื่อสารที่เปิดทางให้ข้อมูลสำคัญ ใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เพื่อประสิทธิภาพในการสื่อสาร การจัดการระบบสื่อสาร องค์การ การรับ การส่ง การส่งข้อมูลย้อนกลับ และสร้างการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง

2.8 ขั้นการริเริ่มในการนำการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน ดังนี้ กำหนดบทบาทหน้าที่ของหัวหน้างาน และประชุมหัวหน้างานทุกครั้งเพื่อรับทราบปัญหาการทำงานและกำหนดกระบวนแก้ปัญหาาร่วมกัน สร้างภาวะผู้นำให้แก่หัวหน้างาน พุดคุยเพื่อกำหนดกรอบการทำงาน ขอบข่าย และอำนาจหน้าที่ ประชุมในส่วนของการบริหาร MEP มอบหมาย กำหนดหน้าที่โดยแบ่งการบริหารออกเป็น 4 ฝ่าย งานบริหารวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารงานงบประมาณ และงานบริหารงานทั่วไป ประชุม และพุดคุยในการมอบหมายงาน หน้าที่ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับฝ่าย MEP ได้รับทราบถึงหน้าที่ของแต่ละบุคคล แต่การบริหารงานก็รวมกับการบริหารของห้องเรียนปกติ ประชุมเพื่อมอบหมายงาน อำนาจหน้าที่ ขอบข่ายการทำงานของแต่ละบุคคล ทั้งหัวหน้าทีมงาน และบุคลากรที่ร่วมรับผิดชอบ สอดคล้องกับ กาญจนา ธีระกุล (2556) ผู้บริหารสถานศึกษามีบุคลากรที่ตระหนักในการปฏิบัติงานร่วมกันมีการกำหนดกระบวน สร้างความเข้าใจในการทำงานอย่างชัดเจน และเป็นไปในกระบวนที่เหมาะสม เป็นการดำรงไว้ซึ่งแนวปฏิบัติรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้นในองค์กร ให้คงอยู่สืบไป เป็นการนำไปสู่การพัฒนาองค์กร และบุคลากรให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างคงทนถาวร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาห้องเรียนปกติสู่การเป็นห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) อันจะส่งผลให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จากระยะที่ 2 กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากล ห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี พบว่า กระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลง ทั้งหมด 8 ขั้นนั้น สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้กับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา หรือสังกัดอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน และสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นส่วนหนึ่งในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี องค์กร หรือสังกัดอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน ได้ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

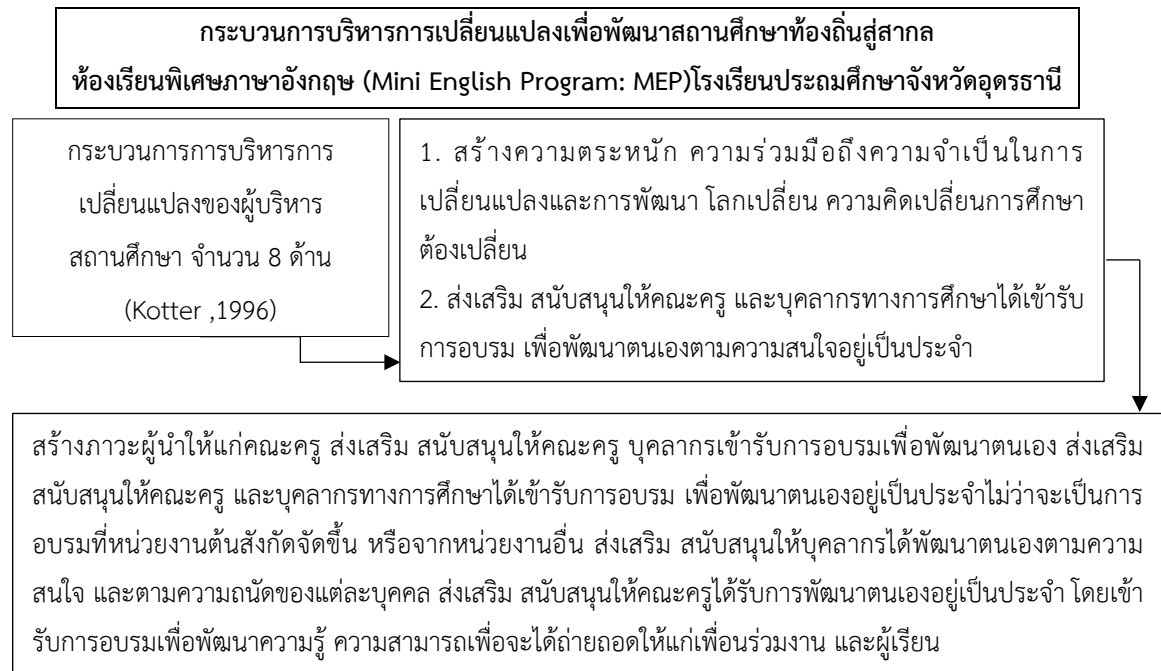
การวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี อาจทำได้หลายประเด็นทั้งระเบียบวิธีวิจัยและหัวข้อวิจัย ดังนี้

2.1 ควรศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) สำนักงานเขตพื้นที่ข้างเคียงและในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อนำมาเปรียบเทียบและใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนาต่อไป

2.2 ควรนำผลการศึกษากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลสำหรับห้องเรียนพิเศษภาษาอังกฤษ (Mini English Program: MEP) โรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ไปทำวิจัยเพื่อหากระบวนการพัฒนาของกระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่อไป

2.3 ควรศึกษากระบวนการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อพัฒนาสถานศึกษาท้องถิ่นสู่สากลของห้องเรียนที่แตกต่างกัน เช่น ห้องเรียนพิเศษคณิตศาสตร์ ห้องเรียนพิเศษวิทยาศาสตร์ ห้อง IEP เพื่อหากระบวนการในการพัฒนาสถานศึกษา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ชีระกุล. (2556). การบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ชัชชัย บุนนาค. (2561). ปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย และข้อเสนอแนะด้านยุทธศาสตร์การ
พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ปี 2564 – 2568. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
ครั้งที่ 2 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018”.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปาริชาติ สวัสดิ์ถึก. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารโดยใช้
โรงเรียนเป็นฐานของโรงเรียนในสังกัดกลุ่มกรุงเทพใต้ กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย
สวนดุสิต, 13(3). 207-224.
- ประสิทธิ์ สด้า. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับสมรรถนะครู
ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายร่มโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี
เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- รัตน์ บัวสนธ์. (2556). วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัลลพ สุขพลาย. (2562). การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ
ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1. วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, 9(3). 66-76.

- ภาระวี สุขโรจน์. (2556). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงสถานศึกษาเอกชนสู่ความเป็นเลิศ. **วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 15(4). 76-84.
- ศรีจรีณ ลิ้มมาลี. (2559). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณภาพของโรงเรียนคาทอลิก. **วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**, 13 (24), 1-13.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548, 9 ตุลาคม). **ให้ใช้นโยบาย หลักเกณฑ์ และวิธีการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการเป็นภาษาอังกฤษ วท 1065.**
- สิริพรรณ วัฒนวิชัย. (2556). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอบางแพ จังหวัดราชบุรี.** วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- สุนิสา คงสุวรรณ. (2561). การพัฒนาแบบจำลองการบริหารการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 12(3), 39-48.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธรรมดาเพรส.
- อรรคพล สงวนยวง, เอื้อมพร โตภาณุรักษ์กุล และกาญจนา บุญส่ง. (2562). การบริหารการเปลี่ยนแปลง และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณลักษณะโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. **วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์**. 21(1). 178-203
- Kotter, John P. (1996). **Leading Change**. Boston: Harvard Business Press.

ผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF
สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดรัฐบาล
ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
The effects of using instructional package in science
to promote EF brain booster skills for early childhood education
students in public schools in Muang district Chachoengsao province

ธิดารัตน์ อธิปัญจพงษ์^{1*}, จิตติพร บ่มไส², ปรีชา ปั่นเกิด³ และ จิราภรณ์ ศรีคำดี⁴
Thidarat Atipanjaong¹, Jittiphon Boumlai², Preecha Pankerd³ and Jiraporn Srikamdee⁴

^{1,2,3} คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

^{1,2,3} Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University

⁴ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

⁴ Demonstration School of Rajabhat Rajanagarindra University

*Corresponding email: kruapple.rru@gmail.com

Received: January 16, 2024.; Revised: May 14, 2024.; Accepted: May 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา แบ่งการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 พัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย และขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ในสถานศึกษาสังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทราจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดทักษะสมอง EF และชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า

1. ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย 9 สารการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ข้าวหลามสี 2) ไข่เจียว

แสนอร่อย 3) ไอศกรีมหวานเย็น 4) ต้นไม้รอบตัวเรา 5) ใบไม้หลายสี 6) ผัก ผลไม้ของหนู 7) ก้อนหิน-เม็ดโฟม 8) ของใช้ของหนูๆ และ 9) บล็อกแสนสนุก แต่ละครั้งใช้เวลา 40 นาที มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 81.25/82.12 ตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะ EF ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์, ทักษะสมอง EF, นักเรียนปฐมวัย

ABSTRACT

This research has two main objectives: 1) to develop an instructional package in science to promote EF brain booster skills for early childhood education students in public schools in Muang district Chachoengsao province; and 2) to study the outcomes of using an instructional package in science to promote EF brain booster skills for early childhood education students in public schools in Muang district Chachoengsao province. The research was divided into two phases: Phase 1 involves developing an instructional package in science, and Phase 2 focuses on studying the outcomes of its implementation. The research involved a sample group of 30 second-preschool students from government-affiliated schools in the Mueang district of Chachoengsao province. The tools used for the research included EF skills assessment forms and an instructional package in science to promote EF brain booster skills for early childhood education students. Statistical analysis included measures such as mean, standard deviation, and t-tests. The key findings of the research were as follows:

1. An instructional package in science to promote EF brain booster skills for early childhood education students in public schools in Muang district Chachoengsao province, consists of 9 learning domains, namely: 1) Colorful rice 2) Delicious scrambled eggs 3) Cool sweet ice cream 4) Trees around us 5) Colorful leaves 6) Vegetables and fruits for us 7) Stones and foam balls 8) Tools for little ones, and 9) Fun building blocks with each session lasting 40 minutes, and has an efficiency rating of 81.25/82.12, according to the 80/80 standard.

2. The results of the using an instructional package in science to promote EF brain booster skills for early childhood education students in public schools in Muang district Chachoengsao province set show that students in the experimental group scored higher in EF skills in the post-test compared to the pre-test with statistical significance at the .05 level.

Keywords: An instructional package in science, Executive Function Skills, Elementary School Students.

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญคือการให้การศึกษาที่มีคุณภาพและมีความเหมาะสมกับช่วงวัย โดยเฉพาะช่วง 0 - 6 ปี เนื่องจากเด็กปฐมวัยเป็นช่วงเวลาทองของการส่งเสริมพัฒนาการในทุก ๆ ด้านของร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นช่วงวัยที่สมองพัฒนาสูงสุด การพัฒนาเด็กในช่วงวัยนี้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะและความสามารถในระดับที่สูงขึ้น ด้วยพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562 ที่เน้นการพัฒนาและได้รับการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมตามวัย ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่รอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เกิดทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ได้รับการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง ทัวถึงและเสมอภาค โรงเรียนต้องมีการส่งเสริมการเรียนรู้และเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กปฐมวัยในช่วงของรอยต่อ ตั้งแต่ก่อนระดับอนุบาลจนถึงระดับประถมศึกษาอย่างเหมาะสม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การศึกษาของชาติที่เน้นการพัฒนาศักยภาพเด็กให้มีความรู้พื้นฐานที่ใช้ในชีวิตประจำวันมีสมรรถนะขีดความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่ซับซ้อน และสามารถรับมือกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ รวมทั้งมีทักษะต่าง ๆ เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านการสื่อสาร และทักษะทางสมอง เป็นต้น

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารทางการศึกษาปฐมวัย พบว่า ทักษะสมอง (Executive Functions : EF) คือ ชุดกระบวนการทางความคิด (Mental Process) ที่ช่วยให้เราวางแผน มุ่งมั่น จดจ่อ จำคำสั่ง และจัดการกับงานหลาย ๆ อย่างให้ลุล่วงเรียบร้อยได้ สามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน วางเป้าหมายและทำไปเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ รวมถึงการเปลี่ยนความสนใจอย่างยืดหยุ่น ซึ่งได้รับการศึกษากันอย่างแพร่หลายในการวิจัยทางประสาทจิตวิทยาและประสาทวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ ทักษะสมอง EF พัฒนอย่างรวดเร็วในเด็กปฐมวัย (Blair, 2016) คณะผู้วิจัยจึงทำการศึกษาสภาพปัญหาการเรียนรู้และพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาในสังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า เด็กปฐมวัยในปัจจุบันกำลังประสบปัญหาการเรียนรู้ เช่น ขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ ไม่มีสมาธิจดจ่อในการฟัง ขาดความยับยั้งชั่งใจเมื่อเกิดปัญหากับผู้อื่นซึ่งอาจแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวออกมาในบางครั้ง และไม่มีทักษะการคิดวางแผนในการทำงาน ขาดทักษะในการแก้ปัญหาต่าง ๆ จึงมีแผนต่อการเรียนรู้และการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูกำหนดไว้ในห้องเรียน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นยังนำไปสู่การแสดงผลพฤติกรรมที่สะท้อนถึงความรุนแรงทั้งในโรงเรียนกับเพื่อนและครูในโรงเรียน นอกจากนี้จากการค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัยในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จึงทำให้คณะผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและพัฒนาการส่งเสริมทักษะ EF เพื่อบ่มเพาะลักษณะนิสัยที่ดีงามสำหรับเด็กปฐมวัย โดยเน้นกระบวนการสำคัญที่สามารถช่วยวางรากฐานกระบวนการคิด การตัดสินใจ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กให้มีความรู้ในการดำเนินชีวิตและปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ช่วยให้เด็กมีความอดทนรอคอย ใจจดจ่อกับสิ่งที่ทำ และรู้จักการวิเคราะห์แยกแยะสิ่งถูก-ผิดได้ และมีส่วนช่วยให้เด็กเป็นผู้ที่มีการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับ อภิสรฯ พันจินดา และคณะ (2566) ที่ศึกษาการพัฒนาการคิดเชิงบริหารโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการคิดแสวงหาความรู้สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า การคิดเชิงบริหารระหว่างใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการคิดแสวงหาความรู้สำหรับเด็กปฐมวัยมีแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้น

จากการศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ด้วยการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (The 5 E's of Inquiry-Based Learning) เป็นรูปแบบของการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งที่เน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ โดยการแสวงหาและศึกษาค้นคว้า เพื่อสร้างองค์ความรู้ของตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีครูผู้สอนคอยอำนวยความสะดวกและสนับสนุน ทำให้ผู้เรียนสามารถค้นพบความรู้หรือแนวทางแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง และสามารถนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำความรู้ หลักการ แนวคิดหรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ไปเชื่อมโยงกับประเด็นปัญหาที่ผู้เรียนสนใจศึกษา ค้นคว้า และลงมือปฏิบัติ ด้วยตนเอง ตามความสามารถและความถนัดของตนเองอย่างเป็นอิสระ ทำให้การเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนนี้ นับได้ว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจค้นหา ขั้นอธิบายแลกเปลี่ยน ขั้นขยายประสบการณ์ และขั้นประเมินการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าแนวทางการจัดกิจกรรมหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้ได้ดีคือการพัฒนาชุดกิจกรรมที่สามารถบูรณาการการเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอนกับทักษะการคิดเชิงบริหารร่วมกัน เนื่องจากชุดกิจกรรมเป็นเครื่องมือที่ประกอบด้วยสื่อและกิจกรรมหลาย ๆ กิจกรรมที่นำมารวมกันเป็นชุดอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้เรียนมีหลักในการดำเนินชีวิต รู้จักตั้งเป้าหมายของตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสภาวะแวดล้อมได้ มีชีวิตอย่างเป็นสุขในสิ่งที่ตนและสังคมปรารถนา ชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพได้ (ตะวัน แวงโสธรณ์ และคณะ, 2562)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) และบูรณาการทักษะสมอง EF ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์รวมไปถึงการหาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรม และทำการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ทำให้เกิดพฤติกรรมที่มุ่งสู่เป้าหมายนำไปสู่การพัฒนางานวิจัยให้เกิดประโยชน์อย่างยั่งยืนอย่างแท้จริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้วิจัยศึกษาแนวทางการเขียนแผนการจัดประสบการณ์วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุดกิจกรรม หลักสูตรและคู่มือหลักสูตร

การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี แนวคิดกระบวนการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย รูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการสืบเสาะ (5E) และแนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF 9 ด้าน เพื่อเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ของเด็กปฐมวัย

2. พัฒนาแผนการจัดประสบการณ์วิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการสืบเสาะความรู้ (5E) บูรณาการทักษะสมอง EF โดยกำหนดสาระการเรียนรู้จำนวน 3 สาระการเรียนรู้ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขั้นตอนการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการสืบเสาะ (5E) ที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้และกิจกรรมย่อยในแผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 9 แผน

3. จัดทำตารางกำหนดเนื้อหาของแผนการจัดประสบการณ์วิทยาศาสตร์ที่สอดคล้องกับกระบวนการสืบเสาะความรู้ (5E) สำหรับเด็กปฐมวัย และเขียนแผนการจัดประสบการณ์วิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการสืบเสาะความรู้ (5E) ที่บูรณาการทักษะสมอง EF สำหรับเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม จุดประสงค์ สาระการเรียนรู้ ตามชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ ขั้นตอนกิจกรรม 5 ขั้นตอนที่สอดคล้องกับทักษะสมอง EF 9 ด้าน สื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมและการวัดประเมินผลกิจกรรม

4. ดำเนินการหาคุณภาพของเครื่องมือโดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เป็นผู้พิจารณาความสอดคล้อง พบว่ามีประเด็นสำคัญในการปรับปรุงคือ ควรคำนึงถึงระยะเวลาในการใช้สื่อกิจกรรมเนื่องจากต้องลงมือปฏิบัติการ และควรคำนึงถึงระยะเวลาในการตั้งคำถามกับเด็กและปรับเวลาให้เหมาะสม ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

5. ผู้วิจัยพัฒนาแบบประเมินทักษะสมอง EF ผู้วิจัยพัฒนาจากแบบประเมินทักษะทางสมองเพื่อการบริหารจัดการชีวิตสำหรับนักเรียนช่วงรอยเชื่อมต่อปฐมวัยสู่ประถมศึกษาและระดับประถมศึกษา ของ ฐานปัญญา แสงสว่าง และคณะ (2563) เพื่อใช้ประเมินพฤติกรรมบ่งชี้ของทักษะสมอง EF (Executive Functions) จำนวน 9 ด้าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) ที่ผ่านเกณฑ์มีค่าอยู่ระหว่าง 0.8-1.00 มีจำนวน 36 ข้อ

6. ขอรับรองพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์จากวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา ตามรหัสจริยธรรมการวิจัย SCPHYLIRB-2566/234 ผ่านการรับรองโดยคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2566

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2566 ในสถานศึกษาสังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานการศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา, กรมการปกครองท้องถิ่น และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวนทั้งสิ้น 13,701 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2565 ในสถานศึกษาสังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานการศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา, กรมการปกครองท้องถิ่น และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีกระบวนการด้วยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) ดังนี้

1. ดำเนินการการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจงตามขอบเขตของการวิจัยที่ต้องการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากสถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานการศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา, กรมการปกครองท้องถิ่น และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สังกัดละ 1 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 โรงเรียน ประกอบด้วย โรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ โรงเรียนเทศบาล 2 พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อยอาจารยางกูร) โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

2. ดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ด้วยวิธีการจับสลากโรงเรียนละ 1 ห้องเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 3 ห้องเรียน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการ (Inclusion criteria) ได้แก่

1) เป็นนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ในสถานศึกษาสังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานการศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา, กรมการปกครองท้องถิ่น และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

2) สามารถอ่าน ฟัง เขียนและพูดภาษาไทยได้ในระดับดี

3) มีความสนใจในการเข้าร่วมชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

และมีเกณฑ์การแยกอาสาสมัครออกจากโครงการ (Exclusion criteria) ได้แก่

1) นักเรียนติดภารกิจหรือเจ็บป่วยไม่สามารถเข้าร่วมชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ครบตามจำนวนที่กำหนด

2) นักเรียนขอถอนตัวจากการเข้าร่วมชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินทักษะทางสมอง

2. ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

การเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 2

1. ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานโรงเรียนในการขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจำนวน 3 โรงเรียน ที่ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นทำหนังสือออกจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในแต่ละโรงเรียนเพื่อทำการเก็บข้อมูลการทำวิจัย

2. ผู้วิจัยขอให้ครูที่ปรึกษาในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเอกสารของการสมัครเข้าร่วมชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทราไปขออนุญาตพ่อแม่ ผู้ปกครอง และให้พ่อแม่ ผู้ปกครองได้อ่านเอกสารชี้แจงข้อมูลสำหรับอาสาสมัครวิจัยและเปิดโอกาสให้อาสาสมัครได้ซักถามเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการอย่างอิสระได้ตามต้องการหากยินยอมในการเข้าร่วมโครงการ ผู้วิจัยจะให้อาสาสมัครเซ็นหนังสือแสดงความยินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยแบบศึกษากลุ่มเดียววัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest Design) ดำเนินการทดลองทั้งหมด 3 ระยะ ได้แก่ ระยะก่อนทดลอง ระยะทดลอง และระยะหลังการทดลอง

4. ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ข้อมูล

5. ผู้วิจัยดำเนินการสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล เพื่อจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ โดยข้อมูลต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างจะถูกเก็บไว้เป็นความลับ และการนำเสนอข้อมูลจะเป็นในภาพรวม ทั้งนี้ข้อมูลจะถูกเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีรหัสผ่านของผู้วิจัยเท่านั้น หลังจากงานวิจัยเผยแพร่ครบ 1 ปีผู้วิจัยจะทำลายข้อมูลทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์การทดสอบทีแบบจับคู่ตัวอย่าง (The Paired Samples t-Test)
3. การหาค่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามเกณฑ์มาตรฐาน $E_1/E_2 = 80/80$

ผลการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะสรุปผลตามวัตถุประสงค์ได้ตามลำดับ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ประกอบด้วย 9 สารการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดแต่ละกิจกรรมตามสารการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

1) สารการเรียนรู้หน่วยอาหารดีมีประโยชน์ แบ่งออกเป็นแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้จำนวน 3 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

- 1.1 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมข้าวหลากสี
- 1.2 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมไข่เจียวแสนอร่อย
- 1.3 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมไอศกรีมหวานเย็น

2) สารการเรียนรู้หน่วยธรรมชาติรอบตัว แบ่งออกเป็นแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้จำนวน 3 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

- 2.1 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมต้นไม้รอบตัวเรา
- 2.2 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมใบไม้หลากสี
- 2.3 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมผัก ผลไม้ของหนู ๆ

3) สารการเรียนรู้หน่วยของเล่น-ของใช้แสนสนุก แบ่งออกเป็นแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้จำนวน 3 กิจกรรม ดังต่อไปนี้

- 3.1 แผนการจัดประสบการณ์ ก้อนหิน-เม็ดโฟม
- 3.2 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมของใช้ของหนู ๆ
- 3.3 แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมบล็อกแสนสนุก

2. ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 1 แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทักษะสมอง EF ในระยะก่อนและระยะหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทักษะสมอง EF	ค่าเฉลี่ย	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
ทักษะการจำเพื่อใช้งาน	6.96	11.10
ทักษะการยั้งคิดไตร่ตรอง	7.50	11.10
ทักษะการยืดหยุ่นความคิด	7.40	11.30
ทักษะการจดจ่อใส่ใจ	6.80	11.26
ทักษะการควบคุมอารมณ์	7.50	11.53
ทักษะการประเมินตัวเอง	7.20	11.50
ทักษะการริเริ่มและลงมือทำ	7.30	11.50
ทักษะการวางแผนและการจัดระบบดำเนินการ	7.06	11.33
ทักษะการมุ่งเป้าหมาย	7.46	11.33
ภาพรวมทักษะสมอง EF	65.20	101.96

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาพรวมค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะสมอง EF พบว่า ในระยะก่อนการทดลองนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยมีค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะสมอง EF เท่ากับ 65.20 และในระยะหลังการทดลองเท่ากับ 101.96 แสดงให้เห็นว่า ค่าเฉลี่ยในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะทักษะสมอง EF ในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

ทักษะ EF	ค่าเฉลี่ย	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนการทดลอง	67.30	8.55	-57.690	29	.000
หลังการทดลอง	88.70	8.10			

*p> .05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบที่แบบจับคู่ตัวอย่างของคะแนนทักษะ EF ในระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่า ค่า $t = -57.690$ และค่า $Sig = .000$ ซึ่งค่า Sig มีค่าน้อยกว่า .05 แสดงให้เห็นว่า หลังจากนักเรียนปฐมวัยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีทักษะ EF ที่สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

	ค่า E_1/E_2	เกณฑ์
ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา	81.25/82.12	ผ่านเกณฑ์

จากตารางที่ 3 พบว่า หลังการเรียนรู้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้ง 9 สาระการเรียนรู้พบว่า มีค่าประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ 80/80 แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยนำเสนอการอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัยพัฒนาพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับหลักการเขียนแผนการจัดประสบการณ์วิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย การพัฒนาชุดกิจกรรม หลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี หลักการและแนวคิดกระบวนการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย รวมไปถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการสืบเสาะ (5E) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF 9 ด้าน และดำเนินการหาคุณภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับ

การศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) พบว่า มีความสอดคล้องตรงตามเกณฑ์ แสดงให้เห็นว่า หากเครื่องมือมีการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาและมีคุณสมบัติของเครื่องมือวิจัยที่วัดเนื้อหาสาระได้อย่างครอบคลุมและเป็นตัวแทนของมวลเนื้อหาที่ต้องการวัดอย่างครบถ้วนจะทำให้เครื่องมือที่พัฒนามีคุณภาพสามารถนำไปใช้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ วรณี แกมเกตุ (2555) กล่าวว่า การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นสิ่งที่จำเป็นในการดำเนินการวิจัย เนื่องจากหากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไม่ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพก็จะทำให้เครื่องมือนั้นขาดความน่าเชื่อถือไม่สามารถมั่นใจได้ว่างานวิจัยดังกล่าวจะเป็นงานวิจัยที่ดี โดยการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสามารถทำได้โดยการให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหนึ่งพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาของคำถามที่ใช้วัดสิ่งที่มุ่งวัดหรือตัวแปรสำคัญ รวมถึงพิจารณาว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงตามเนื้อหาที่ระบุไว้ในตารางโครงสร้างเนื้อหาและคำนิยามตัวแปรหรือไม่ แล้วนำผลการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดมาคำนวณหาค่าความสอดคล้องดังกล่าวของการศึกษาของ สุนิษา ภารตระกูล และชวนพิศ รักษาพวก (2565) ที่มีการหาคุณภาพของเครื่องมือ จากนั้นทำการศึกษาผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาพบว่าผลการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์กำหนด และหลังจากที่ใช้ชุดกิจกรรมทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัด ประสบการณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดหน่วยงานรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทราที่ผู้วิจัยพัฒนายังใช้แนวคิดในการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ที่เป็นการพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ได้ฝึกคิด วิเคราะห์ แยกแยะแก้ปัญหาด้วยตนเอง และส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกศแก้ว นาทองคำ และทัศนีย์ นาคุณทรง (2565) ที่ศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบสืบเสาะหาความรู้มี ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง จะเห็นได้ว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นทักษะเบื้องต้นที่สำคัญ และมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมทักษะดังกล่าวให้กับเด็กปฐมวัย ยิ่งไปกว่า ผู้วิจัยเน้นการพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF ของนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากเด็กปฐมวัยช่วง 3-6 ปี เป็นช่วงที่สมองจะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสมองของเด็กจะเจริญเติบโตได้ดีที่สุดในบรรดาอากาศที่เด็กรู้สึกว่ามีความรัก ความอบอุ่น ความมั่นคง ความปลอดภัย ดังนั้นการพัฒนาทักษะทางสมอง EF จึงต้องบูรณาการไปกับการจัดประสบการณ์ตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ได้วางแผนและออกแบบไว้ ทั้งนี้โดยการจัดประสบการณ์ต้องให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมอง ให้เด็กได้ลงมือทำ ได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าได้คิดริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจ ลงมือทำ โดยมีการกำหนดสาระสำคัญ จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม สาระการเรียนรู้ ประสบการณ์สำคัญ วิธีการดำเนินกิจกรรม รวมไปถึงการวัดและประเมินผล จึงทำให้ชุดกิจกรรมถูกต้องตามหลักของการพัฒนาได้อย่างครอบคลุมเหมาะสมแก่การเรียนรู้ของนักเรียนชั้นปฐมวัย ดังที่ สกล วรเจริญศรี (2559) ได้กล่าวไว้ว่า รูปแบบสำหรับกระบวนการออกแบบด้านการศึกษา (Model of Education Design Process) จะเริ่มต้นจากการกำหนดวัตถุประสงค์ และจากนั้น

เป็นการกำหนดเกี่ยวกับเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนรู้และการเลือกวิธีการที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ สอดคล้องกับ วชิรา ธาณรัตน์ และคณะ (2564) พบว่า ผลการวิจัยปรากฏว่า ภายหลังจากการทดลองนักเรียนกลุ่มทดลอง มีทักษะทางสมอง ด้านการใส่ใจจดจ่อสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และนักเรียนปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการมีการพัฒนาทักษะ สมองทางด้านการใส่ใจจดจ่อสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ใช้กิจกรรมแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ในชุดกิจกรรมได้เน้นการจัดกิจกรรมแบบสืบเสาะหาความรู้ มีจุดเด่นคือการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดโดยการพูดอธิบายแสดงความคิดเห็น จากการทำกิจกรรมในแต่ละครั้ง เด็กได้เรียนรู้ได้แสดงความคิด ได้ลงมือปฏิบัติจริง ครูมีหน้าที่ในการจัดเตรียมสภาพแวดล้อมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและให้คำแนะนำด้วยการอธิบาย สาธิต และให้เด็กมีโอกาสดำเนินงานร่วมกับผู้อื่น ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) และบูรณาการทักษะสมอง EF มีประสิทธิภาพสามารถส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยได้ อีกทั้งชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีการจัดลำดับเนื้อหาสาระ การเรียนรู้จากเนื้อหาง่ายไปยาก จึงส่งผลนักเรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามธรรมชาติของการเรียนรู้ที่ควรเริ่มจากสิ่งที่ย่างไปสู่วิธีที่ยาก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนคะแนนทักษะ EF ในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ สามารถอธิบายได้ว่าหลังจากที่นักเรียนได้ใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยสามารถคิดหาเหตุผล แสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาได้ตามวัยของเด็ก ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นหาคำตอบจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม เน้นขั้นตอนการคิด การค้นคว้า การทดลอง และการสรุปผล จากการเรียนรู้การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าอย่างเป็นกระบวนการจนพบความรู้ อาทิ แผนการจัดประสบการณ์ กิจกรรมข้าวหลอกสี่ นักเรียนจะได้สังเกตลักษณะการเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสและเรียนรู้ทักษะการจดจ่อใส่ใจ โดยมีขั้นตอนในการให้เด็กได้เรียนรู้โดยที่ครูนำกล่องใส่ข้าวเหนียวมาให้นักเรียนดมกลิ่นทีละคน และบอกความรู้สึกที่ได้จากกลิ่นที่ดม จากนั้นให้นักเรียนลองใช้มือสัมผัสข้าวเหนียวที่อยู่ในกล่องโดยไม่ให้เด็กเห็นสิ่งของที่อยู่ด้านในและบอกความรู้สึกที่สัมผัสได้ ซึ่งนำไปสู่ทักษะการจำเพื่อใช้งานโดยครูเปิดกล่องเฉลยสิ่งของที่อยู่ในกล่องเพื่อให้เด็กเห็นข้าวเหนียวสีต่าง ๆ และใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดว่าเพราะเหตุใดข้าวเหนียวจึงมีสีเช่นนั้นเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความจำเพื่อจะนำไปใช้งาน ครูแนะนำขั้นตอนการนึ่งข้าวเหนียวโดยใช้รูปภาพประกอบการอธิบายและทบทวนความเข้าใจ ให้คำชื่นชมเมื่อเด็กตอบถูกเพื่อนำไปสู่ทักษะการริเริ่มลงมือทำและวางแผนจัดระบบดำเนินการ โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มและทำการผสมสีลงในข้าวเหนียว จากนั้นให้ช่วยกันวางแผนวิธีนี้เพื่อให้เห็นสีของข้าวเหนียวในแต่ละภาชนะซึ่งจะมีหลากหลายสีตามแต่ละกลุ่มที่นักเรียนได้ทำร่วมกัน และตกแต่งจานข้าวเหนียวของกลุ่มให้เกิดความสวยงาม เพื่อให้เกิดทักษะการมุ่งเป้าหมายและทักษะติดตามประเมินตนเองโดยให้นักเรียนนำข้าวเหนียวที่จัดแบ่งเรียบร้อยแล้วในถ้วยของตนเองมาถือไว้ในมือเพื่อร่วมกันชิม จากนั้นลงความคิดเห็นข้อมูลว่า ข้าวเหนียวแต่ละสีมีรสชาติอย่างไร แตกต่างจากข้าวเหนียวสีขาวอย่างไร ซึ่งเด็กสามารถตอบข้อสงสัยและอธิบายเกี่ยวกับสีของเหตุการณ์และความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง จึงแสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการทดลองทางวิทยาศาสตร์จะช่วยส่งเสริมให้เด็ก

ปฐมวัยสามารถคิดหาเหตุผล แสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาได้ตามวัยของเด็ก ด้วยการเปิดโอกาสให้เด็กได้ค้นหา คำตอบจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ผ่านประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม จึงทำให้คะแนนเฉลี่ยทักษะสมอง EF ของ นักเรียนในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง สอดคล้องผลการศึกษาของ ศักดิ์ชัย ใจชื่อตรง (2561) ที่ได้ ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะที่ส่งเสริมทักษะการจัดการสมอง (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย โดยได้จัดทำรูปแบบการจัดประสบการณ์ให้ครูนำไปใช้พัฒนาเด็กซึ่งรูปแบบของการจัดประสบการณ์มีลักษณะเหมือน แผนการจัดประสบการณ์ที่มีขั้นตอนที่ชัดเจน ทั้งนี้เพื่อให้ครูได้ศึกษาและนำไปเป็นตัวอย่างในการจัดกิจกรรมศิลปะ ที่ส่งเสริมทักษะการจัดการสมอง (EF) ให้แก่เด็กปฐมวัย ซึ่งผลการทดลองพบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการ ความสามารถทักษะการจัดการสมอง (EF) หลังการทดลองเพิ่มขึ้นในระดับมาก และหลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีทักษะ การจัดการสมอง (EF) สูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษา ปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐานเท่ากับ 81.25/82.12 ซึ่งมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่ทำให้ชุด กิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้ เนื่องจากชุดกิจกรรมที่พัฒนาขึ้นได้ดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการพัฒนาชุดกิจกรรมที่ถูกต้อง เริ่มตั้งแต่การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กำหนดรูปแบบกิจกรรม กำหนดองค์ประกอบโดยอาศัยทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยผ่านการ ตรวจสอบคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญมีการปรับปรุงแก้ไขจนส่งผลให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพทั้งด้านเนื้อหาสาระ รูปแบบ กิจกรรม แบบฝึกหัดกิจกรรม ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาผู้เรียนและสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน เมื่อนำไปทดลองกับ กลุ่มตัวอย่างส่งผลให้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษา ที่สังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทราจึงมีประสิทธิภาพสูงกว่า เกณฑ์ที่กำหนด 80/80 ทำให้ชุดกิจกรรม สามารถทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์อย่างแท้จริง ดังที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2556) กล่าวว่า การผลิตสื่อหรือ ชุดการสอนนั้น ก่อนนำไปใช้จริงจะต้องนำสื่อหรือชุดการสอนที่ผลิตขึ้นไปทดสอบประสิทธิภาพเพื่อดูว่าสื่อหรือชุดการ สอนทำให้ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นหรือไม่ มีประสิทธิภาพในการช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพเพียงใด มีความสัมพันธ์กับผลลัพธ์หรือไม่ และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนจากสื่อหรือชุดการสอน ในระดับใด ดังนั้นผู้ผลิตสื่อการสอนจำเป็นจะต้องนำสื่อหรือชุดกิจกรรมการเรียนรู้ออกมาคุณภาพ เพราะชุดกิจกรรมการ เรียนรู้เป็นสื่อที่ช่วยในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาไปสู่ผู้เรียน กิจกรรมที่จัดขึ้นอาจมีหลายรูปแบบ และมีคำสั่ง คำชี้แจง คำแนะนำ วิธีการใช้ที่ชัดเจน มีขั้นตอนจากง่ายไปยาก ตอบสนองความสามารถของผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน มุ่งให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชามากขึ้น สอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2552) ที่กล่าวว่า ชุดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพหลายขั้นตอนจนเหมาะสมทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ในเนื้อหามากขึ้น และสอดคล้อง กับการศึกษาของ กรรยา ภูวนารถ (2555) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการสืบเสาะ เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัยโรงเรียนเทศบาลศรีสวัสดิ์วิทยา สังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม จังหวัด มหาสารคาม ผลวิจัยพบว่า แผนการจัดประสบการณ์กิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการสืบเสาะมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 95.06/98.98 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้ง ไว้คือ 80/80 กิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดให้กับเด็กเป็นกิจกรรมที่ผ่านการลงมือ ปฏิบัติผ่านประสาทสัมผัสผ่านสถานการณ์ที่ทำให้เด็กเพิ่มพูนทักษะการคิดและผ่านขั้นตอนของกระบวนการสืบเสาะทั้ง

5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้และขั้นประเมินผล เพราะขั้นตอนของกระบวนการสืบเสาะส่งผลให้เด็กได้เพิ่มพูน ทักษะการคิดมีความรอบคอบรู้จักสังเกตสิ่งรอบตัวละเอียดขึ้น รู้จักวิเคราะห์ให้เหตุผลในเรื่องต่าง ๆ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทราไปใช้ ครูผู้สอนควรศึกษาขั้นตอนการใช้ให้เข้าใจ มีการวางแผน กำหนดกิจกรรมการปฏิบัติไว้ให้แน่นอน และทำการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอจึงจะทำให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนปฐมวัยอย่างแท้จริง

2. การนำเครื่องมือไปใช้ในเชิงวิชาการ การศึกษา หรือนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมควรคำนึงถึงการปรับเนื้อหา กิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับบุคคลที่จะนำไปใช้ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะสมอง EF ของนักเรียนปฐมวัย บางกิจกรรมอาจใช้เวลามากเนื่องจากเด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการจัดประสบการณ์ ควรปรับเวลาและกิจกรรมให้เหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาชุดกิจกรรมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการพัฒนาเป็นรายด้าน โดยกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถจะส่งผลให้นักเรียนปฐมวัยได้รับการฝึกกระบวนการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น โดยอาจผสมผสานกับวิธีการการเรียนรู้ หรือบูรณาการกับเทคโนโลยีหรือสื่อการสอนอื่น ๆ ร่วมด้วย

2. ควรขยายผลในการนำชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาที่สังกัดรัฐบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ไปใช้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไปอย่างเป็นรูปธรรม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะ EF สำหรับนักเรียนระดับการศึกษาปฐมวัยที่ใช้กระบวนการแนวคิดการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ด้วยกระบวนการสืบเสาะ (5E) และแนวทางการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะสมอง EF 9 ด้าน มีความสอดคล้องกัน ทำให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และทักษะสมอง EF ซึ่งเด็กปฐมวัยสามารถค้นหาเหตุผล แสวงหาความรู้ สามารถแก้ปัญหาได้ตามวัย ยิ่งไปกว่านั้น การได้ค้นหาคำตอบจากการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองผ่านประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรม เน้นขั้นตอนการคิด การค้นคว้า การทดลอง และการสรุปผล เรียนรู้การใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าอย่างเป็นกระบวนการทำให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะสมอง EF ที่ดีขึ้น การพัฒนาองค์ความรู้ดังกล่าวจึงสามารถนำมาเป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาและสร้างนวัตกรรมเพื่อเสริมสร้างทักษะสมอง EF ต่อไปอย่างเป็นรูปธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรรยา ภูวนารถ. (2555). การพัฒนากิจกรรมวิทยาศาสตร์โดยใช้กระบวนการสืบเสาะเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดของเด็กปฐมวัย. ปรินญาพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เกศแก้ว นาทองคำ และทัศนีย์ นาคุณทรง. (2565). ผลการจัดประสบการณ์แบบสืบเสาะหาความรู้ที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 7(3). 979-991.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์. 5(3). 7 – 20.
- ฐาปณีย์ แสงสว่าง, ดารณี อุทัยรัตนกิจ, อรไท อ็อกกังวาล, วีรมลล์ โล่เจริญรัตน์ และอัญชัญ โทนเดี่ยว (2563). การวิเคราะห์ไฟล์ฟลัดกิจกรรมความสามารถคิดบริหารจัดการตนเองของนักเรียนที่มีภาวะออทิสติกสเปกตรัม. วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ, 10(1). 109-122.
- ตะวัน แวงโสธรณ์. (2562). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาการให้ภัยของนักเรียนวัยรุ่นตอนต้น. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 12(1). 55 -70.
- วชิรา ธาณรัตน์, นิธิพัฒน์ เมฆจร และกันตวรรณ มีสมสาร. (2564). ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะทางสมองด้านการใส่ใจจดจ่อของเด็กปฐมวัย ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลหนองบัวลำภู จังหวัดหนองบัวลำภู. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 7(2), 1-8.
- วรรณิ์ แกมเกตุ. (2555). วิธีวิทยาการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศักดิ์ชัย ใจซื่อตรง. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์ศิลปะที่ส่งเสริมทักษะการจัดการสมอง (EF) สำหรับเด็กปฐมวัย. คุชณินพนธ์ สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สกล วรเจริญศรี. (2559). จิตวิทยาสำหรับการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรในองค์กร. กรุงเทพฯ: บริษัท แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น จำกัด.
- สุนิษา ภารตะศรี และชวนพิศ รักษาพวก. (2565). ผลการจัดประสบการณ์เรียนรู้โดยใช้นิทานเพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัย. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 16(2), 353-368.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). คำอธิบายพระราชบัญญัติการพัฒนาเด็กปฐมวัย พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อีเลฟเว่นสตาร์อินเตอร์เทรด.
- อภิสร่า พันจันดา, อัญชลี ไสยวรรณ และ พัชราภรณ์ พุทธิกุล. (2566). การพัฒนาการคิดเชิงบริหาร (Executive Function: EF) โดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนทักษะการคิดแสวงหาความรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, 12(1). 145-155.
- Blair, C. (2016). Executive function and early childhood education. *Current opinion in behavioral sciences*, 10, 102-107.

การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา
Election Management Affecting People's Participation
in Political Activities in Chachoengsao Province

อมรชัย ปิ่นเจริญ^{1*}, ภมร ชันธะหัตถ์² และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์³
Amornchai Pinjaroen¹, Pamorn Khanthaha² and Wall Ratchachatranon³

¹นักศึกษาประจำหลักสูตร รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹Course students Doctor of Public Administration Faculty of Political Science, Pathum Thani University

²อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

²Advisor Associate Professor Dr. of Public Administration Faculty of Political Science, Pathum Thani University

³อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

³Co-Advisor Associate Professor Dr. of Public Administration Faculty of Political Science, Pathum Thani University

*Corresponding email: AmonchaiApple@gmail.com

Received: February 27, 2024.; Revised: May 16, 2024.; Accepted: May 23, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา 2) เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระเบียบวิธีวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ได้สังเคราะห์ขึ้นโดยใช้แนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมทางการเมือง Verba & Kim (1978), Lazarsfeld, Berelson & Gaudet (1968), สุจิต บุญบงการ และพรศักดิ์ ผ่องแผ้ว (2547) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา นำมาคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีคำนวณสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ ได้จำนวน 400 คน สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเลือกตั้ง จำนวน 20 คน เครื่องมือได้แก่แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ นำไปหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ .85 และนำข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์สรุปตามเนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สรุปตามเนื้อหา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระทั้งหมดในสมการกับตัวแปรตาม และวิเคราะห์ข้อมูลถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ด้านแรงจูงใจมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการจัดการ ด้านประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านความไว้วางใจต่อปัจจัยในระบบ

การเมือง ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านความโปร่งใส ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ด้านสถานะทางสังคม ด้านการได้รับผลประโยชน์ ด้านสิ่งรบกวนทางการเมือง ด้านการวางแผน และด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง พบว่าปัจจัยที่ 15 ตัว มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ได้ร้อยละ 47.30 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารการจัดการเลือกตั้ง, การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ABSTRACT

This research aims to 1) study the level of political participation of people in chachengsao province 2) to analyze the management of the election by the Election Commission, which affects political participation, and 3) to suggest guidelines for political participation. The research methodology is a mixed method. The conceptual framework of this research was synthesized using the concept of political participation theory by Verba & Kim, Lazasfeld, Berelson & e Gaudet, Suchit Boonbongkarn, and Phonsak Phongphaew. The population used in the research was the people living in Chachoengsao province. The sample size was calculated using Taro Yamane's formula, resulting in 400 people. In-depth interviews were conducted with 20 people involved in election management. The instruments used were questionnaires and interview forms. The reliability of the questionnaire was .85, and the qualitative data from the interviews were analyzed and summarized according to the content. The statistics used in the analysis were percentages, means, standard deviations, R-values, multiple correlation coefficients (Multiple Correlation), the relationship between groups of independent variables in the equation and the dependent variable, and multiple regression analysis.

The research results found that 1) the overall level of political participation is at a moderate level. When considering each aspect in order from the highest to the lowest average value, the motivation aspect has the highest average value, followed by the management aspect, the performance aspect, the continuous training and development aspect, the bias towards factors in the political system, the monitoring and evaluation of performance aspect, the transparency aspect, the personal factor aspect, the acceptance and confidence in the ability of personnel aspect, the political environment aspect, the social status aspect, the benefit aspect, the political stimulus aspect, the planning aspect, and the brainstorming and decision-making aspect, which has the lowest average value. 2) The Election Commission's election management found that 15 factors influence the political participation of the people, with a percentage of 47.30, which is statistically significant at the .05 level.

Keywords: Election management, political participation

บทนำ

ประเทศไทยได้นำการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มาใช้ในการปกครองประเทศ แต่ในทางปฏิบัติเรายังมีปัญหาคความขัดแย้งทางการเมือง ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้ง ผู้มีสิทธิเลือกตั้งเป็นจำนวนมากยังไม่ทราบถึงผลลัพธ์ที่ตามมาของการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งไม่ทราบถึงผลเสียของการขาดเสียง ที่ทำให้ประเทศชาติไม่พัฒนาเท่าที่ควร ทั้งยังไม่สามารถแยกแยะผู้ที่เป็นตัวแทนให้กับตนเอง จนทำให้การเลือกตั้งที่มีความสามารถและมีจิตสาธารณะอย่างแท้จริง ไม่ได้มีโอกาสมาบริหารบ้านเมือง จนทำให้เจริญก้าวหน้าเหมือนประเทศแม่แบบประชาธิปไตยที่ประสบความสำเร็จ การปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองเพียงระบอบเดียวที่ยึดหลักสิทธิเสรีภาพ เสมอภาค สามารถอยู่ร่วมกันได้ ฉันทพิน้อง มีความเอื้อเพื่อ เอื้ออาทร มีความปรองดองต่อกัน ซึ่งหลักการนี้เป็นหลักการที่สอดคล้องพื้นฐานวัฒนธรรมของไทยที่มีมาช้านาน (ปริญญา เทวานฤมิตรกุล, 2554, หน้า 68) ประเทศที่เป็นประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีการเลือกตั้ง เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลสามารถเสนอตัวเข้ารับใช้ส่วนรวมโดยการรับสมัครเลือกตั้งและเปิดโอกาสให้พลเมืองใช้สิทธิในการที่จะเลือกบุคคลที่ตนต้องการให้เป็นผู้ปกครองหรือเป็นผู้ใช้สิทธิเป็นปากเสียงแทนตนในสภาผู้แทนราษฎร (ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนสถาบันบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข, 2559 หน้า 14) การมีส่วนร่วมในทางการเมือง (political participation) จึงเป็นหัวใจของการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยแต่ไม่ได้หมายความว่า ประชาชนทั้งหมดจะต้องประสงค์ที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมือง เพราะยังมีประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่พอใจเป็นผู้สังเกตการณ์ทางการเมืองมากกว่าจะเข้ามีส่วนร่วมในทางการเมืองโดยตรง และในบางประเทศหรือบางสถานการณ์นั้น หากเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองมากเกินไปก็อาจจะไม่เกิดผลดีได้ เนื่องจากในบริบทของการมีส่วนร่วมในทางการเมืองนั้น ประชาชนจะมีส่วนร่วมในทางการเมือง ทั้งรูปแบบหรือวิธีการ และขอบเขตกลุ่ม หรือจำนวนของประชาชนผู้ที่มีส่วนร่วมในทางการเมืองมากน้อยเพียงใดนั้น ยังขึ้นอยู่กับระดับของพัฒนาการทางการเมือง ความตื่นตัวทางการเมือง และ ภูมิภาวะทางการเมืองหรือภูมิปัญญาทางการเมืองของประเทศนั้น ๆ การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชน จึงมิใช่มีเพียงการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนหรือการมีส่วนร่วมในทางการเมืองรูปแบบอื่น รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งเท่านั้น วิฤตการณ์เรียกร้องสิทธิส่วนร่วมในทางการเมืองของประชาชนเกิดขึ้นบ่อย ๆ ในสังคมการเมืองของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยด้วย (ธีรยุทธ บุญมี, 2556, หน้า 86-87) ประชาชนที่เป็นกลุ่มคนชั้นกลางขึ้นไปมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองดี แต่ก็ปฏิเสธที่จะเข้าร่วมทางการเมืองในรูปแบบที่เป็นทางการหรือการใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะขาดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อพฤติกรรมของนักการเมืองและพรรคการเมืองที่สังกัดอยู่ นอกจากนี้วิถีชีวิตในโลกเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้คนกลุ่มนี้มีความเร่งรีบในการดำรงชีวิตแสวงหาความมั่งคั่ง ความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและชีวิตส่วนตัว โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนมากกว่าขาดจิตสำนึกที่เป็นสาธารณะจนทำให้ไม่สนใจการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประชาชนที่เป็นกลุ่มคนระดับล่างในสังคมที่มีฐานะยากจน ขาดการศึกษา ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพ ทำให้ประชาชนมองไม่เห็นและไม่เข้าใจว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีความสำคัญการหาเลี้ยงชีพตนเองอย่างไร จึงปฏิเสธการมีส่วนร่วมทางการเมือง (อัมรินทร์ นาคณัฐเศรษฐ์, 2556, หน้า 19)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องศึกษาเรื่องการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ว่ามีการบริหารจัดการเลือกตั้งใด ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน และส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้

สอดคล้องกับนโยบายการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของรัฐบาล การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อวิเคราะห์การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งการศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการศึกษาค้นคว้าในรูปแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) วิเคราะห์จากเอกสารทางวิชาการ (document study) แบบสอบถาม (questionnaire) วารสารบทความ รายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาประกอบอ้างอิงและเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ซึ่งรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร (population) ประชากรที่ใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย คือประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา 11 อำเภอ มีประชากรทั้งสิ้น จำนวน 576,655 คน (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2566)
2. กลุ่มตัวอย่าง (sample) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยใช้คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane T., 1973, p. 125) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) แต่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเบื้องต้นบางประการที่สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ความเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องศึกษา
2. การศึกษาการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทราโดยใช้แนวการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-depth interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษา การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการวิจัยโดยแยกสถิติเป็น 2 ประเภทคือ พรรณนา และ อธิบาย

การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่รวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างมาทำการวิเคราะห์ทางสถิติด้วยโปรแกรมวิจัยทางสังคมศาสตร์

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล เช่น เพศ การศึกษา อาชีพ สถานภาพ อายุ รายได้ เป็นต้น สถิติที่ใช้ คือ การหาค่าร้อยละ (percentage)
2. ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (arithmetic mean- $\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation-S.D.) แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางพร้อมการบรรยายใช้สำหรับอธิบายลักษณะกลุ่มตัวอย่าง
3. ค่า (R) สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) ระดับความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระทั้งหมดในสมการกับตัวแปรตาม
4. การวิเคราะห์ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเพื่อหาความสัมพันธ์และน้ำหนักของแต่ละตัวแปรอิสระที่ส่งผลต่อตัวแปรตาม สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (multiple regression analysis: MRA)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ระดับความคิดการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทราใน 15 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยด้านแรงจูงใจ 2) ปัจจัยด้านการจัดการ 3) ปัจจัยด้านความโปร่งใส 4) ปัจจัยด้านประสิทธิภาพการทำงาน 5) ปัจจัยด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง 6) ปัจจัยด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร 7) ปัจจัยด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน 8) ปัจจัยด้านการวางแผน 9) ปัจจัยด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ 10) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง 11) ปัจจัยด้านสถานะทางสังคม 12) ปัจจัยด้านปัจจัยส่วนบุคคล 13) ปัจจัยด้านการได้รับผลประโยชน์ 14) ปัจจัยด้านสิ่งรบกวนทางการเมือง 15) ปัจจัยด้านความไว้วางใจต่อปัจจัยในระบบการเมือง

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

$n = 400$

การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้ง	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1 ด้านแรงจูงใจ	3.44	0.89	ปานกลาง	1
2 ด้านการจัดการ	3.40	0.92	ปานกลาง	2
3 ด้านความโปร่งใส	3.26	1.05	ปานกลาง	7
4 ด้านประสิทธิภาพการทำงาน	3.36	0.94	ปานกลาง	3
5 ด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง	3.32	0.99	ปานกลาง	4
6 ด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร	3.18	1.01	ปานกลาง	9
7 ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน	3.30	0.91	ปานกลาง	6

การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้ง	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
8 ด้านการวางแผน	2.98	0.98	ปานกลาง	14
9 ด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ	2.88	1.06	ปานกลาง	15
10 ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง	3.18	0.96	ปานกลาง	10
11 ด้านสถานะทางสังคม	3.10	0.97	ปานกลาง	11
12 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล	3.26	0.97	ปานกลาง	8
13 ด้านการได้รับผลประโยชน์	3.05	0.95	ปานกลาง	12
14 ด้านสิ่งรบกวนทางการเมือง	3.01	1.00	ปานกลาง	13
15 ด้านความโน้มเอียงต่อปัจจัยในระบบการเมือง	3.32	0.96	ปานกลาง	5
รวมเฉลี่ย	3.20	0.97	ปานกลาง	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, S.D=0.97) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ ด้านแรงจูงใจ ($\bar{X} = 3.44$, S.D=0.89) ด้านการจัดการ ($\bar{X} = 3.40$, S.D=0.92) ด้านประสิทธิภาพการทำงาน ($\bar{X} = 3.36$, S.D=0.94) ด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.32$, S.D=0.99) ด้านความโน้มเอียงต่อปัจจัยในระบบการเมือง ($\bar{X} = 3.32$, S.D=0.96) ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 3.30$, S.D=0.91) ด้านความโปร่งใส ($\bar{X} = 3.26$, S.D=1.05) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.26$, S.D=0.97) ด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร ($\bar{X} = 3.18$, S.D=1.01) ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ($\bar{X} = 3.18$, S.D=0.96) ด้านสถานะทางสังคม ($\bar{X} = 3.18$, S.D=0.96) ด้านการได้รับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.05$, S.D=0.95) ด้านสิ่งรบกวนทางการเมือง ($\bar{X} = 3.01$, S.D=1.00) ด้านการวางแผน ($\bar{X} = 2.98$, S.D=0.98) ด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.88$, S.D=1.06) ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยภาพรวม

$n = 400$

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.72	0.90	มาก	1
2 ด้านความรู้สึกรู้สึกทางการเมือง	3.50	0.85	ปานกลาง	3
3 ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง	3.27	0.86	ปานกลาง	4
4 ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน	2.84	1.16	ปานกลาง	5
5 ด้านพรรคการเมืองกับพฤติกรรมพรรคและนโยบายเลือกตั้ง	3.63	0.87	มาก	2
โดยรวม	3.39	0.92	ปานกลาง	

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.39, S.D=0.92$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับความคิดเห็นในระดับมากจำนวน 2 รายการ ส่วนรายการอื่น ๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้าน ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.72, S.D=0.90$) ด้านพรรคการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.63, S.D=0.87$) ด้านความรู้สึกละทิ้งทางการเมือง ($\bar{X} = 3.50, S.D=0.85$) ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ($\bar{X} = 3.27, S.D=0.86$) ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ($\bar{X} = 2.84, S.D=1.16$) ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ในการวิเคราะห์การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามใช้สถิติในการวิเคราะห์ สมการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (multiple regression analysis: MRA)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
regression	73.396	15	4.893	22.381*	.000
residual	81.764	374	.219		
total	155.161	389			

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์ คือ การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้ง จำนวน 15 ด้าน ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจ (X1) ด้านการจัดการ (X2) ด้านความโปร่งใส (X3) ด้านประสิทธิภาพการทำงาน (X4) ด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (X5) ด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร (X6) ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (X7) ด้านการวางแผน (X8) ด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ (X9) ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (X10) ด้านสถานะทางสังคม (X11) ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X12) ด้านการได้รับผลประโยชน์ (X13) ด้านสิ่งรบกวนทางการเมือง (X14) ด้านความโน้มเอียงต่อปัจจัยในระบบการเมือง (X15) มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Y1) ด้านความรู้สึกละทิ้งทางการเมือง (Y2) ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง (Y3) ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน (Y4) ด้านพรรคการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Y5) ($F=22.381$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นผู้วิจัยจึงดำเนินการวิเคราะห์ตัวแปรโดยวิธีสมการถดถอยพหุคูณ (multiple regression) แบบ enter

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เชิงพหุคูณ (R) และกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์ (R^2) ระหว่างตัวแปรอิสระตัวแปรตามของการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Change Statistics				
					R Square Change	F Change	df1	df2	Sig. F Change
1	.688	.473	.452	.46757	.473	22.381	15	374	.000

จากตาราง 4 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .688 และกำลังสองของค่าสหสัมพันธ์ (R^2) ระหว่างตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยในการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง 15 ตัวแปร มีค่าเท่ากับ .473 แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้งหมด ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรอิสระ ได้ร้อยละ 47.30

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ตัวแปร	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (constant)	1.664	.115		14.508	.000
1. ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (X12)	.231	.040	.351	5.763	.000*
2. ด้านสิ่งรื้อทางการเมือง (X14)	.144	.039	.228	3.722	.000*
3. ด้านความโน้มเอียงต่อปัจจัยในระบบการเมือง (X15)	.139	.036	.210	3.865	.000*
4. ด้านการวางแผน (X8)	.115	.042	.178	2.721	.007*
5. ด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ (X9)	1.00	.041	.165	2.416	.016*
6. ด้านประสิทธิภาพการทำงาน (X4)	.081	.051	.121	1.594	.112
7. ด้านสถานะทางสังคม (X11)	.064	.043	.099	1.482	.139
8. ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (X7)	0.56	.044	.081	1.292	.197
9. ด้านความโปร่งใส (X3)	.056	.430	.093	.292	.197
10. ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (X10)	.054	.045	.082	1.219	.224
11. ด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (X5)	.038	.042	.059	.890	.374
12. ด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร (X6)	.030	.044	.048	.688	.492
13. ด้านการจัดการ (X2)	.008	.047	.012	.180	.857
14. ด้านการได้รับผลประโยชน์ (X13)	.007	.047	.010	.144	.886
15. ด้านแรงจูงใจ (X1)	.000	.041	.001	.011	.991

จากตารางที่ 5 พบว่า ตัวแปรทุกตัวแปรของการบริหารจัดการเลือกตั้ง ของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทราสู่สมการเชิงเส้นซึ่งเรียงลำดับการเข้าสู่สมการได้ดังนี้ ลำดับที่ 1 ด้านปัจจัยส่วนบุคคลซึ่งมีค่า $t = 5.763$ ลำดับที่ 2 ด้านสิ่งรื้อทางการเมืองซึ่งมีค่า $t = 3.722$ ลำดับที่ 3 ด้าน

ความโน้มเอียงต่อปัจจัยในระบบการเมืองซึ่งมีค่า $t = 3.865$ ลำดับที่ 4 ด้านการวางแผน ซึ่งมีค่า $t = 2.721$ ลำดับที่ 5 ด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจซึ่งมีค่า $t = 2.416$ ลำดับที่ 6 ด้านประสิทธิภาพการทำงานซึ่งมีค่า $t = 1.594$ ลำดับที่ 7 ด้านสถานะทางสังคมซึ่งมีค่า $t = 1.482$ ลำดับที่ 8 ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานซึ่งมีค่า $t =$ เท่ากับ 1.292 ลำดับที่ 9 ด้านความโปร่งใสซึ่งมีค่า $t = .292$ ลำดับที่ 10 ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมืองซึ่งมีค่า $t = 1.219$ ลำดับที่ 11 ด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องซึ่งมีค่า $t = .890$ ลำดับที่ 12 ด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากรซึ่งมีค่า $t = .688$ ลำดับที่ 13 ด้านการจัดการซึ่งมีค่า $t = .180$ ลำดับที่ 14 ด้านการได้รับผลประโยชน์ซึ่งมีค่า $t = .144$ ลำดับที่ 15 ด้านแรงจูงใจซึ่งมีค่า $t = .011$ โดยได้ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ (B) และคะแนน มาตรฐาน (Beta) สมการถดถอย ได้ดังนี้

$$y' = 1.664 + .231(x_{12}) + .144(x_{14}) + .139(x_{15}) + .115(x_8) + 1.00(x_9)$$

$$Z = .351(x_{12}) + .228(x_{14}) + .210(x_{15}) + .178(x_8) + .165(x_9)$$

สมมติฐานการวิจัย

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านส่วนบุคคล (x_{12}) ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (x_{14}) ด้านความโน้มเอียงต่อปัจจัยในระบบการเมือง (x_{15}) ด้านการวางแผน (x_8) ด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ (x_9) ด้านประสิทธิภาพการทำงาน (x_4) ด้านสถานะทางสังคม (x_{11}) ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน (x_7) ด้านความโปร่งใส (x_3) ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง (x_{10}) ด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (x_5) ด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร (x_6) ด้านการจัดการ (x_2) ด้านการได้รับผลประโยชน์ (x_{13}) ด้านแรงจูงใจ (x_1) ในการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 73.75 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.50 อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 49.75 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 46.00 สถานภาพในครอบครัวสมาชิกครอบครัว คิดเป็นร้อยละ 55.75 ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 5 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70.27 อายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.59

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อเรื่อง การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ได้แก่ด้านแรงจูงใจ ด้านการจัดการ ด้านประสิทธิภาพการทำงาน ด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้านความโน้มเอียงต่อปัจจัยในระบบการเมือง ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านความโปร่งใส ด้านปัจจัยส่วนบุคคล ด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ด้านสถานะทางสังคม ด้านการได้รับผลประโยชน์ ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ด้านการวางแผน และด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ ตามลำดับ โดยมีผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการเลือกตั้ง ในแต่ละด้านดังนี้

2.1 ด้านแรงจูงใจ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก จำนวน 2 รายการ ส่วนรายการอื่น ๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ มีแรงจูงใจในการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ มีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีแรงจูงใจในการร่วมกิจกรรมกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.2 ด้านการจัดการ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก จำนวน 1 รายการ ส่วนรายการอื่น ๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ การจัดการเลือกตั้งที่ดีส่งผลให้มีความสนใจออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ การจัดการเลือกตั้งที่ดีส่งผลให้มีความสำคัญในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดการเลือกได้อย่างเหมาะสม

2.3 ด้านความโปร่งใส ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีระดับความคิดเห็นในระดับมาก จำนวน 1 รายการ ส่วนรายการอื่น ๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ การจัดการเลือกตั้งที่ดีส่งผลให้ท่านมีความสนใจออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ การจัดการเลือกตั้งที่ดีส่งผลให้มีความสำคัญในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จัดการเลือกได้อย่างเหมาะสม

2.4 ด้านประสิทธิภาพการทำงาน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ ประสิทธิภาพในการจัดการเลือกตั้งส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง รองลงมาได้แก่ ความจำเป็นในการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คือการมอบหมายงานตามถนัดของแต่ละบุคลากร และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ บุคลากรและผู้บริหารของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเลือกตั้ง

2.5 ด้านการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดได้แก่ การอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องของ คณะกรรมการการเลือกตั้ง จะส่งผลให้มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่ รองลงมาได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรทำการอบรมและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อความแม่นยำในด้านข้อมูลในการให้ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ ท่านคิดว่า กกต.จัดการเลือกตั้งมีการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.6 ด้านการยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของบุคลากร ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ การอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง จะส่งผลให้มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจในการปฏิบัติหน้าที่ รองลงมาได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งควรทำการอบรมและพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อความแม่นยำในด้านข้อมูลในการให้ความรู้ ความเข้าใจกับประชาชนในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดการเลือกตั้งมีการอบรมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2.7 ด้านการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุดได้แก่ ท่านได้ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานทุก ๆ หลังจากการปฏิบัติหน้าที่จะส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดได้แก่ การติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานส่งผลให้เกิดการพัฒนาปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2.8 ด้านการวางแผน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ มีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์การบริหารจัดการเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ ได้เข้าร่วมจัดลำดับความสำคัญกิจกรรมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.9 ด้านการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ การร่วมคิดร่วมตัดสินใจจะส่งผลให้เข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมของคณะกรรมการการเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ ต้องการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในการวางแผนงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ได้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจในการวางแผนงานของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

2.10 ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวภัทร บุญปลูก (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลวิจัยพบว่า 1) ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรให้เป็นไปตามแผน/โครงการและกิจกรรม 2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนมากที่สุด คือ ปัจจัยส่วนบุคคลด้านทัศนคติที่ว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล นั้นเป็นหน้าที่ของประชาชน ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนน้อยที่สุด คือ ปัจจัยด้านชุมชนประชาชนมีทัศนคติที่ว่าการเข้าร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพราะชุมชนมีความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน

2.11 ด้านสถานะทางสังคม ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ กัญญารินทร์ อินทร์ทรัพย์ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทสตรีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า 1) บทบาททางการเมืองท้องถิ่นของสตรี ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ปานกลาง 1 ด้าน และระดับน้อย 4 ด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ด้านการวิพากษ์วิจารณ์การเมือง และด้านการร่วมรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งตามลำดับ 2) การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ระดับปานกลาง 2 ด้าน และระดับน้อย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการเลือกตั้ง ด้านการเป็นผู้ประจักษ์พยาน และด้านการเป็นผู้ที่มีบทบาทในชุมชนตามลำดับ

2.12 ด้านปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ มีความตระหนักในหน้าที่ของพลเมืองต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง รองลงมาได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีความผูกพันหรือพอใจต่อพรรคการเมืองหรือกลุ่มการเมือง

2.13 ด้านการได้รับผลประโยชน์ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สายชล เมฆวนิชย์ (2558) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนสนิมจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนสนิม จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ ด้าน

ทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อม ด้านผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และด้านการรับรู้ข่าวสาร ด้านสิ่งแวดล้อมตามลำดับ 2) ระดับการปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพนสนธิคม จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

2.14 ด้านสิ่งรบกวนทางการเมือง ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อีรพงษ์ เสือเพชร (2561) สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนในเทศบาลตำบล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.50 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคคล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3.60 รองลงมา คือ ด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม มีค่าเฉลี่ย 3.51 ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ย 3.48 ด้านสิ่งแวดล้อมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ย 3.46 และด้านจิตวิทยาการเมือง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 3.45

2.15 ด้านความโน้มเอียงต่อปัจจัยในระบบการเมือง พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ ทัศนคติของท่านเปิดกว้าง ร่วมมือ ต่อการร่วมมือในการมีส่วนร่วมทางการเมือง รองลงมาได้แก่ การมีประสิทธิภาพทางการเมืองส่งผลให้ท่านต้องการมีส่วนร่วมทางการเมือง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ มีความไว้วางใจระบบทางการเมือง

3. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ผลการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นในระดับมากจำนวน 2 รายการ ส่วนรายการอื่น ๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านพรรคการเมืองกับพฤติกรรมลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านความรู้สึกละเลยทางการเมือง ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ตามลำดับโดยมีผลการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในแต่ละด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ ท่านไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดขึ้น รองลงมาได้แก่ ท่านเลือกตั้งโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถและผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ท่านไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งกับบุคคลที่ให้ผลประโยชน์ท่าน

3.2 ด้านความรู้สึกละเลยทางการเมือง ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวัชร บุญปลูก (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ผลวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีส่วนร่วมในผลประโยชน์ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดสรรให้เป็นไปตามแผน/โครงการและกิจกรรม มีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยมีการติดตามประเมินผลกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการติดตามความคืบหน้าการดำเนินการโครงการพัฒนา ส่วนการมีส่วนร่วมให้ดูแลบริการสาธารณะที่ทางองค์การบริหารส่วนตำบลจัดให้ เช่น ไฟฟ้า สาธารณะ กระจายดอกไม้/ไม้ดอกไม้ประดับ ถึงขยะ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมงานหรือกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ ท่านได้ให้ความร่วมมือกับการใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ ท่านชักชวน เพื่อน ญาติ ให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ท่านได้รับข้อมูลในการใช้สิทธิเลือกตั้งจากคณะกรรมการการเลือกตั้ง

3.4 ด้านการร่วมกิจกรรมของชุมชน ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ ท่านได้ทำการประท้วงด้วยการชุมนุม เดินขบวนรวมกลุ่มเพื่อเป็นการกดดันให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง รับรู้ปัญหา ในการบริหารจัดการเลือกตั้ง รองลงมาได้แก่ มีการรวมตัวกับกลุ่มเพื่อหรือญาติ เพื่อตั้งสมาคมหรือเป็นสมาชิก องค์กร ต่าง ๆ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพต่าง ๆ กลุ่มสังเกตการณ์เลือกตั้ง เป็นต้น และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ เคยเข้าร่วมถอดถอน นักการเมือง ที่พบพฤติกรรมมิชอบ

3.5 ด้านพรรคการเมืองกับพฤติกรรมการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางทุกรายการ โดยรายการที่มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด ได้แก่ ไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดขึ้น รองลงมาได้แก่ เลือกตั้งโดยพิจารณาจากความรู้ความสามารถและผลงานที่ผ่านมาของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และรายการที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งกับบุคคลที่ให้ผลประโยชน์ท่าน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่าความพอใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังมีไม่มาก และในส่วนของประชาชนในระดับผู้นำที่มีโอกาสมีส่วนร่วมทางการเมืองกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในหลาย ๆ ด้าน ในส่วนของประชาชนยังไม่ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมกับคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรมีการให้ประชาชนระดับผู้นำหรือคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้งได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด วางแผน ตัดสินใจและอื่น ๆ ดังนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้งควรเปิดโอกาสให้แก่ประชาชนทั่วไปและประชาชนในระดับผู้นำเข้ามามีส่วนร่วมในหลาย ๆ ด้าน ตามตัวแปรที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อประชาชนจะได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น เพื่อมีโอกาสในการเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นหน้างาน ต่อไป

1.2 คณะกรรมการการเลือกตั้งควรประชาสัมพันธ์เพื่อเป็นการให้ความรู้ความเข้าใจและเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ผลการวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งความจริงแล้วในบางเรื่องประชาชนแทบไม่มีความรู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบหรือแนวทางการดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ดังนั้นคณะกรรมการการเลือกตั้ง ควรมีมาตรการที่จะเข้าถึงประชาชนและกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น รวมถึงการรับรู้ข่าวสารอันจะส่งผลถึงการเข้ามามีส่วนร่วมและรู้จักการพัฒนาประชาธิปไตย พัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1.3 ควรปลูกฝังค่านิยมและทัศนคติประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เนื่องจากปัจจุบันประชาชนยัง ยึดติดกับความคิดเดิมการเมืองการปกครองเป็นเรื่องไกลตัว ไม่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ไม่ใช่หน้าที่ของตนหรือหากเข้าไปเกี่ยวข้องก็เป็นเรื่องเสียเวลาประกอบอาชีพประชาชนจึงไม่ให้ความสำคัญที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ดังนั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงควรมีวิธีการจัดกิจกรรมและพูดคุยทำความเข้าใจเพื่อเป็นการปลูกฝังจิตสำนึก

ของการมีส่วนร่วมและตระหนักว่าการเมืองเป็นหน้าที่โดยตรงของประชาชนทุกคนควรใช้เวทีสาธารณะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นการรับรู้ปัญหาร่วมกัน

1.4 ควรประชาสัมพันธ์ทั้งเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจและเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชนอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ซึ่งผลการวิจัยพบว่าความรู้ความเข้าใจการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการรับข้อมูลข่าวสารจากคณะกรรมการการเลือกตั้งถึงประชาชนและแกนนำประชาชนน้อยมาก ซึ่งในบางเรื่องประชาชนแทบจะไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารใด ๆ เลยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจจากคณะกรรมการการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องและมากขึ้นอันจะส่งผลให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาวิจัยการบริหารจัดการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับภูมิภาคหรือในระดับประเทศ

2.2 ทำการศึกษาวิจัยในบทบาทของแกนนำประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ ต่อการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

2.3 ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงลึกเพื่อเป็นการเชื่อมโยงการมีส่วนร่วมในการเมืองประชาชน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริงในระดับภูมิภาคและระดับชาติ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการทำวิจัยได้องค์ความรู้ใหม่ ดังนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดฉะเชิงเทรา ที่สำคัญคือ ด้านปัจจัยส่วนบุคคล (personal factors) แยกเป็นส่วนบุคคลออกเป็น 5 ปัจจัย ได้แก่ ทักษะคติ (attitudes) ความเชื่อ (beliefs) ลักษณะบุคลิกภาพ (personality traits) การสืบลักษณะนิสัยจากบิดามารดาและความต้องการในเชิงจิตวิทยา (psychological needs) การบริหารจัดการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีจุดอ่อนหลายด้านตามข้อเสนอแนะได้จากการวิจัย แต่องค์ความรู้ใหม่ที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในยุคสมัยปัจจุบันโดยเฉพาะกับประชาชนที่ใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นครั้งแรกและประชาชนที่ผ่านการใช้สิทธิทางการเมืองมาหลายครั้งแล้วนั้น มีแนวคิดในการตัดสินใจในการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เน้นไปที่ปัจจัยด้านส่วนบุคคล เช่น ทักษะคติ (attitudes) ในด้านทักษะคติของนักการเมือง วิสัยทัศน์ต่าง ๆ หลักคิดในการแสดงความคิดเห็นต่อสาธารณะ ความเชื่อ (beliefs) ความเชื่อของประชาชนต่อนักการเมือง โดยเฉพาะนโยบายด้านต่าง ๆ ของพรรคการเมือง ลักษณะบุคลิกภาพ (personality traits) ส่งผลสำคัญต่อการตัดสินใจต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพราะบุคลิกภาพต่าง ๆ รวมถึงการศึกษา สถานะทางสังคม เข้าถึงได้ง่าย ใกล้ชิดกับประชาชน ติดดิน การสืบลักษณะนิสัยจากบิดามารดา เป็นสิ่งสำคัญไม่น้อยไปกว่าด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาข้างต้น เพราะหากบิดา มารดา มีพฤติกรรมในเชิงบวก ก็จะส่งผลดีต่อทายาทที่เข้ามาทำงานการเมืองและเป็นสิ่งที่ประชาชนจะตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองได้ง่ายขึ้น ทั้งหมดทั้งมวล ดังที่กล่าวมาข้างต้นเป็นลักษณะเชิงจิตวิทยา (psychological needs) ประชาชนในยุคนี้สมัยนี้ ใช่ว่าตัวชี้วัดและเป็นสิ่งสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จากการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2566 มีประชาชนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งกันมากเป็นประวัติการณ์ เพิ่มจากปี พ.ศ. 2562 ถึง 82 เปอร์เซ็นต์ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง 2566)

เอกสารอ้างอิง

- กัญญารินทร์ อินทรีย์. (2557). บทบาทสตรีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2556). การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามวิถีประชาธิปไตย. สำนักพิมพ์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ธีรพงษ์ เสือเพชร. (2561). สิ่งแวดล้อมที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเทศบาลตำบล อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2554). สิทธิเสรีภาพและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน. สำนักพิมพ์: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนสถาบันบรมราชชนก. (2559). วิถีประชาธิปไตย. กระทรวงสาธารณสุข.
- สำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้ง. (2566). รายงานการปฏิบัติงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำปีงบประมาณ 2566. กรุงเทพฯ: (ม.ป.พ.)
- สุจิต บุญบงการ และพรรคัด ผ่องแผ้ว. (2547). คุณลักษณะของความผูกพันพรรคการเมือง. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สายชล เมฆวนิชย์. (2558). ปัจจัยต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอนันทนิคม จังหวัดชลบุรี.
- สุภัทร บุญปลูก. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การปกครองส่วนตำบลในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี.
- อัมรินทร์ นาคณัฐเศรษฐ์. (2556). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระดับองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดปทุมธานี. ชื่อ รายงานการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 4 การวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา: เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 หน้าที่ 10: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- Likert, R. (1961). *New patterns of management*. New York: McGraw-Hall Book Company.
- Lazarsfeld, Bernard Berelson & Hazel Gaudet. (1968). *The People's Choice: How the Voter Makes Up His Mind in a Presidential Campaign*. New York: Columbia University Press,
- Verba & Kim. (1978). *Participation and Political Equality: A Seven Nation Comparison*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistic : An Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper & Row.

การพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App
เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์
สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
Development of Learning Media Applications on Mobile Devices by Glide App:
Topic “Digital Citizenship”, Laws and Code of Ethics for Computer Subject.
Computer Education of Rajabhat Rajanagarindra University.

ณัฐวุฒิ สิดา^{1*} และ สายฝน เสกขุนทด²
Nattavut Sida¹ and Saifon Sekkhunthod²

¹นักศึกษาคณะครุศาสตร์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹Computer Education Rajabhat Rajanagarindra University

²อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

²Computer Education Rajabhat Rajanagarindra University

*Corresponding email: xotakhur@gmail.com

Received: March 19, 2024.; Revised: May 17, 2024.; Accepted: May 24, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ 2) วิเคราะห์ความสอดคล้องและความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ 3) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ กลุ่มเป้าหมายที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จำนวน 21 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ 1) แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ 2) แบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ และ 4) แบบสอบถามความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ ผลการวิจัยพบว่า

1) การพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล ตามรูปแบบ ADDIE Model เริ่มจากขั้นการวิเคราะห์ (A: Analysis) ขั้นออกแบบ (D: Design) ขั้นการพัฒนา (D: Development) ขั้นนำไปใช้ (I: Implementation) และขั้นประเมินผล (E: Evaluation) ภายหลังการพัฒนาตาม

ขั้นตอนดังกล่าวสามารถติดตั้งแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ซึ่งหน้าแรกของแอปพลิเคชันประกอบไปด้วย หน้ายินดีต้อนรับเข้าสู่รายวิชา คำอธิบายรายวิชาและคำชี้แจงการใช้งาน ปุ่มเมนูนำทางไปยังหน้าต่าง ๆ และเพลงประกอบแอปพลิเคชัน หน้าที่สองหน้าเนื้อหาที่ สามแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนและหน้าที่สี่หน้าแบบสอบถามความพึงพอใจ 2) การวิเคราะห์ความสอดคล้องและความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ภาพรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, $S.D. = .37$) 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, $S.D. = .06$)

คำสำคัญ : แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่, Glide App, พลเมืองดิจิทัล

ABSTRACT

The objectives of this research are: 1) To develop a Learning Media Applications on Mobile Devices by Glide App: Topic “Digital Citizenship”, Laws and Code of Ethics for Computer Subject. 2) To Analyze consistency and appropriateness according to expert opinions on a Learning Media Applications on Mobile Devices by Glide App: Topic “Digital Citizenship”, Laws and Code of Ethics for Computer Subject. 3) To compare pre-post-study achievement by a Learning Media Applications on Mobile Devices by Glide App: Topic “Digital Citizenship”, Laws and Code of Ethics for Computer Subject. 4) To study user satisfaction with a Learning Media Applications on Mobile Devices by Glide App: Topic “Digital Citizenship”, Laws and Code of Ethics for Computer Subject. The target groups studied include: 21 first-year students in Computer Education Studies using Purposive Sampling. Tools used 1) a Learning Media Applications on Mobile Devices. 2) Conformity and appropriateness assessment form of a Learning Media Applications on Mobile Devices. 3) Academic Achievement Test pre-post study by a Learning Media Applications on Mobile Devices. and 4) Questionnaire of satisfaction with with a Learning Media Applications on Mobile Devices. The results showed that:

1) A develop a Learning Media Applications on Mobile Devices by Glide App: Topic “Digital Citizenship” According to the ADDIE Model, starting with A: Analysis stage, D: Design stage, D: Development stage, I-Implementation stage and E: evaluation stage. After developing the above steps, a Learning Media Applications can be installed on mobile devices. The home page of the application consists of a welcome to the course, course description, menu buttons navigate to different pages. and application soundtrack, page 2: content page. Page 3: pre-post learning test and page 4: satisfaction questionnaire. 2) Analyze consistency and appropriateness according to expert opinions on a Learning Media Applications on Mobile Devices by Glide App: Topic “Digital Citizenship”; Overall, experts' opinions were

at the highest level. ($\bar{X}$ = 4.84, $S.D.$ = .37). 3) The post learning achievement with Learning Media Applications on Mobile Devices by Glide App: Topic “Digital Citizenship” has an average score higher than pre learning that statistical significance at the level of .01. and 4) The level of satisfaction of learners with a Learning Media Applications on Mobile Devices by Glide App: Topic “Digital Citizenship” was found that satisfaction was at the highest level ($\bar{X}$ = 4.79, $S.D.$ = .06).

Keywords : Learning Media Applications on Mobile Devices, Glide App, Digital Citizenship

บทนำ

ในปัจจุบันนี้ระบบการศึกษาได้มีนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาที่ให้ส่งเสริมผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านดิจิทัลแพลตฟอร์ม มุ่งสู่การศึกษาที่อาศัยเทคโนโลยีใหม่ ๆ เป็นสื่อกลาง อาทิ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีการสื่อสาร เทคโนโลยีดิจิทัล ส่งผลให้สถานศึกษาต่าง ๆ ในประเทศทั้งในระดับโรงเรียน วิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ต่างได้มีการนำการจัดการเรียนการสอน รูปแบบใหม่ เข้ามาใช้กันอย่างกว้างขวางตามนโยบายการยกระดับคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567)

เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นมาส่วนใหญ่มักจะถูกเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ โทรศัพท์มือถือ และเครื่องมืออื่น ๆ ที่ต้องใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางในการทำงาน โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เข้ามามีบทบาทอย่างมากในวงการศึกษาทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพื่อให้สามารถชี้แนะและส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตลอดเวลา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Technology : ICT) มาใช้ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษา ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและพัฒนาครูได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งยังช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครู ตลอดจนลดความไม่เท่าเทียมทางการศึกษาในโรงเรียนที่ห่างไกลอีกด้วย (รุจโรจน์ แก้วอุไร และ ศรีณยู หมั่นเดช, 2561) ซึ่งในการพัฒนาแอปพลิเคชันในปัจจุบันส่วนมากผู้วิจัยจะมีการใช้กระบวนการของ ADDIE Model ซึ่งเป็นรูปแบบระบบการเรียนการสอนที่นิยมนำมาใช้ในการออกแบบและพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เนื่องจากเป็นรูปแบบที่ง่ายและมีขั้นตอนชัดเจนสามารถนำไปใช้ได้กับการออกแบบและพัฒนาสื่อหลายรูปแบบโดยเฉพาะการพัฒนาสื่อมัลติมีเดียลักษณะต่าง ๆ (สุไม ปิลโป, 2557)

ระบบการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์เป็นระบบทวิภาค โดยหนึ่งปีการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ แต่ละภาคการศึกษาไม่น้อยกว่า 15 สัปดาห์ กรณีที่มีการจัดการศึกษาภาคฤดูร้อนให้เป็นไปตามระเบียบมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ว่าด้วยการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 (มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์, 2562) โดยในหลักสูตรของสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มุ่งผลิตบัณฑิตครูให้มีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ สามารถนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในระบบการเรียนการสอน สามารถผลิตสื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและนำเอาคอมพิวเตอร์มาพัฒนางานบริหารต่าง ๆ ในหน่วยงานทางการศึกษาได้ โดยคำนึงถึงคุณธรรม และจริยธรรมของนักคอมพิวเตอร์ศึกษาตามพระราชบัญญัติการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พุทธศักราช 2560 และนำความรู้ความสามารถดังกล่าวไปพัฒนาท้องถิ่น

โครงสร้างหลักสูตรของสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ มีจำนวนหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 139 หน่วยกิต โดยโครงสร้างหลักสูตรแบ่งเป็นหมวดวิชาที่สอดคล้องกับที่กำหนดไว้ในเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์เป็นหนึ่งวิชาที่อยู่ในหลักสูตรอยู่ในกลุ่มวิชาเอกบังคับ 3 หน่วยกิต โดยจะเป็นวิชาที่เกี่ยวกับเป็นวิชาที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ กฎหมายคุ้มครองความเป็นส่วนตัว เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทรัพย์สินทางปัญญา อาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จริยธรรมและจรรยาบรรณ ในการประกอบอาชีพทางคอมพิวเตอร์ การเป็นพลเมืองดิจิทัลความฉลาดทางดิจิทัล การรู้เท่าทันสื่อ ภูมิศึกษาการกระทำความผิดทางอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตและอินเทอร์เน็ต

ดังนั้นผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ด้วยการพัฒนาจากแพลตฟอร์ม Glide App โดยแพลตฟอร์ม Glide App เป็นแพลตฟอร์มที่สามารถพัฒนาแอปพลิเคชันได้ง่าย ๆ โดยไม่ต้องเขียนโปรแกรมสามารถที่จะประหยัดเวลาพัฒนาแอปพลิเคชันและยังนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเป็นสื่อการสอนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 2565)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์
2. เพื่อวิเคราะห์ความสอดคล้องและความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

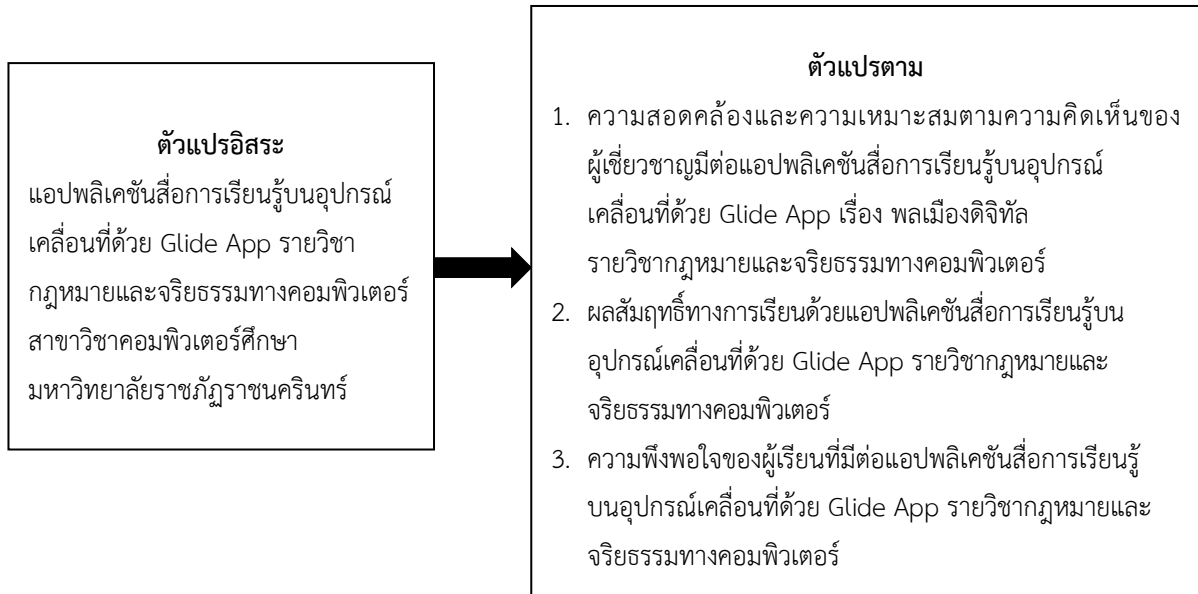
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ 4 ชั้นปี จำนวน 106 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพราะเป็นชั้นปีที่นักศึกษาที่กำลังศึกษาในรายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ (รายวิชานี้เปิดสอนให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1)

2. กรอบแนวคิดการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย

3.1 แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัลรายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์โดยใช้กระบวนการพัฒนา ADDIE Model ตามแนวคิดและทฤษฎีของ Steven J. McGriff มีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ (A: Analysis) กำหนดเรื่องที่จะศึกษาและวิเคราะห์ในรายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ โดยเลือกเนื้อหาภายในวิชามาหนึ่งเรื่องโดยใช้เรื่อง พลเมืองดิจิทัลและ ศึกษาวิเคราะห์เนื้อหาต่าง ๆ โดยแยกหัวข้อย่อยในแต่ละข้อภายในเนื้อหา ภายในเรื่องเพื่อที่จะนำมาทำเป็นเนื้อหาในแอปพลิเคชัน และกำหนดแพลตฟอร์มในการพัฒนาแอปพลิเคชันโดยเลือกเป็น Glide App และศึกษาการใช้งาน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ (D: Design) ออกแบบโครงสร้างของแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ รายละเอียดดังนี้

หน้าที่หนึ่ง: เป็นหน้าหลักประกอบไปด้วย ข้อความยินดีต้อนรับเข้าสู่รายวิชา คำอธิบายรายวิชา และคำชี้แจงการใช้งาน ปุ่มเมนูนำทางไปยังหน้าต่าง ๆ และเพลงประกอบแอปพลิเคชัน ปุ่มไปหน้าคำอธิบายรายวิชา ปุ่มไปหน้าเนื้อหา ปุ่มไปหน้าแบบสอบถามความพึงพอใจ

หน้าที่สอง: เป็นหน้าเนื้อหาประกอบไปด้วย ปุ่มเอกสารเนื้อหา เนื้อหาในรูปแบบไฟล์นำเสนอ เนื้อหาย่อยในรูปแบบไฟล์นำเสนอ เนื้อหาในรูปแบบวิดีโอ

หน้าที่สาม: เป็นหน้าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน

หน้าที่สี่: เป็นหน้าแบบสอบถามความพึงพอใจ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนา (D: Development) เริ่มการพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นนำไปใช้ (I: Implementation) นำแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ไปให้กลุ่มเป้าหมายใช้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นประเมินผล (E: Evaluation) ผู้เรียนตอบแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

3.2 แบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการดังนี้

3.2.1 กำหนดประเด็นการประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ มี 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านตรงความต้องการของผู้ใช้งาน 2) ด้านความถูกต้องในการทำงานของแอปพลิเคชัน 3) ด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน 4) ด้านความรวดเร็วในการทำงานของแอปพลิเคชัน และ 5) ด้านความปลอดภัยของแอปพลิเคชัน รวมทั้งสิ้น ทั้งหมด 15 ข้อ ซึ่งแต่ละข้อมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ ระดับ 5 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ดีมาก ระดับ 4 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ดี ระดับ 3 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ปานกลาง ระดับ 2 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ พอใช้ และระดับ 1 หมายถึง ความคิดเห็นอยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

3.2.2 นำแบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางการสอนคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไปทำการประเมินตามความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน โดยใช้เทคนิคดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผลการคำนวณค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาเนื้อหาเรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

3.2 สร้างข้อคำถามที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้จำนวน 10 ข้อทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน

3.3 นำข้อคำถามที่สร้างขึ้นพร้อมเนื้อหาการเรียนรู้ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบข้อบกพร่องและความสมบูรณ์ของข้อคำถามทั้งหมด 10 ข้อ โดยใช้เทคนิคดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ดังนี้ +1 หมายถึง แน่ใจว่า ข้อคำถามข้อนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามข้อนี้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และ -1 หมายถึง แน่ใจว่า ข้อคำถามข้อนี้ไม่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน

ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนกับเนื้อหาบทเรียน เรื่อง พลเมืองดิจิทัล โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผลการคำนวณค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

3.4 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัลรายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

3.4.1 ผู้วิจัยสร้างข้อความให้สอดคล้องกับประเด็นรายละเอียดของแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์เรื่อง พลเมืองดิจิทัล โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้ ระดับคะแนน 5 หมายถึง

พึงพอใจมากที่สุด ระดับคะแนน 4 หมายถึง พึงพอใจมาก ระดับคะแนน 3 หมายถึง พึงพอใจปานกลาง ระดับคะแนน 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย และระดับคะแนน 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

3.4.2 นำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ที่พัฒนาขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางการสอนคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไปทำการประเมินตามความเหมาะสม จำนวน 3 ท่าน โดยใช้เทคนิคดัชนีความสอดคล้อง (Item-Objective Congruence Index: IOC) โดยผลการคำนวณค่า IOC เท่ากับ 1.00

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมแอปพลิเคชันจากผู้เชี่ยวชาญ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้ 1) เรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ทางการสอนคอมพิวเตอร์อย่างน้อย 3 ปีขึ้นไป 2) ขอล้างชื่อผู้เชี่ยวชาญ 3) นำส่งแบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสม และเอกสารประกอบการประเมินไปยังผู้เชี่ยวชาญ 4) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ และได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย มีขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ชั้นปีที่ 1 จำนวน 21 คน 2) นัดหมายและปฐมนิเทศกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ 3) นำแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ที่ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญให้กลุ่มเป้าหมายใช้งานเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งกลุ่มเป้าหมายจะต้องทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและเมื่อกลุ่มเป้าหมายเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App จบเรียบร้อยแล้วกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ 4) หลังจากกลุ่มเป้าหมายเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ เสร็จเรียบร้อยแล้วกลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถาม ความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

5.1 วิเคราะห์ด้วยสถิติ IOC เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวิจัยได้แก่ แบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App, แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถามความพึงพอใจ

5.2 วิเคราะห์ประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App จำนวนทั้งหมด 5 ด้านจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยมีการวิเคราะห์ในการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์โดยใช้สถิติการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 กลุ่มแบบไม่เป็นอิสระจากกัน (t-Test Dependent)

5.4 วิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์เรื่อง พลเมืองดิจิทัล ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

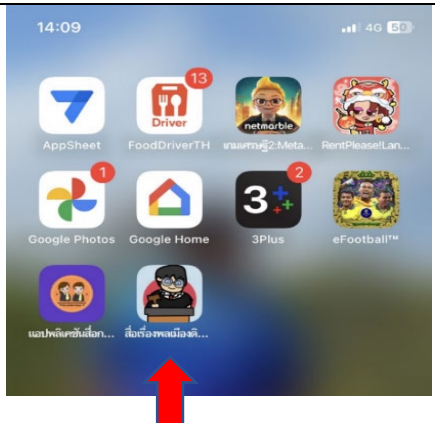
ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

1.1 ผลการพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ เรื่อง พลเมืองดิจิทัล ตามรูปแบบ ADDIE Model 5 ขั้นตอน ซึ่งเริ่มจากขั้นการวิเคราะห์ (A: Analysis) ทฤษฎีและหลักการ หลักสูตร เนื้อหารายวิชา ขึ้นออกแบบ (D: Design) โดยจัดลำดับเนื้อหา กำหนดกรอบที่จะนำเสนอในแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้ ขั้นการพัฒนา (D: Development) โดยผู้วิจัยดำเนินการพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ แล้วนำแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ ขั้นนำไปใช้ (I: Implementation) ผู้วิจัยนำแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 21 คน เมื่อสิ้นสุดการทดลองเรียนแล้วกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App และขั้นประเมินผล (E: Evaluation) ผู้วิจัยให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ จากการพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ปรากฏผลหลังติดตั้งบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ดังนี้ หน้าแรกหน้าหลักของแอปพลิเคชันประกอบไปด้วยหน้ายินดีต้อนรับเข้าสู่รายวิชา คำอธิบายรายวิชาและคำชี้แจงการใช้งาน ปุ่มเมนูนำทางไปยังหน้าต่าง ๆ และเพลงประกอบแอปพลิเคชัน หน้าที่สองหน้าเนื้อหาที่ประกอบไปด้วยเนื้อหารูปแบบต่าง ๆ หน้าที่สามแบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน และหน้าที่สี่หน้าแบบสอบถามความพึงพอใจ

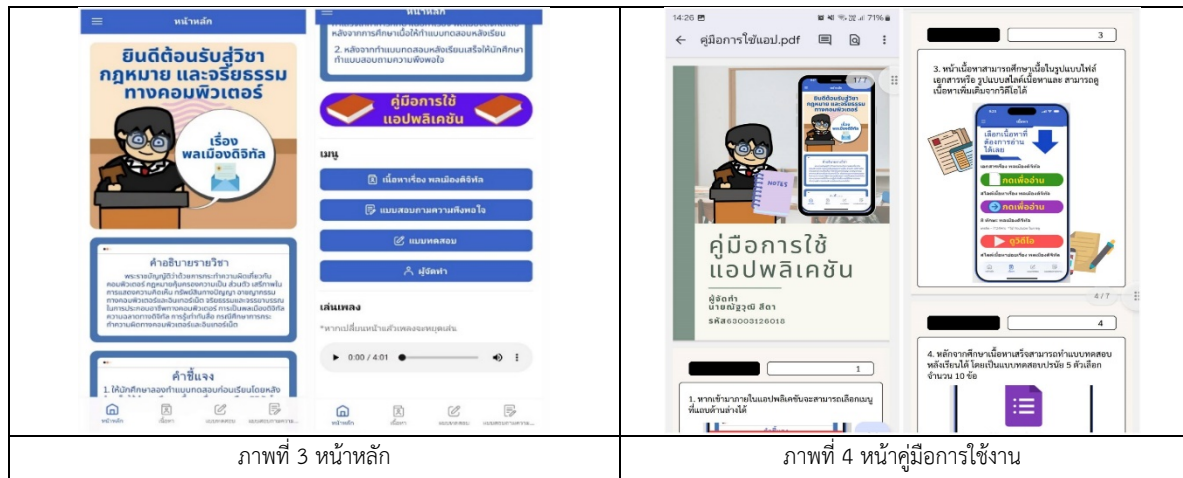
1.2 การติดตั้งแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่

1.2.1 คิวอาร์โค้ดแอปพลิเคชันโดยจะมีคู่มือการติดตั้งแอปพลิเคชันลงหน้าจอโทรศัพท์สำหรับระบบปฏิบัติการ IOS และ Android ให้ศึกษาก่อนแสกนคิวอาร์โค้ดแอปพลิเคชัน

แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดิจิทัล วิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ คู่มือติดตั้งแอป Android คู่มือติดตั้งแอป ios 	
ภาพที่ 1 คิวอาร์โค้ดเข้าสู่แอปพลิเคชัน และคู่มือการติดตั้งแอปพลิเคชันลงหน้าจอโทรศัพท์	ภาพที่ 2 แอปพลิเคชันหลังจากติดตั้งลงหน้าจอโทรศัพท์

1.2.2 หน้าหลักภายในแอปพลิเคชันประกอบไปด้วย คำอธิบายรายวิชา คำชี้แจง/คู่มือ เมนู เพลงที่ประกอบ

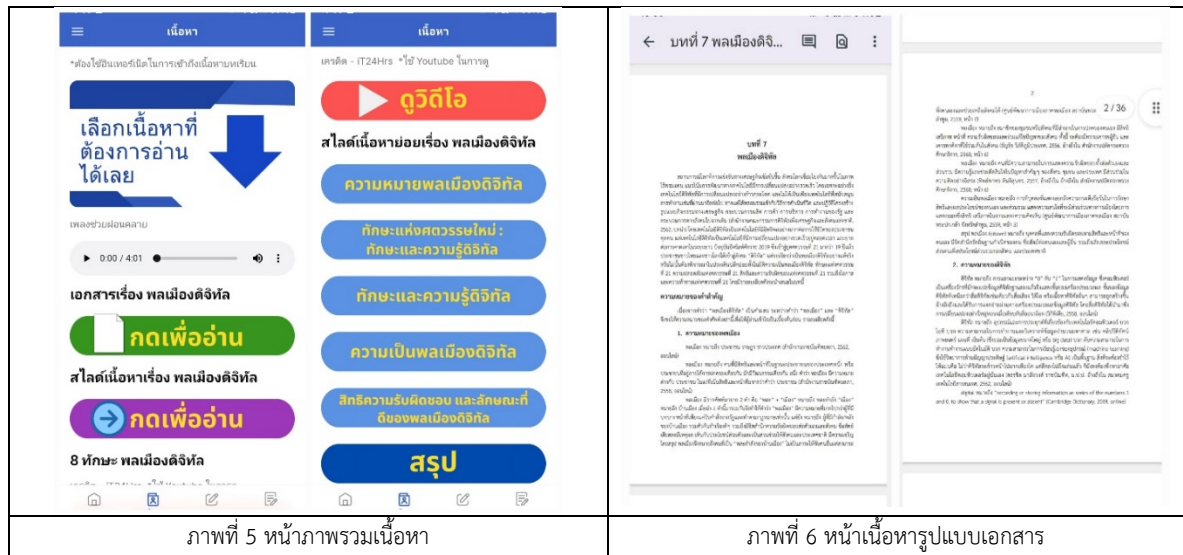
การใช้แอปพลิเคชัน

ภาพที่ 3 หน้าหลัก

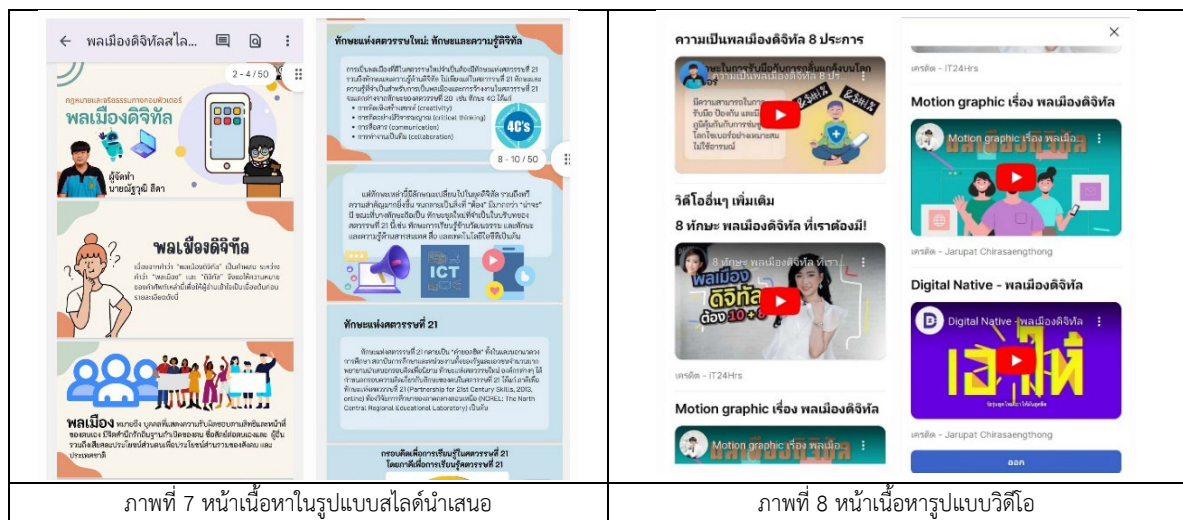
ภาพที่ 4 หน้าคู่มือการใช้งาน

1.2.3 หน้าเนื้อหาภายในแอปพลิเคชันประกอบด้วย เอกสารเนื้อหา สไลด์เนื้อหาและ วิดีโอเนื้อหา

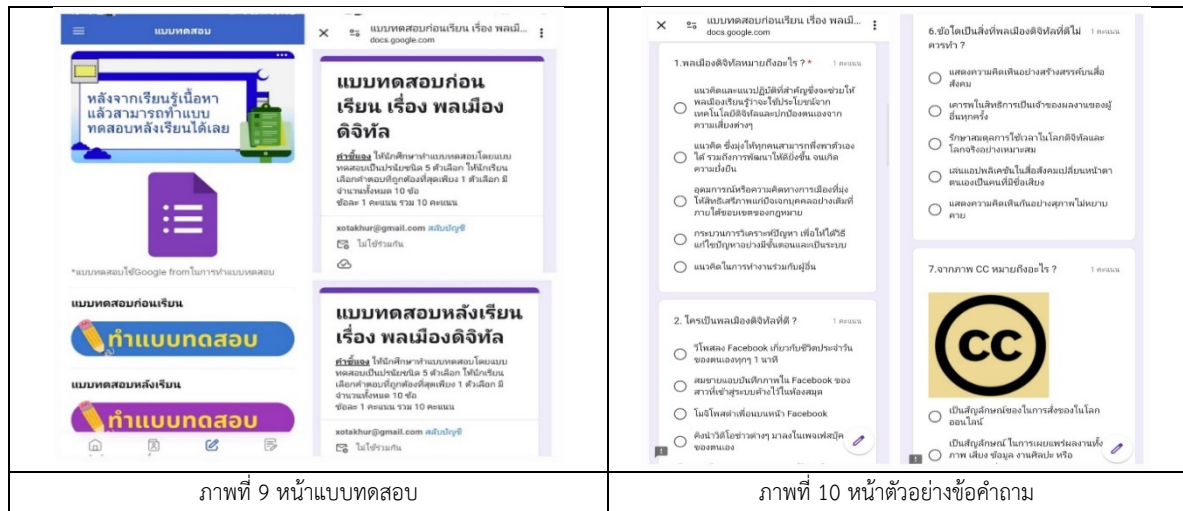
ภาพที่ 5 หน้าภาพรวมเนื้อหา

ภาพที่ 6 หน้าเนื้อหาในรูปแบบเอกสาร

ภาพที่ 7 หน้าเนื้อหาในรูปแบบสไลด์นำเสนอ

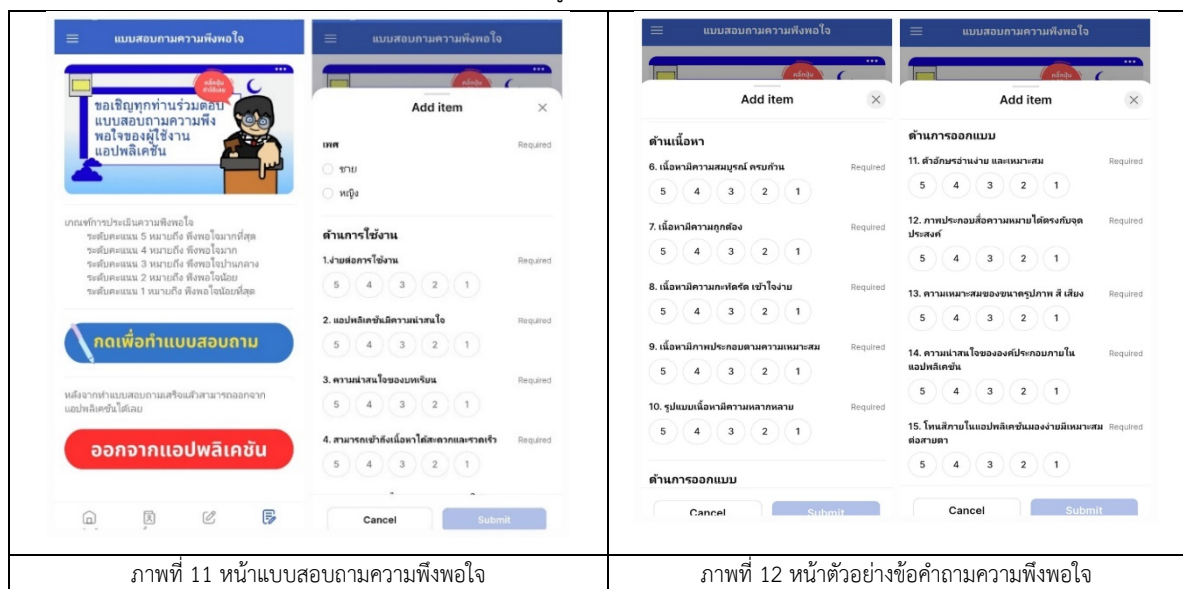
ภาพที่ 8 หน้าเนื้อหาในรูปแบบวิดีโอ

ภาพที่ 9 หน้าแบบทดสอบ

ภาพที่ 10 หน้าตัวอย่างข้อคำถาม

1.2.5 หน้าแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อแอปพลิเคชัน/หน้าออกจากแอปพลิเคชัน

ภาพที่ 11 หน้าแบบสอบถามความพึงพอใจ

ภาพที่ 12 หน้าตัวอย่างข้อคำถามความพึงพอใจ

ภาพที่ 13 หน้าออกจากแอปพลิเคชัน

ภาพที่ 14 หน้าผู้จัดทำและอาจารย์ที่ปรึกษา

2. ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความเหมาะสมของแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องและความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

รายการประเมิน	n = 3			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
ด้านตรงกับความต้องการผู้ใช้งาน				
1. ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดิจิทัล	4.67	.58	มากที่สุด	2
2. ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน	4.67	.58	มากที่สุด	2
3. เนื้อหาไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย	4.67	.58	มากที่สุด	2
ด้านความถูกต้องในการทำงานของแอปพลิเคชัน				
4. ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษรในภาพรวม	4.67	.58	มากที่สุด	2
5. ความเหมาะสมของสีตัวอักษรในภาพรวม	5.00	.00	มากที่สุด	1
6. ความเหมาะสมของการจัดองค์ประกอบภาพในแอปพลิเคชัน	5.00	.00	มากที่สุด	1
7. มีการออกแบบแอปพลิเคชันที่น่าสนใจ	4.67	.58	มากที่สุด	2
ด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน				
8. แอปพลิเคชันมีความง่ายต่อการใช้งาน	5.00	.00	มากที่สุด	1
9. มีคำอธิบายระหว่างการใช้งานแอปพลิเคชัน	5.00	.00	มากที่สุด	1
10. สามารถใช้งานแอปพลิเคชันได้อย่างไม่ติดขัด	4.67	.58	มากที่สุด	2
ด้านความเร็วในการทำงานของแอปพลิเคชัน				
11. สามารถเลื่อนดูเมนูภายในแอปพลิเคชันได้อย่าง ลื่นไหล	5.00	.00	มากที่สุด	1
12. สามารถเข้าถึงเนื้อหาภายในแอปพลิเคชันได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว	5.00	.00	มากที่สุด	1
ด้านความปลอดภัยของแอปพลิเคชัน				
13. ความถูกต้องของเนื้อหา	4.67	.58	มากที่สุด	2
14. ความชัดเจนของคำอธิบายเนื้อหา	5.00	.00	มากที่สุด	1
15. ความเหมาะสมของขนาดรูปภาพ สี เสียง ไอคอน	5.00	.00	มากที่สุด	1
รวม	4.84	.37	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ในภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$ S.D. = .37) พิจารณารายข้ออันดับที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 5.00$ S.D. = .00) ได้แก่ ข้อที่ 5 ความเหมาะสมของสีตัวอักษรในภาพรวม ข้อที่ 6 ความเหมาะสมของการจัดองค์ประกอบภาพในแอปพลิเคชัน ข้อที่ 8 แอปพลิเคชันมีความง่ายต่อการใช้งาน ข้อที่ 9 มีคำอธิบายระหว่างการใช้งาน แอปพลิเคชัน ข้อที่ 11 สามารถเลื่อนดูเมนูภายในแอปพลิเคชันได้อย่าง ลื่นไหล ข้อที่ 12 สามารถเข้าถึงเนื้อหาภายในแอปพลิเคชันได้อย่างสะดวกและ รวดเร็ว ข้อที่ 14 ความชัดเจนของคำอธิบายเนื้อหา ข้อที่ 15 ความเหมาะสมของขนาดรูปภาพ สี เสียง ไอคอน และอันดับที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด

($\bar{X} = 4.67$ $S.D. = .58$) ได้แก่ ข้อที่ 1 ความสอดคล้องของเนื้อหากับจุดประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง พลเมืองดิจิทัล ข้อที่ 2 ความเหมาะสมของเนื้อหากับระดับของผู้เรียน ข้อที่ 3 เนื้อหาไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ข้อที่ 4 ความเหมาะสมของขนาดตัวอักษรในภาพรวม ข้อที่ 7 มีการออกแบบแอปพลิเคชันที่น่าสนใจ ข้อที่ 10 สามารถใช้งานแอปพลิเคชันได้อย่างไม่ติดขัดและ ข้อที่ 13 ความถูกต้องของเนื้อหา

3. ผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่างก่อนเรียนและหลัง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนผู้เรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	$S.D.$	df	t	Sig
ก่อนเรียน	21	10	7.33	1.71	20	3.89*	0.00
หลังเรียน	21	10	8.52	1.83			

หมายเหตุ* ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนที่เรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์พบว่า คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 7.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 1.71 และคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 8.52 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ($S.D.$) เท่ากับ 1.83 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างก่อน/หลังเรียนโดยใช้ t -test พบว่ามีค่าเท่ากับ 3.89 และเมื่อพิจารณานัยสำคัญทางสถิติพบว่าน้อยกว่า .05 จึงสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้งานที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์

รายการประเมิน	$n = 21$			
	$\bar{X}$	$S.D.$	ระดับ	อันดับที่
ด้านการใช้งาน				
1. ง่ายต่อการใช้งาน	4.90	.30	มากที่สุด	1
2. แอปพลิเคชันมีความน่าสนใจ	4.90	.30	มากที่สุด	1
3. ความน่าสนใจของบทเรียน	4.76	.44	มากที่สุด	4
4. สามารถเข้าถึงเนื้อหาได้สะดวกและรวดเร็ว	4.81	.40	มากที่สุด	3
5. มีคู่มือหรือ คำชี้แจงประกอบระหว่างใช้งาน	4.86	.36	มากที่สุด	2
รวม	4.85	.36	มากที่สุด	

ตารางที่ 3 ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ (ต่อ)

รายการประเมิน	n = 21			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
ด้านเนื้อหา				
6. เนื้อหามีความสมบูรณ์ ครบถ้วน	4.86	.36	มากที่สุด	2
7. เนื้อหามีความถูกต้อง	4.86	.36	มากที่สุด	2
8. เนื้อหามีความกะทัดรัด เข้าใจง่าย	4.71	.46	มากที่สุด	5
9. เนื้อหาภาพประกอบตามความเหมาะสม	4.81	.40	มากที่สุด	3
10. รูปแบบเนื้อหามีความหลากหลาย	4.71	.56	มากที่สุด	5
รวม	4.79	.43	มากที่สุด	
ด้านการออกแบบ				
11. ตัวอักษรอ่านง่าย และเหมาะสม	4.71	.56	มากที่สุด	5
12. ภาพประกอบสื่อความหมายได้ตรงกับจุดประสงค์	4.62	.59	มากที่สุด	6
13. ความเหมาะสมของขนาดรูปภาพ สี เสียง	4.81	.40	มากที่สุด	3
14. ความน่าสนใจขององค์ประกอบภายในแอปพลิเคชัน	4.76	.44	มากที่สุด	4
15. โทนสีภายในแอปพลิเคชันมองง่ายมีเหมาะสมต่อสายตา	4.81	.40	มากที่สุด	3
รวม	4.47	.48	มากที่สุด	
ภาพรวม	4.79	.06	มากที่สุด	

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ พบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนในภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$ S.D. = .06) เมื่อพิจารณาในส่วนรายละเอียดพบว่า รายการที่ผู้เรียนมีความพึงพอใจ อันดับที่ 1 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$ S.D. = .30) ได้แก่ ข้อที่ 1 ง่ายต่อการใช้งานและ ข้อที่ 2 แอปพลิเคชันมีความน่าสนใจ อันดับที่ 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.86$ S.D. = .36) ได้แก่ ข้อที่ 5 มีคู่มือหรือ คำชี้แจงประกอบระหว่างใช้งาน ข้อที่ 6 เนื้อหาความสมบูรณ์ ครบถ้วนและ ข้อที่ 7 เนื้อหาความถูกต้องและ อันดับที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$ S.D. = .59) ได้แก่ ข้อที่ 12 ภาพประกอบสื่อความหมายได้ตรงกับจุดประสงค์

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชา กฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ โดยได้พัฒนารูปแบบมาจากการออกแบบ โดยใช้กระบวนการ ADDIE Model ซึ่งเป็นกระบวนการที่นิยมนำมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมต่าง ๆ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการออกแบบให้ประหยัดเวลาและ ค่าใช้จ่าย โดยกระบวนการในการออกแบบตาม 5 ขั้นตอนของ สุไม บิลโบ (2557) ซึ่งได้แก่ 1) ขั้นตอนการวิเคราะห์ 2) ขั้นตอนการออกแบบ 3) ขั้นตอนการพัฒนา 4) ขั้นตอนนำไปใช้ 5) ขั้นตอนประเมินผล โดยผลการพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการ

เรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ มีรายละเอียดดังนี้ 1) หน้าหลักของแอปพลิเคชันประกอบไปด้วยหน้ายินดีต้อนรับเข้าสู่รายวิชา คำอธิบายรายวิชาและ คำชี้แจงการใช้งาน ปุ่มเมนูนำทางไปยังหน้าต่าง ๆ และเพลงประกอบแอปพลิเคชัน 2) หน้าเนื้อหาที่ประกอบไปด้วย เนื้อหารูปแบบต่าง ๆ 3) แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน 4) หน้าแบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งพบว่า ในการพัฒนาแอปพลิเคชันสามารถพัฒนาได้ตามตรงกับการที่ออกแบบไว้โดยราบรื่น โดยผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พบว่า ผลการประเมินมีความสอดคล้องและเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เพราะ แอปพลิเคชันที่ผู้เชี่ยวชาญได้ใช้งานส่วนมากสามารถใช้งานแอปพลิเคชันได้อย่างไม่ติดขัด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.84 หมายความว่า ความเหมาะสมของรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด โดยแต่ละด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ 1) ด้านตรง ความต้องการผู้ใช้งาน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67) 2) ด้านความถูกต้องในการทำงานของ แอปพลิเคชัน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.83) 3) ด้านความสะดวกและง่ายต่อการใช้งานแอปพลิเคชัน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.89) 4) ด้านความรวดเร็วในการทำงานของแอปพลิเคชัน มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 5.00) และ 5) ด้านความปลอดภัยของแอปพลิเคชัน มีคะแนนเฉลี่ยในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.89) โดยสอดคล้องกับผลการวิจัยของ รุ่งฟ้า ทัพวงษ์ และคณะ (2564) ได้กล่าวว่า ผลการประเมินคุณภาพ ของ คอร์สแวร์ แอปพลิเคชันร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสานและการเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาทักษะ ปฏิบัติด้านการสร้างสื่อดิจิทัลสำหรับนิสิตครูจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านค่าเฉลี่ยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการออกแบบอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67) ด้านการทำงานตาม ฟังก์ชันของแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.79) และด้านการใช้งานของแอปพลิเคชันอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.67)

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 โดยเป็น แบบทดสอบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ 10 คะแนน นำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยมีการ เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า นักศึกษาได้คะแนน เฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 8.52 ซึ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน (7.33) และเกณฑ์ที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มสามารถทำแบบทดสอบได้ และบางส่วนก็ทำไม่ได้ก่อนที่จะเรียนรู้เนื้อหา ซึ่งหลังจากเรียนรู้เนื้อหา กลุ่มเป้าหมายส่วนมากก็สามารถทำแบบทดสอบหลังเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คณิศร จักรโทก (2565) ที่กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนสมาร์ตโฟน เรื่องแนวคิด เชิงคำนวณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

3. ผลระดับความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ พบว่าความพึงพอใจของผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = .06) เนื่องจากผู้เรียนส่วนมากสามารถทดลองใช้แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ได้อย่างราบรื่นไม่มีปัญหาขัดข้องใด ๆ ระหว่างการใช้งาน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ภาณุวัฒน์ เรืองกุลทรัพย์ และคณะ (2565) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความ จริงเสริม โดยกล่าวว่า การประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ผลประเมินภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) ซึ่งสอดคล้อง กับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย

Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษาอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คณิศร จักรระโทก (2565) ที่กล่าวว่า การศึกษาความพึงพอใจจากแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนสมาร์ตโฟน เรื่องแนวคิดเชิงคำนวณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจภาพรวม อยู่ในระดับพอใจมากที่สุดและ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สวียา สุรมณี และ รุ่งนภาพร ภูซาดา (2561) ได้กล่าวว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ตที่พัฒนาขึ้น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ในการนำแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่เรื่อง พลเมืองดิจิทัล รายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ ควรปรับการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์เพื่อให้เหมาะกับระดับผู้ใช้งานหรือผู้เรียนให้มากกว่านี้ เนื่องจากค่าเฉลี่ยจากการทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนมีความใกล้เคียงกัน

1.2 ควรกำหนดเวลาในการศึกษาของผู้เรียนให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความถนัดและความสนใจของตนเองในเนื้อหาที่มีให้ในแต่ละรูปแบบเอกสาร สไลด์เนื้อหาและวิดีโอเนื้อหา

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยการพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ด้วย Glide App เรื่อง พลเมืองดิจิทัลรายวิชากฎหมายและจริยธรรมทางคอมพิวเตอร์ในเนื้อหาหรือวิชาอื่น ๆ

2.2 ควรมีการศึกษาแพลตฟอร์มในการพัฒนาแอปพลิเคชันจากแพลตฟอร์มอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการใช้งานกับแพลตฟอร์ม Glide App ว่าทั้งสองแพลตฟอร์มมีข้อดีและ ข้อเสียต่างกันอย่างไรและ แพลตฟอร์มไหนเหมาะกว่าที่จะนำมาพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. Glide App เป็นเครื่องมือทางซอฟต์แวร์ที่สามารถนำมาพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้อย่างง่ายไม่เน้นการเขียน Code ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีพื้นฐานด้าน Programming

2. แอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ที่เป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้โดยจะช่วยในเรื่องของความสะดวกและรวดเร็วในการเข้าถึงแอปพลิเคชัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). **นโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568**. กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณิศร จีระโทก. (2565). การพัฒนาแอปพลิเคชันสื่อการเรียนรู้บนสมาร์ทโฟน เรื่องแนวคิดเชิงคำนวณ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ**. 5(2). 404-418.
- คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. (2565). **คลังนวัตกรรมคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง Glide Application**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 15 มกราคม 2567.
จาก <https://eduvator.lpru.ac.th/glide-application/>
- ภาณุวัฒน์ เรืองกุลทรัพย์, ศรีณยู บุตรโคตร และอิทธิชัย อินฺหเทพ. (2565). การพัฒนาสื่อแอปพลิเคชันบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาญี่ปุ่นระดับพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีความจริงเสริม. **วารสารวิชาการและวิจัยมหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. 12(2). 298-312.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. (2562). **หลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา (4 ปี) หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562**. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- รุ่งฟ้า ทัพพงษ์, สุตitech ศิริพิพัฒน์กุล, และวัธสาตรี ดิถียนต์. (2564). การพัฒนาคอร์สแวร์แอปพลิเคชันร่วมกับการเรียนรู้แบบผสมผสานและ การเรียนรู้ตามแนวคิดเกมมิฟิเคชันเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติการด้านการสร้างสื่อดิจิทัล สำหรับนิสิตครู. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**. 31(6). 108-117
- รุจโรจน์ แก้วอุไร และ ศรีณยู หมั่นเดช. (2561). **เรียนรู้เรื่องการศึกษาในศตวรรษที่ 21**. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2567. จาก <https://hooahz.wordpress.com/category/เทคโนโลยีและสื่อสารการ/>
- สุไม บิลไบ. (2557). **นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา**. การออกแบบและพัฒนาบทเรียนมัลติมีเดียโดยใช้ ADDIE Model. เอกสารประกอบการสอนนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา. [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2567. จาก https://drsumaibinbai.wordpress.com/wp-content/uploads/2014/12/addie_design_sumai.pdf.
- สวียา สุรมณี และ รุ่งนภาพร ภูชาดา. (2561). การพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้บนแท็บเล็ต เรื่ององค์ประกอบของระบบสารสนเทศ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม**. 2(1). 53-60.
- McGriff, Steven J. (2000). **Instructional System Design (ISD): Using the ADDIE Model**. *Instructional Design Models*. 226(14): 1-2.

นวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม
กรณีศึกษาตำบลข่อยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี
Innovation in the production of public relations media to promote
community tourism case study Koi soong Subdistrict, Tron District,
Uttaradit Province

ปิยะนุช ไสยกิจ^{1*}, ทิพาพร โพธิ์ศรี², โอปอล รังสิมันตุชาติ³ และ กมลฉัตร ศรีเจริญลาภ⁴
Piyanoot Saiyakit¹, Tipaporn Posrie², Opal Rungsimuntuchat³, and Kamolchat Srichareonlap⁴

^{1,2,3} คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

⁴นักวิชาการอิสระ

^{1,2,3} Faculty of Humanities and Social Sciences, Uttaradit Rajabhat University

⁴Independent Scholar

*Corresponding email: ps.ipsign@gmail.com

Received: February. 9., 2024.; Revised: May. 20., 2024.; Accepted: May. 28., 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม และ 2) เพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมช่วยส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 27 คน ร่วมพัฒนาสื่อสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสนทนากลุ่มและแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์วิดีโอโดยใช้ค่าสถิติวิจัย วัดระดับความพึงพอใจของประชากรทั้งหมดด้วยมิวและซิกมา ผลวิจัยพบว่า สื่อประชาสัมพันธ์ มีระดับความพึงพอใจ จากค่าเฉลี่ยประชากรรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 4.11 อยู่ในระดับมาก แบบที่ 1 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้วิถีท้องถิ่นตำบลข่อยสูง แบบที่ 2 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยววัดข่อยสูง แบบที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูง และกระบวนการสร้างและผลิตวิดีโอ 5 เทคนิควิธี 1) เทคนิคการถ่ายวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว (V-log) 2) เทคนิคการสร้างเรื่องราวบนวิดีโอ (story telling & story board) 3) เทคนิคในการใช้อุปกรณ์กล้องวิดีโอ 4) เทคนิคการสร้างและถ่ายวิดีโอ และ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านภูมิศาสตร์ เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหรือสถานที่สำคัญในชุมชนจนสามารถถอดรูปแบบโมเดลในการพัฒนาข่อยสูง “KOISOONG” โดยผลจากกระบวนการมีส่วนร่วมและเทคนิคในการผลิตสื่อวิดีโอออกมาในเชิงนวัตกรรมข่อยสูง “KOISOONG” ดังนี้ K: Knowledge สร้างองค์ความรู้, O: Opportunity มีโอกาสทำสิ่งใหม่ ๆ ด้านทักษะการสร้างสรรค์สื่อ, I: Innovation นวัตกรรมสื่อวิดีโอ, S: Social Technology สร้างสื่อสังคมออนไลน์,

O: Organization การจัดการอย่างเป็นระบบ, O: Operation การปฏิบัติการ/ ลงมือปฏิบัติจริง, N: Network สร้างเครือข่ายชุมชน/ การประชาสัมพันธ์ และ G: Grow up ออกแบบนวัตกรรมสื่อใหม่ขึ้นมา

คำสำคัญ : การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์, การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน, การมีส่วนร่วม

Abstract

This research aims to 1) produce public relations media for tourist attractions with community participation and 2) create innovative public relations media through tourist attractions with community participation to help promote tourism public relations. There were 27 people providing information, which is the entire population. Participate in developing media for promoting community tourism. Research tools Focus groups and questionnaires to assess satisfaction with video promotional media use research statistics for satisfaction levels of the entire population were measured with Mu and Sigma. Research results found that public relations media Have a level of satisfaction from the population average total equal to 4.11, which is a high level. Type 1 Public relations media for tourist attractions, Koi Soong Subdistrict Local Lifestyle Learning Center Type 2: Public relations media for Wat Koi Soong tourist attractions Type 3 Public relations media for tourist attractions in the area of Koi Soong Subdistrict Administrative Organization and the process of creating and producing videos in 5 techniques 1) Techniques for shooting video for tourism (V-log) 2) Techniques for creating stories on video (storytelling & storyboard) 3) Techniques for using video camera equipment 4) Techniques for creating and shooting videos and 5) Application of geographic information technology To promote tourism or the important place in the community until the model for the development of Koi Soong "KOISOONG" can be removed. As a result of the participatory process and techniques for producing video media, the highly innovative "KOISOONG" comes out as follows: K: Knowledge creates knowledge, O: Opportunity to do new things in media creative skills, I: Innovation video media innovation, S: Social Technology creates social media, O: Organization, systematic management, O: Operation, N: Network creates a community network/public relation, G: Grow up, designing new media innovations

Keywords: public relations media production, community tourism promotion, participation

บทนำ

พื้นที่ตำบลช่อสูง อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี ประกอบด้วย 8 หมู่บ้าน โดยคำว่า “ช่อสูง” มาจากชื่อต้นไม้ยืนต้นชนิดหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเด่นกว่าต้นอื่น ๆ มีลักษณะลำต้นที่ใหญ่ และมีความสูงมากกว่าต้นไม้ชนิดอื่น ๆ ในบริเวณนั้น โดยพื้นที่ช่อสูงมีลักษณะภูมิศาสตร์ติดกับตำบลแม่คำมัน ตำบลหาดสองแคว ตำบลไผ่ล้อม และพื้นที่ติดกับตำบลนครเดิฐ ตำบลดงคู จังหวัดสุโขทัย สามารถเชื่อมโยงเส้นทางไปยังจังหวัดสุโขทัยและจังหวัดอื่น ๆ (ข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลช่อสูง, 2559) ซึ่งมีลักษณะของพื้นที่เน้นการทำเกษตรกรรม การปลูกพืชไร่สวน ซึ่งปรากฏข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวสำคัญในตำบลช่อสูง แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่างจังหวัด รวมทั้งคนในจังหวัดอุดรธานีด้วย

จากการศึกษาการลงพื้นที่ของนักศึกษาและคณาจารย์ที่ผ่านมาได้ร่วมทำโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) หรือ U2T มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีสู่ตำบลช่อสูง ได้ทราบถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนในพื้นที่ สามารถสรุปประเด็นได้ดังนี้ ด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจสามารถเยี่ยมชมศาสนสถานสำคัญในตำบลช่อสูง คือ วัดช่อสูง ไหว้หลวงพ่อดำมีประวัติศสาตรนานเกือบ 100 ปี มีความเชื่อด้านการขอพรให้พระศักดิ์สิทธิ์ หรือแม้กระทั่งแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงในชุมชน ได้แก่ วัดช่อสูง ข้าว 7 สายพันธุ์บ้านช่อสูง สินค้าชุมชน ของดีประจำชุมชน ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนของตำบลช่อสูง ตลอดจนงานบุญประเพณีประจำปีตามโอกาสเทศกาลสำคัญต่าง ๆ ที่สามารถนำไปสร้างเนื้อหาบนสื่อออนไลน์ได้

ทางคณะดำเนินการเล็งเห็นถึงปัญหาของพื้นที่ และความรู้ของประชากรกลุ่มตัวอย่างในชุมชน จึงนำมาพัฒนาต่อยอดงานวิจัยเพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชนช่อสูง ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนที่ยังขาดความรู้ด้านการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในชุมชนที่ยังขาดนวัตกรรมสื่อวิดีโอทั้งข้อมูล ภาพเคลื่อนไหว รวมถึงเสียงที่ใช้สำหรับประชาสัมพันธ์ออนไลน์ให้กับชุมชนอย่างจริงจัง ทำให้ประชาชนสูญเสียโอกาสในการหารายได้ ประกอบกับศักยภาพของพื้นที่ยังไม่เป็นจุดสนใจ ไม่เป็นที่รู้จักในการเป็นจุดดึงดูดทางการท่องเที่ยว (Attraction) ให้นักท่องเที่ยวสนใจกลับมาท่องเที่ยวในชุมชนอีกครั้ง และหากนักท่องเที่ยวที่ยังไม่เคยรู้จักและไม่เคยท่องเที่ยวช่อสูงได้รับชมนวัตกรรมสื่อการท่องเที่ยวจะต้องให้ความสนใจและต้องการเยี่ยมชมในพื้นที่ไม่มากนัก

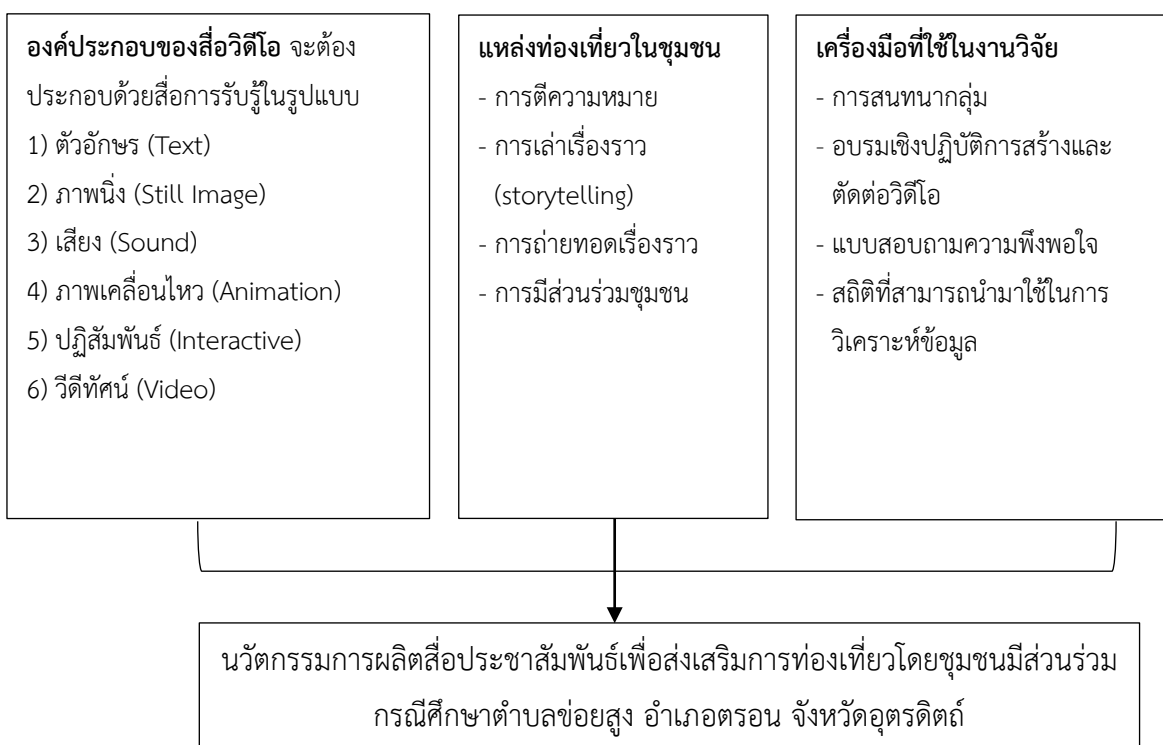
จากประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และ 12 ที่มุ่งพัฒนาคนให้มีศักยภาพรวมทั้งแผนพัฒนาชาติฉบับที่ 10 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560) ที่มุ่งเน้นให้เกิดการนำเทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการสร้างความคุณค่าและมูลค่าให้กับพื้นที่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการผลิตสื่อออนไลน์และช่วยประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวให้พื้นที่ช่อสูง จึงเกิดการมีส่วนร่วมระหว่างคณะผู้ดำเนินงานวิจัย ร่วมกับกลุ่มชุมชนพัฒนางานวิจัยเชิงพื้นที่ภายใต้งานวิจัยนวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาตำบลช่อสูง อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี และสร้างองค์ความรู้นวัตกรรมสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เกิดการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ร่วมกันทำให้ชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติจริงจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาพื้นที่ในมิติการท่องเที่ยวและแก้ปัญหาด้านการประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ เพื่อให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายผ่านการรับชมวิดีโอ พัฒนาศักยภาพของคนในชุมชน สร้างคุณค่าของพื้นที่ทำให้คนในชุมชนเกิดแรงจูงใจ ตื่นตัวต่อการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ให้กับชุมชนและชุมชนเกิดการนำไปใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมตำบลช่อสูง อำเภอดุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์
2. เพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลช่อสูง อำเภอดุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์

วิธีดำเนินการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัย นวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาตำบลช่อสูง อำเภอดุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ มีกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่องนวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาตำบลช่อสูง อำเภอดุตรดิตถ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ มุ่งศึกษาเพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมและเพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมโดยมีประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 27 จากประชากรที่เคยเข้าร่วมโครงการยกระดับเศรษฐกิจและสังคมรายตำบลแบบบูรณาการ (1 ตำบล 1 มหาวิทยาลัย) หรือ U2T มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์สู่ตำบลช่อสูงทั้งหมด เนื่องจากเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นจนสิ้นสุดโครงการ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลต่าง ๆ จากประชากรที่ทำการศึกษาทั้งหมดจำนวน 27 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่การวิจัยเชิงเอกสาร (Document research) การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) การอบรมเชิงปฏิบัติการการสร้างและตัดต่อวิดีโอเพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านแหล่งท่องเที่ยวตำบลข่อยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี โดยการมีส่วนร่วมของกลุ่มประชากร และแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์วิดีโอ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 สอบถามความพึงพอใจของสื่อวิดีโอ ตำบลข่อยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี

2.1) ด้านเทคนิคการสร้างสื่อวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว

2.2) ด้านการเล่าเรื่องราวแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน

2.3) ด้านประสิทธิภาพของวิดีโอ

โดยใช้สถิติพรรณนาที่สามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลค่าด้วยมิวและซิกมาในเชิงสถิติวิจัยค่าระดับแบบเรียงลำดับระดับความพึงพอใจในผลงานวิดีโอกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 27 คน ประกอบด้วยชาย 6 คน และหญิง 21 คน โดยเครื่องมือต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สร้างผ่านการตรวจและได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจค่า IOC คุณภาพด้านความตรงเชิงเนื้อหา หลังจากนั้นนำไปทดลอง (tryout) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรเพื่อหาความน่าเชื่อถือ (reliability) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาตำบลข่อยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลข่อยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี พบว่า จากเดิมไม่เคยมีการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในรูปแบบวิดีโอ ในการดำเนินการวิจัยจึงได้ทำการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ผ่านแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม ตำบลข่อยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี เกิดรูปแบบวิดีโอจำนวน 3 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบที่ 1 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นตำบลข่อยสูง รูปแบบที่ 2 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศาสนสถานสำคัญในการประกอบพิธีในวันสำคัญและเทศกาล ณ วัดข่อยสูง รูปแบบที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูง และกระบวนการสร้างและผลิตวิดีโอ โดยการมีส่วนร่วมจำนวน 5 เทคนิควิธี ดังนี้ 1) เทคนิคการถ่ายวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว 2) เทคนิคการสร้างเรื่องราวบนวิดีโอ (storytelling & storyboard) 3) เทคนิคในการใช้อุปกรณ์กล้องวิดีโอ 4) เทคนิคการสร้างและถ่ายวิดีโอ และ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านภูมิศาสตร์ เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหรือแหล่งสถานที่สำคัญในชุมชน

ภาพที่ 1 ภาพแสดงเทคนิคการสร้างและผลิตสื่อประชาสัมพันธ์วิดีโอ
ที่มา : ปิยะนุช ไสยกิจ

ผลการวิเคราะห์เมื่อได้สื่อบีวีดีโอ พบว่า แบบที่ 1 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้วิถีท้องถิ่นตำบลข่อยสูง กลุ่มประชากรได้ใช้ในการถ่ายทอดความรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) เทคนิคการถ่ายวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว (V-log) 2) เทคนิคการสร้างเรื่องราวบนวิดีโอ (storytelling & storyboard) 3) เทคนิคการสร้างและถ่ายวิดีโอ เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหรือแหล่งสถานที่สำคัญในชุมชน ตั้งแต่การเตรียมองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น การถ่ายภาพ การดูมุมภาพ มุมกล้อง การลำดับภาพ การตัดต่อ อารมณ์และความรู้สึกของภาพ การเล่าเรื่องบนวิดีโอ และ 4) การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศด้านภูมิศาสตร์ เพื่อช่วยในการค้นหาเรื่องราวแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน แบบที่ 1 พบว่า มีการถ่ายทอดเรื่องราวผ่านมุมกล้องที่น่าสนใจ แต่ยังขาดทักษะการลำดับการเล่าเรื่องในการตัดต่อจากจุดเริ่มต้นไปยังจุดจบ อารมณ์และความรู้สึกของภาพไม่ต่อเนื่อง อาจจะส่งผลให้ผู้ชมวิดีโอเกิดความสับสนของข้อมูล

ภาพที่ 2 แบบที่ 1 แสดงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์วิดีโอแหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้วิถีชีวิตท้องถิ่นตำบลข่อยสูง
อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี
ที่มา : ปิยะนุช ไสยกิจ

ผลการวิเคราะห์แบบที่ 2 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศาสนสถานสำคัญในการประกอบพิธีในวันสำคัญและเทศกาล ณ วัดข่อยสูง กลุ่มประชากรได้ใช้การถ่ายทอดความรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) เทคนิคการถ่ายวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว (V-log) 2) เทคนิคการสร้างเรื่องราวบนวิดีโอ (storytelling & storyboard) 3) เทคนิคการสร้างและถ่ายวิดีโอเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหรือแหล่งสถานที่สำคัญในชุมชน ตั้งแต่การเตรียมองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น การถ่ายภาพ การดูมุมภาพ มุมกล้อง การลำดับภาพ การตัดต่อ อารมณ์และความรู้สึกของภาพ การเล่าเรื่องบนวิดีโอ และ 4) การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศด้านภูมิศาสตร์ เพื่อช่วยในการค้นหาเรื่องราวแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน พบว่า กลุ่มประชากรสามารถถ่ายทอดความคิดออกมาได้อย่างครบถ้วนทั้งภาพและเสียง การลำดับภาพน่าสนใจ ซึ่งทำให้พื้นที่ตำบลข่อยสูงเกิดการรับรู้ในมิติการท่องเที่ยวผ่านสื่อวิดีโอ

ภาพที่ 3 แบบที่ 2 แสดงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์วิดีโอแหล่งการท่องเที่ยวศาสนสถานวัดข่อยสูง
ตำบลข่อยสูง อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี
ที่มา : ปิยะนุช ไสยกิจ

ผลการวิเคราะห์แบบที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูง กลุ่มประชากรได้ใช้การถ่ายทอดความรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมโดยใช้เทคนิคจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย 1) เทคนิคการถ่ายวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว (V-log) 2) เทคนิคการสร้างเรื่องราวบนวิดีโอ (storytelling & storyboard) 3) เทคนิคการสร้างและถ่ายวิดีโอ เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหรือแหล่งสถานที่สำคัญในชุมชน ตั้งแต่การเตรียมองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น การถ่ายภาพ การดูมุมภาพ มุมกล้อง การลำดับภาพ การตัดต่อ อารมณ์และความรู้สึกของภาพ การเล่าเรื่องบนวิดีโอ และ 4) การประยุกต์เทคโนโลยีสารสนเทศด้านภูมิศาสตร์ เพื่อช่วยในการค้นหาเรื่องราวแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน พบว่า มีการสร้างเรื่องราวแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูงน่าสนใจ มีอิริยาบถของคนดำเนินเรื่องหลากหลายมุมมอง แต่ยังขาดการนำเทคนิคมาใช้คือ 1) เทคนิคการใช้อุปกรณ์กล้องวิดีโอ ควรเพิ่มเทคนิคในการใช้อุปกรณ์กล้องวิดีโอ รวมทั้งกลุ่มประชากรควรพัฒนาทักษะด้านการเล่าเรื่อง ข้อความกราฟิกข้อมูลและเทคนิคการใช้อุปกรณ์วิดีโอ เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้มากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 4 แบบที่ 3 แสดงการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์วิถีโอการท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหาร
ส่วนตำบลห้วยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี
ที่มา : ปิยะนุช ไสยกิจ

จากการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 2. เพื่อสร้างนวัตกรรมสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน
มีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มประชากรได้เรียงลำดับความพึงพอใจสื่อประชาสัมพันธ์แบบวิถีโอทั้ง 3 แบบ โดยอาศัย
องค์ประกอบ 3 ด้านในการวัดระดับความพึงพอใจ ประกอบด้วย 1) ด้านเทคนิคการสร้างสื่อวิถีโอเพื่อการท่องเที่ยว 2) ด้าน
การเล่าเรื่องราวแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน และ 3) ด้านประสิทธิภาพของวิถีโอ ดังตารางที่ 1 แสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อ
สื่อประชาสัมพันธ์วิถีโอ ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์วิถีโอ

ความพึงพอใจการผลิตสื่อโดยการมีส่วนร่วม	ระดับความพึงพอใจ		
	μ (ค่าเฉลี่ย)	Σ (ซิกมา)	ระดับ
แบบที่ 1 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้วิถีโอท้องถิ่นตำบลห้วยสูง			
1) ด้านเทคนิคการสร้างสื่อวิถีโอเพื่อการท่องเที่ยว			
1.1 มุมภาพ มุมกล้องวิถีโอ	4.51	0.70	มากที่สุด
1.2 เสียง บทพูด คำบรรยาย	3.95	0.63	มาก
1.3 การตัดต่อด้วยแอปพลิเคชัน	4.17	0.55	มาก

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์วิดีโอ (ต่อ)

ความพึงพอใจการผลิตสื่อโดยการมีส่วนร่วม	ระดับความพึงพอใจ		
	μ (มิว)	Σ (ซิกมา)	ระดับ
ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์วิดีโอ (ต่อ)			
2) ด้านการเล่าเรื่องราวแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน			
2.1 มุมการเล่าเรื่องราวท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	4.34	0.64	มาก
2.2 สร้างสตอรี่บอร์ด (story board)	4.34	0.64	มาก
2.3 อารมณ์และความรู้สึกของภาพ	4.41	0.57	มาก
แบบที่ 1 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้วิถีท้องถิ่นตำบลข่อยสูง (ต่อ)			
3) ด้านประสิทธิภาพของวิดีโอ			
3.1 วิดีโอดึงดูดความสนใจของผู้ชม	4.41	0.57	มาก
3.2 สามารถนำไปเผยแพร่บนออนไลน์ได้	4.43	0.59	มาก
แบบที่ 2 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศาสนสถานสำคัญในการประกอบพิธีในวันสำคัญและ เทศกาล ณ วัดข่อยสูง			
1) ด้านเทคนิคการสร้างสื่อวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว			
1.1 มุมภาพ มุมกล้องวิดีโอ	4.55	0.75	มากที่สุด
1.2 เสียง บทพูด คำบรรยาย	4.17	0.62	มาก
1.3 การตัดต่อด้วยแอปพลิเคชัน	4.38	0.81	มาก
2) ด้านการเล่าเรื่องราวแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน			
2.1 มุมการเล่าเรื่องราวท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	4.52	0.74	มากที่สุด
2.2 สร้างสตอรี่บอร์ด (story board)	4.28	0.70	มาก
2.3 อารมณ์และความรู้สึกของภาพ	4.52	0.68	มากที่สุด
3) ด้านประสิทธิภาพของวิดีโอ			
3.1 วิดีโอดึงดูดความสนใจของผู้ชม	4.25	0.71	มาก
3.2 สามารถนำไปเผยแพร่บนออนไลน์ได้	4.55	0.75	มากที่สุด
แบบที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูง			
1) ด้านเทคนิคการสร้างสื่อวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว			
1.1 มุมภาพ มุมกล้องวิดีโอ	4.25	0.71	มาก
1.2 เสียง บทพูด คำบรรยาย	4.28	0.70	มาก
1.3 การตัดต่อด้วยแอปพลิเคชัน	4.21	0.68	มาก

ตารางที่ 1 ตารางแสดงระดับความพึงพอใจที่มีต่อสื่อประชาสัมพันธ์วิดีโอ (ต่อ)

ความพึงพอใจการผลิตสื่อโดยการมีส่วนร่วม	ระดับความพึงพอใจ		
	μ (มิว)	Σ (ซิกมา)	ระดับ
2) ด้านการเล่าเรื่องราวแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน			
2.1 มุมการเล่าเรื่องราวท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	4.16	0.63	มาก
2.2 สร้างสตอรี่บอร์ด (story board)	4.17	0.62	มาก
2.3 อารมณ์และความรู้สึกของภาพ	4.29	0.70	มาก
แบบที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูง (ต่อ)			
3) ด้านประสิทธิภาพของวิดีโอ			
3.1 วิดีโอดึงดูดความสนใจของผู้ชม	4.34	0.65	มาก
3.2 สามารถนำไปเผยแพร่บนออนไลน์ได้	4.51	0.70	มากที่สุด

ผลการศึกษาในระดับความพึงพอใจของกลุ่มประชากร พบว่า ทั้ง 3 รูปแบบสื่อประชาสัมพันธ์วิดีโอที่ผลิตขึ้นจากการมีส่วนร่วม มีระดับความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ยประชากรรวมทั้งสิ้นเท่ากับ 4.11 อยู่ในระดับมาก สามารถจัดระดับความพึงพอใจมากที่สุดคือ รูปแบบที่ 2 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศาสนสถานสำคัญในการประกอบพิธีในวันสำคัญและเทศกาล ณ วัดข่อยสูง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ รูปแบบที่ 1 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้วิถีท้องถิ่นตำบลข่อยสูง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.69 และรูปแบบที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.62 อยู่ในระดับมาก

ผลการวิเคราะห์รูปแบบที่ 2 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศาสนสถานสำคัญในการประกอบพิธีในวันสำคัญและเทศกาล ณ วัดข่อยสูง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 5.00 อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ด้านเทคนิคการสร้างสื่อวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว ข้อ 1.1 มุมภาพ มุมกล้องวิดีโอ มีค่าเฉลี่ยประชากรเท่ากับ 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นเดียวกับองค์ประกอบที่ 3 ด้านประสิทธิภาพของวิดีโอ ข้อ 3.2 สามารถนำไปเผยแพร่บนออนไลน์ได้ มีค่าเฉลี่ยประชากรเท่ากับ 4.55 อยู่ในระดับมากที่สุด

รองลงมาคือ รูปแบบที่ 1 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้วิถีท้องถิ่นตำบลข่อยสูง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.69 อยู่ในระดับมาก พบว่า องค์ประกอบที่ 1 ข้อ 1.1 ด้านเทคนิคการสร้างสื่อวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว ข้อ 1.1 มุมภาพ มุมกล้องวิดีโอ มีค่าเฉลี่ยประชากรเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด แต่ในองค์ประกอบย่อยข้อ 1.2 เสียง บทพูด คำบรรยาย มีค่าเฉลี่ยประชากรเท่ากับ 3.95 อยู่ในระดับมาก พบว่า เสียงเบาจากการไม่มีทักษะในการใช้อุปกรณ์และไม่มีคำบรรยายในการถ่ายทำ ผลระดับความพึงพอใจในองค์ประกอบนี้จึงมีระดับค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และในองค์ประกอบย่อยข้อ 1.3 การตัดต่อด้วยแอปพลิเคชันมีค่าเฉลี่ยประชากรเท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมาก ประชากรยังต้องพัฒนาทักษะเรื่องการตัดต่อและฝึกใช้แอปพลิเคชันเพิ่มขึ้นเพื่อให้ทุกคนสามารถผลิตสื่อท่องเที่ยวโดยชุมชนได้อย่างสร้างสรรค์ต่อไป

อันดับสุดท้ายคือ รูปแบบที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูง ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.62 อยู่ในระดับมาก พบว่า องค์ประกอบที่ 3 ด้านประสิทธิภาพของวิดีโอ ข้อ 3.2 สามารถนำไปเผยแพร่

บนออนไลน์ได้ มีค่าเฉลี่ยประชากรเท่ากับ 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด แต่พบข้อสังเกตในองค์ประกอบที่ 1 ด้านเทคนิคการสร้างสื่อวิดีโอเพื่อการท่องเที่ยว ข้อ 1.3 การตัดต่อด้วยแอปพลิเคชัน ค่าเฉลี่ยประชากรเท่ากับ 4.21 ถึงแม้ว่าจะมีระดับความพึงพอใจมาก แต่กลุ่มประชากรยังต้องฝึกทักษะการตัดต่อภาพและเสียง เช่นเดียวกับ องค์ประกอบที่ 2 ด้านการเล่าเรื่องราวแหล่ง/สถานที่ท่องเที่ยวในชุมชน ข้อ 2.2 สร้างสตอรี่บอร์ด (story board) ค่าเฉลี่ยประชากรเท่ากับ 4.17 และ 2.1 มุมการเล่าเรื่องราวท่องเที่ยวให้น่าสนใจ มีค่าเฉลี่ยประชากร เท่ากับ 4.16 ตามลำดับทั้ง 2 ข้ออยู่ในระดับมาก ผลการวิเคราะห์รูปแบบที่ 3 ภาพยังไม่สื่อถึงอารมณ์ความรู้สึกและความสัมพันธ์ในการสร้างสตอรี่บอร์ด (story board) กลุ่มประชากรยังต้องพัฒนาทักษะความรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ขององค์ประกอบภาพ เสียง การตัดต่อและสื่อสารให้เข้าถึงอารมณ์และความรู้สึกของผู้รับสาร

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่องนวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาตำบลห้วยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี ในการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม เกิดกระบวนการให้ชุมชนร่วมเรียนรู้ ร่วมสร้างร่วมผลิตสื่อ จนสามารถถอดรูปแบบโมเดลในการพัฒนาชาวห้วยสูง “KOISOONG” โดยผลจากกระบวนการมีส่วนร่วมและเทคนิคในการผลิตสื่อวิดีโอ ออกมาในรูปแบบนวัตกรรมห้วยสูง “KOISOONG” ดังนี้

- K : Knowledge สร้างองค์ความรู้
- O : Opportunity มีโอกาสทำสิ่งใหม่ ๆ ด้านทักษะการสร้างสรรค์สื่อ
- I : Innovation นวัตกรรมสื่อวิดีโอ
- S : Social Technology สร้างสื่อสังคมออนไลน์
- O : Organization การจัดการอย่างเป็นระบบ
- O : Operation การปฏิบัติการ/ลงมือปฏิบัติจริง
- N : Network สร้างเครือข่ายชุมชน/การประชาสัมพันธ์
- G : Grow up ออกแบบนวัตกรรมสื่อใหม่ขึ้นมา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง นวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมกรณีศึกษาตำบลห้วยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี มีความสอดคล้องกับข้อมูลแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่มีความเกี่ยวข้อง จึงสามารถนำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา นวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาตำบลห้วยสูง อำเภอตรอน จังหวัดอุดรธานี จากการศึกษาพบว่า เกิดรูปแบบวิถีโอจำนวน 3 รูปแบบ ประกอบด้วย รูปแบบที่ 1 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศูนย์การเรียนรู้วิถีท้องถิ่นตำบลห้วยสูง รูปแบบที่ 2 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวศาสนสถานสำคัญในการประกอบพิธีในวันสำคัญและเทศกาล ณ วัดห้วยสูง รูปแบบที่ 3 สื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูง โดยถ่ายทอดเนื้อหาด้านแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนักท่องเที่ยวหรือผู้ที่สนใจสามารถเยี่ยมชมศาสนสถานสำคัญในตำบลห้วยสูง ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นชุมชนของตำบลห้วยสูง องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสูงที่สามารถนำไปสร้างเนื้อหาบนสื่อออนไลน์ได้ทั้งภาพและเสียง เกิดการผลิตนวัตกรรมสื่อเพื่อใช้ประชาสัมพันธ์แหล่ง

ท่องเที่ยวเกิดขึ้นและเกิดการรับรู้ในมิติการท่องเที่ยวผ่านสื่อวิดีโอ โดยการมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวสอดคล้องกับ กฤติยา สมศิลา และ กนกกานต์ แก้วนุช (2561) ได้กล่าวว่า แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 แนวทาง คือ 1) แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและกลุ่มเครือข่ายของชุมชน 2) แนวทางการพัฒนา หลักการบริหารและจัดการเชิงกลยุทธ์ของชุมชน และ 3) แนวทางการพัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

2. ด้านเทคนิคการสร้างและผลิตวิดีโอสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษา ตำบลช่อสูง อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี จากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรได้ใช้การถ่ายทอดความรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ใช้เทคนิคจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ และกระบวนการสร้างและผลิตวิดีโอ โดยการมีส่วนร่วมทั้งหมด 5 เทคนิควิธี ดังนี้ 1) เทคนิคการถ่ายวิดีโอ เพื่อการท่องเที่ยว 2) เทคนิคการสร้างเรื่องราวบนวิดีโอ (storytelling & storyboard) 3) เทคนิคในการใช้อุปกรณ์กล้องวิดีโอ 4) เทคนิคการสร้างและถ่ายวิดีโอและ 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้าน ภูมิศาสตร์ จากการศึกษาวิจัยได้ใช้เทคนิคจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ และกระบวนการสร้างและผลิตวิดีโอ โดยการมีส่วนร่วมทั้งหมด 5 เทคนิค เพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวหรือแหล่งสถานที่สำคัญในชุมชน แต่ยังมีบางส่วนที่ต้องปรับปรุง คือ ทักษะด้านการใช้อุปกรณ์ในการถ่ายทำวิดีโอ ทักษะด้านการสื่อสารและจัดวางองค์ประกอบของวิดีโอมีทั้งภาพสัญลักษณ์ การใช้สีสื่อความหมาย การแบ่งกลุ่มข้อมูล รูปแบบตัวอักษร ลักษณะการจัดวางภาพกราฟิก ให้เกิดการผสมผสานและ กลมกลืนเป็นรูปแบบเดียวกัน ในส่วนของการเล่าเรื่องให้เกิดความน่าสนใจ สอดคล้องกับแนวคิดของ Walsh. (2014) และ Rodriguez. (2023) การสร้างเรื่องราวจำเป็นจะต้องมีการแสดงตัวตน อัตลักษณ์ และคุณลักษณะพิเศษของเรื่องราวที่ ถ่ายทอดออกไปเพื่อให้ผู้รับชมเกิดการจดจำ ผ่านมุมมองความคิดของแต่ละบุคคล ก่อนถ่ายทอดออกมาในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการถ่ายทอดเรื่องราวและการสื่อสารสร้างความเข้าใจบนสื่อวิดีโอกับแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้อง กับแนวคิดของณัฐกร สงคราม (2553 อ้างใน สุภาวดี แซ่ฮ้อย และ ศิริรัตน์ ดีสอน, 2559) กล่าวคือ สื่อวิดีโอเป็นสื่อรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีภาพ เสียง ตัวอักษร หรือมีการอธิบายหรือเล่าเรื่องที่มีภาพเคลื่อนไหว ได้กล่าวถึง องค์ประกอบของสื่อวิดีโอไว้ว่าจะต้อง ประกอบด้วยสื่อการรับรู้ในรูปแบบ 1) ตัวอักษร (Text) 2) ภาพนิ่ง (Still Image) 3) เสียง (Sound) 4) ภาพเคลื่อนไหว (Animation) 5) ปฏิสัมพันธ์ (Interactive) 6) วิดีทัศน์ (Video)

3. ด้านการนำไปใช้นวัตกรรมสื่อวิดีโอเพื่อนำไปใช้ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมจากการศึกษาพบว่า การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมเกิดกระบวนการให้ชุมชนร่วมเรียนรู้ ร่วมสร้างร่วมผลิตสื่อวิดีโออย่างยั่งยืน เกิดการสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน มีนวัตกรรมสื่อวิดีโอในรูปแบบ ออนไลน์ สามารถนำไปใช้บน platform facebook ได้จริงและมีประสิทธิภาพ เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชม นักท่องเที่ยว และสังคมออนไลน์เกิดแรงจูงใจให้คนมาท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อนำไปสู่ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและ รายได้ที่เพิ่มขึ้นให้กับชุมชน ซึ่งเกิดมิติที่ต้องให้ความสำคัญและแก้ไข หาแนวทางในการพัฒนาร่วมกัน สร้างคุณค่าให้กับพื้นที่ ได้มีศักยภาพให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม โดยมีเป้าหมายเฉพาะเช่นเดียวกับงานวิจัยของ ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์ (2566) เรื่องการ สร้างสรรค์และพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอปากพลี จังหวัด นครนายก ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ 5 ขั้นตอนที่เป็นเชิงกระบวนการตั้งแต่ 1) การทำความเข้าใจกลุ่ม (Empathize) 2) การตั้งกรอบ 3) การสร้างความคิด 3. การสร้างความคิด (Ideate) 4. การสร้างต้นแบบ (Prototype) และ 5. การทดสอบ (Test) ที่มุ่งไปสู่การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของชุมชนโดยผ่านการคิดเชิงออกแบบ ได้เนนการจัดการเรียนรู้นวัตกรรมที่ 21 และคุณลักษณะ 4 ประการ ตามพระบรมราโชบายในพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีมหาวชิราลงกรณฯ

พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สร้างพื้นฐานการศึกษาให้แก่ผู้เรียน 4 ประการ ได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคงมีคุณธรรม 3) มีงานทำมีอาชีพ และ 4) เป็นพลเมืองดี โดยการพัฒนากองท่องเที่ยวยังสอดคล้องกับโครงการ สิ่งชูวงศ์ (2546) ได้ให้ความหมายของการพัฒนากองท่องเที่ยว คือ การดำเนินงานพัฒนาสภาพชุมชนด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกหรือโครงสร้างพื้นฐานโดยมีการวางแผนการจัดการจากภาครัฐ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอันจะทำให้เกิดการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งจะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรให้คงความดึงดูดใจ อีกทั้งการนำนวัตกรรมสื่อวิดีโอเพื่อนำไปใช้ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวบนสื่อออนไลน์ สอดคล้องกับแนวคิดของ Van Dijk (2009) ระบุว่า ลักษณะของความสัมพันธ์และการสื่อสารแบบที่ผู้รับสารสร้างสื่อและสื่อสารด้วยตัวเองนั้น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจนบนสื่อออนไลน์ และมีบทบาทอย่างมากในการผลักดันการกระทำบางอย่างหรือสร้างการรวมตัวของชุมชนออนไลน์ให้เกิดขึ้นจากความสนใจร่วมกัน โดยมีการท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และอนุรักษ์ทรัพยากรที่เป็นฐานรากของชุมชนสู่ชุมชน และคนในชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถนำผลการวิจัยนวัตกรรมการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมกรณีศึกษาตำบลห้วยสูง อำเภอดรอน จังหวัดอุดรธานี ไปใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ในช่องทางต่าง ๆ ของชุมชนได้ เพื่อให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย อีกทั้งยังช่วยเสริมศักยภาพของคนในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการสร้างคุณค่าของพื้นที่ให้มีแรงจูงใจกระตุ้นความตื่นตัว เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา โดยเกิดกระบวนการมีส่วนร่วมในชุมชน ได้เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาเชิงระบบบนพื้นฐานของบริบทชุมชน เพื่อเกิดการนำไปใช้ในชุมชนอย่างยั่งยืนที่แท้จริง
2. เกิดแผนพัฒนาด้านการท่องเที่ยวในชุมชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในชุมชน เกิดการพัฒนากองท่องเที่ยวด้านอื่น ๆ โดยอาศัยกระบวนการทำงานแบบบูรณาการ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ในการสร้างนวัตกรรมสื่อวิดีโอ ด้านเทคนิคการถ่ายทำและเทคนิคการตัดต่อ ค่อนข้างมีโครงสร้างที่ซับซ้อนต้องอาศัยความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ เช่น ขาตั้งกล้อง ไมค์ อุปกรณ์กันสั่น เป็นต้น ควรมีการพัฒนาต่อยอดการเรียนรู้มากขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้อุปกรณ์ และควรมีการศึกษาเรื่องการนำเสนอเรื่องราวข้อมูลบนวิดีโอให้มีความน่าสนใจและน่าดึงดูดมากขึ้น
2. ควรมีการจัดอบรมทักษะการเรียนรู้ในด้านการส่งเสริมประชาสัมพันธ์ชุมชนอย่างต่อเนื่อง
3. ควรมีการพัฒนาท่องเที่ยวชุมชนอย่างต่อเนื่อง ทั้งในพื้นที่บริเวณใกล้เคียง เพื่อให้เกิดการพัฒนาท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกัน

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

เกิดการพัฒนาเชิงนวัตกรรมจากการผลิตสื่อประชาสัมพันธ์สู่การบริการเรียนรู้เพื่อบูรณาการบริการวิชาการแก่ชุมชนผ่านหลักสูตร 1 หลักสูตร 1 ชุมชน โดยผ่านกระบวนการคิดเชิงออกแบบ

เอกสารอ้างอิง

- กฤติยา สมศิลา และกนกกานต์ แก้วนุช. (2561). ปัจจัยการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน บ้านโปง อำเภอดำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี 12(1)
- ข้อมูลทั่วไปองค์การบริหารส่วนตำบลข่อยสูง. (2559). ประวัติความเป็นมา.(ออนไลน์). แหล่งที่มา <http://koisoong.localgov59.in.th/เกี่ยวกับหน่วยงาน/>
- ณัฐนันท์ วิริยะวิทย์. (2566). การสร้างสรรค์และพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอบางพลี จังหวัดนครนายก ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ. Phtanakhon Rajaphat Research Journal: Humannities and Social Science 18(1): 295-312.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). พลวัตการมีส่วนร่วมของประชาชน: จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. [พิมพ์ครั้งที่ 1]. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.พี.กราฟิคดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- สุภาวดี แซ่อ้อย และศิริรัตน์ ดีสอน. (2559). การพัฒนาสื่อมัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องระบบคอมพิวเตอร์เทคโนโลยีทางการศึกษา (รายงานการวิจัย). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579).
- ไศรยา สิ่งชูวงศ์. (2546). วิชาการแหล่งท่องเที่ยวกรณี เกาะช้าง จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์ ปริญญาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Walsh, John. (2014). *The Art of Storytelling: Easy Steps to Presenting an Unforgettable Story*. Chicago: Moody Publishers.
- Rodriguez, M. (2023). *Brand Storytelling: Put Customers at the Heart of Your Brand Story*. New York: Kogan Page.
- Van Dijck, J. (2009). Users like you? Theorizing agency in user generated content. Media, Culture & Society 31(1): 41-58.

แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
THE DEVELOPMENT GUIDE OF QUALITY CULTURE IN SCHOOL UNDER THE OFFICE
OF UDONTHANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

กษมา กวยทอง^{1*} และ สุชาดา บุปผา²
Kasama Guaythong¹ and Suchada Bubpha²

¹นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹Master of Education Program in Educational Administration, Faculty of Education.,
Udonthani Rajabhat University

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

²Assistant Professor Dr., Faculty of Education., Udonthani Rajabhat University
Udon Thani Rajabhat University, Thailand

* Corresponding email: Krufah.kasama@gmail.com

Received: February 29, 2024 ; Revised: May 23, 2024.; Accepted: May 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี 2) หาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี การดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี จำนวน 368 คน ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.95 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาความต้องการจำเป็นโดยใช้ดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 หาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็น ลำดับแรก คือ ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ประกอบด้วย 1) ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ จำนวน 4 แนวทาง 2) ด้านการพัฒนา บุคลากร จำนวน 3 แนวทาง 3) ด้านการทำงานเป็นทีม จำนวน 4 แนวทาง และ 4) ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ จำนวน 3 แนวทาง

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา; วัฒนธรรมคุณภาพ

ABSTRACT

The purpose of this research were: 1) study needs for development of quality culture. 2) find the development guide of quality culture in school under the office of Udonthani Primary Educational Service Area. The research process was divided into 2 phases. Phase 1 to study needs for development of quality culture in school under the office of Udonthani Primary Educational Service Area. sample used in this research were 368 school directors and teachers in the office of Udonthani Primary Educational Service Area, derived by stratified random sampling. The research was needs assessment of quality culture in school, and the reliability of 0.95. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and Modified Priority Needs Index. Phase 2 to find ways for development of quality culture in school under the office of Udonthani Primary Educational Service Area. The data were collected from 5 school administrators. The research instrument was a semi – structured interview. Data were analyzed using content analysis.

The results of the research showed that: 1. the actual states were at a high level, expected states were a highest level, and needs were arranged in the order as follows: the first was the leadership Quality, teamwork, personnel development, and empowerment. 2. The issue obtained from the study Consisted of 1) leadership Quality; 4 aspects 2) personnel development; 3 aspects 3) teamwork; 4 aspects and 4) empowerment; 3 aspects

Keywords: Development Guide; Quality Culture

บทนำ

การพัฒนากำลังคนของไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ จึงต้องเร่งขยายการพัฒนาเพื่อนำไปสู่กำลังคนสมรรถนะสูงที่มีคุณภาพ ซึ่งได้มีความพยายามในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เพื่อยกระดับมาตรฐานการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ รวมไปถึงการพัฒนาพื้นที่นวัตกรรมที่เป็นแบบอย่างด้านการศึกษา ทำให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคม รวมถึงการส่งเสริมภาคีการพัฒนาเข้ามามีส่วนร่วมจัดการศึกษาและการเรียนรู้มากขึ้น เพื่อตอบโจทย์การทำนายและการพัฒนาแห่งอนาคต ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มีเป้าหมายในการพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะสูง มุ่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566: 120-123) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ในด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งหวังให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561: 18)

วัฒนธรรมคุณภาพ เป็นแนวความคิด แนวปฏิบัติโดยยึดคุณภาพของงานเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการทำงานที่มีประสิทธิภาพ เป็นแนวปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหากผู้ปฏิบัติงานมีความเชื่อและค่านิยมร่วมกันจะเกิดความผูกพันต่อองค์กร ทุกคนจะร่วมแรง ร่วมใจ ทำให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพ (สุปวีญ ศรีวิฑูรย์, 2564: 2) วัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน หรือการดำเนินชีวิตของบุคลากรในหน่วยงาน เป็นสิ่งสำคัญที่สถาบันการศึกษาต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหาร ทำให้สถานศึกษาเป็นที่ยอมรับ ผู้บริหาร และครูที่มุ่งพัฒนาและยกระดับคุณภาพการศึกษา จำเป็นต้องมีการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพเพื่อคุณภาพในการทำงาน (สุธีรัตน์ อริเดช, 2557: 30-37)

การสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์กร เป็นแนวทางการปฏิบัติเพื่อพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันองค์กรต้องมีการปรับตัวให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลง การทำงานจึงต้องมีการนำวัฒนธรรมคุณภาพมาเป็นแนวทางปฏิบัติ (ดาวรรุณ ถวิลกาล, 2559: 2) วัฒนธรรมคุณภาพ ถือเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาองค์กร เป็นพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาเป็นองค์กรที่จัดการศึกษาพัฒนาการศึกษาให้เกิดคุณภาพ เพื่อให้เกิดการดำเนินงานที่มีคุณภาพ จึงต้องมีวัฒนธรรมคุณภาพในองค์กร ซึ่งผู้บริหารต้องมีคุณภาพ สร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะกับการทำงานปฏิรูปการศึกษา สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้บุคลากรทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ มีการทำงานอย่างมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สร้างพลังขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (วรรณิษา กสิผล, 2560: 4) การสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ ด้วยการสร้างค่านิยม ความยึดมั่นด้านคุณภาพ โดยการปฏิบัติให้เป็นนิสัย และให้กำลังใจแก่ผู้ที่ยึดมั่นเรื่องคุณภาพ ผู้บริหารต้องเป็นผู้กำหนดเป้าหมายการประกันคุณภาพโดยการกำหนดยุทธศาสตร์ที่มีเป้าหมายเป็นรูปธรรมสามารถวัดได้ ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจกับผู้ปฏิบัติงานประกันคุณภาพ ทำตนเป็นตัวอย่างที่ดีในการสร้างพลวัตการประกันคุณภาพให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2558 : 13-15)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มีการจัดการศึกษาที่เน้นคุณภาพ หลักสูตรการจัดการเรียนการสอนมุ่งสู่ความเป็นเลิศ ยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาให้สอดคล้องและรองรับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริมให้ประชากรได้รับบริการทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเสมอภาคและทั่วถึง เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้สามารถพัฒนาศักยภาพและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี, 2565: 78) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ มีความสามารถเป็นเลิศทางวิชาการ

เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาเป็นมืออาชีพและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความรู้ ความรับผิดชอบ พัฒนาตนเองอยู่เสมอ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2, 2565: 50) อีกทั้งบุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4, 2565: 35) พัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล มั่นวัดกรรมในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3, 2565: 56) ผู้บริหาร และครู จึงมีหน้าที่สำคัญในการสร้างความเปลี่ยนแปลงเพื่อมุ่งสร้างคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นการยกระดับสถานศึกษาให้มีคุณภาพนั้น จึงควรมีการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพให้เกิดขึ้นภายในโรงเรียน

จากเหตุผลและความสำคัญที่กล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ การที่จะประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีการพัฒนาสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง วัฒนธรรมคุณภาพจึงสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถเอื้ออำนวยให้สถานศึกษาพัฒนาได้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้จำแนกการศึกษาเป็น 2 ระยะ มีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ปีการศึกษา 2565 มีจำนวน 9,396 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี ปีการศึกษา 2565 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน จำนวน 368 คน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก 125 คน โรงเรียนขนาดกลาง 200 คน โรงเรียนขนาดใหญ่ 24 คน โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ 19 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ที่มีรูปแบบการตอบสนองแบบรายการคู่ (Dual Response Questionnaire) เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 22 ข้อ และได้มีการตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.95

2. ระยะที่ 2 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methods)

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 5 คน โดยพิจารณาจากการมีวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ วิทยฐานะ และการได้รับรางวัลทรงคุณค่า โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการสรุปประเด็น และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการ สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์นำไปจำแนก จัดข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ตามประเด็น และตีความหมายข้อมูลตามวัตถุประสงค์ ขอบเขตการวิจัย กรอบแนวคิด และข้อค้นพบที่สำคัญ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยภาพรวม 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำด้าน คุณภาพ ด้านการพัฒนาศักยภาพ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ การวิเคราะห์การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และดัชนีความต้องการจำเป็นของข้อมูล (PNI modified) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวม

วัฒนธรรมคุณภาพใน สถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI _{modified}	อันดับ
	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล		
1. ภาวะผู้นำด้าน คุณภาพ	3.68	0.75	มาก	4.69	0.52	มากที่สุด	0.27	1
2. การพัฒนา บุคลากร	3.71	0.79	มาก	4.64	0.50	มากที่สุด	0.25	3
3. การทำงานเป็นทีม	3.69	0.72	มาก	4.67	0.51	มากที่สุด	0.26	2
4. การเสริมสร้างพลัง อำนาจ	3.73	0.71	มาก	4.58	0.52	มากที่สุด	0.23	4
รวม	3.71	0.53	มาก	4.64	0.38	มากที่สุด		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ($\bar{x} = 3.73$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการพัฒนา บุคลากร ($\bar{x} = 3.71$) ด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 3.69$) และด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ($\bar{x} = 3.68$) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.63$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำ ด้านคุณภาพ ($\bar{x} = 4.69$) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{x} = 4.67$) ด้านพัฒนาบุคลากร ($\bar{x} = 4.64$) และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ($\bar{x} = 4.58$) ตามลำดับ

การจัดอันดับความต้องการจำเป็นวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี โดยรวมมีค่า (PNI modified = 0.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภาวะผู้นำคุณภาพ (PNI modified = 0.27) ด้านการทำงานเป็นทีม (PNI modified = 0.26) ด้านการพัฒนาบุคลากร (PNI modified = 0.25) และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ (PNI modified = 0.23) ตามลำดับ

2. ผลการหาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี

ตารางที่ 2 แนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ข้อที่	แนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี
ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ	
1	สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ร่วมแสดงความยินดีในโอกาสต่าง ๆ เสริมสร้างขวัญกำลังใจ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จ
2	มีการสื่อสาร และสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน
3	มีการวางแผน กำหนดเป้าหมาย และปรับปรุง พัฒนาในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ
4	ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน เคารพกฎ ระเบียบ ข้อปฏิบัติ มีความมุ่งมั่นทุ่มเทใน
ด้านการพัฒนาบุคลากร	
1	ศึกษาดูงานจากสถานศึกษาที่เป็นเลิศ เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดใหม่ๆ ในการปฏิบัติงาน
2	ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร ให้ข้อมูลกิจกรรมที่ควรได้รับ ในพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความถนัด และความสนใจ
3	ส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงาน นิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด

ตารางที่ 2 แนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี (ต่อ)

ข้อที่	แนวทางในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคุดรธานี
ด้านการทํางานเป็นทีม	
1	เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เปิดใจในการรับฟัง
2	การเสริมแรงทางบวก ให้คำชมเชย ชื่นชม ยกย่อง ให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน จูงใจให้ครู ร่วมมือกันในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่
3	สร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่สนับสนุนเกื้อกูลกัน เป็นกัลยาณมิตร ช่วยเหลือแบ่งปัน มี สภาพแวดล้อมที่น่าอยู่
4	เข้าใจ และยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ความแตกต่างของแต่ละบุคคล นำมา ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ
ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ	
1	ครูมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงาน
2	ส่งเสริมให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีอิสระในการปฏิบัติงาน กล้าคิด กล้าตัดสินใจ
3	ให้การยอมรับ ความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานที่มีความชัดเจนเหมาะสม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพ ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาคุดรธานี

จากผลการศึกษา สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจมีค่าเฉลี่ย สูงสุด รองลงมาเป็นการพัฒนาบุคลากร ด้านการทํางานเป็นทีม และด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ แสดงให้เห็นว่าสภาพ ปัจจุบันสถานศึกษาให้ความสำคัญกับบุคลากรซึ่งได้รับความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน และมีความรับผิดชอบในการ ปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งยังได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากสถานศึกษา สอดคล้องกับ ปิยะมาศ วงศ์แสน (2559: 108) วัฒนธรรมคุณภาพด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงาน หน้าที่ปฏิบัติงานให้ครูไว้อย่างชัดเจน สร้างค่านิยมให้ครูผูกพันกับองค์กร สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็นการทํางานเป็น ทีมพัฒนาบุคลากร และด้านการ เสริมสร้างพลังอำนาจ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สภาพที่พึงประสงค์ คือ ภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ผู้บริหารที่มีคุณภาพเป็นส่วนสำคัญเพื่อนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานสถานศึกษา สร้างแรงจูงใจให้ครูปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ สอดคล้องกับ สุเชษฐ์ ศรีบุญเรือง (2561: 218) ผู้บริหารมีการสื่อสารให้บุคลากรมีความเข้าใจในแนวทางการปฏิบัติงาน ในแนวทางเดียวกัน สนับสนุนเวลา ทรัพยากร มีการโน้มน้าวและเป็นแบบอย่างที่ดีและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพงษ์ ตรัสศรี (2564: 68) ที่ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้นำมีความมุ่งมั่นในการบริหารงานให้สำเร็จตามวิสัยทัศน์ ผู้บริหารมีส่วนกระตุ้น และจูงใจให้บุคลากรกระตือรือร้นในการทำงาน ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา พบว่า มีค่าดัชนีความต้องการในภาพรวม (PNI modified = 0.25) โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ดังนั้นความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา ซึ่งมีความสำคัญที่จะต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าว ควรมีการพัฒนาด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ดังงานวิจัยของ รณธรรณ นามเมือง (2562: 163) ที่ทำการประเมินความต้องการจำเป็นของครูที่มีต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านภาวะผู้นำ รองลงมา คือ การทำงานเป็นทีม การพัฒนาบุคลากร การวางแผนกลยุทธ์โดยใช้หลักการบริหารคุณภาพ การสร้างแรงจูงใจ ให้มีความสำคัญกับผู้รับบริการ และการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง

2. แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี

ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี มีประเด็นในการอภิปรายแต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานร่วมแสดงความยินดีในโอกาสต่าง ๆ เสริมสร้างขวัญกำลังใจ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จ มีการสื่อสาร และสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการวางแผน กำหนดเป้าหมายและปรับปรุง พัฒนาในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ และผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน มีความมุ่งมั่น ทুমเทในการทำงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการแสดงออกของผู้นำที่มีความสามารถ มีความมุ่งมั่นตั้งใจ สามารถสื่อสารในการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม จะสร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหาร และทำให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ ชมพูนุช บุญมาวงษา (2564: 58) ที่กล่าวว่า ผู้นำเป็นผู้นำที่จะผลักดันให้บุคลากรในโรงเรียนปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมาย โดยผู้บริหารสามารถจูงใจให้บุคลากรร่วมมือกันในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจ และสอดคล้องกับแนวคิดของ ณัฐธิดา นามนต์ดี (2565: 173) กล่าวว่า ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำคุณภาพจะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล สามารถมองเห็นภาพอนาคตและแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างดี สามารถปรับและพัฒนาตนเองให้เป็นนักบริหารสู่อนาคตในการที่จะขับเคลื่อนงานให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสู่การปฏิรูปอย่างแท้จริง ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Batten (1992: 5-6) ที่กล่าวว่า ความมุ่งมั่นของผู้บริหาร ความมุ่งมั่นเป็นสิ่งที่นำไปสู่สถานะของการทำงานที่ประสบความสำเร็จ และความมุ่งมั่นในเรื่องคุณภาพของผู้บริหาร ถือเป็นข้อกำหนดประการสำคัญที่ขาดไม่ได้ในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพ

2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร มีแนวทางดังนี้ ศึกษาดูงานจากสถานศึกษาที่เป็นเลิศ เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร ให้ข้อมูลกิจกรรมที่ควรได้รับในพัฒนาศักยภาพของตนเองตามความถนัด และความสนใจ อีกทั้งส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติงาน นิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดมิตร อาจเนื่องจากการพัฒนาบุคลากรเป็นการเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ให้กับบุคลากร เพื่อสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ศิรินา วาจาสัตย์ (2566: 376) พบว่าการฝึกอบรมเป็นวิธีการพัฒนาตนเองที่จะพัฒนางานในหน้าที่ และสถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานตามความเหมาะสมกับภาระงานที่รับผิดชอบ อีกทั้งการศึกษาดูงานเป็นวิธีการเสริมสร้าง เพิ่มพูน ความรู้ทักษะและประสบการณ์

โดยการเดินทางไปดูการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่มีลักษณะที่มีเกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับงานของตนเอง ทั้งในประเทศ และต่างประเทศจะช่วยให้ครูสามารถทำงานได้ดีขึ้น สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางสร้างสรรค์และนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานได้และอาจก่อให้เกิดการปฏิบัติสู่ความเป็นเลิศ และสอดคล้องกับ วรรณิษา กสิผล (2560: 97) ที่ว่าการพัฒนาบุคลากร ควรมีการศึกษาดูงาน และการฝึกอบรม ผู้บริหารจึงต้องกระตุ้นให้ครูมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และจัดหาวิทยากรอบรมให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร

2.3 ด้านการทำงานเป็นทีม มีแนวทางดังนี้ เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน เปิดใจในการรับฟัง มีการเสริมแรงทางบวก ให้คำชมเชย ชื่นชม ยกย่อง ให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจร่วมกัน จูงใจให้ครูร่วมมือกันในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ รวมถึงการสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่สนับสนุนเกื้อกูลกัน เป็นกัลยาณมิตร ช่วยเหลือแบ่งปัน มีสภาพแวดล้อมที่น่าอยู่ และเข้าใจ ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้ความแตกต่างของแต่ละบุคคล นำมาปฏิบัติงานในองค์กรเกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานไม่อาจสำเร็จได้เพียงบุคคลเดียว ต้องอาศัยความถนัด ความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคลจะทำให้เกิดการเรียนรู้ สามารถปฏิบัติงานได้สำเร็จ สอดคล้องกับ ปทุมกาญจน์ ทรงอาจ (2566: 295) กล่าวว่า ผู้บริหารเข้าใจความแตกต่างของความสามารถบุคคล โดยใช้ความแตกต่างของบุคลิกภาพและวิธีการที่หลากหลายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการของทีม สมาชิกมีความร่วมมือกัน อีกทั้งสอดคล้องกับ สุปวีญ ศรีวันทนาสกุล (2564: 142) ที่กล่าวว่า การสร้างทีมงานคุณภาพ ผู้บริหารควรเน้นให้ทีมงานยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ส่งเสริมให้ทีมงานไว้วางใจในการทำงานร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และสอดคล้องกับแนวคิดของ พรสุตา ประเสริฐ (2564: 110) กล่าวว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ทุกคนในทีมมีส่วนร่วมในการวางแผน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผลงานของทีม มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและปรับปรุงประสิทธิภาพในการทำงานร่วมกัน อีกทั้งผู้บริหารส่งเสริมให้มีการสร้างบรรยากาศที่ดี สภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานเป็นทีม สนุกสนาน มีอารมณ์ขันในการทำงาน มีน้ำใจ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ผู้บริหารส่งเสริมสมาชิกในทีมร่วมแสดงความคิดเห็น ยกย่องชมเชย และสร้างขวัญกำลังใจแก่กันอยู่เสมอ

2.4 ด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ มีแนวทางดังนี้ ครูมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีอิสระในการปฏิบัติงาน กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และให้การยอมรับความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานที่มีความชัดเจนเหมาะสม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคคลมีศักยภาพในตนเอง และบุคคลที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ย่อมส่งผลถึงการปฏิบัติงานที่ดีและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ อภิสิทธิ์ พึ่งภพ (2564: 76) ได้ศึกษา การเสริมสร้างพลังในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู พบว่า ควรมีการส่งเสริมบุคลากรพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ มีการให้รางวัล เสริมแรงและสร้างขวัญกำลังใจแก่บุคลากร โดยมุ่งเน้นให้บุคลากรมีส่วนร่วม การทำให้บุคลากรมีความเชื่อมั่นในตนเองเกิดการยอมรับ และไว้วางใจกัน มีผลทำให้บุคลากรมีพลังในการปฏิบัติงานเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษญา แสงทองทิพย์ (2565: 61) พบว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจครู ผู้บริหารทำให้ครูรู้สึกได้รับความไว้วางใจ ได้รับความเชื่อมั่น ได้รับการยอมรับในทักษะ ความรู้ ความสามารถว่าสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ และควรมีการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรมีแรงขับทุ่มเทอย่างเต็มที่ตามศักยภาพในการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังให้บุคลากรได้รับอิสระในการกระทำ และมีอำนาจตัดสินใจ สอดคล้องกับ Carless (2004: 115-159) ได้ศึกษาการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานกับความผูกพันต่อองค์กร พบว่า ผู้นำหรือผู้บริหารจึงควรเน้นที่จะทำให้พนักงานรู้สึกมีอิสระ ได้รับการชื่นชมได้รับแรงจูงใจ รวมถึงได้รับอำนาจ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 สภาพปัจจุบัน ด้านภาวะผู้นำคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงาน และผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

1.2 จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวทางในการพัฒนาบุคลากร การทำงานเป็นทีม มีส่วนร่วม และการเสริมสร้างพลังอำนาจ ปรับประยุกต์ใช้ในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา จนกลายเป็นวิถีปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 จากการศึกษา ภาวะผู้นำคุณภาพ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะผู้นำด้านคุณภาพ สำหรับการบริหารวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา

2.2 ศึกษาผลการใช้แนวทางพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุดรธานี ที่ได้จากการวิจัยนี้ และพัฒนาเป็นรูปแบบการบริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพในลักษณะของการวิจัยและพัฒนา

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา โดยความต้องการจำเป็น ด้านที่มีความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ ด้านภาวะผู้นำคุณภาพ รองลงมาเป็นด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีส่วนในการวางแผน กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย นโยบาย ร่วมกับครูและบุคลากร เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารที่มีคุณภาพจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพแนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดอุดรธานี ด้านภาวะผู้นำด้านคุณภาพ คือ ผู้บริหารควรสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เสริมสร้างขวัญกำลังใจ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายผลสำเร็จ มีการสื่อสาร และสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงาน ด้านการพัฒนาบุคลากร ส่งเสริม ให้ศึกษาดูงานจากสถานศึกษาที่เป็นเลิศ เพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และแนวคิดใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงาน มีการนิเทศ ติดตามการปฏิบัติงานภายในสถานศึกษา ให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดมิตร ด้านการทำงานเป็นทีม ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน จูงใจให้ครูร่วมมือกันในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ รวมถึงการสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติงานที่สนับสนุนเกื้อกูลกัน เป็นกัลยาณมิตร และด้านการเสริมสร้างพลังอำนาจ ให้ครูมีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีอิสระในการปฏิบัติงาน กล้าคิด กล้าตัดสินใจ และให้การยอมรับ ความไว้วางใจในการปฏิบัติงาน มอบหมายงานที่มีความชัดเจนเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- ชมพูสุข บุญมาวงษา. (2564). **วัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการศึกษาของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร และพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครพนม.
- ณัฐธิดา น้ามนต์ดี. (2565). **ภาวะผู้นำคุณภาพและความสำเร็จขององค์กร**. วารสารบริหารการศึกษา มศว. 19(37). 169-174.
- ดาวรธรรม ธิวลการ. (2559). **รูปแบบการพัฒนาวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).
- ปทุมกาญจน์ ทรงอาจ. (2566). **แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม**. วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น. 7(2), 285-298.
- ปิยะมาศ วงศ์แสน. (2559). **วัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พรสุดา ประเสริฐบุญ. (2564). **การพัฒนาแนวทางการสร้างทีมงานสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2**. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชญา แสงทองทิพย์. (2565). **การเสริมสร้างพลังอำนาจครูที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยโสธร เขต 1**. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์. 6(2), 53 – 67.
- รณธรรณ์ นาเมือง. (2562). **การประเมินความต้องการจำเป็นของครูที่มีต่อวัฒนธรรมคุณภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2**. วารสารวิชาการ T-VET Journal สถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ 3, 3(6) :164-174.
- วรรณิษา กลีผล. (2560). **โมเดลสมการโครงสร้างปัจจัยวัฒนธรรมคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิรินา วาจาสัตย์. (2566). **ความต้องการในการพัฒนาตนเองของครูโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี**. การประชุมหาตใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 14.
- ศิริพงษ์ ตรีสศรี. (2564). **แนวทางเสริมสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565**. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 4.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2558). *วัฒนธรรม สร้างคน สร้างชาติ*. กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซต พลัส จำกัด.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี. (2565). *ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2564*. คณะกรรมการบริหารข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดอุดรธานี สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดอุดรธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580*. ราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566—2570)*. ราชกิจจานุเบกษา.
- สุเขตร์ ศรีบุญเรือง. (2561). *การพัฒนาตัวบ่งชี้วัฒนธรรมคุณภาพสถานศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุธีรัตน์ อริเดช. (2557). *ยุทธศาสตร์การพัฒนามาตรฐานคุณภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ*. *วารสารราชพฤกษ์*. 12(2) : 30-37.
- สุวิทย์ ศรีวันทนาสกุล. (2564). *การศึกษาวัฒนธรรมคุณภาพและแนวทางการส่งเสริมวัฒนธรรมคุณภาพในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- อภิสิทธิ์ พิงภพ. (2564). *การเสริมสร้างพลังในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*. 15(2), 65-80.
- Batten, J.D. (1992). *Building a Total Quality Culture*. Menlo Park. CA: Crisp Publications.
- Carless, S.A. (2004). Does Psychological Empowerment Mediate the Relationship Citizenship Behaviors: A Critical Review of The Theoretical and Empirical Literature and Suggestions for Future Research. *Journal Management*. 26(3), 115-159.

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
Internal Quality Assurance Management of the Schools
Under Bangkokpi District Office Bangkok

ชญานุช ประครองใจ^{1*} และ นันทิยา น้อยจันทร์²
Chunyanuch Prakrongjai¹ and Nuntiya Noichun²

¹นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

¹Student of Educational Administration Program, Graduate School of Suan Sunandha Rajabhat University

²อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²Advisor of Educational Administration Program, Graduate School of Suan Sunandha Rajabhat University

*Corresponding email: s65561802014@ssru.ac.th

Received: March 10, 2024 ; Revised: May 23, 2024 ; Accepted: May 30, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาและเปรียบเทียบระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามปัจจัยด้านเพศและประสบการณ์การทำงานของบุคลากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 225 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทดสอบที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่าผู้บริหารและครูที่มีเพศต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3) เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่าสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิให้ความสำคัญกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในเป็นอย่างมาก โดยมีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในระดับสูง อย่างไรก็ตามความแตกต่างทางเพศของบุคลากรอาจส่งผลต่อมุมมองและวิธีการบริหารงานที่แตกต่างกัน ในขณะที่ประสบการณ์การทำงานไม่ได้ส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพมากนัก ดังนั้นสถานศึกษาควรคำนึงถึงการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกเพศทุกวัยในการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

คำสำคัญ : การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aims to investigate and compare the level of quality assurance management within educational institutions under the jurisdiction of the Bangkok District Office, Bangkok. The study categorizes personnel by gender and work experience, including school administrators and teachers in affiliated schools of the Bangkok District Office in the academic year 2023, with a sample size of 225 individuals selected through stratified random sampling. Data collection tools include questionnaires and statistical analysis using descriptive statistics, mean, standard deviation, t-test, and analysis of variance.

The findings reveal that: 1) Overall, the level of quality assurance management within educational institutions under the Bangkok District Office is highest level t. 2) When analyzed by gender, significant differences in perceptions towards quality assurance management were found between male and female administrators and teachers. 3) When categorized by work experience, no significant differences were observed in perceptions towards quality assurance management among administrators and teachers with varying levels of experience ($p < .05$). This research reflects the significant emphasis placed by educational institutions under the Bangkok District Office on internal quality assurance management, with highly effective operational strategies. However, gender differences among personnel may influence perspectives and management approaches, while work experience does not significantly impact perceptions of quality assurance management. Therefore, schools should consider fostering understanding and involvement among personnel of all genders and ages to maximize the effectiveness of quality assurance efforts for continuous and sustainable educational development.

Keywords : Internal Quality Assurance, School Administrators

บทนำ

การศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ประเทศชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในศตวรรษที่ 21 การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เพื่อให้สามารถก้าวทันและยืนหยัดอยู่ได้ในเวทีโลก ภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงหันมาให้ความสำคัญและทุ่มเททรัพยากรมหาศาลเพื่อพัฒนาการศึกษา หวังยกระดับศักยภาพและขีดความสามารถของประชาชนให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง ตลอดจนธำรงรักษาอัตลักษณ์ของชาติไว้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น. 1)

รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก มีความพยายามในการปฏิรูปการศึกษา ยุกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีความรู้ ทักษะ สมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถสร้างนวัตกรรมและแข่งขันได้ในเวทีโลก ท่ามกลางแรงกดดันจากการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์ ปัญหาวิกฤตและความท้าทายต่าง ๆ ที่ประเทศต้องเผชิญ ทั้งนี้เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และประเทศชาติสามารถหลุดพ้นจากประเทศที่มีรายได้ปานกลาง ก้าวไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วได้ในอนาคต ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันและอนาคต หากจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดความสามารถและศักยภาพสูงสุดของแต่ละคนได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดการศึกษาอย่างเสมอภาค มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความรู้ ทักษะ และสมรรถนะของพลเมืองให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่เน้นการสร้างนวัตกรรม และใช้ความรู้เป็นฐาน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจึงได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ในหมวด 6 ซึ่งครอบคลุมทั้งการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก เพื่อใช้เป็นกลไกในการรักษาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันการศึกษา โดยมีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้ทันสมัยและสอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป จนกระทั่งฉบับล่าสุด (ฉบับที่ 4) ในปี พ.ศ. 2562 ที่มุ่งเน้นให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และจัดทำรายงานประจำปีเพื่อเปิดเผยต่อสาธารณชน อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานในระดับที่สูงขึ้น สอดคล้องกับบริบทการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ปฏิรูประบบการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายในและภายนอก โดยมีแนวนโยบายที่สำคัญ เช่น การปรับปรุงมาตรฐานและตัวชี้วัดให้มีความกระชับ ชัดเจน สะท้อนคุณภาพที่แท้จริงมากขึ้น มีการประเมินตามสภาพจริง ลดภาระในการจัดเก็บข้อมูล จัดทำเอกสาร พัฒนาผู้ประเมินภายในให้มีมาตรฐาน นำเชื่อถือ ปรับเปลี่ยนกระบวนการประเมินเพื่อพัฒนาแทนการตัดสิน ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561, น. 8)

กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีสำนักงานการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้มีการกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาระดับที่ 3 ที่มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา การพัฒนาครูและบุคลากร การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และการส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพภายใน เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาการศึกษาของชาติ จากรายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสี่ ของสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าแม้สถานศึกษาส่วนใหญ่จะผ่านเกณฑ์การประเมิน แต่ก็ยังมีอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จึงจำเป็นที่หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจะต้องร่วมกันวางแผนพัฒนา ปรับปรุง และยกระดับคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนาอย่างเต็มที่

จากความสำคัญของประเด็นดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เตรียมความพร้อมและยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สามารถบรรลุเป้าหมายและมีพัฒนาการที่ดียิ่งขึ้นต่อไปในอนาคต อันจะเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนให้กับการจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครและของประเทศในภาพรวม ท่ามกลางความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ และประสบการณ์การทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ มุ่งศึกษาการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2566 รวมทั้งสิ้น 544 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้มาจากการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 225 คน แบ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 25 คน และครูผู้สอน 200 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อสอบถามเกี่ยวกับเพศและประสบการณ์การทำงานของผู้ตอบ ส่วนตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ครอบคลุม 7 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา 2) การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 3) การดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 4) การตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน 5) การประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน 6) การจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง 7) การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสิ้น 48 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของลิเคิร์ท

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน พิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1970) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านโปรแกรม Google Form เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วนำข้อมูลมาลงรหัสเพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างและระดับการบริหารงานประกันคุณภาพ โดยใช้

เกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย 5 ระดับ ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ในการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพ จำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบค่าที (t-test) ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ จะทำการเปรียบเทียบเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé's test, 1959)

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังใช้สถิติอ้างอิง ได้แก่ การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม และการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1970) เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามก่อนที่จะนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการบริหารงานประกันคุณภาพของสถานศึกษาในสังกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์การทำงาน โดยการหาค่าความถี่ และร้อยละ แสดงผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวน และร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	68	30.22
หญิง	157	69.78
รวม	225	100.00
2. ประสบการณ์การทำงาน		
ไม่เกิน 5 ปี	48	21.33
6 – 10 ปี	69	30.67
11 – 15 ปี	51	22.67
16 – 20 ปี	35	15.56
มากกว่า 20 ปี	22	9.78
รวม	225	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 69.78 ส่วนเพศชายมีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.22 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 30.67 รองลงมาคือผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน 11-15 ปี จำนวน 51 คน คิดเป็น

ร้อยละ 22.67 ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานไม่เกิน 5 ปี มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงาน 16-20 ปี มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 15.56 และกลุ่มที่มีจำนวนน้อยที่สุด คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 9.78 ตามลำดับ

สรุปได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีประสบการณ์การทำงานระหว่าง 6-10 ปี ในขณะที่กลุ่มที่มีสัดส่วนน้อยที่สุด คือ ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานมากกว่า 20 ปี ซึ่งข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนของผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ตอนที่ 2 การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ 3) ด้านการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 4) ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 5) ด้านการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้ประกาศกำหนดไว้ 6) ด้านการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง 7) ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยการหาข้อเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	Mean	S.D.	แปลผล	ลำดับที่
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา	4.60	0.34	มากที่สุด	3
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา	4.57	0.32	มากที่สุด	6
3. ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.58	0.33	มากที่สุด	5
4. ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา	4.55	0.38	มากที่สุด	7
5. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้ประกาศกำหนดไว้	4.60	0.35	มากที่สุด	4
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง	4.63	0.34	มากที่สุด	1
7. ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา	4.61	0.34	มากที่สุด	2
รวม	4.59	0.29	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวมการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.29

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการบริหารงานประกันคุณภาพภายในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63 รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้ประกาศกำหนดไว้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 4.60 และ 4.60 ตามลำดับ ลำดับถัดมา ได้แก่ ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.58 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.57 สุดท้าย คือ ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 4.55

จากผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นว่าสถานศึกษามีการบริหารงานประกันคุณภาพภายในโดยรวมอยู่ในระดับสูงมาก ครอบคลุมการดำเนินงานทั้ง 7 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง การพัฒนาปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง และการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งสะท้อนถึงความเข้มแข็งของระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ ในการสร้างคุณภาพและพัฒนามาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลดีต่อคุณภาพของผู้เรียนและการจัดการศึกษาโดยรวม

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบผลการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามตัวแปร เพศ และประสบการณ์การทำงาน

ผลการเปรียบเทียบผลการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย ตำแหน่งและระดับการศึกษา ทำการทดสอบด้วยสถิติค่าที (t-test) สำหรับประสบการณ์การทำงาน ทำการทดสอบด้วยสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA: F-test) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

(n = 225)						
การบริหารงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	เพศชาย (n = 68)		เพศหญิง (n = 157)		t	p (2- tailed)
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ของสถานศึกษา	4.56	0.33	4.62	0.34	-1.131	0.757
2. ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัด การศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา	4.58	0.27	4.56	0.34	0.279	0.032*
3. ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.58	0.28	4.59	0.35	-0.161	0.098

(n = 225)

การบริหารงานประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา	เพศชาย (n = 68)		เพศหญิง (n = 157)		t	p (2- tailed)
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
4. ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษาของสถานศึกษา	4.57	0.30	4.54	0.40	0.716	0.045*
5. ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้ ประกาศกำหนดไว้	4.61	0.30	4.60	0.37	0.154	0.011*
6. ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมิน ตนเอง	4.63	0.29	4.63	0.36	0.156	0.029*
7. ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพ การศึกษา	4.61	0.30	4.62	0.36	-0.242	0.096
รวม	4.59	0.23	4.59	0.32	-0.047	0.019*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวม ผู้บริหารและ ครูเพศชายและเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่า p เท่ากับ 0.019

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ามี 4 ด้านที่ผู้บริหาร ครูเพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษา (p = 0.032) 2) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (p = 0.045) 3) ด้านการ ประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้ประกาศกำหนดไว้ (p = 0.011) 4) ด้านการจัดทำรายงาน ผลการประเมินตนเอง (p = 0.029) ในขณะที่อีก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ผู้บริหาร ครูเพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นว่า เพศของบุคลากรในสถานศึกษามีผลต่อมุมมองและความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่แตกต่างกันในบางประเด็น โดยเฉพาะในขั้นตอนของการจัดทำแผน การ ดำเนินการ การประเมินคุณภาพ และการรายงานผล ซึ่งอาจเกิดจากความแตกต่างด้านทัศนคติ การรับรู้ หรือ ประสบการณ์ที่ต่างกันระหว่างเพศ ดังนั้นผู้บริหารจึงควรคำนึงถึงมิติทางเพศในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้าง ความเข้าใจที่ตรงกันในการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ของสถานศึกษาร่วมกัน

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	Ms	F	P
ด้านการกำหนดมาตรฐาน การศึกษาของสถานศึกษา	Between Groups	0.690	4	0.172	1.541	0.191
	Within Groups	24.626	220	0.112		
	Total	25.316	224			
ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการ จัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา	Between Groups	0.321	4	0.080	0.793	0.531
	Within Groups	22.250	220	0.101		
	Total	22.571	224			
ด้านการดำเนินการตาม แผนพัฒนาการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	Between Groups	0.512	4	0.128	1.170	0.325
	Within Groups	24.071	220	0.109		
	Total	24.583	224			
ด้านการตรวจสอบการ ดำเนินงานตามแผนพัฒนา การจัดการศึกษา	Between Groups	0.789	4	0.197	1.406	0.233
	Within Groups	30.860	220	0.140		
	Total	31.649	224			
ด้านการประเมินคุณภาพ การศึกษาภายในตามมาตรฐาน การศึกษาที่ได้ประกาศ กำหนดไว้	Between Groups	0.137	4	0.034	0.282	0.889
	Within Groups	26.782	220	0.122		
	Total	26.920	224			
ด้านการจัดทำรายงานผล การประเมินตนเอง	Between Groups	0.772	4	0.193	1.675	0.157
	Within Groups	25.353	220	0.115		
	Total	26.125	224			
ด้านการพัฒนาและปรับปรุง คุณภาพการศึกษา	Between Groups	0.774	4	0.194	1.702	0.151
	Within Groups	25.020	220	0.114		
	Total	25.794	224			
รวม	Between Groups	0.464	4	0.116	1.365	0.247
	Within Groups	18.710	220	0.085		
	Total	19.174	224			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เมื่อพิจารณาในภาพรวม ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน โดยมีค่า p เท่ากับ 0.247 ซึ่งมากกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ที่ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในทุกด้านไม่แตกต่างกัน ได้แก่

- 1) ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ($p = 0.191$)
- 2) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ($p = 0.531$)
- 3) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ($p = 0.325$)
- 4) ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ($p = 0.233$)
- 5) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้ประกาศกำหนดไว้ ($p = 0.889$)
- 6) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ($p = 0.157$)
- 7) ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ($p = 0.151$)

ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า ประสบการณ์ในการทำงานของผู้บริหารและครูไม่ได้ส่งผลต่อความแตกต่างในความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ซึ่งอาจเป็นเพราะสถานศึกษามีระบบและกลไกในการดำเนินงานประกันคุณภาพที่ชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีการสื่อสารทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกคนอย่างทั่วถึง ไม่ว่าจะมีความรู้หรือประสบการณ์ในการทำงานมากน้อยเพียงใด ก็สามารถรับรู้และมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานประกันคุณภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตาม ผู้บริหารก็ควรคำนึงถึงการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามระดับประสบการณ์ที่เพิ่มขึ้น และสามารถถ่ายทอดองค์ความรู้และประสบการณ์ให้แก่บุคลากรรุ่นใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลดีต่อความเข้มแข็งและความยั่งยืนของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ค้นพบประเด็นสำคัญที่น่าสนใจหลายประการ ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้ประกาศกำหนดไว้ ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และด้านการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ในหมวดที่ 6 ที่ว่าด้วยมาตรฐานและการ

ประกันคุณภาพการศึกษา ที่กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก ด้วยเหตุนี้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิจึงได้มีการเตรียมความพร้อมในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในอย่างเข้มข้น ทั้งนี้เพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพภายนอกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ สำนักการศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดได้กำหนดแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีมาตรฐาน เป็นระบบ และมีคุณภาพ ปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลให้การบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิมีประสิทธิภาพในระดับสูง สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ อย่างไรก็ตาม แม้ผลการศึกษาค่าเฉลี่ยของแต่ละด้านแล้ว พบว่ายังมีบางด้านที่มีค่าเฉลี่ยไม่สูงมากนัก เช่น ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา และด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงจุดที่ควรพัฒนาและปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้การประกันคุณภาพภายในเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

ดังนั้น สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรนำผลการศึกษานี้ไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน โดยมุ่งเน้นไปที่การเสริมสร้างจุดแข็ง และแก้ไขจุดที่ควรพัฒนาในแต่ละด้าน เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพในการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษา ปรับปรุงกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาให้มีความชัดเจนและสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษามากยิ่งขึ้น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินคุณภาพการศึกษา พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ตลอดจนสร้างความตระหนักและความเข้าใจแก่บุคลากรทุกฝ่ายให้เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพ และร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันจะส่งผลดีต่อการยกระดับมาตรฐานการจัดการศึกษาและการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ต่อไป

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน สามารถอธิบายได้ ดังนี้

2.1 เมื่อเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมผู้บริหาร ครูเพศชาย และเพศหญิงมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียดเป็นรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา 2) ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 3) ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานที่กำหนด และ 4) ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลาการเพศชายและเพศหญิงมีบุคลิกภาพ ทักษะ ทักษะ ค่านิยม และการรับรู้ที่แตกต่างกัน จึงส่งผลต่อมุมมองและการให้ความสำคัญกับการดำเนินงานประกันคุณภาพในแต่ละด้านที่ไม่เหมือนกัน เช่น เพศหญิงอาจให้ความสำคัญกับรายละเอียดและขั้นตอนของการจัดทำแผน การประเมินผล และการจัดทำรายงานมากกว่าเพศชาย ในขณะที่เพศชายอาจเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ของงานมากกว่ากระบวนการ เป็นต้น

นอกจากนี้ ความแตกต่างทางเพศยังอาจส่งผลกระทบต่อรูปแบบการสื่อสาร การประสานงาน และการทำงาน ร่วมกันในการขับเคลื่อนการประกันคุณภาพของสถานศึกษาด้วย โดยเพศหญิงมักมีแนวโน้มที่จะใช้การสื่อสารแบบอ้อม เน้นความสัมพันธ์และการประนีประนอม ในขณะที่เพศชายมักจะสื่อสารตรงไปตรงมา เน้นเหตุผลและความชัดเจนของ ข้อมูล ซึ่งความแตกต่างเหล่านี้อาจนำไปสู่ความเข้าใจและการตีความที่แตกต่างกันในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพในมิติ ต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องตระหนักถึงความแตกต่างระหว่าง เพศ และหาแนวทางในการสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกเพศในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาหะมะบาคอรี มาซอ (2564, น. 97-135) ซึ่งได้ศึกษาการบริหารงานประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษากระบวนการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน เปรียบเทียบการบริหารงานจำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง ขนาด สถานศึกษา และประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะ โดยใช้วิธีการสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ทางการศึกษา จำนวน 297 คน ซึ่งได้มาโดยใช้สูตรของยามานะและการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารงานประกันคุณภาพภายในโดยรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ อายุ และขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามตำแหน่ง พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าตัวแปรเพศมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นและการรับรู้เกี่ยวกับการ บริหารงานประกันคุณภาพภายในที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในบางด้านที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการตรวจสอบ คุณภาพการศึกษา ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความอ่อนไหวของการบริหารจัดการคุณภาพการศึกษาต่อความหลากหลาย ทางเพศ ดังนั้นการส่งเสริมความเท่าเทียมและการมีส่วนร่วมของทุกเพศในทุกระดับของการดำเนินงานประกันคุณภาพ จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องให้ความสำคัญ เพื่อสร้างการยอมรับและความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการ ประกันและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 เมื่อเปรียบเทียบการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ผู้บริหารและครูที่มี ประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตบางกะปิมีการกำหนดนโยบาย แนวทาง และมาตรฐานการดำเนินงาน ประกันคุณภาพที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีการสื่อสารและทำความเข้าใจกับบุคลากรทุกระดับ อย่างทั่วถึง รวมถึงมีการกำกับ ติดตาม นิเทศ และสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้บุคลากรที่มี ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน มีความรู้ ความเข้าใจ และแนวปฏิบัติในการดำเนินงานประกันคุณภาพ ที่ใกล้เคียงกัน ส่งผลให้มีความคิดเห็นและการรับรู้ต่อการบริหารงานประกันคุณภาพที่ไม่แตกต่างกันมากนัก

นอกจากนี้ การที่สถานศึกษามีระบบการพัฒนาบุคลากรด้านการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ทั้งใน รูปแบบของการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างกัน เป็นอีกปัจจัย หนึ่งที่ช่วยลดช่องว่างของความรู้และประสบการณ์ของบุคลากรที่หลากหลาย ทำให้สามารถปฏิบัติงานประกันคุณภาพได้ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด ไม่ว่าจะเป็นประสบการณ์ในการทำงานมากนักน้อยเพียงใด ผลการวิจัย นี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาภรณ์ จันทร์เกษม (2561, น. 110) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี พบว่าเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายใน

ทั้งในภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของหิรัญญา วิจิตรสมบัติ (2561, น. 72) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนของเด็กปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ซึ่งพบว่าเมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน ความคิดเห็นต่อการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนทั้งในภาพรวมและรายด้านก็ไม่มีความแตกต่างกันเช่นกัน

จากผลการวิจัยและข้อค้นพบที่สอดคล้องกันในหลายบริบทนี้ แสดงให้เห็นว่าประสบการณ์ในการทำงานไม่ได้เป็นตัวแปรสำคัญที่ทำให้ความคิดเห็นต่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามีความแตกต่างกัน หากแต่การมีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีมาตรฐานการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และมีกระบวนการสื่อสารสร้างการมีส่วนร่วม และพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่องต่างหากที่มีความสำคัญกว่า ซึ่งจะช่วยให้การขับเคลื่อนการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีเอกภาพ บรรลุเป้าหมายและเกิดประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น แม้จะมีบุคลากรที่มีความหลากหลายทางประสบการณ์การทำงานก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา มีประเด็นการประกาศค่าเป้าหมายแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ว่าด้วยการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกรับทราบเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการสื่อสารและประชาสัมพันธ์เป้าหมายมาตรฐานและตัวบ่งชี้การประกันคุณภาพภายในให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายรับรู้อย่างทั่วถึง ผ่านช่องทางที่หลากหลาย ทั้งการประชุม การจัดนิทรรศการ เอกสาร สื่อสังคมออนไลน์ เป็นต้น เพื่อสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

1.2 ด้านการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา พบว่า ประเด็นที่สถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายด้านต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นที่คุณภาพผู้เรียนที่สะท้อนคุณภาพความสำเร็จอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรทบทวนกระบวนการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ให้มีความชัดเจน สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา สะท้อนอัตลักษณ์ เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง เพื่อสร้างการยอมรับและความเป็นเจ้าของร่วมกัน อันจะนำไปสู่ความร่วมมือในการขับเคลื่อนแผนสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ด้านการดำเนินการตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษามีการกำกับติดตามการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่องในระดับที่ต่ำกว่าประเด็นอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ความก้าวหน้าของการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งควรสร้างขวัญกำลังใจ จูงใจ และเสริมพลังอำนาจ (Empowerment) ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างมีพลังและต่อเนื่อง

1.4 ด้านการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา พบว่า ประเด็นที่สถานศึกษามีแผนการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาไว้เป็นลำดับขั้นตอนอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาจึงควรพัฒนาระบบการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

มีปฏิทินการปฏิบัติงานที่ชัดเจน มอบหมายผู้รับผิดชอบในการติดตามตรวจสอบที่ชัดเจน และนำผลการติดตามตรวจสอบมาใช้ในการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกในการติดตามตรวจสอบคุณภาพด้วย เพื่อสะท้อนจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา และแนวทางการยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

1.5 ด้านการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในตามมาตรฐานการศึกษาที่ได้ประกาศกำหนดไว้ พบว่า ประเด็นการจัดประชุมชี้แจง สร้างความตระหนักและความเข้าใจในการประเมินคุณภาพภายในแก่ผู้เกี่ยวข้องมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับความสำคัญ หลักการ วิธีการ และเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายในให้แก่ครู บุคลากร นักเรียน และผู้ปกครองให้มากขึ้น โดยจัดประชุม อบรม สัมมนา จัดทำคู่มือการประเมินที่เข้าใจง่าย และใช้การสื่อสารหลากหลายช่องทาง เพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพและความร่วมมือจากทุกฝ่ายในการร่วมกันประเมินและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

1.6 ด้านการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเอง พบว่า การนำรายงานผลการประเมินตนเองเสนอต่อคณะกรรมการบริหารโรงเรียนเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรเสริมสร้างความเข้มแข็งของคณะกรรมการสถานศึกษา โดยสรรหากรรมการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ มีเวลา และมีจิตอาสา จัดประชุมชี้แจงบทบาทหน้าที่และแนวทางการมีส่วนร่วม สนับสนุนข้อมูลสารสนเทศที่จำเป็น และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงาน และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างแท้จริง

1.7 ด้านการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา พบว่า ประเด็นที่ผู้บริหารส่งเสริมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ครูและบุคลากรทุกคนอย่างต่อเนื่องนั้นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาแก่ครูและบุคลากร ทุกคนอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง โดยจัดประชุม อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ศึกษาดูงาน จัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติ และพัฒนาสื่อความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ครูและบุคลากรสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง เพื่อให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในเป็นวัฒนธรรมองค์กรและวิถีปฏิบัติปกติของสถานศึกษา ที่ทุกคนมีความรู้ความเข้าใจ และร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อค้นหาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนและกำหนดกลยุทธ์ในการยกระดับการบริหารงานประกันคุณภาพให้มีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ของทักษะการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำและสมรรถนะของผู้บริหารที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในกับประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน 4 ประเด็น ดังนี้

1. การวิจัยนี้ได้สร้างตัวแบบ (Model) ในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 7 ด้าน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบการดำเนินงาน การประเมินคุณภาพภายใน การจัดทำรายงานการประเมินตนเอง และการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา โดยทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงและส่งเสริมซึ่งกันและกัน หากสถานศึกษาสามารถดำเนินการตามตัวแบบนี้ได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ยั่งยืน

2. การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่มีความชัดเจน สอดคล้องกับบริบท ทำทนาย และมีการสื่อสารและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดเป้าหมายความสำเร็จร่วมกัน เป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อความสำเร็จในการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา เนื่องจากจะเป็นกรอบทิศทางในการกำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การกำกับติดตาม และการประเมินคุณภาพ ให้มุ่งสู่มาตรฐานและเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน

3. การพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการประกันคุณภาพให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน เข้าถึงง่าย นำไปใช้ประโยชน์ได้สะดวก รวมถึงการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดเก็บ ประมวลผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล และรายงานผล จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการคุณภาพ การติดตามความก้าวหน้า การคาดการณ์ แนวโน้ม การวางแผน และการตัดสินใจเชิงนโยบาย เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ และทันต่อการเปลี่ยนแปลง

4. การสร้างการมีส่วนร่วมและเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิ สถาบันการศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน ได้เข้ามามีบทบาทในการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมประเมินผล และร่วมภาคภูมิใจ ในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไปพร้อมกัน ผ่านการจัดกิจกรรมและโครงการต่าง ๆ ที่หลากหลาย เช่น การประชุมผู้ปกครอง การเยี่ยมบ้าน การจัดตั้งสถานักเรียน การจัดตั้งเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน การระดมทุนและทรัพยากรทางการศึกษา การจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การส่งเสริมอาชีพ การอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ซึ่งจะช่วยสร้างความเข้าใจ ความไว้วางใจ และพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 4)

พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

ธนาภรณ์ จันทร์เกษม. (2561). การบริหารงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

สถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- มาหะมะบาคอรี มาซอ. (2564). การบริหารงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). **แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา
ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ**. กรุงเทพฯ:
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. สืบค้นเมื่อ 1 ตุลาคม 2566,
จาก <http://www.onec.go.th>
- หิรัญญา วิจิตรสมบัติ. (2561). **ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน
ของเด็กปฐมวัย ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- Henry Scheffe. (1959). **The Analysis of Variance**. New York: Wiley.
- Cronbach L.J. (1970). **Essentials of Psychological Testing**. New York: Harper & Row.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and
Psychological Measurement**, 30(3), 607–610.

บทสังเคราะห์การปฏิบัตินิติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ Synthesis of Electronic Government Service

โสภณวิชญ์ เสกขุนทด^{1*} และสุริยศักดิ์ มังกรแก้ววิกุล²
Sophonvich sekkhunthod¹ and Suriyasak mangkornkeawwikul²

^{1,2}อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

^{1,2}Lecturer in the Bachelor of Public Administration program Department of Public Administration
Rajabhat Rajanagarindra University

*Corresponding email: phdkan.sek@gmail.com

Received: July. 17, 2023 ; Revised: February. 16, 2024 ; Accepted: February. 28, 2024

บทคัดย่อ

ปัจจุบันมีการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัตินิติราชการ อันเนื่องมาจากเทคโนโลยีดิจิทัลสามารถช่วยแก้ปัญหาในการจัดเก็บเอกสารและเข้าถึงเอกสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้บุคลากรภาครัฐยังสามารถปฏิบัติงานได้ทุกที่ ทุกเวลา ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการจัดทำบริการสาธารณะ รัฐบาลจึงได้ตราพระราชบัญญัติการปฏิบัตินิติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ซึ่งกฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายกลางในการปฏิบัตินิติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัตินิติราชการและการให้บริการของภาครัฐปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบดิจิทัลให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในการติดต่อราชการ การขออนุมัติ การอนุญาต ขึ้นทะเบียน จดทะเบียน การแจ้งเพื่อประกอบกิจการของประชาชน การรับเงินและการออกใบเสร็จรับเงินของหน่วยงาน รวมทั้งสามารถลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัตินิติราชการของภาครัฐในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างคล่องตัว รวดเร็วและลดปัญหาการทุจริต ดังนั้นกฎหมายฉบับนี้จึงมีความสำคัญที่จะส่งผลให้การให้บริการภาครัฐก้าวไปสู่ยุครัฐบาลดิจิทัลอย่างสมบูรณ์ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน

การปฏิบัตินิติราชการตามพระราชบัญญัติการปฏิบัตินิติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 จะส่งผลต่อการปฏิบัตินิติราชการในด้าน 1) การเพิ่มขีดความสามารถทางด้านดิจิทัลของประเทศโดยการนำเครื่องมือเทคโนโลยีในการสร้างสรรค์นวัตกรรมการผลิตและการให้บริการ เพื่อลดปัญหาด้านการจัดเก็บ การสูญหายของเอกสารและการสืบค้นข้อมูลเอกสาร 2) ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนสามารถติดต่อกับหน่วยงานของรัฐได้ง่าย สะดวก รวดเร็วและลดภาระในด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชน รวมถึงสามารถยื่นเอกสารผ่านวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ได้ ช่วยให้ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในการติดต่อกับหน่วยงานราชการมากยิ่งขึ้น 3) พัฒนาทักษะอาชีพด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรภาครัฐเพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ในด้านของการทำงานและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 4) สร้างความปลอดภัยให้กับข้อมูลเอกสารเนื่องจากเอกสารเป็นความสำคัญขององค์กร ระบบการจัดการกับเอกสารจึงมีรูปแบบการกำหนดสิทธิในการเข้าใช้ ควบคุมความปลอดภัย เพื่อป้องกันการใช้งานจากผู้ไม่ประสงค์ดีในการเข้าถึงระบบฐานข้อมูล และ 5) ลดปริมาณ

การใช้กระดาษและแฟ้มเอกสารโดยการเปลี่ยนจากห้องเก็บเอกสารแบบออฟไลน์ให้มาอยู่ในระบบออนไลน์ ซึ่งนำไปสู่กระบวนการการจัดเก็บเอกสารในรูปแบบของอิเล็กทรอนิกส์เพื่อช่วยลดปัญหาการสิ้นเปลืองของทรัพยากรได้ในอนาคต

คำสำคัญ : บทสังเคราะห์, การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

Abstract

Currently, digital technology is being applied in government service. This is because digital technology can help solve problems in document storage and accessing documents efficiently. In addition, government personnel can work anywhere, anytime. Therefore, in order to maximize the benefits of public services. The government has therefore enacted the Electronic Government Operations Act, B.E. 2022. This law is the central law regarding electronic government service. To encourage government operations and government services to be transformed into a digital system in line with current technological developments, facilitating and reducing the cost burden of citizens in dealing with government officials, requesting approval, Permit, registration, registration, notification for public business operations, receiving money and issuing receipts from the agency. Including being able to reduce costs and increase efficiency in government operations in performing duties flexibly, fast and reduce corruption problems. Therefore, this law is important in moving government services forward into the era of completely digital government, to be consistent with the current context of technological development.

Conducting government service in accordance with the Electronic Government Operations Act, B.E. 2022 will have a positive impact on government service in the field of 1) Increasing the country's digital capabilities by using technological tools to create innovations in production and service, to reduce storage problems document loss and document retrieval. 2) Improve the quality of life of citizens by being able to contact government agencies easily, conveniently, and quickly and reduce the burden on citizens in various areas. Including being able to submit documents via electronic means. Helping citizens gain more convenience in dealing with government agencies. 3) Develop career skills in the use of information technology among government personnel in order to keep up with changes in the digital age. In terms of working and responding to the needs of the people more efficiently. 4) Create security for document information because documents are important to the organization. The document management system therefore has a format for specifying access rights. safety control to prevent use from people with bad intentions to access the database system. and 5) Reduce the amount of paper and document files used by changing from an offline document storage room to an online system. This leads to the process of storing documents in electronic form to help reduce the problem of wastage of resources in the future.

Keywords : Synthetic, Electronic Government Service

บทนำ

การปฏิบัติราชการหรือการให้บริการของหน่วยงานราชการในอดีตที่ผ่านมาประกอบไปด้วยการติดต่อการให้บริการระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันและการให้บริการระหว่างหน่วยงานของรัฐกับภาคเอกชน เป็นการปฏิบัติราชการหรือการให้บริการภาครัฐไปยังการดำเนินการด้วยเอกสาร หนังสือราชการและสิ่งพิมพ์ในลักษณะที่เป็นสำเนาแบบถาวรและยังคงกำหนดให้ประชาชนต้องไปติดต่อราชการโดยการส่งเอกสาร หลักฐานหรือยื่นคำร้องต่าง ๆ ด้วยตัวเองหรือส่งเอกสารทางไปรษณีย์ที่สำนักงานของหน่วยงานภาครัฐ การดำเนินการดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้เกิดความล่าช้าต่อการให้บริการและส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของการจัดทำบริการสาธารณะของส่วนราชการ นอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนและประชาชนยังต้องเสียเวลาเพื่อขอรับบริการเกินความจำเป็น นอกจากนี้ในยุคปัจจุบันการขอรับบริการโดยใช้กระดาษยังเป็นการสิ้นเปลืองทรัพยากรโดยไม่จำเป็นอีกด้วย (จุฑาลักษณ์ จำปาทอง, 2566, [ออนไลน์])

อุปสรรคที่ทำให้หน่วยงานภาครัฐยังไม่นำเอาระบบอิเล็กทรอนิกส์มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการภาครัฐอย่างเต็มศักยภาพของระบบอิเล็กทรอนิกส์อันเนื่องมาจากมีข้อจำกัดด้านกฎหมายหลายฉบับ ซึ่งกำหนดให้การปฏิบัติราชการการให้บริการภาครัฐหรือการติดต่อราชการของประชาชนต้องใช้เอกสารหลักฐานที่จะต้องเป็นลายลักษณ์อักษรหรือจำกัดวิธีการติดต่อราชการเฉพาะการติดต่อด้วยตัวบุคคล ณ สถานที่ทำการของหน่วยงานราชการหรือด้วยวิธีการส่งเอกสารทางไปรษณีย์ ซึ่งส่งผลให้การใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการอนุญาต การให้บริการและการให้สวัสดิการแก่ประชาชนตลอดจนการปฏิบัติราชการระหว่างหน่วยงานของรัฐในหลายกรณียังมิได้รับการรับรองและมีผลทางกฎหมายอย่างสมบูรณ์ ประกอบกับบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐยังมีความคุ้นเคยอยู่กับการบริการภาครัฐด้วยระบบเดิม ๆ ส่วนระบบการบริการภาครัฐด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบอีเมล ระบบการยืนยันตัวตนทางอิเล็กทรอนิกส์หรือระบบการเก็บข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์จึงยังไม่ได้มีการประยุกต์ใช้อย่างแพร่หลายและได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2566, [ออนไลน์])

บทความฉบับนี้ได้สังเคราะห์พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 เพื่อนำเสนอในประเด็นเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติตลอดจนข้อสังเกตหรือข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในการอนุญาต การให้บริการและการให้สวัสดิการแก่ประชาชนตลอดจนการปฏิบัติราชการระหว่างหน่วยงานของรัฐในหลายกรณียังมิได้รับการรับรองและมีผลทางกฎหมายอย่างสมบูรณ์

ความเป็นมาการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

จากเหตุผลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น ในราวปี พ.ศ. 2563 ได้มีการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563 และคณะรัฐมนตรีมีมติเห็นสมควรจัดให้มีกฎหมายกลางที่เปลี่ยนการทำงานของภาครัฐตามกฎหมายต่าง ๆ ให้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้เป็นไปตามมาตรา 258 ข.(1)2 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 โดยที่จะเปลี่ยนการบริการภาครัฐให้เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างน้อยต้องมี หลักการสำคัญ 2 ประการ ดังนี้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, หมวด 16, มาตรา 258)

1) การอนุมัติ อนุญาต การจดทะเบียนและการแจ้งตามกฎหมายต่าง ๆ ที่ใช้ปฏิบัติราชการอยู่ในปัจจุบันสามารถดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์และถือว่าการดำเนินการโดยชอบด้วยกฎหมาย

2) การรับ ส่งข้อมูลระหว่างหน่วยงานของรัฐทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานสามารถกระทำได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความมั่นคงและความปลอดภัย

ต่อมาเมื่อวันที่ 30 มีนาคม 2564 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอและให้ส่งคณะกรรมการประสานงานสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาว่าร่างพระราชบัญญัติก่อนเสนอรัฐสภาต่อไป โดยให้แจ้งประธานรัฐสภาทราบด้วยว่าร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. ได้ตราขึ้นเพื่อดำเนินการตามหมวด 16 การปฏิรูปประเทศของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (จุฬาลักษณ์ จำปาทอง, 2566, [ออนไลน์])

ทั้งนี้ร่างพระราชบัญญัติตามที่สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเสนอเป็นการกำหนดให้มีกฎหมายกลางในการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อส่งเสริมให้การปฏิบัติราชการและการให้บริการของภาครัฐปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์และสามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักได้และเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 258 ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (1) ที่บัญญัติให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน รวมทั้งแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 กำหนดให้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการปฏิบัติงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยแก้ไขกฎหมายและกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคให้เอื้อต่อการพัฒนาหน่วยงานของรัฐไปสู่องค์กรดิจิทัลและส่งเสริมให้เกิดระบบข้อมูลดิจิทัลของภาครัฐตลอดจนเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2563 (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี, 2564, [ออนไลน์])

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ (พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565) ถือกำเนิดมาจากแนวคิดรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Government) (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2549, หน้า 51) ซึ่งเป็นแนวคิดที่ถือกำเนิดขึ้นมาจากการพัฒนาองค์ความรู้ของศาสตร์ทางรัฐประศาสนศาสตร์ที่สำคัญ 2 แนวคิด คือ แนวคิดทางรัฐประศาสนศาสตร์แนวใหม่ (New Public Administration) อันเกิดมาจากการประชุมมินนาวบรูก (Minnowbrook) ที่มหาวิทยาลัย ซิราคิวส์ (Syracuse University) มลรัฐนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1968 การประชุมดังกล่าวนี้เป็นจุดเริ่มต้นที่เน้นให้เห็นถึงการปรับตัวของภาครัฐในการให้ความสำคัญกับการให้บริการสาธารณะและอีกแนวคิด คือ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) ที่ได้ข้อเสนอไว้ว่าการจัดการภาครัฐและการจัดการเอกชนไม่มีความแตกต่างกัน โดยที่การจัดการของทั้งสองส่วนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ซึ่งกันและกันได้ (ศรีรัฐ โกวงศ์, 2551, หน้า 117-143)

การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์นั้น มีคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง คือ คำว่า “ดิจิทัล” สามารถให้นิยามได้ว่าเป็นการนำเทคโนโลยีที่ใช้วิธีการนำสัญลักษณ์ศูนย์และหนึ่งหรือสัญลักษณ์อื่นมาแทนค่าสิ่งทั้งปวง เพื่อใช้สร้างหรือก่อให้เกิดระบบต่าง ๆ เพื่อให้มนุษย์ใช้ประโยชน์ และคำว่า “รัฐบาลดิจิทัล” สามารถให้นิยามได้ว่า การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารงานภาครัฐและการบริการสาธารณะ โดยปรับปรุงการบริหารจัดการและบูรณาการข้อมูลภาครัฐและการทำงานให้มีความสอดคล้องและเชื่อมโยงเข้าด้วยกันอย่างมั่นคงปลอดภัยและมีธรรมาภิบาลและอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน ในการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐต่อสาธารณชนและสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562, มาตรา 3)

สำหรับรูปแบบของรัฐบาลดิจิทัล (พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562, มาตรา 3) หรือรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2549, หน้า 51) สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบ คือ 1) รูปแบบการบริการระหว่างรัฐกับประชาชน (Government to Customer: G2C) ซึ่งเป็นการให้บริการของรัฐสู่ประชาชน 2) รูปแบบการบริการระหว่างรัฐกับภาคเอกชน (Government to Business: G2B) เป็นการให้บริการของรัฐต่อภาคธุรกิจเอกชน 3) รูปแบบการบริการระหว่างรัฐกับรัฐ (Government to Government: G2G) เป็นรูปแบบการทำงานโดยใช้ระบบเครือข่ายสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนข้อมูลอย่างเป็นทางการเพื่อเพิ่มความรวดเร็วในการดำเนินการลดระยะเวลาในการส่งเอกสารและข้อมูลระหว่างกัน และ 4) รูปแบบการบริการรัฐกับบุคลากรของรัฐ (Government to Employee: G2E) เป็นการให้บริการที่จำเป็นระหว่างรัฐกับพนักงานขององค์กร โดยการสร้างระบบเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิต เช่น ระบบสวัสดิการ ระบบสืบค้นข้อมูลภายในองค์กรและระบบพัฒนาบุคลากรภาครัฐ (ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์, 2549, หน้า 63)

ปัจจัยที่จะทำให้การบริการประชาชนด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ไม่ใช่เพราะมีการขับเคลื่อนนโยบายดังกล่าวโดยราชการส่วนกลาง ไม่ใช่เพราะรัฐหรือส่วนราชการมีการจัดหาอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยและไม่ใช่เพราะหน่วยงานของรัฐจัดหาหรือพัฒนาระบบหรือแอปพลิเคชันขึ้นมาจำนวนมาก หากแต่เป็นความร่วมมือร่วมใจกันของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งในราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานอื่นของรัฐทุกหน่วยงานที่จะช่วยกันปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายภายในขอบเขตหน้าที่และตามอำนาจของตนอย่างเต็มความรู้และความสามารถ โดยใช้วัสดุ อุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยจิตใจบริการ ในขณะเดียวกันหน่วยงานของรัฐก็พึงขยายขอบเขตการดำเนินการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ไปสู่การบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานด้วย เช่น การพัฒนาและเชื่อมโยงฐานข้อมูลเกี่ยวกับใบอนุญาตหรือเอกสารหลักฐานราชการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบที่รวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ (ผู้จัดการออนไลน์, 2566, [ออนไลน์])

กฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์มีความเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่น ๆ อีกหลายฉบับโดยเฉพาะกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและการขับเคลื่อนการพัฒนากระบวนการดิจิทัลภาครัฐและกฎหมายเกี่ยวกับการรับรองผลของนิติกรรมหรือการดำเนินการที่กระทำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินงานสารบรรณของส่วนราชการ ซึ่งหมายถึงงานที่เกี่ยวกับการบริหารงานเอกสารราชการ ตั้งแต่การจัดทำ การรับ การส่ง การเก็บรักษา การยืมจนถึงการทำลาย รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์พื้นฐานของระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์และรับรองผลของการติดต่อราชการ (ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526)

2) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการรองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เสมือนกับการทำเป็นหนังสือหรือหลักฐานเป็นหนังสือ รับรองวิธีการส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ (พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544)

3) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับหลักการและกลไกการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล โดยมีสำนักงานพัฒนาธุรกรรม

ดิจิทัล (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานหลักสำหรับการขับเคลื่อนและยกระดับการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐให้อยู่ในระบบดิจิทัลอันจะนำไปสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่มีระบบการทำงานและข้อมูลเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงานของรัฐอย่างมั่นคงปลอดภัยมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว เปิดเผยและโปร่งใส (พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562)

4) พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและมาตรฐานการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยให้มีผลโดยชอบเช่นเดียวกับการประชุมตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายและห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลเกี่ยวกับการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญาหรือคดีอื่นใด (พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563)

5) พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นกฎหมายที่ได้บัญญัติเกี่ยวกับการยื่นคำขอหรือติดต่อใด ๆ ระหว่างประชาชนกับหน่วยงานของรัฐ การติดต่อราชการระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันและระหว่างเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานของรัฐสามารถทำได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีในปัจจุบันอันจะเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนรวมทั้งลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพแก่การปฏิบัติราชการของภาครัฐ (พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565)

สรุปได้ว่าการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 2) พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 3) พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 4) พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563 และ 5) พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565

การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 16 การปฏิรูปประเทศ มาตรา 258 ข. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (1) บัญญัติให้มีการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินและการจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดินและเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน แต่บทบัญญัติของกฎหมายที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่ยังไม่เอื้อต่อการนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการอนุญาตการให้บริการหรือการให้สวัสดิการแก่ประชาชน ส่งผลให้ประชาชนมีภาระและต้นทุนในการติดต่อกับภาครัฐที่สูงเกินสมควร เป็นอุปสรรคต่อการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศและไม่สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว (พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565)

เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวข้างต้นเกิดสัมฤทธิ์ผล รัฐบาลได้ตรากฎหมายเพื่อรองรับการจัดทำบริการสาธารณะเพื่อให้บริการประชาชนทางอิเล็กทรอนิกส์ คือ พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ซึ่งเป็นกฎหมายกลางว่าด้วยการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมให้การทำงานและการจัดบริการสาธารณะของภาครัฐสามารถใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักและโดยที่การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการนั้นเป็นการดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับปรับปรุง) กิจกรรมปฏิรูปที่ 1 ปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารงานและการบริการภาครัฐไปสู่ระบบดิจิทัล ซึ่งกฎหมายดังกล่าวมีรายละเอียดดังนี้ (พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565)

1) ขอบเขตการใช้บังคับ

พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยเว้นแต่รัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด หน่วยงานของรัฐในฝ่ายนิติบัญญัติ หน่วยงานของรัฐในฝ่ายตุลาการ องค์การอิสระตามรัฐธรรมนูญ องค์การอัยการและหน่วยงานอื่นของรัฐที่กำหนดในกฎกระทรวง (มาตรา 4)

กรณีที่จะใช้พระราชบัญญัตินี้แก่หน่วยงานตามมาตรา 4 (2) (3) (4) หรือ (5) ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา โดยพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะกำหนดให้ใช้แก่หน่วยงานนั้นทั้งหมดหรือบางหน่วยงานหรืองานบางประเภทก็ได้ (มาตรา 4 และมาตรา 5)

พระราชบัญญัตินี้ยังได้กำหนดให้การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ต้องปฏิบัติตามหมวด 4 แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 เว้นแต่คณะรัฐมนตรีจะมีมติกำหนดเป็นอย่างอื่น ทั้งนี้ เพื่อขจัดความซ้ำซ้อนในการใช้บังคับกฎหมาย โดยเปิดช่องให้ในกรณีมีเหตุผลความจำเป็นหน่วยงานของรัฐอาจเสนอคณะรัฐมนตรีกำหนดให้หน่วยงานนั้นปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์แทนก็ได้ (มาตรา 3)

2) การขอรับบริการสาธารณะโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

พระราชบัญญัติได้กำหนดให้การขอรับบริการสาธารณะโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าเป็นการดำเนินการที่ขอบด้วยกฎหมาย ประชาชนสามารถยื่นคำขอ จ่ายเงินหรือติดต่อราชการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยให้ถือว่าเป็นการขอบด้วยกฎหมายและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะปฏิเสธไม่รับคำขอเพียงเพราะเหตุที่ผู้ขออนุญาตใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ไม่ได้ พระราชบัญญัติได้กำหนดมาตรการเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้ (มาตรา 7 วรรคหนึ่งและวรรคสี่)

(1) กำหนดให้สำเนาเอกสารหลักฐานประกอบคำขอที่ส่งโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ผู้ส่งไม่ต้องลงนามรับรอง (มาตรา 7 วรรคสอง)

(2) กรณีที่มีกฎหมายหรือกฎกำหนดให้คำขอต้องทำตามแบบ วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนด การยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยมีข้อความตรงตามแบบนั้น ๆ แล้วให้ถือว่าได้ยื่นคำขอตามแบบ วิธีการหรือเงื่อนไขที่กำหนดนั้นแล้ว (มาตรา 7 วรรคสาม)

(3) พระราชบัญญัติได้กำหนดให้การส่งเอกสารประกอบคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าได้ยื่นหรือส่งเอกสารครบจำนวนแล้ว (มาตรา 7 วรรคสาม)

(4) พระราชบัญญัติได้กำหนดให้หน่วยงานของรัฐอาจกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ผู้ยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์ปฏิบัติเพิ่มเติมด้วยก็ได้ แต่วิธีการดังกล่าวต้องเป็นไปเพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนหรือเพื่อการยืนยันตัวตน เช่น การสร้างแบบคำขอลิขิตทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ประชาชนสามารถกรอกในระบบและยื่นทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยไม่ต้องเขียนในแบบคำขอที่เป็นกระดาษแล้วสแกนส่งทางอีเมล เป็นต้น (มาตรา 8)

(5) พระราชบัญญัติได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานผู้อนุญาตที่จะติดต่อกับสำนักทะเบียนกลางตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรเพื่อตรวจสอบความถูกต้องแท้จริงของบัตรประจำตัว ประชาชนและให้เป็นหน้าที่ของสำนักทะเบียนกลางที่จะตรวจสอบและแจ้งผล (มาตรา 9)

3) การขอรับบริการสาธารณะที่ไม่อาจยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

พระราชบัญญัติได้กำหนดข้อยกเว้นกรณีที่ไม่อาจยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เว้นแต่กฎหมายเฉพาะในเรื่องนั้นจะกำหนดให้ดำเนินการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ ดังนี้ (มาตรา 7 วรรคห้า)

(1) การจดทะเบียนเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์

(2) การจดทะเบียนที่ผู้ขอต้องดำเนินการเองเป็นการเฉพาะตัว ได้แก่

- (2.1) การสมรส
- (2.2) การหย่า
- (2.3) การรับบุตรบุญธรรม
- (2.4) การอื่นทำนองเดียวกับ (2.1) ถึง (2.3)

(3) การขอมีบัตรประจำตัวประชาชน หนังสือเดินทางหรือเอกสารอื่นใดที่โดยลักษณะของเอกสารนั้นผู้ขอจำเป็นต้องดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยตนเองเพื่อให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบ

- (4) การอื่นใดที่กำหนดในกฎกระทรวง

4) ผลทางกฎหมายตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565

(4.1) กรณีการยื่นคำขอโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 7 ให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับคำขอตามวันเวลาที่คำขอหรือการติดต่อได้เข้าสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้น เว้นแต่กรณีที่ประชาชนได้ยื่นคำขอหรือการติดต่อเข้าสู่ระบบนอกวันและเวลาทำการของหน่วยงานของรัฐให้ถือว่าหน่วยงานของรัฐได้รับคำขอในวันหรือเวลาทำการถัดไป (มาตรา 10)

(4.2) กรณีการติดต่อระหว่างหน่วยงานของรัฐด้วยกันและระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับหน่วยงานของรัฐรวมทั้งเจ้าหน้าที่ของรัฐกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้ถือว่าชอบด้วยกฎหมายและใช้เป็นหลักฐานตามกฎหมายได้ซึ่งรวมถึงการใช้เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงินแผ่นดินด้วย ในกรณีที่มิมีกฎระเบียบใดไม่สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องดำเนินการแก้ไขกฎระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการใช้ออกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลักฐานในการเบิกจ่ายเงิน (มาตรา 15 และมาตรา 16)

5) แนวทางในการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

(5.1) กรณีที่ประชาชนได้ยื่นคำขอหรือติดต่อกับหน่วยงานของรัฐโดยใช้วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์การติดต่อหรือออกเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับผู้นั้นให้ทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เว้นแต่ผู้นั้นจะระบุไว้เป็นประการอื่นในการยื่นคำขออนุญาตหรือในการติดต่อ (มาตรา 11) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนตามความประสงค์และความพร้อมทางเทคโนโลยีของผู้นั้น โดยประชาชนที่ยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์จะขอรับแจ้งผลการพิจารณาหรือใบอนุญาตเป็นเอกสารก็ได้เช่นเดียวกับประชาชนที่ยื่นคำขอเป็นเอกสารจะขอรับเอกสารในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้แต่ถ้าไม่มีการขอเป็นอย่างอื่นกฎหมายจะสันนิษฐานว่าผู้นั้นยื่นคำขอเป็นเอกสารประสงค์จะได้รับการติดต่อกลับเป็นเอกสาร ส่วนผู้นั้นยื่นคำขอทางอิเล็กทรอนิกส์มีความพร้อมและประสงค์จะได้รับการติดต่อกลับ รวมทั้งการออกใบอนุญาตหรือเอกสารอื่นใดทางอิเล็กทรอนิกส์

(5.2) ในกรณีที่ประชาชนยื่นคำขออนุญาต ณ หน่วยงานของรัฐและมีความจำเป็นที่หน่วยงานของรัฐผู้อนุญาตต้องใช้สำเนาเอกสารหลักฐานที่หน่วยงานของรัฐได้ออกให้แก่ผู้อนุญาต ถ้าผู้อนุญาตได้นำเอกสารต้นฉบับมาแสดงแล้ว หน่วยงานของรัฐผู้อนุญาตมีหน้าที่จัดทำสำเนาและรับรองความถูกต้องของสำเนาเอกสารนั้นเองโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายใด ๆ จากผู้อนุญาตและจะอาศัยเหตุที่ต้องจัดทำสำเนาดังกล่าวมาเป็นข้ออ้างในความล่าช้ามิได้ (มาตรา 12) เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2561 เรื่องมาตรการอำนวยความสะดวกและลดภาระแก่ประชาชน (การไม่เรียกสำเนาเอกสารที่ทางราชการออกให้จากประชาชน)

(5.3) ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้ผู้รับอนุญาตต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ผู้รับอนุญาตจะแสดงใบอนุญาตนั้นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่ผู้อนุญาตประกาศกำหนดก็ได้และผู้อนุญาตต้องเปิดเผยข้อมูลการอนุญาตที่เป็นปัจจุบันให้ประชาชนทั่วไปสามารถตรวจสอบผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยสะดวกโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (มาตรา 13) ทั้งนี้เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้รับใบอนุญาตในการแสดงใบอนุญาต รวมทั้งอำนวยความสะดวก

สะดวกให้ประชาชนทั่วไปในฐานะผู้บริโภคหรือผู้รับบริการสามารถตรวจสอบข้อมูลการได้รับอนุญาตของผู้ประกอบการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้โดยไม่ต้องเดินทางไปตรวจสอบ ณ สถานที่ประกอบการ นอกจากนั้นได้กำหนดให้ประชาชนสามารถแสดงใบอนุญาตหรือเอกสารหลักฐานที่ต้องพกติดตัวเป็นภาพทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบก็ได้ (เช่น การแสดงภาพใบขับขี่ที่ถ่ายรูปเก็บไว้ในโทรศัพท์มือถือ) เว้นแต่เป็นบัตรประจำตัว หนังสือเดินทางและใบอนุญาตหรือเอกสารหลักฐานอื่นที่มีกฎกระทรวงกำหนดให้ต้องแสดงเป็นเอกสารตัวจริงเท่านั้น (มาตรา 14)

(5.4) กำหนดหลักการรองรับการแปลงเอกสารในความครอบครองของรัฐเป็นรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บ โดยให้ส่งมอบเอกสารต้นฉบับให้กรมศิลปากรดำเนินการเกี่ยวกับเอกสารที่มีคุณค่าตามกฎหมายว่าด้วยจดหมายเหตุแห่งชาติต่อไป (มาตรา 17)

6) หน้าที่หน่วยงานของรัฐในการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

(6.1) จัดให้มีและปรับปรุงฐานข้อมูลทางกฎหมายและระบบการสืบค้นกฎหมายโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

พระราชบัญญัติกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจัดให้มีและปรับปรุงฐานข้อมูลทางกฎหมายและระบบการสืบค้นกฎหมายโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดความสะดวก รวดเร็วและง่ายต่อการเข้าถึงของประชาชนโดยเร็ว เพื่อให้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับข้อมูลกฎหมายของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพัฒนาต่อยอดให้สามารถแสดงผลการสืบค้นได้อย่างแม่นยำและเรียงลำดับผลการค้นหาตามความเกี่ยวข้องได้ตรงตามความประสงค์ของผู้สืบค้นสอดคล้องกับระดับการพัฒนาทางเทคโนโลยีของปัญญาประดิษฐ์ (artificial intelligence: AI) ในปัจจุบันอันจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาของกฎหมายได้อย่างถูกต้อง สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น (มาตรา 23)

(6.2) กำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

พระราชบัญญัติได้กำหนดให้คณะรัฐมนตรีกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งรวมถึงมาตรฐานข้อมูลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หน่วยงานของรัฐจะต้องใช้และปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ให้สอดคล้องกันและเชื่อมโยงถึงกันได้(มาตรา 6) โดยให้สำนักงาน ก.พร. สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และสำนักงานพัฒนารัฐบาลดิจิทัล (องค์การมหาชน) ร่วมกันจัดทำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์โดยเสนอต่อคณะรัฐมนตรี ภายใน 240 วัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ โดยวิธีการที่เสนอจะแบ่งเป็นขั้นตอนหรือระยะในการดำเนินการก็ได้เพื่อให้การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานของรัฐ มีมาตรฐานข้อมูลขั้นพื้นฐานเท่าที่จำเป็นสำหรับให้บริการประชาชนโดยเร็ว จากนั้นจึงพัฒนาต่อยอดไปสู่ระดับเทคโนโลยีที่สูงขึ้นต่อไป อนึ่งในระยะแรกหลังจากพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับก่อนที่คณะรัฐมนตรีจะกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา 6 ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามมาตรฐานอื่นใดที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายไปพลางก่อนได้เพื่อให้ในระหว่างนั้นประชาชนสามารถยื่นคำขอหรือติดต่อราชการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ทันที (มาตรา 19)

(6.3) พระราชบัญญัติกำหนดให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีจัดทำและเผยแพร่พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ในราชกิจจานุเบกษาโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แทนการจัดพิมพ์เป็นเล่มแต่วิธีการดังกล่าวประชาชนต้องสามารถเข้าถึงได้โดยสะดวก รวดเร็ว และสามารถทำสำเนาได้โดยตนเอง (มาตรา 18)

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 มีผลให้การปฏิบัติราชการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มีผลทางกฎหมายที่ชัดเจนเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระในการขอรับบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนและภาคเอกชนในการปฏิบัติตามบทบัญญัติและข้อกำหนดของกฎหมายต่าง ๆ เช่น การยื่นคำขออนุมัติ ขออนุญาต การจ่ายเงินและการออกหลักฐานการรับเงิน ตลอดจนการแสดงใบอนุญาตหรือแสดงหลักเอกสารต่าง ๆ จะสามารถกระทำได้โดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์แทนการทำสำเนาและลงนามรับรองความถูกต้องในเอกสาร

สำหรับหน่วยงานภาครัฐการปฏิบัติราชการโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์มีผลทางกฎหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้หน่วยงานสามารถพัฒนาประสิทธิภาพและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการและการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนได้อย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากเจ้าหน้าที่จะสามารถนำวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ที่มีความทันสมัยมาใช้ในการปฏิบัติราชการ เช่น การรับ-ส่งหนังสือราชการและการให้บริการแก่ประชาชน เช่น การรับคำขอ การอนุมัติ การอนุญาต หรือการให้สวัสดิการต่าง ๆ ได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาระบบการปฏิบัติราชการยุคใหม่ เช่น ระบบการจัดเก็บข้อมูล การเข้าถึงสารสนเทศให้มีความทันสมัยและมีความยั่งยืนต่อพัฒนาการของเทคโนโลยีสารสนเทศมากยิ่งขึ้น

โดยสรุปพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศด้านการบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับปรับปรุง) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) และนโยบายของคณะรัฐมนตรีรวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อสถานการณ์ที่มีความเสี่ยง

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 จำเป็นต้องมีการพิจารณากฎหมายและระเบียบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องประกอบ เพื่อให้การดำเนินงานตามกฎหมายมีความสอดคล้องกัน เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544 พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยงานสารบรรณ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564 ซึ่งกำหนดหลักการและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับระบบสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ไว้ เป็นต้น

2. ส่วนราชการหรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ ที่อยู่ภายใต้บังคับใช้บังคับตามพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 ควรมีการพิจารณาศึกษาเหตุผลความจำเป็นและความพร้อมในการปฏิบัติราชการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว หากมีความจำเป็นจะต้องใช้บางบทบัญญัติของพระราชบัญญัตินี้เพื่อให้สามารถดำเนินการทางอิเล็กทรอนิกส์ในบางกรณีก็ควรจะเป็นพระราชกฤษฎีกาได้

3. ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องออกพระราชบัญญัตินี้ควรเพิ่มเติมบทนิยามตามมาตรา 5 โดยกำหนดให้คำว่า “ขออนุญาต” มีความหมายรวมถึงขอยกเงินและคำว่า “อนุญาต” มีความหมายรวมถึง รับเงิน เพื่อให้บทนิยามมีความครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหาของพระราชบัญญัติ

4. ตามมาตรา 19 กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำ “วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์” เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อกำหนดให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติ ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญของการบรรลุเจตนารมณ์ของ

พระราชบัญญัตินี้ในระยะเริ่มแรกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพิจารณากำหนดมาตรฐานขั้นพื้นฐานเพื่อให้ใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่แล้วในการดำเนินการโดยมิต้องจัดทำระบบที่เป็นเทคโนโลยีขั้นสูงแต่อย่างใดและควรมีแบบพิธีและขั้นตอนการดำเนินการให้น้อยที่สุด โดยกำหนดเฉพาะขั้นตอนวิธีการที่สำคัญและจำเป็นเท่านั้น

นอกจากนี้ตามมาตรา 19 วรรคสาม ซึ่งบัญญัติว่า “ในระหว่างที่คณะรัฐมนตรียังไม่ได้มีมติกำหนดวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้หน่วยงานของรัฐปฏิบัติตามมาตรฐานอื่นใดที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายไปพลางก่อนได้” ถ้อยคำ ในตอนท้ายที่ว่า “มาตรฐานอื่นใดที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายไปพลางก่อนได้” ควรมีการกำหนดประเด็นหรือถ้อยคำที่มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากมาตรฐานกลางที่สามารถปรับใช้กับระบบอิเล็กทรอนิกส์ในหน่วยงานภาครัฐและเพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติงานของหน่วยงานภาครัฐดำเนินต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง เช่น ให้งานของรัฐบาลปฏิบัติตามมาตรฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หน่วยงานของรัฐใช้อยู่ไปพลางก่อนได้เป็นต้น

5. เมื่อพระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับแล้วหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรที่จะต้องมีพิจารณาในชั้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายแต่ละฉบับที่มีการกำหนดค่าธรรมเนียมในการขออนุญาต ขออนุมัติต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงการพิจารณายกเลิกเอกสารบางรายการ ซึ่งอาจทำให้สามารถปรับลดค่าธรรมเนียมลงได้ อันจะเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายในการขอรับบริการจากทางราชการให้กับประชาชน

6. หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับพระราชบัญญัตินี้ควรหามาตรการ กลไกส่งเสริมสนับสนุนให้หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนผลทางกฎหมายโดยอาจจัดทำข้อมูลเผยแพร่ในหลากหลายรูปแบบ เช่น จัดทำเป็นคู่มือหรือแนวทางการดำเนินการ อินโฟกราฟิกหรือคลิปวิดีโอผ่านช่องทางโซเชียลมีเดียเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

7. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้ คือ หน่วยงานของรัฐจำเป็นต้องมีความพร้อมของบุคลากรภาครัฐโดยเฉพาะบุคลากรส่วนที่ทำหน้าที่ให้บริการประชาชนโดยตรงจะต้องมีทักษะ มีความรู้และความชำนาญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศตลอดจนกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

8. การบังคับใช้กฎหมายนี้ให้มีประสิทธิภาพหน่วยงานของรัฐจะต้องมีโครงสร้างพื้นฐานทางด้านอิเล็กทรอนิกส์ที่มีประสิทธิภาพ มีระบบสารสนเทศที่ค่อนข้างเสถียรภาพในระดับสูง มีระบบเทคโนโลยีในการยืนยันตัวตน โดยเฉพาะลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ได้อย่างปลอดภัย ตลอดจนมีระบบการรักษาความลับและการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ

บทสังเคราะห์การปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 (มาตรา 5) ใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐที่เป็นราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชนและหน่วยงานอื่นทุกประเภท ยกเว้นรัฐวิสาหกิจที่เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด ซึ่งเป็นกฎหมายกลางในการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อส่งเสริมให้รูปแบบการปฏิบัติราชการและการให้บริการของภาครัฐปรับเปลี่ยนไปสู่ระบบดิจิทัลให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางเทคโนโลยีในปัจจุบันและยังเป็นการอำนวยความสะดวกและลดภาระค่าใช้จ่ายของประชาชนในการติดต่อราชการ การขออนุมัติ การอนุญาต ขึ้นทะเบียน จดทะเบียน การแจ้งเพื่อประกอบกิจการของประชาชน การรับเงินและการออกใบเสร็จรับเงินของหน่วยงาน รวมทั้งสามารถลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการของ

ภาครัฐในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างคล่องตัว รวดเร็วและลดปัญหาการทุจริต จากการศึกษาพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565 มีประเด็น ดังนี้

1. กฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของบุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลสัญชาติไทยหรือบุคคลสัญชาติอื่น รวมถึงนิติบุคคลซึ่งเป็นการคุ้มครองสิทธิในประเด็นการขออนุญาตที่หมายรวมถึงการขอรับใบอนุญาต ขออนุมัติ ขอจดทะเบียน ขอขึ้นทะเบียน ขอแจ้ง ขอจดทะเบียน ขออาชญาบัตร ขอการรับรอง ขอความเห็นชอบ ขอความเห็น ขอให้พิจารณา ขออุทธรณ์ ร้องทุกข์หรือร้องเรียน ขอให้ดำเนินการ ขอรับเงิน ขอรับสวัสดิการและขอรับบริการอื่นใดจากหน่วยงานของรัฐภายใต้กฎหมายฉบับนี้ได้ (มาตรา 5) ดังนั้นหากประชาชนมีความประสงค์ที่จะขอรับบริการดังกล่าวข้างต้น ประชาชนมีสิทธิยื่นคำขอส่งหนังสือ ส่งเอกสาร ส่งรายงานหรือข้อมูล ตลอดจนชำระเงินแก่หน่วยงานของรัฐโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ที่หน่วยงานของรัฐได้กำหนดไว้ เช่น ผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ของหน่วยงานภาครัฐที่ได้พัฒนาขึ้นหรือช่องทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น หากประชาชนได้ดำเนินการตามช่องทางดังกล่าวแล้วให้ถือว่าประชาชนได้ดำเนินการที่ชอบด้วยกฎหมาย ไม่ว่าจะมีกฎหมายหรือกฎระเบียบเฉพาะเรื่องกำหนดไว้แตกต่างหรือขัดแย้งอย่างใดหรือไม่ก็ตาม (มาตรา 7) ทั้งนี้หากหน่วยงานใดยังไม่ได้ประกาศกำหนดช่องทางอิเล็กทรอนิกส์สำหรับบริการประชาชน ประชาชนมีสิทธิที่จะติดต่อ ส่งหรือยื่นเรื่องผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ที่หน่วยงานนั้นใช้อยู่เพื่อติดต่อหน่วยงานนั้นได้โดยถือว่าเป็นการดำเนินการที่ชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน (มาตรา 20 วรรคสอง)

2. หลังจากที่ประชาชนได้ดำเนินการตาม ข้อ 1. แล้วประชาชนสามารถตรวจสอบกับหน่วยงานของรัฐว่าได้รับคำขอ หนังสือหรือเอกสารที่ได้จัดส่งไปทางอิเล็กทรอนิกส์แล้วหรือไม่และในกรณีที่ประชาชนดำเนินการผิดหน่วยงานหรือช่องทาง ประชาชนผู้จัดส่งเอกสารหรือหลักฐานนั้นมิได้รับแจ้งจากเจ้าหน้าที่ของรัฐที่รับเรื่องว่าส่งผิดหน่วยงานและจะต้องแจ้งให้ประชาชนให้ทราบว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนั้น (มาตรา 10 วรรคสอง)

3. หลังจากที่หน่วยงานภาครัฐได้ดำเนินการตามคำขอแล้ว ประชาชนสามารถขอเอกสารราชการจากหน่วยงานหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้ทั้ง 2 กรณี (มาตรา 11) คือ 1) กรณียื่นคำขอหรือติดต่อกับหน่วยงานของรัฐไปโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และ 2) กรณียื่นคำขอหรือติดต่อกับหน่วยงานของรัฐด้วยตนเองหรือเป็นเอกสาร แต่ระบุในคำขอ อีเมลหรือเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องว่าประสงค์ขอรับใบอนุญาต การติดต่อกลับหรือเอกสารหลักฐานอื่นใดในรูปแบบวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

4. ในกรณีที่กฎหมายได้กำหนดให้ประชาชนจะต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผย ประชาชนสามารถแสดงใบอนุญาตนั้นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามวิธีการที่ผู้อนุญาตได้กำหนดไว้ (มาตรา 13 (1)) รวมถึงกรณีบัตร เอกสารสำคัญหรือใบอนุญาตที่ต้องพกติดตัว ประชาชนสามารถแสดงเอกสารเป็นภาพถ่ายทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่นใดได้เช่นกัน (เว้นแต่เป็นกรณีที่กฎกระทรวงข้อยกเว้นไว้) (มาตรา 14)

5. ในกรณีที่ใบอนุญาตใดที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบการจะต้องแสดงใบอนุญาตไว้ในที่เปิดเผยที่ประชาชนหรือผู้บริโภคสามารถตรวจสอบข้อมูลเกี่ยวกับการอนุญาตของใบอนุญาตดังกล่าวผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ โดยสะดวกและไม่เสียค่าใช้จ่าย ในกรณีที่หน่วยงานผู้อนุญาตยังไม่ได้จัดทำฐานข้อมูลทางออนไลน์เกี่ยวกับการอนุญาตดังกล่าวหรือยังจัดทำไม่ครบถ้วน ประชาชนมีสิทธิขอข้อมูลการอนุญาตในเรื่องนั้นได้ ซึ่งหน่วยงานผู้อนุญาตต้องจัดส่งให้ภายใน 3 วันโดยไม่คิดค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ (มาตรา 13 (2) ประกอบมาตรา 21 วรรคสอง)

6. เอกสารหรือหลักฐานใดที่ประชาชนติดต่อกับหน่วยงานภาครัฐหรือได้รับจากหน่วยงานภาครัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในรูปของอิเล็กทรอนิกส์ ถือว่าเป็นเอกสารหรือหลักฐานชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับที่อยู่ในรูปเอกสารหรือหลักฐานที่เป็นกระดาษ รวมทั้งสามารถใช้เป็นหลักฐานได้ตามกฎหมาย (มาตรา 15 วรรคหนึ่ง)

7. หากประชาชนไปติดต่อราชการด้วยตนเองที่สำนักงานของทางราชการและไม่สำเนาเอกสารราชการใดไปและเป็นสำเนาเอกสารที่มีความจำเป็นต่อการพิจารณาอนุมัติหรืออนุญาต แต่ประชาชนได้นำเอกสารตัวจริงติดตัวไปด้วย หน่วยงานภาครัฐผู้อนุญาตและเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องจัดทำสำเนาให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ และเจ้าหน้าที่ผู้ทำสำเนารับรองจะต้องเป็นรับรองสำเนาเอกสารดังกล่าวและเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้เหตุผลว่าประชาชนไม่ได้ส่งมอบสำเนาเอกสารเป็นข้ออ้างที่ก่อให้เกิดความล่าช้าไม่ได้ (มาตรา 12)

เอกสารอ้างอิง

จุฑาลักษณ์ จำปาทอง. (2566). **บทวิเคราะห์ร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.**

สืบค้นเมื่อ 3 มิถุนายน 2566. จาก https://www.senate.go.th/document/Ext26399/26399703_0004.PDF.

ผู้จัดการออนไลน์. (2566). **ปัจจัยสู่ความสำเร็จของการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชน**. สืบค้นเมื่อ 16 มิถุนายน 2566. จาก

<https://mgronline.com/politics/detail/9660000009181>.

ทิพวรรณ หล่อสุวรรณรัตน์. (2549). **รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: รัตนไตร.

พระราชกำหนดว่าด้วยการประชุมผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2563. (2563, เมษายน 19). ราชกิจจานุเบกษา, 137(30ก).

พระราชบัญญัติการบริหารงานและการให้บริการภาครัฐผ่านระบบดิจิทัล พ.ศ. 2562. (2562, พฤษภาคม 22). ราชกิจจานุเบกษา, 136(67ก).

พระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2565. (2565, ตุลาคม 12). ราชกิจจานุเบกษา, 139(63ก).

พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544. (2544, ธันวาคม 4). ราชกิจจานุเบกษา, 118(112ก).

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. (2560, เมษายน 6). ราชกิจจานุเบกษา, 134(40ก).

ศรีรัฐ โกวงศ์. (2551). **รัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (E-Government): บทสำรวจเบื้องต้น**.

วารสารรัฐประศาสนศาสตร์ 6(3) (มิถุนายน - ธันวาคม 2551).

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2566). **รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็นร่างพระราชบัญญัติการปฏิบัติราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.** สืบค้นเมื่อ 6 มิถุนายน 2566. จาก <https://www.krisdika.go.th/data/news/news14491.pdf>.

สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2564). **สรุปข่าวการประชุมคณะรัฐมนตรี วันที่ 30 มีนาคม 2564**.

สืบค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2566. จาก <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/40502>.

แบบฟอร์มการส่งบทความวิชาการ/บทความวิจัย
วารสารราชนครินทร์ (Journal of Rajanagarindra) สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

1. ชื่อ – นามสกุล ผู้ส่งบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

ขอส่งบทความ ☐ บทความวิชาการ ☐ บทความวิจัย ☐ อื่นๆ ระบุ.....

2. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

.....

(ภาษาอังกฤษ).....

.....

3. กรณีที่เป็นอาจารย์และนักศึกษา ให้ระบุสาขาวิชาที่สังกัด

(ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ).....

4. ระดับการศึกษาสูงสุด (ภาษาไทย) (ภาษาอังกฤษ).....

ตำแหน่งทางวิชาการ (ภาษาไทย) (ภาษาอังกฤษ).....

5. หน่วยงานที่สังกัด

(ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ).....

6. ชื่อผู้เขียนร่วม

6.1 ชื่อ (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

วุฒิการศึกษา สาขาวิชา

6.2 ชื่อ (ภาษาไทย)

(ภาษาอังกฤษ)

วุฒิการศึกษา สาขาวิชา

หมายเหตุ กรณีมีผู้เขียนร่วมมากกว่า 1 คน ให้ระบุเฉพาะคนที่ 1 ส่วนคนอื่นๆ ระบุในบทคัดย่อ

7. ผู้รับผิดชอบบทความชื่อ สกุล

8. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

.....
.....
.....
.....

โทรศัพท์.....E-mail.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว

☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อเรื่องที่ระบุในบทความจริง

โดยบทความต้นฉบับนี้ไม่เคยลงตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และระหว่างรอผลการพิจารณารับลงตีพิมพ์จากวารสารราชชนรินทร์ ข้าพเจ้าจะไม่นำส่งบทความต้นฉบับนี้ไปรับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารอื่น ๆ อีก หากพบว่าการส่งไปรับการพิจารณาที่อื่นด้วย ข้าพเจ้ายินดีให้ทางวารสารฯ ยกเลิกการพิจารณาโดยทันที และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสารราชชนรินทร์ ถือเป็นลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

ลงนาม.....

(.....)

ผู้ส่งบทความวิชาการ/บทความวิจัย

****กรุณารอกข้อมูลที่เป็นจริงและสมบูรณ์ที่สุด เพื่อความสะดวกในการประสานงานและการตีพิมพ์บทความ****

วารสารราชชนรินทร์ (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)

ประเภทของบทความและรูปแบบบทความ

ผู้ส่งบทความสามารถส่งบทความได้ 2 ประเภท คือ บทความวิจัย และบทความวิชาการ โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. บทความวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อ

- 1.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.5 คำสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 1.6 บทนำ
- 1.7 วัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 1.8 วิธีดำเนินการวิจัย
- 1.9 ผลการวิจัย
- 1.10 อภิปรายผลการวิจัย
- 1.11 ข้อเสนอแนะ
- 1.12 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย
- 1.13 เอกสารอ้างอิง

2. บทความวิชาการ ประกอบด้วยหัวข้อ

- 2.1 ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.2 ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.3 สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.4 บทคัดย่อ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.5 คำสำคัญ (ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ)
- 2.6 บทนำ
- 2.7 เนื้อหา
- 2.8 บทสรุป
- 2.9 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย
- 2.10 เอกสารอ้างอิง

รูปแบบและการเรียงลำดับเนื้อหา

วารสารราชชนกธรินทร์ ได้กำหนดรูปแบบการเขียนบทความสำหรับการตีพิมพ์ลงในวารสาร โดยผู้เขียนสามารถจัดเตรียมเนื้อหาให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนด โดยมีความยาวของบทความ 10 – 14 หน้า (ขนาดกระดาษ A4) ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตลอดบทความทุกหน้า ดังแสดงในตาราง

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ ของบทความ	คำอธิบาย	ขนาดตัวอักษร
1	ชื่อเรื่องบทความภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา	18 pt.
2	ชื่อเรื่องบทความภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา	18 pt.
3	ชื่อผู้เขียนภาษาไทย	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และมีสัญลักษณ์ * อยู่ท้ายนามสกุล ผู้ประสานงานหลัก	14 pt.
4	ชื่อผู้เขียนภาษาอังกฤษ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และมีสัญลักษณ์ * อยู่ท้ายนามสกุล ผู้ประสานงานหลัก	14 pt.
5	บทคัดย่อ	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา เนื้อหาในบทคัดย่อจัดแบบกระจาย ชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
6	คำสำคัญ	เป็นคำหลักที่สำคัญจากชื่อเรื่อง บทความ หรือตัวแปรที่สำคัญ (ประมาณ 3 – 5 คำ) จัดชิดซ้าย	12 pt.
7	ABSTRACT	จัดกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา เนื้อหาในบทคัดย่อจัดแบบกระจาย ชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
8	Keywords	เป็นคำหลักที่สำคัญเป็น ภาษาอังกฤษจาก (ตามคำสำคัญ ภาษาไทย) จัดชิดซ้าย	12 pt.

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ ของบทความ	คำอธิบาย	ขนาดตัวอักษร
9	บทนำ	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาให้ บรรยายถึงความสำคัญและที่มาของ การวิจัย โดยมีเนื้อหาไม่เกิน 2 หน้า จัดกระจายแบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
10	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาใน วัตถุประสงค์เขียนเป็นข้อ ๆ จัดกระจายแบบชิดขอบ เนื้อหา ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
11	วิธีดำเนินการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาระบุ ประชากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการ วิจัย วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ขอบเขต เนื้อหา แนวคิดทฤษฎี หรือการเก็บ รวบรวมข้อมูล ระบุเครื่องมือ พร้อมค่าสถิติ จัดกระจายแบบชิด ขอบ ใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
12	ผลการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาให้ใส่ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย สามารถ ใส่ภาพ ตาราง พร้อมทั้งอธิบาย อย่างย่อ จัดกระจายแบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
13	อภิปรายผลการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา เนื้อหาแสดง เหตุผลทางวิชาการถึงสิ่งที่พบจาก การวิจัย โดยมีการอ้างอิง และ นำเสนอเท่าที่จำเป็นอย่างชัดเจน และครอบคลุม จัดกระจายแบบ ชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษรขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.

ที่	หัวข้อ / ส่วนประกอบ ของบทความ	คำอธิบาย	ขนาดตัวอักษร
14	ข้อเสนอแนะ	จัดชิดซ้าย ตัวหนา จัดกระจาย แบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษร ขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
15	องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย	จัดชิดซ้าย ตัวหนา จัดกระจาย แบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษร ขนาด 14 pt.	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
16	เอกสารอ้างอิง	จัดชิดซ้าย ตัวหนา จัดกระจาย แบบชิดขอบ เนื้อหาใช้ตัวอักษร ขนาด 14 pt. (ระบุเอกสารอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความให้ ครบถ้วน)	หัวเรื่องขนาด 16 pt.
17	ชื่อตาราง	ตารางที่ (ใช้ตัวหนา) จัดชิดซ้าย	14 pt.
18	คำอธิบายภาพ แผนภูมิ หรือ กราฟ	ภาพที่ (ใช้ตัวหนา) จัดกึ่งกลาง ใต้ภาพ ตัวอักษรขนาด 14 pt.	14 pt.
19	การเว้นระยะขอบกระดาษ	- ขอบบน 1.5 นิ้ว - ขอบล่าง 1 นิ้ว - ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว - ขอบขวา 1 นิ้ว	

การส่งต้นฉบับ ส่งบทความวิจัย/บทความวิชาการ ในรูปแบบไฟล์ Word และในรูปแบบไฟล์ PDF พร้อมทั้งแบบฟอร์มส่งบทความ เพื่อรับการพิจารณาลงตีพิมพ์ลงวารสาร ในระบบ ThaiJo วารสารราชชนรินทร์

การติดต่อ กองบรรณาธิการวารสารราชชนรินทร์ สำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัย
ราชภัฏราชชนรินทร์ เลขที่ 422 ถ.มรุพงษ์ ต.หน้าเมือง อ.เมือง จ.ฉะเชิงเทรา 24000 หมายเลขโทรศัพท์/
0-3850-0000 ต่อ 6415

วร.02

รูปแบบการเขียนบทความ
วารสารราชชนรินทร์

ชื่อบทความ (ภาษาไทย) (ตัวอักษรขนาด 18 pt.)

ชื่อบทความ (ภาษาอังกฤษ) (ตัวอักษรขนาด 18 pt.)

ชื่อผู้เขียน (ภาษาไทย) (ตัวอักษรขนาด 14 pt.)

ชื่อผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ) (ตัวอักษรขนาด 14 pt.)

สังกัดของผู้เขียน (ภาษาไทย) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

สังกัดผู้เขียน (ภาษาอังกฤษ) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

*Corresponding email: (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

บทคัดย่อ (ตัวอักษรขนาด 16)

(ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

คำสำคัญ : (ไม่เกิน 5 คำ) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

ABSTRACT (ตัวอักษรขนาด 16)

(ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

Keywords : (ไม่เกิน 5 คำ) (ตัวอักษรขนาด 12 pt.)

บทนำ (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

- 1.
- 2. (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)
- 3.

วิธีดำเนินการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

ผลการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (ตัวอักษรขนาด 16 pt.)

.....

.....

..... (ตัวอักษรขนาด 14) pt.)

.....

.....

.....

การอ้างอิงเอกสาร

1. ในเนื้อเรื่อง เอกสารภาษาไทยใช้ชื่อต้น เอกสารภาษาอังกฤษใช้ชื่อสกุล ตัวอย่าง

1. วีรพงษ์ และวิฑูรย์. (2536). รายงานว่า.....
ถ้าเกิน 2 คน ใช้เฉพาะชื่อแรกแล้วต่อด้วย และคณะ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ et al.
2. ผลพลอยได้จากงานหลอมอะลูมิเนียมเป็นวัสดุที่เหลือใช้จากกระบวนการผลิตของ
ภาคอุตสาหกรรม และมีแร่ธาตุอาหารที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์กับภาคการเกษตร
(ไพรัตน์, 2548)
3. การรู้สารสนเทศเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Breivik, 1987)

2. ในการอ้างอิงเอกสาร

1) บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่ตีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. ปีที่พิมพ์ (ฉบับ), หน้า.
น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2550). ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา
ในประเทศไทย. วารสารห้องสมุด. 51(2), 81 – 92.

Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample
Size for Research Activities. *Educational and Psychological
Measurement*. 30(3), 607-610.

2) หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์.

ยุพิน พิพิธกุล. (2540). การเรียนการสอนคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ :
บพิธการพิมพ์.

เดชา เดชะวัฒนไพศาล. (2551). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนา
วิชาการ “ก้าวใหม่ในโลกธุรกิจ”. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี.

กรณีผู้แต่งเป็นคนไทย แต่ง เขียนหนังสือภาษาอังกฤษ ให้ลงชื่อผู้แต่งเหมือนคนไทยที่แต่งหนังสือ
ภาษาไทย

Khanjanapaj Lewmanomont. & Hioao Ogawa. (1995). *Common seaweeds
and seagrasses of Thailand*. Bangkok : Integrated Promotion
Technology Co.Ltd.

3) การอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่สารนิเทศบนอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ.
สืบค้นเมื่อ..... จาก www.....

กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). นโยบายการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี. สืบค้นเมื่อ
9 พฤศจิกายน 2550. จาก <http://www.onec.go.th>

วารสารราชนครินทร์

กองบรรณาธิการวารสารราชนครินทร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
422 ถนนมรุพงษ์ ตำบลหน้าเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24000
โทร.0-3850-0000 ต่อ 6415
e-Mail: rru.journal@gmail.com